



Bijlagen

Projectnota / MER Verbetering Waalbandijk Zaltbommel-centrum

**Projectnota/MER verbetering
Waalbandijk Zaltbommel-centrum**
"Bijlagen"

Polderdistrict Groot Maas en Waal

Grontmij Gelderland
Arnhem, februari 1998

Inhoudsopgave

O.N.: 1262341

1	Leden advies- en projectgroep	3
2	Verslag Advies-/Projectgroep Waalbandijk Zaltbommel-centrum d.d. 2 oktober 1996	4
3	Verslag Advies-/Projectgroep Waalbandijk Zaltbommel-centrum d.d. 28 november 1996	5
4	Verslag Advies-/Projectgroep Waalbandijk Zaltbommel-centrum d.d. 13 februari 1997	6
5	Verslag Advies-/Projectgroep Waalbandijk Zaltbommel-centrum d.d. 24 april 1997	7
6	Verslag Advies-/Projectgroep Waalbandijk Zaltbommel-centrum d.d. 30 juni 1997	8
7	Verslag Advies-/Projectgroep Waalbandijk Zaltbommel-centrum d.d. 2 oktober 1997	9
8	Verslag Advies-/Projectgroep Waalbandijk Zaltbommel-centrum d.d. 3 december 1997	10
9	Verslag Advies-/Projectgroep Waalbandijk Zaltbommel-centrum d.d. 12 januari 1998	11

1 Leden advies- en projectgroep

Adviesgroepleden

Belangenvereniging Bewoners Waalkade en Veerweg:

de heren S.A. Mostert en P. Hotke;

Belangengroep Molenwal/Bolwerk de Kat:

de heren G. van Aalst, W. van Hattum en de heer C.B. Metz;

Bewoner Waterstraat:

de heer P.F. Elbers;

Bond Heemschut:

de heer R.W. Siebers;

Geldersche Milieu Federatie:

de heer R. van Loenen Martinet;

Gemeentelijke Monumentencommissie Zaltbommel:

de heer J.C.A.M. Bervaes;

Grontmij Gelderland:

de heren J.J. Kuipers, E. Ford en E. Mol en mevrouw M.E. Voskens-Drijver;

GSO Bureau voor Stedenbouw:

de heren E. Mackay en S. Vonk;

Polderdistrict Groot Maas en Waal:

de heren W.V. van der Kruyk en B. de Bruijn;

v.d. Roest en Busker b.v.:

de heer Th.C. Busker;

Rijksdienst voor de Monumentenzorg:

de heer F.J. Jansen;

Stichting Red ons Rivierlandschap:

de heer R.W. Siebers;

Vereniging Kring Vrienden van Zaltbommel:

de heer T. van Zanden;

Watersportvereniging "de Golfbreker":

de heer J.B. Tiggelman.

Projectgroepleden

Gemeente Zaltbommel:

mevrouw P. Haberer en de heer J.Th.H.M. Penninx;

Grontmij Gelderland:

de heren J.J. Kuipers, E. Ford en E. Mol en mevrouw M.E. Voskens-Drijver;

GSO Bureau voor Stedenbouw:

de heren E. Mackay en S. Vonk;

Polderdistrict Groot Maas en Waal:

de heer W.V. van der Kruyk en de heer B. de Bruijn;

Provincie Gelderland:

de heren C. Veraa, D. Brachten en F. Venema;

Rijkswaterstaat Directie Oost:

de heer J.J.H.M. Mannaerts.

2 Verslag Advies-/Projectgroep Waalbandijk Zaltbommel-centrum d.d. 2 oktober 1996

Besprekingsverslag

Plaats en datum

Zaltbommel, 2 oktober 1996

Verslagnummer

V927, nr. 1

Kenmerk

1262341

Notulist

de heer C. Nobbe

Aanwezig

Gemeente Zaltbommel:

mevrouw P. Haberer en de heer J. Penninx

Monumentenzorg:

de heer F. Jansen

Diverse belangenverenigingen:

de heer R. Siebers

Belangenvereniging bewoners Waalkade en Veerweg:

de heren S. Mostert en P. Hotke

Bewoner Waterstraat:

de heer P. Elbers

Belangengroepering Molenwal/De Kat:

de heren C. Metz, G. van Aalst en W. van Hattum

Roest en Busker bv:

de heer T. Busker

Watersportvereniging de Golfbreker:

de heer J. Tiggelman

Kring vrienden van Zaltbommel:

de heer T. van Zanden

Provincie Gelderland:

de heren D. Brachten, H. Witjes en F. Venema

Gelderse Milieufederatie:

de heer R. van Loenen Martinet

Rijkswaterstaat Directie Oost-Nederland:

de heer T. Mars

Gemeentelijke Monumentencommissie Zaltbommel:

de heer J. Bervaes

Polderdistrict Groot Maas en Waal:

de heren B. de Bruijn, W. van der Kruyk en H. Kok

Grontmij Gelderland:

mevrouw K. van Willigen (voorzitter), mevrouw M.E. Voskens-Drijver en de heren C. Nobbe en J. Kuipers

Afwezig

Kopie(en) aan

PV/Van Willigen/Voskens-Drijver/Nobbe/Kuipers/Ford/Mackay/Van der Meijden/
Pijpers/Naudin

Betreft

Vergadering Verbetering Waalbandijk Zaltbommel-centrum.

A PROGRAMMA

Het programma van de dag zag er als volgt uit:

10.00 uur	ontvangst;
10.30 uur	bezoek aan de dijk;
12.30 uur	gezamenlijke lunch;
13.30 uur	officiële vergadering.

Er is geen verslag gemaakt van de ontvangst en het veldbezoek aan de dijk. Wel van de officiële vergadering.

B VERGADERING**1. Opening en introductie project****1.1 OPENING**

Mevrouw Van Willigen heet iedereen welkom en opent de vergadering en benoemt de stukken die zijn toegezonden:

- het basisdocument;
- het cultuurhistorisch document;
- het plan uit 1992.

De eerste twee plannen/documenten worden vandaag inhoudelijk besproken. Het plan uit 1992 is ter kennisname opgestuurd om aan te geven wat er tot nu toe is gebeurd met betrekking tot de dijkverbetering Zaltbommel-centrum.

1.2 INTRODUCTIE PROJECT

De heer Kok benadrukt een aantal aspecten die het Polderdistrict van belang vindt voor het verloop van proces en inhoud van het dijkverbeteringsproject Zaltbommel-centrum.

■ *Stand van zaken*

Het project Zaltbommel-centrum is niet nieuw (zie rapport van 1992) er liggen daarvoor stapels dossiers. De laatste stand van zaken staat beschreven in het rapport van 1992. Sindsdien is er het nodige gebeurd. Het rapport zal herijkt moeten worden op de nieuwe beleidslijnen.

- Vertrekpunt/stand van zaken:
 - er is veel kennis over het gebied;
 - er zijn veel gegevens over cultuurhistorie;
 - er is al veel bekend over de haalbaarheid van verschillende aspecten;
 - er is zicht op de gevoeligheid van bepaalde thema's.
- Nieuwe beleidslijnen:
 - de Commissie Boertien heeft gerapporteerd en opnieuw richting gegeven aan de dijkverbetering;
 - de notitie "Ruimte voor de rivier" geeft een aantal gewijzigde spelregels;
 - het beleid van de Gemeente is veranderd;

- het beleid van het Polderdistrict verandert en blijft voortschrijden. Een voorbeeld is de wijzigende inzichten met betrekking tot het MHW (Maatgevend HoogWater). Het MHW is sinds de plannen van 1992 naar beneden bijgesteld (advies Commissie Boertien). In de toekomst is een verhoging van het MHW na de hoogwaterperiodes van 1993 en 1995 niet uitgesloten.

■ *Wijze van werken Polderdistrict*

Voor het Polderdistrict staat een gezamenlijke aanpak en verantwoordelijkheid voor de dijkverbetering voorop. Het Polderdistrict streeft daarbij naar een open communicatie. Die gezamenlijke verantwoordelijkheid richt zich op de volgende inspanningsverplichting: eind 2000 voldoen de dijken aan de normen.

Hierbij zijn er van de kant van de Unie van Waterschappen twijfels geuit over de haalbaarheid van deze verplichting. De Waterschappen zullen hun best doen om aan deze verplichting, opgelegd door de Wet op de Waterkering, te voldoen. Als dat niet lukt zal worden aangegeven waarom dat niet lukt.

■ *Waar zijn we in het proces?*

Zaltbommel heeft een teleurstelling gehad met Waalfront-West. Zaltbommel heeft vervolgens aangegeven loyaal mee te werken aan de plannen voor dijkverbetering. Ze houdt evenwel de mogelijkheid open om haar plannen voor Waalfront-West te verdedigen.

■ *Omgang met het Maatgevend HoogWater*

Op basis van berekeningen, na de hoogwaterperiodes van 1993 en 1995, blijkt de maatgevende afvoer toe te nemen. Dit kan consequenties hebben voor het MHW, dat dan 20 tot 40 cm omhoog gaat. De insteek die het Rijk kiest en momenteel onderzoekt is geen verhoging van de dijken, maar het zoeken van extra compensatie binnen het winterbed van de rivier om op deze manier de waterstanden te verlagen.

Het Polderdistrict stelt vraagtekens bij de kansrijkheid van deze keuze. Het bestuur van het Polderdistrict heeft daarom als beleidslijn vastgesteld om bij de beoordeling van alternatieven van dijkverbetering rekening te houden met de toekomstwaarde danwel de duurzaamheid van de dijk. Dit betekent dat bij de afweging van de alternatieven de mogelijkheid van een toekomstige aanpassing aan een verhoogde maatgevende waterstand, een zwaarwegende factor dient te zijn.

- *De heer Kok hoopt dat het project verloopt zoals de projecten onder de Deltawet*
Kenmerkend voor de wijze van werken onder de Deltawet was: oplossingsgericht werken waarbij sfeer en originaliteit voorop staan. Dit levert de meest leuke en gedragen ideeën op. De heer Kok wenst iedereen veel plezier bij het project.

1.3 WIJZE VAN AANPAK VAN DE ZIJDE VAN DE GEMEENTE

De heer Penninx geeft aan dat hij instemt met het verhaal van de heer Kok. Ook de Gemeente streeft naar zoveel mogelijk synergie. Hierbij heeft de Gemeente nog steeds veel aandacht voor de ontwikkeling van het Waalfront.

De Gemeente zet zich in om de planning zoals beschreven in het Basisdocument te halen. In het begin is wellicht wat meer tijd nodig voor discussie en om zoveel mogelijk draagvlak te creëren onder de burgers. Hij noemt als punt van aandacht: het elkaar (Gemeente en Polderdistrict) goed informeren over de stand van zaken met betrekking tot inhoud en proces van het project.

Op de vraag van de heer Brachten of er naast de plannen voor Waalfront West nog andere plannen zijn, noemt de heer Penninx het verkeerscirculatieplan (VCP).

2. Planning

De heer Van der Kruijk geeft een toelichting op de planning. Deze ziet er globaal als volgt uit:

Onderdeel	Planning
Basisdocument	oktober 1996
Visie	november 1996
Advies-/Projectgroepvergadering over visie	28 november 1996
Startnotitie	februari 1997
Cie-M.e.r. en formele inspraak op Startnotitie	april 1997
Projectnota/MER	april 1997 tot einde 1997
Inspraak op Projectnota/MER	begin 1998

De heer Penninx vraagt welke planning geldt: de planning in het Basisdocument of die ter vergadering (zie tabel) gepresenteerd is. Hier is verschil tussen. Het betreft met name de agenda van de Adviesgroepvergadering van 28 november 1996. Hierin is niet de Startnotitie aan de orde maar de visie uit de Startnotitie.

De heer Kok geeft aan dat op 28 november 1996 inderdaad vooral de visie wordt besproken. Deze is dominant in de Startnotitie. Daarop volgend zal de Startnotitie worden besproken. Dat gebeurt in februari 1997.

3. Basisdocument

3.1 PLAATS EN INHOUD VAN STARTNOTITIE IN HET PROJECT

Mevrouw Voskens licht toe welke aspecten in de visie van de Startnotitie aan de orde komen:

- principekeuzes op hoofdlijnen;
- alternatieven, bijvoorbeeld een stenige of een groene oplossing;
- cultuurhistorie;
- welke waarden staan ter discussie;
- waterkeringstechnische toets van de alternatieven: wat kan en is het technisch maakbaar?;
- nog geen gedetailleerd ontwerp, wel varianten.

3.2 THEMA'S NAAR AANLEIDING VAN HET BASISDOCUMENT EN DE VOORGESTELDE AANPAK

- a) Afstemming Gemeente/Polderdistrict (Grontmij) bij opstellen visie.
- b) Uitgangspunten van verschillende belangenverenigingen/draagvlak bevolking.
- c) Gevolgen wijziging Maatgevend HoogWater.
- d) Rol en status van de notitie van 1992.
- e) Detailopmerkingen.

ad a) Afstemming Gemeente/Polderdistrict (Grontmij) bij opstellen visie

Mevrouw Haberer en de heer Penninx geven aan dat de Gemeente bezig is een visie voor het Waalfront uit te werken. De Gemeente heeft hiervoor een bureau in de hand genomen. Met betrekking tot de afstemming van beide visies geeft de Gemeente aan dat:

- er een visie op hoofdlijnen wordt opgesteld. De Gemeente acht het van belang eerst te kijken naar het schaalniveau onder de hoofdlijnen. Dat verduidelijkt de visie. Deze visie wordt ingebracht in de "Stadsfrontatie";
- gezamenlijkheid voorop staat. Mevrouw Haberer neemt contact op met Grontmij om een en ander goed op elkaar af te stemmen;
- de planning erop is gericht om 28 november 1996 met een uitgewerkte visie te komen.

De heer Kok en mevrouw Voskens geven aan dat de Gemeente een belangrijke rol speelt bij de visie-ontwikkeling. Er zal een integrale afweging plaatsvinden, waarbij er rond de tafel samen wordt geschetst. Het is van belang dat de terugkoppeling met vooral de technische mensen in een vroeg stadium gebeurt. Er zal een waterkeringstechnische toets van de alternatieven moeten plaatsvinden. Wat kan er en is het maakbaar wat we willen?

De heer Brachten geeft aan dat wat betreft de Provincie de planning van de dijkverbetering voorop staat. De plannen voor stadsontwikkeling zullen zich moeten richten naar deze planning. Hij meent dat in de basisnotitie al een zeer krappe planning is aangehouden. Het Basisdocument neemt een mogelijke uitloop van enkele maanden op. Hij wil ervoor waken om uit te lopen.

De heer Penninx merkt op dat het onwaarschijnlijk is dat de planning uitloopt. Er wordt zo efficiënt mogelijk gewerkt. Hij geeft tevens aan dat het een bijzonder project (bijvoorbeeld plan Zwanziger) is, waarbij wellicht Europese financieringsbronnen voor realisering van de plannen van de Gemeente kunnen worden aangeboord. Dit kan wellicht een korte vertraging veroorzaken.

De heer Kok waarschuwt dat de visie-ontwikkeling en het rondkrijgen van de financiering van de realisatie van de visie binnen de kaders van de planning van de dijkverbetering moet gebeuren. Dat betekent dat de plannen een hoog realiteitsgehalte en een grote kans op financiering moeten hebben.

De heer Kok legt voorts uit wat bedoeld wordt met de verwijzing in het Basisdocument naar externe financieringsbronnen. Hiermee worden alle externe financiën buiten de dijkverbetering bedoeld. Hij geeft tevens aan dat de gelden voor dijkverbetering ruimhartig zullen worden ingezet. Hiervoor zijn door de Provincie spelregels opgesteld, die zijn vastgelegd in de bijdrageregeling. De heer Kok zegt toe deze bijdrageregeling aan de Advies- en Projectgroep te doen toekomen.

De heer Van Zanden doet de suggestie dat de dijkverbetering wellicht zo kan plaatsvinden dat realisering van de plannen voor de stadsontwikkeling hierdoor niet gefrustreerd worden en in een later stadium kunnen worden uitgevoerd. Hierdoor kan meer tijd ontstaan voor het aanboren van financieringsbronnen.

ad b) Uitgangspunten van verschillende belangenverenigingen/ draagvlak bevolking

De heer Mostert geeft aan dat de Belangenvereniging Bewoners Waalkade en Veerweg een aantal uitgangspunten heeft geformuleerd, waarmee naar hun mening bij de plannen voor dijkverbetering rekening moet worden gehouden.

De heren Kok, De Bruijn en Brachten geven aan dat het inderdaad zinvol is uitgangspunten/belangen te formuleren. Dat hoeft overigens niet gedurende deze vergadering. Er komt nog gelegenheid genoeg om dat te doen. Het is zinvol om deze schriftelijk in te brengen. De uitgangspunten/belangen zullen worden nagelopen door het Projectteam. Tevens zullen deze met de stukken voor de volgende vergadering worden meegezonden. De heer Siebers doet de suggestie om interviews af te nemen. Hierop geeft de heer Kok aan dat dit al min of meer gebeurt via de "stadsfrontratie".

ad c) Gevolgen wijziging Maatgevend HoogWater

De heren Van Loenen Martinet, Siebers en Jansen hebben een vraag over het bestuursstandpunt van het Polderdistrict Groot Maas en Waal over de wijze waarop wordt omgegaan met het Maatgevend HoogWater. In algemene zin wordt aangegeven dat er geen bezwaar is om bij technische constructies in het achterhoofd de verhoging van het MHW mee te nemen. Protest wordt echter wel aangetekend indien dit MHW als algemeen uitgangspunt dominant wordt bij de keuze van alternatieven. Dit acht men niet acceptabel. Uitgangspunt is het vastgestelde MHW. In 2000 wordt wellicht een nieuw MHW vastgesteld. Een MHW van 1995, zoals in de Basisdocument is benoemd, bestaat evenwel niet. Dit brengt verwarring met zich mee.

De heer Kok geeft aan dat uitgegaan wordt van het vigerende MHW. Het is echter zeer waarschijnlijk dat het MHW omhoog zal gaan (20 tot 40 cm). De insteek die het Rijk kiest en momenteel onderzoekt is geen verhoging van de dijken, maar het zoeken van extra compensatie binnen het winterbed van de rivier. De Unie van Waterschappen stelt vraagtekens bij de kansrijkheid van deze keuze.

Uitgangspunt in de praktijk is dat de dijk wordt aangelegd, uitgaande van het vigerende MHW. Echter, indien er "harde constructies" moeten worden aangelegd, wordt voor de constructie zelf van het eventuele toekomstige MHW uitgegaan. De hoogte van de bovenzijde wordt vooralsnog afgewerkt op het huidige vastgestelde MHW. Ten aanzien van de keuze van twee alternatieven wordt het bestuursstandpunt gevolgd. Het gaat dan om de toekomstwaarde en duurzaamheid bij eenmalige ingrepen. Bij het ontwerp van de plannen zal al rekening moeten worden gehouden met de toekomstwaarde en de duurzaamheid van oplossingen.

De heer Kok zegt toe de notitie waarin het bestuursstandpunt van het Polderdistrict in deze is vastgelegd, aan de Advies- en Projectgroep te doen toekomen.

De heer Brachten geeft aan dat wat betreft de Provincie op deze wijze kan worden geanticipeerd op het hogere MHW.

ad d) Rol en status van de notitie van 1992

De heren Penninx, Mostert en Busker geven aan dat de notitie van 1992 in het Basisdocument als vertrekpunt staat aangegeven. Men vindt dat te sterk uitgedrukt. Dit plan is destijds eenzijdig bediscussieerd.

De heer Kok geeft aan dat de plannen van 1992 niet zo maar terzijde zullen worden geschoven. Het is niet zo dat met vertrekpunt bedoeld wordt dat er een dichtgetimmerd verhaal ligt. Dit zou remmend werken op de creativiteit. Alleen ideeën op een gelijkwaardig niveau kunnen worden ingebracht.

ad e) Detailopmerkingen

De heer Siebers ziet op blz. 6, 3e alinea een tegenstrijdigheid met betrekking tot de "piping" die optreedt. De heren Kuipers en De Bruijn geven aan dat er een onderscheid moet worden gemaakt in het gevaar voor "piping" en het daadwerkelijk optreden van "piping".

De heer Mars blz. 7, punt b: is de tekst conform de wet?. Het projectteam kijkt dit na.

De heer Bervaes vraagt of er compensatie van verlies aan belevingswaarde kan plaatsvinden.

De heer Kok geeft aan dat er een bepaalde bandbreedte is waarbinnen gezocht kan worden naar het compenseren van verlies. De heer Brachten geeft aan dat de Provincie in principe 20% extra financiële mogelijkheid heeft voor dergelijke aspecten.

De heer Siebers vraagt op blz. 18 om ook handhaving mee te nemen. De heer Kok geeft aan dat dit reeds bij wet geregeld is, waardoor dat niet in de nota hoeft te worden opgenomen.

De heer Van Zanden wijst op blz. 20 van de notitie: de Gemeente ontbreekt in de Adviesgroep.

De heer Hotke deelt mee dat de bewoners van Veerweg en Waalkade een belangenvereniging hebben opgericht.

De heer Mostert zou graag bij de uitvoering van de werken betrokken worden. De heer De Bruijn geeft aan dat het inderdaad gebruikelijk is om een deel van de Adviesgroep ook bij de uitvoering te betrekken.

De heer Tiggelman merkt op dat de ondernemersvereniging niet in de Adviesgroep zit. De heer De Bruijn antwoordt hierop dat de heer Busker namens alle bedrijven in de Adviesgroep zit.

4. Cultuurhistorie en ruimtelijk beeld

Mevrouw Voskens geeft aan dat bijgaande notitie onderdeel is van een hoofdstuk van de Startnotitie. Het is in dit kader als puur informatief stuk bedoeld, teneinde een eerste inzicht te krijgen in de aard van het dijkvak.

De heer Jansen geeft aan dat op blz. 3 moet staan "de aanwijzing bij". Voorts staat op blz. 6 "dorpsgezicht", hij vraagt of dat geen "stadsgezicht" moet zijn. Tenslotte vraagt hij om geen waarde-oordeel uit te spreken over het feit dat de stad zich van de rivier afkeert, maar dat constateren.

De heer Elbers merkt op dat de Romeinse tijd van 12 voor Chr. tot 300 na Chr. loopt.

De heer Penninx wijst erop dat het niet "Opa's gatje", maar het "Gatje van Opa" is.

5. Rondvraag

De heer Penninx geeft aan dat de planning van de visievorming rond de stedelijke ontwikkeling als volgt is:

eerste bijeenkomst Stadsfrontatie: 31 oktober 1996;
tweede bijeenkomst Stadsfrontatie: 14 november 1996.

Hij geeft nogmaals aan dat gezamenlijkheid voorop staat. Voorts acht hij het zinvol de lokale pers in te lichten door het uitbrengen van een persbericht.

6. Sluiting 15.50 uur



Grontmij Oost B.V.
 Postbus 485
 6800 AL ARNHEM

INGEKOMEN 11 OKT. 1996

T.a.v. Mevr. Ir. M.E. Voskens

Grontmij Oost
 Vestiging Gelderland
 ON 1262341
 Te behandelen door: Voskens
 Kopieën: Voskens / Kuipers
 Bijlagen naar:

Betreft : Verbetering Waalbandijk Zaltbommel-Centrum
 Behandeld door : Th.C. Busker
 Briefnummer : 189
 Datum : 9 september 1996

Geachte mevrouw Voskens,

Naar aanleiding van Uw plannen tot verbetering van de Waalbandijken, vak Zaltbommel-Centrum en in aansluiting op de bespreking van 2 oktober 1996, brengen wij het volgende onder Uw aandacht.

In Uw rapport van augustus 1992 staat als één van de alternatieven voor het nieuwe dijktracé; voorstel 2 (pag. 16) en tekening 2.7 aangemerkt. Dit betekent dat de nieuwe dijk over ons bedrijfsterrein zal lopen en dat wij een belangrijk deel van ons terrein niet meer kunnen gebruiken.

Bijna acht jaar geleden zijn wij met ons bedrijf verhuisd van Kockengen naar Zaltbommel. De enige reden voor deze verhuizing was de noodzakelijke bedrijfs- en opslagruimte voor onze bedrijfsactiviteiten.

Tijdens de afgelopen jaren hebben wij vele miljoenen guldens geïnvesteerd om ons bedrijfsterrein in orde te krijgen. Door expansie van ons bedrijf met een omzet van bijna 40 miljoen en 125 medewerkers is ons huidige bedrijfsterrein vrijwel geheel in gebruik. Deze zomer zijn wij met U tot overeenstemming gekomen om ten behoeve van de dijkverbetering aan de Gamerse dijk, een strook grond van ca. 600 m² te verkopen.

Indien het dijktracé volgens alternatief 2 over ons bedrijfsterrein moet lopen, betekent dit voor ons bedrijf dat wij hier geen gezonde bedrijfsvoering meer kunnen uitvoeren en dat wij gedwongen zouden worden opnieuw te verhuizen.

In het kader van de Gemeentelijke plannen van "Waalfront-West", zal het U bekend zijn dat de Gemeente reeds vervangende industriegronden heeft aangekocht. De kosten van een verhuizing van ons bedrijf zijn indertijd uitgerekend door ingenieursburo Brink uit Tiel en in een rapport uitgebracht aan de Gemeente Zaltbommel. De gehele operatie bedraagt tientallen miljoenen guldens.

-/2

Het zal U duidelijk zijn dat deze kosten geheel door Polder, Gemeente en/of ander overheden dienen te worden vergoed.

Samenvattend kunnen wij daarom het volgende stellen.

- 1) Indien het dijktracé over ons bedrijfsterrein moet lopen, is de consequentie dat ons bedrijf moet worden verplaatst.
- 2) De Gemeente Zaltbommel heeft vervangend industrieterrein ter beschikking.
- 3) Indien alle kosten worden vergoed, zijn wij bereid onze medewerking te verlenen.

Gaarne zijn wij bereid hierover nader met U van gedachten te wisselen.

Hoogachtend,
Van der Roest & Busker B.V.



Th.C. Busker

Een copie van deze brief is tevens verzonden aan:

- * Gemeente Zaltbommel
- * Polderdistrict Groot Maas en Waal

prof. dr. P.F. Elbers

Waterstraat 44

5301 AK Zaltbommel

(04180) 15591
5

INGEKOMEN - 8 OKT. 1996

Grontmij Oost bv
Vestiging Gelderland
t.a.v. Mevr. M.E. Voskens-Drijver
Postbus 485
6800 AL Arnhem

6 oktober 1996

Geachte mevrouw Voskens-Drijver,

Tot mijn spijt was ik niet eerder in de gelegenheid Uw aardige samenvatting inzake de historie van Zaltbommel te lezen.

Ik wil graag nog een opmerking maken over het gestelde onder het kopje Veerweg.

De huidige veerstoep is wel in het midden van de vorige eeuw aangelegd, maar al eeuwenlang daarvoor was er een veerverbinding met Tuil en een veerstoep. Die stoep en de pont zijn te zien op de kaart van Blaeu en op de eerdere kaart van Hendrick Hoet waarop die van Blaeu gebaseerd is. De stoep of het ponthoofd lag in de oost-west richting praktisch op de plaats van de huidige stoep, maar hij is sedert de 2e helft van de 17e eeuw geleidelijk iets naar het noorden verplaatst in samenhang met de afzetting van zand voor de noordelijke stadsmuur. Een en ander valt ook te lezen in het artikelletje dat ik hier bijvoeg.

Gezien de lange historie van het veer wil ik pleiten voor het behoud van de veerstoep. Deze kan ook heel goed dienen als wandelgebied en plek van uitzicht, zodat daarvoor dan niet een aparte constructie gemaakt hoeft te worden.

Hoogachtend,



Watersportvereniging
"de Golfbreker"
Zaltbommel.

INGEKOMEN 10 OKT. 1996

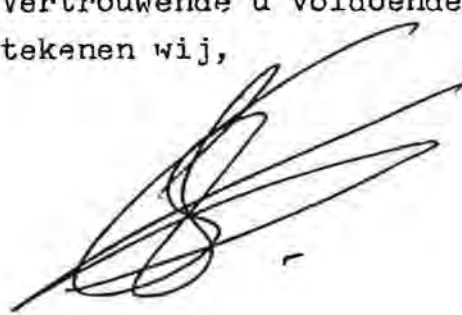
Zaltbommel 7 oktober 1996

L.S.

Middels dit schrijven willen wij de uitgangspunten betreffende de verbetering van de waterkering in zaltbommel kenbaar maken, welke voor ons bepalend zijn.

- Evenveel en mogelijk meer ruimte in de gemeentehaven t.b.v. de inrichting van de jachthaven na de verbetering.
- Minimaal hetzelfde aantal en zo mogelijk meer ligplaatsen van dezelfde kwaliteit als nu na de verbetering.
- Dezelfde maar zo mogelijk meer werkruimte op de kade voor onderhouds- en vervangingswerkzaamheden aan de drijvende steigers.
- Een 20-tal parkeerplaatsen voor de havengebruikers direct gelegen aan de toegang tot de steigers.
- Bij een tijdelijke verplaatsing gedurende de werkzaamheden geen extra kosten. (sleepkosten naar een andere lokatie bv.)
- Geen extra kosten als herinrichting geen uitbreiding of kwaliteitsverbetering teweeg brengt.
- Mogelijkheid om de drijvende inrichting aan sputpalen te verankeren.
- Een aparte passantenhaven is niet nodig, tijdens het vaar-seizoen kunnen wij de passanten bergen.

Vertrouwende u voldoende te hebben ingelicht
tekenen wij,



W.S.V. "de Golfbreker"
namens deze J.B. Tiggelman
Molenwal 21B
5301 AW Zaltbommel.
(voorzitter)

INGEKOMEN 21 OKT. 1996

Belangenvereniging Bewoners
Waalkade en Veerweg Zaltbommel
p/a Veerweg 3
5301 CK Zaltbommel

Onderwerp:
Verbetering waterkering Zaltbommel-centrum
*Uitgangspunten
*Notitie cultuurhistorie en ruimtelijk beeld.

Bijlagen: 5

Aan: Grontmij Gelderland
t.a.v. Mw. Ir. M.E. Voskens,
Postbus 485
6800 AL Arnhem

Zaltbommel, 17 oktober 1996

Geachte mevrouw Voskens,

Onder verwijzing naar de gemaakte afspraken tijdens de eerste bijeenkomst op 2 oktober 1996, doe ik u hierbij onze uitgangspunten, alsmede een reactie op de bovengenoemde notitie toekomen.

blz. 3, 1.1.:

- "stadsgezicht" i.p.v. "dorpsgezicht"

Naast de aspecten als het "woon- en leefmilieu", moeten in eerste instantie als uitgangspunten de "cultuurhistorische" en de visueel-ruimtelijke aspecten worden genoemd. De ontwikkeling van het stadsfront en het verkeer moet binnen deze randvoorwaarden worden afgewogen.

blz. 4:

"stijgerpoort" moet zijn "steigerpoort"

1) "hoofd" moet zijn "Kaay"

"veerboot" moet zijn "veerpont"

blz. 6:

"dorpsgezicht" wijzigen in "stadsgezicht"

Voormalige wasserij: Op 12 augustus 1996 is er door het Polderdistrict ook een ontheffing o.g.v. het Gelders Waterschapsreglement verleend. Blijkens de toelichting zal "bij het zoeken naar planoplossingen geen rekening worden gehouden met deze ontheffing".

blz. 7: Veerweg

Bij de tekst zou gebruik gemaakt kunnen worden van de informatie, zoals reeds weergegeven in onze brief van 2 april 1995 met bijlagen. Daarnaast ontbreekt in de tekst de vermelding dat er aan de Veerweg ook enkele (3 linden en 1 es) monumentale- en beeldondersteunende bomen voorkomen.

Ter hoogte van Veerweg 5 is volgens informatie van de huidige bewoner nog een kazemat aanwezig. De aanlegplaats van Rijkswaterstaat wordt nog gebruikt als opstapplaats voor de brandblusboot en als tijdelijke ligplaats voor binnenvaartschepen.

blz. 8: Veerweg

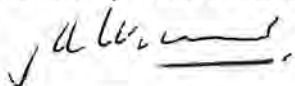
In 1961 is de waterkering omgelegd.

De gebouwen tegenover Bolwerk de Kat worden nu door de BuskerBedrijven gebruikt voor opslag.

Aan de Veerweg staat ook een uit 1963 daterende "Rijkspeilschaal", waar de waterstanden van Zaltbommel continue worden geregistreerd.

Hoogachtend,

S.A. Mostert (secretaris)



c.c. Gemeente Zaltbommel, t.a.v. Mw. Ir. P. Haberer (STADSFRONTATIE)



"BELANGENVERENIGING BEWONERS WAALKADE EN VEERWEG ZALTBOMMEL"

Uitgangspunten m.b.t verbetering waterkering "Waalfront"

- *Vertrekpunt voor de oplossingsrichtingen is **niet** het rapport van augustus 1992, maar een **nieuwe** maatschappelijk gedragen "visie".
- *De verbetering van de waterkering moet in het planproces integraal worden benaderd.
- *Er dient een duidelijke meerwaarde te ontstaan voor de verbetering van het stadsfront als geheel.
- *Ter hoogte van de Veerweg tussen hmp. 100 en hmp 102 wordt het bestaande tracé gevolgd.
- *De bestaande herkenbare "**beeldbepalende cultuurhistorische elementen**" ten oosten van de stadshaven (Veerweg, veerstoe-
pen, voormalig veerhuis, directeurswoning scheepswerf Meyer) blijven **buiten de waterkering** liggen en worden behouden.
- *Het zicht op de rivier (belevingswaarde) vanuit de woningen langs de Waalkade en Veerweg moet ongewijzigd blijven.
- *De kruinhoogte van de nieuwe "waterkering" is **niet hoger** (liefst lager) dan de kruinhoogte van de bestaande "dijk".
- *De **hoogte**, benodigd voor een **veilige waterkering** wordt verkregen door een **beweegbare waterkering**, die alleen in werking treedt bij kritieke waterstanden.
- *In de waterkering worden coupures geaccepteerd.
- ***Alternatieven**, zoals het toepassen van een lagere waakhogte m.b.t. de golfoploop of het accepteren van een lagere hoogte van de waterkering door het aanpassen van de riolering, zijn reële opties.

Zaltbommel, 14 oktober 1996

Namens het bestuur:


P.C.A. Hetke, voorzitter.


S.A. Mostert, secretaris.



CC: Boskens / Kuipers.

ving Vrienden van Zaltbommel

INGEKOMEN 1 6 OKT. 1996

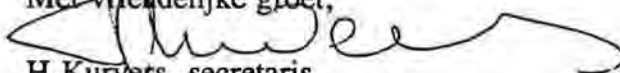
Aan Grontmij Oost b.v.
vestiging Gelderland
Postbus 485
6800 AL ARNHEM

betreft: verbetering Waalbandijken, traject Zaltbommel
Zaltbommel, 13 oktober 1996

Geachte mevrouw, geachte heer,

- / Overeenkomstig het besprokene op de vergadering van de Advies- en Projektgroep vergadering Waalbandijken, traject Zaktbommel - centrum dd 2 oktober jl., doe ik u hierbij bijgevoegd onze uitgangspunten toekomen.
- / Ter toelichting op de door ons herhaaldelijk bepleitte inschakeling van **ontwerpers van naam**, doe ik u hierbij een copie toekomen van een artikel in het tijdschrift Noorderbreedte 5/96, waarin nog eens in het kort de betekenis van **ontwerpvisies** wordt aangegeven.

Met vriendelijke groet,


H. Kurvers, secretaris.



Kring Vrienden van Zaltbommel

uitgangspunten Kring Vrienden van Zaltbommel

1. Stadsfront = Waalfront = het gehele gebied van de stad dat aan de Waal grenst.

Er dient dus sprake te zijn van een integrale benadering van het totale stadsfront, waar bij stedenbouwkundige en architectonische kwaliteit meerwaarde moeten opleveren t.o.v. het beschermde stadsgezicht. (compacte bebouwing, funktiemenging, schaal en vorm van bebouwing en structuur dienen stedelijkheid uit te drukken, parkeren uit het zicht)

Een bijzonder aandachtspunt vormt in dit opzicht het **westelijk** deel van het Waalfront.

Terreinen Busker, WP c.a. dienen als buitendijks te worden beschouwd als gevolg van "Ruimte voor de Rivier".

In hoeverre is op grond hiervan het tracé van de waterkering impliciet vastgelegd?

In ieder geval dient bij de opzet van de waterkering Zaltbommel-west rekening te worden gehouden met de mogelijke toekomstige ontwikkeling van dit gebied(visie!).

n.b. het verwerpen van "Waalfront West" houdt geenszins in dat daarmee alle mogelijkheden van een ontwikkeling achter of tegen / op de waterkering zijn afgesneden !

2. Interaktieve relatie bewoners < - > rivier dient te worden hersteld en bevorderd. Dit betekent dat:
 - coupures moeten worden geaccepteerd;
 - uiterwaarden bereikbaar blijven / zijn als wandel-, speelgebied c.q. evenemententerrein;
 - vanuit de oude binnenstad visueel zicht op de rivier mogelijk moet blijven;
 - de Veerweg behouden dient te blijven;
 - de Gemeentehaven open blijft.
3. Knelpunten noordzijde binnenstad (verkeersafwikkeling, parkeren) dienen te worden opgelost.



Vereniging Vrienden van Schiedamschen Waal

blz 2 uitgangspunten

4. Vanuit cultuurhistorisch oogpunt dient:

- Bolwerk de Kat te worden hersteld;
- het zicht op de stad niet te worden verstoord door parkeren in de uiterwaarden;
- het silhouet van de oude stad te worden verbeterd door verhoging kwaliteit bebouwing Molenwal en Waalkade;
- beëindiging Gamerschestraat in relatie tot aansluiting stadswallen opnieuw te worden gezien; daarbij spelen een rol:
 - * Tivoli als markant punt;
 - * uitbouw stadshaven;
 - * herstel Gatje van Opa;
 - * doortrekken groen stadswallen als groenzone richting Beersteeg / Gamersche dijk in relatie tot stedelijke invulling van dit gebied;
 - * verplaatsing WP in relatie tot tracé waterkering en ondergrondse parkeervoorziening (zie ook put 1);
 - * oude wasserij en bunkerschip te worden behouden.

==oktober 1996==

De organisatoren van het Keuningcongres 'Stadslandschap De Wolden' gaven drie beroemde landschapsarchitecten opdracht om een visie op het landschap van het Lage Midden van Groningen te ontwikkelen. Tijdens het congres werden de ontwerpen gepresenteerd.

Henk van Blerck

Voor het Keuningcongres dat op 4 september j.l. plaatsvond, werd de Groningse regio het Lage Midden als onderwerp gekozen. In dit gebied is een Strategisch Groenproject geprojecteerd: midden in de lus van lintdorpen tussen Harkstede en Sijdehuizen, in de gemeente Slochteren, zal een natuurontwikkelingsproject worden uitgevoerd. Het ministerie van LNV introduceerde vorig jaar het begrip 'stadslandschappen' om een antwoord te vinden op de ruimtelijke problematiek die ontstaat door de verstedelijkingsprocessen in oude cultuurlandschappen. Deze stedelijke invloed is allang niet meer beperkt tot de steden en de stadsranden. Op het platteland is de meerderheid van de mensen niet meer in de agrarische sector werkzaam. Ook in het Noorden zie je dat steeds meer mensen het wonen in een dorp in de omgeving van de steden verkiezen boven het wonen in die steden zelf. Je zou zelfs de natuurontwikkelingsprocessen die in het kader van de Ecologische Hoofdstructuur worden uitgevoerd als stedelijke ontwikkelingen kunnen bestempelen. De politiek-maatschappelijke achterban voor dergelijke projecten bevindt zich immers voor een belangrijk deel in de steden. Het Keuningcongres over het Lage Midden kreeg als titel 'Stadslandschap De Wolden'. Het gebied ligt immers binnen de invloedssfeer van de stad Groningen en midden in het gebied zal een groot natuurontwikkelingsproject worden uitgevoerd. De

Nurkse natuur en nieuwe borgen in de Wolden

in volle gang en er zijn afspraken in de maak met de landbouwbedrijven in de regio. De organisatoren van het Keuningcongres wilden ook de betrokkenheid van de bewoners van de dorpen in de regio stimuleren. Het is immers voor hún directe leefomgeving dat de plannen en overeenkomsten worden gemaakt. Het gemeentebestuur van Slochteren kon zich in die doelstelling vinden en werkte van harte mee.

Ontwerpvisies

Drie landschapsarchitecten kregen de opdracht een ontwerpvisie op 'De Wolden' tijdens het congres te presenteren. De bijdragen van de ontwerpers zijn niet bedoeld als inrichtingsplannen die daadwerkelijk uitgevoerd zouden moeten worden, maar hebben de bedoeling te laten zien hoe de toekomst van de regio er uit zou kunnen gaan zien. Hiermee wordt verduidelijkt wat we kunnen verliezen en wat we kost wat kost moeten zien te behouden. Maar ook kunnen de ontwerpers voorstelbaar maken welke uitdagende

elkaar versterken: het stimuleren van gezonde streekkeigen landbouwbedrijven én het ontwikkelen van een waardevol natuurgebied én het uitbreiden van recreatiemogelijkheden voor streekbewoners en



Adriaan Geuze (links) en Jurjen van der Meer ontwerpen 'Oost-aan', nurks, nuchter

meisten. Die voortbo
eigenlijk he

Huizen,
Zo kwam
Christophe
ge fascineer
rige open n
tenlanders
streek op:
rechte slote
vrijstaande
door de do
Fraaylemal
middengeb
sprong.
Groot vond
identiteit v
drukte de
identiteit h
geboorte l
penlint typ
het eerst w
boom verb
gebied op l

Nurkse
De organis
de eigen id
klinken in
stelt men
bestaan. D
in een iron
hak genom
meer bij v
van het ver
ken dat hij
streek. Na
Groningse
ontwerp v
merken do
gens hem
en grote sc
Het ontve
een nuchte

die voortbouwt op het eigen karakter van wat eigenlijk het 'Duitswold' heet.

Huizen, geboomte en het landschap

Zo kwam de Franse landschapsarchitect Christophe Girot het gebied verkennen. Hij werd gefascineerd door het lint van dorpen en de prachtige open ruimte die dat lint omsluit. Vooral buitenlanders valt het bijzondere karakter van deze streek op: de opstreekende kavels met de lange rechte sloten ertussen, het lint van typische, mooie vrijstaande huizen met fraai geboomte langs de weg door de dorpen, niet als hoogtepunt de Fraeylemaborg, en de insteekweggetjes naar het middengebied, waar eens de rivier de Fivel ontsprong.

Girot vond deze kenmerken waardevol voor de identiteit van de regio, ook in de toekomst. Hij drukte de aanwezigen dan ook op het hart met deze identiteit behoedzaam om te gaan. Het planten van geboomte buiten het 'tunnelbus', zoals hij het dorpenlint typeerde, ziet hij als een breekpunt. Voor het eerst wordt de historische band tussen huis en boom verbroken en de openheid van het middengebied op het spel gezet.

Nurkse cultuur-natuur

De organisatoren van het congres benadrukken dat de eigen identiteit van de regio zou moeten doorklinken in de toekomstplannen. Daarmee veronderstelt men dat er een typisch Groningse cultuur zou bestaan. Deze aanname werd door Adriaan Geuze in een ironische 'performance' genadeloos op de hak genomen. De zaal kwam aanvankelijk niet meer bij van het lachen. Gaandeweg werd de toon van het verhaal echter liefdevoller. Geuze liet blijken dat hij zich wel degelijk had verdiept in de streek. Nadat hij de voortoordelen over de Groningse cultuur had uitgegomd, tekende hij een ontwerp voor de Wolden. Daarin klonken de kenmerken door van het Groninger landschap die volgens hem wel essentieel waren: nurkse nuchterheid en grote schaal.

Het ontwerp van Geuze is dan ook gebaseerd op een nuchter programma van eisen. Ten eerste is in het gebied een natuurontwikkelingsproject gepro-

worden naar een antwoord op de bodemdaling, op de behoefte aan nieuwe woningen in Groningen en aan de behoefte aan meer oppervlaktewater. In het plan Gietema, dat enige jaren geleden werd gepresenteerd, werden grote waterplassen voorgesteld. Dit levert wel meer oppervlaktewater op, maar de vorm van die plassen heeft volgens Geuze niets met het gebied te maken: een omgevalen inktpot op de kaart. Een middel om die vormen wel voort te laten komen uit het landschap is het analyseren van de gevolgen van het opzetten van het water in het gebied. Hem bleek dat een grondwaterstand van een halve meter onder NAP een interessante verdeling van drassige gebieden en bevaarbare waterplassen zou opleveren. In het ontwerp worden tussen de dorpen en de bevaarbare gedeelten nieuwe vaarten gegraven. Ten noorden van het open middengebied, met waterplassen en rietvelden, wordt als contrast een lange bosstrip voorgesteld langs de zuidkant van het Eemskanaal tussen Groningen en Delfzijl. De dorpen worden met het middengebied verbonden door de vaarten, de bosstrip en verschillende wandel- en fietscircuits tussen de Wolden en de stad Groningen. Een dergelijke opzet doet volgens Geuze recht aan de opbouw en schaal van dit nurkse nuchtere Groningse landschap.

Natuur naar de dorpen

Dirk Sijmons stelt dat een antwoord gevonden moet worden op twee vragen. De vraag naar veel nieuwe woningen in de streek wordt gevoed door een toenemend aantal jonge gezinnen uit de regio die in een dorp willen wonen, maar ook door kapitaalkrachtige ouderen uit de rest van het land die hier rustig en mooi willen wonen, met uitzicht op het open middengebied. Daarnaast ligt de vraag om een grootschalig natuurgebied tot ontwikkeling te brengen dat eigenlijk geen relatie heeft met het cul-



Dirk Sijmons presenteerde het ontwerp 'Wonen in de natuur' dat, waarin het natuurontwikkelingsproject 'als vanzelfsprekend' kan 'landen op de topografie van dit schitterende gebied', foto Harry Cock

tuurlandschap. Sijmons schetst een schrikscenario waarin iedere gemeente zelf oplossingen zoekt voor de aanzwellende suburbane vraag en waarin het natuurontwikkelingsproject in zichzelf gekeerd, los van het cultuurlandschap wordt ontwikkeld. Dit zou leiden tot het nog meer aanleggen van wijpjes met 'non-descripte cataloguswoningen' aan de rand van ieder dorp en een natuurgebied dat is versnipperd tot een aaneenschakeling van 'natuurdoeltypen'. In de visie die Sijmons presenteert is de remedie tegen dit schrikscenario een gecombineerde benadering van beide ontwikkelingen. Het wonen moet dicht bij de natuur komen en de natuurontwikkeling zal moeten 'verstadsen'. Het is overigens opvallend is dat alle ontwerpers benadrukken dat het natuurontwikkelingsproject en de dorpen en de stad niet los van

(Vervolg op pagina 42)

Zichtloca

(Vervolg van pagina 41)

elkaar gezien mogen worden.

Sijmons stelt dat alle zeilen bijgezet moeten worden om de natuurontwikkelingsplannen 'als vanzelfsprekend te laten landen op de topografie van dit schitterende gebied'. Allereerst wordt voorgesteld het natuurontwikkelingsproject niet te zien als een verbinding tussen de Hunzelaagte en het kustland-schap bij de Eemmond. De koppeling van het natuurproject aan de stad Groningen is veel logischer, omdat daar de achterban van de natuurbe-scherming zit.

Het natuurgebied wordt in deze visie samenhan-gend ontwikkeld door bepaalde compartimenten te 'omkaden', daarbinnen de voedselrijke bouwvoor af te graven en weer op te brengen op enkele van de bestaande lange opstreckende kavels. Op deze kavels zal bos worden aangeplant. Binnen de kades wordt een 'wasbord van sleuven en legakkers' gegraven, dat daarna overgelaten wordt aan het spel van wind en water: afslag, dijkdoorbraakjes, erosie, sedi-mentatie en verlanding.

Sijmons stelt in zijn ontwerp verder voor om de band tussen dorpen en natuurgebied vorm te geven door simpele fiets-en wandelroutes en door nieuwe borgen te ontwikkelen in de aangeplante bossen op de lange smalle kavels die vanuit de dorpen naar het middengebied lopen. De Fraeylemaborg in Slochteren is hiervoor de gebiedseigen inspiratie-bron. De borgen kunnen weer het karakter van een landgoed krijgen, maar er zijn ook heel andere woonvormen mogelijk: van pionierswoningen in het riet tot rijtjes van woningen dicht bij de dorpen.

Zoals men van Sijmons kan verwachten, maakt een voorstel voor de fasering en voor de organisatori-sche en financiële realisatie integraal onderdeel uit van het ontwerp. Daarin wordt rekening gehouden met de landinrichtingsprocedure, maar ook met de grondwaardeproblematiek. Met dit plan is er in de visie van Sijmons 'een manier ontwikkeld hoe je de trots van het land kunt bewaren'. —

In de aanhef van zijn artikel in Noorderbreedte van dicht Hans Elerie mij een standpunt toe over etalag planologie. De nieuwe trend van zichtlocaties bij at hoofdverkeersaders zou een afgeleide zijn van de ti etaleerkunst van middenstanders en publieke vrou

In het artikel wordt vooruitgekeken op het Keuningcongres dat in het najaar gehouden zal worden over Assen als stadslandschap. Het belooft wederom een interessant congres te worden met hopelijk eenzelfde impact als het congres over de Hunzelaagte en de Hondsrug.

Inderdaad heb ik het een jaar geleden gehad over etalages in winkelstraten en rosse buurten in steden. Dat gebeurde op een symposium over de gebouwde cultuur in Drenthe, met als onderitel 'van droom tot werkelijkheid'. Mijn voordracht had als titel 'De etalage van Drenthe' en Hans Elerie was mijn coreferent. Ik pleitte voor politieke en bestuurlijke aan-dacht voor het behoud en versterking van het land-schap, riep ondernemers, architecten, stedenbou-wers en echte bouwers op om hun vakmanschap in te zetten. Hans Elerie voelde zich aangesproken, was het, zoals een goede coreferent betaamt, niet met mij eens en gaf mij van katoen.

Ik maakte in mijn voordracht een vergelijking met wat er in steden gebeurt. Bedrijven die iets aan de man willen brengen kunnen dat doen door in een winkelstraat een winkel te openen, een etaleur in dienst te nemen die de koopwaar en het imago van de winkel op vakkundig wijze in de etalage zet. Een beetje stad heeft wel een rosse buurt waarin de koopwaar zichzelf in etalages aanbiedt. Daarbij is sprake van een imago van warmte, geheimzinnig-heid en opwindend. Kortom, als je iets verkopen wilt, moet je je koopwaar en je imago etaleren. Hetzelfde geldt, vertelde ik mijn gehoor, dus ook voor ons in Drenthe. Wij hebben veel 'te koop' in Drenthe. Voor de een is dat rust, ruimte, natuur, heide, bossen, landschappen en fijne mensen. Voor

de ander gaat het om een goed vesti-teringsklimaat, goede ondernemers dynamiek en goede verbindingen. politici zullen net als de winkeliers, moeten schakelen om al die rijkdor wijze te etaleren.

Omdat Elerie en ik tijdens het sym-met elkaar in discussie konden tred dat het misschien wel aardig zou zij open brieven in de krant met elkaar zouden treden waar lezers dan ook : doen. Maar ja, het werd vakantie en van. Nu blijkt dat mijn vergelijking geleden Hans Elerie nog steeds dwa kan ik het toch niet laten om enkele het papier toe te vertrouwen.

Zijn beschrijving van de Koningsas recept van een beroemde chef-kok er hopelijk menig lezer, waaronder poli ders en ontwerpers, watertanden. 'D werpers' mogen op het Keuningcong dan ook zetten in het concept van de Eet smakelijk hoor! Met Hans Elerie de smaak te pakken krijgen. Want la zijn, op een of andere manier zijn we het landschap kwijt.

Net als in andere delen van Nederland Drenthe volop gebouwd. Omdat het heden gaat die we tot nu toe niet ken een architectuur gebouwd wordt die e van wat we gewend waren, schrikken resultaten. De schreeuwende contrast aan de ogen. Bovendien is bestuurlijk geregeld dat de gemeente autonoom is

C.C. Vanpers
[Handwritten signature]

INGEKOMEN 21 OKT. 1996
INGEKOMEN 21 OKT. 1996

Belangengroep Molenwal/Bolwerk de Kat
Molenwal 11
5301 AW ZALTBOMMEL

Onderwerp:

Belangen - Uitgangspunten t.a.v. reconstructie
waterkering gedeelte Molenwal/Bolwerk de Kat.

Aan Grondmij Oost b.v.
Vestiging Gelderland
t.a.v. Mw. Ir. M.E. Voskens - Drijver
Postbus 485
6800 AL ARNHEM

Zaltbommel, 17 oktober 1996

Hierbij doe ik u toekomen uitgangspunten van hier boven genoemd onderwerp.

1. Géén uitbreiding van parkeerplaatsen langs Waalkade, Molenwal en Bolwerk de Kat.
2. Het karakteristieke aanzicht van de haven moet gehandhaafd blijven.
De haven zo groot mogelijk houden!
3. De aan te leggen waterkering zo dicht mogelijk tegen de huidige waterkering (betonnen muurtje) aanbrengen, waarbij de bestaande breedte van de Molenwal gehandhaafd blijft.
Dit zal nl. het uitzicht op de rivier vanuit de aanwezige bebouwing zo min mogelijk verminderen.
4. Realisatie aan te brengen waterkering volgens bijgevoegde dwarsprofielen t.p.v. H.M. 102 en H.M. 103,5 heeft voor ons de voorkeur.

Wij vertrouwen erop dat U met onze uitgangspunten zo veel mogelijk rekening zult houden.

Hoogachtend,



G.J. van Aalst
Belangengroep Molenwal/Bolwerk de Kat

c.c. Stadsfrontatie
t.a.v. Mw. Ir. P. Haberer

Bijlagen: dwarsprofiel tekeningen
t.p.v. H.M. 102 en H.M. 103,5.

INGEKOMEN 29 OKT. 1996

**GEMEENTELIJKE MONUMENTENCOMMISSIE
ZALTBOMMEL**

**Aan: Grontmij Oost bv.
Vestiging Gelderland
t.a.v. Mevr. Voskens -Drijver
Velperweg 26
Postbus 485
6800 AL Arnhem**

Zaltbommel, 1996.10.25.

betreft: Dijkverzwaring Dijkvak Waalfront

Tijdens de bijeenkomst van 2 oktober j.l. zijn de aanwezigen uitgenodigd hun uitgangspunten of indicaties voor het versterken van het dijkvak Waalfront schriftelijk kenbaar te maken.

De gemeentelijke monumentencommissie voor Zaltbommel heeft zich vrijdag 18 oktober j.l. kunnen beraden over deze kwestie en wil van de geboden gelegenheid gebruik maken om haar visie in hoofdlijnen kenbaar te maken.

Algemeen

Op de eerste plaats dient opgemerkt te worden dat de gehele binnenstad, inclusief de stadswallen en het Waalfront de status "beschermd stadsgezicht" heeft in het kader van de Monumentenwet 1988. Het beschermd stadsgezicht heeft niet alleen betrekking op het beschermen van panden, die geplaatst zijn op de lijst van rijksmonumenten en op de lijst van gemeentelijke monumenten, maar juist ook op de beeldkwaliteit van de straten, de stadswallen, het beeld op het Waalfront, en het gezicht op de rivier vanaf het Waalfront. Dit betekent dat bij de dijkversterking de grootst mogelijke zorgvuldigheid dient te worden betracht. De Commissie Boertien heeft daartoe mogelijkheden geschapen. Die gelegenheid moet maximaal benut worden.

Monumentenlijst

Een kaart met daarop alle monumenten en een lijst van rijks- en gemeentelijke monumenten in de omgeving van het onderhavige tracee is reeds door Mevr. L. Buurman aan U toegezonden. Langs het dijkvak bevinden zich diverse rijksmonumenten en gemeentelijke monumenten.

In het verlengde van deze informatie wordt erop gewezen dat met name aan de Molenwal panden van de Gamerschestraat hun achteruitgang hebben. Veel van de huizen aan de Gamerschestraat hebben ook een status als monument. De Molenwal is van oorsprong een zogenaamde 'achterstraat' van de Gamerschestraat. Dit is een element van de stadsstructuur. De Monumentencommissie wil hiermee opmerken dat de context van het dijkvak verder reikt dan het dijktraject in enger zin.

Dijktracees : knelpunten en alternatieven

M.b.t. het te volgen tracee van de dijk heeft de Monumentencommissie een uitgesproken mening over het traject Veerweg. Ons inziens dient hier de dijkversterking het huidige tracee van de Waalbandijk te volgen. Met andere woorden: de Veerweg en de voormalige loswal dienen buitendijks te blijven. Het veerhuis is destijds bewust buitendijks gebouwd. Het buitendijks bouwen is een uiterlijke expressie van de cultuur van het rivierengebied. De voordelen van de rivier werden benut en de nadelen ervan voor lief genomen. Zo is het in feite nog. Die expressie moet niet verloren gaan. Het veerhuis is ook gemeentelijk monument.

Het tweede tracee-vraagstuk doet zich voor bij Hotel Tivoli. Tivoli is een beeldbepalend pand voor de entree van de stad. Tivoli is destijds aangebouwd tegen de kruin van de dijk. Naast Hotel Tivoli bevindt zich ook nog een oude weegbrug op hetzelfde niveau als de straatweg. De Monumentencommissie Zaltbommel willen het straatniveau hier niet zodanig laten verhogen dat Tivoli achter een wal schuil gaat. Dat doet afbreuk aan de beeldkwaliteit van het Hotel. Een omweg van de dijk achterlangs het Hotel heeft de voorkeur, tenzij voorlangs andere technische oplossingen toegepast kunnen worden. Daarover straks meer.

T.a.v. het tracee bij Bolwerk de Kat zij opgemerkt dat dit Bolwerk al op zodanige hoogte ligt dat het als waterkering functioneert voor het stuk Molenwal dat achter dit Bolwerk is gelegen. Dat betekent dat de dijk hier de Molenwal niet hoeft te volgen.

Oplossingsrichtingen

Voor overige delen van het dijkvak (Kastanjewal, Wasserij, Waalkade, Waterpoort - Districtshuis, Molenwal, Gamersche Poort- Gatje van Opa) zijn geen alternatieve tracees te bedenken.

Langs deze trajecten is nauwelijks sprake van een stabiliteitsprobleem. De stadsdijk is zo breed dat dit nergens tot problemen kan leiden. Dit zou hoogstens het geval kunnen zijn bij de Kastanjewal, waar de binnenkant voorzien is van een muur. Deze muur dient in zijn huidige hoedanigheid behouden te blijven en waar nodig gerestaureerd i.v.m. met zijn functie als waterkering. Enkele jaren geleden is aan de buitenzijde al een tuimelkade aangebracht. Die kan op de gewenste dijkhoogte worden gebracht.

De Commissie vraagt speciale aandacht voor de boombeplanting op dit dijktraject. Op deze dijk dient een nieuwe generatie bomen te worden geplant omdat bomen hier aspectbepalend zijn. Een rij kastanjes is enkele jaren geleden noodzakelijkerwijs verwijderd. De overblijvende rij staat er niet florissant bij. Deze Kastanjewal vormt een symbool uit de geschiedenis van de verantwoordelijkheden voor het waterbeheer rondom de stad. Vanouds was de stad zelf verantwoordelijk voor haar stadsdijk. De Polder claimde de rechten op het beheer van de stadsdijk i.v.m. de risico's voor de andere ingelanden van de Bommelerwaard en wilde daarom alle bomen van de stadsdijken verwijderen, zoals overal op de bandijken gebruikelijk was. De strijd over het kappen van de bomen op de Oranjewal in de vorige eeuw werd destijds gewonnen door het Polderdistrict. De Kastanjewal ontglipte aan die discussie en dus bleef dit het enige stukje waar de oorspronkelijke situatie met bomen op de dijk nog is gehandhaafd. Dit stukje herinnert ook aan de destijds gevoerde strijd. Een stukje dijk met een verhaal.

Het traject Waalkade vanaf het 'tol-achtig huis' ligt uiterst gevoelig.

Stabiliteitsproblemen zijn hier nergens aan de orde. Verhogen van de dijk heeft ernstige gevolgen voor het uitzicht over de rivier voor de wandelaars en wielrijders achter de weg langs de Waalkade. De context met de rivier zal hier verloren gaan, tenzij men de weg van de Waalkade in gelijke mate verhoogt. Dat is evenwel onacceptabel i.v.m. met de ligging van de gevels langs deze weg. Hier liggen verscheidene rijks- en gemeentelijke monumenten en beeldbepalende panden. Het is eigenlijk ook niet gewenst de dijk nog verder te verhogen in verband met het zicht op de beeldbepalende woningen vanaf de Waal en de overzijde van de Waal.

Bij de Verdraagzaamheid is het helemaal kritisch. Nu kan vanuit de benedenverdieping van Verdraagzaamheid de Waal nog net gezien worden. Met 50 cm dijkverhoging is dit beeld al onmogelijk geworden.

De Commissie adviseert dan ook voor dit hele traject van de Wasserij tot aan de Veerweg een technische constructie voor niet-permanente dijkverhoging toe te passen. Daarbij wordt gedacht aan een opklapbaar loopvlak in de kruin van de huidige dijk langs de Waalkade, dat waarschijnlijk eens in de 1250 jaar opgezet zal hoeven te worden.

De kosten hiervan hoeven niet veel hoger te zijn dan andere klassieke constructies. Hier moeten de gereserveerde en dus beschikbare LNC-middelen geconcentreerd worden ingezet.

Bij het traject Molenwal doen zich soortgelijke gevoeligheden voor. Ophogen van het wegdek is hier nauwelijks mogelijk, omdat dit te grote problemen oplevert voor de naastgelegen woningen met hun aanvoerroutes en de afrit naar de Korte Tolstraat. Hier lijkt alleen een harde oplossing mogelijk door de muur langs de haven op te trekken. In dat geval wordt aanbevolen die waterkering "historiserend" uit te voeren door de muur in baksteen op te trekken. De oude kadastrale kaart laat op dit traject restanten zien van een klein rondel. Die zou weer opgetrokken kunnen worden op de oorspronkelijke plaats na een historisch bodemonderzoek.

In verband met het behoud van het uitzicht op de rivier moet dan het voetpad achter de muur navenant worden meeverhoogd (weergang-idee).

Het traject vanaf Bolwerk de Kat tot de Gamerschedijk levert ook knelpunten op voor de huizen aan de Gamersche Poort en het tracee-vraagstuk 'voor of achter Tivoli langs'. De Commissie beveelt aan hier dezelfde oplossing toe te passen als is voorgesteld bij de Waalkade: een technische oplossing voor een niet permanente / incidentele / flexibele dijkverhoging. Als zo'n technische oplossing al is bedacht voor de Waalkade kost het toepassen van die techniek over een langer tracee slechts een fractie van de meerkosten. (toenemende meeropbrengsten).

In het dijkvak komen enkel coupures voor. Er is niets op tegen om die coupures te handhaven. Coupures zijn een historisch fenomeen. Ze zouden eigenlijk beschermd moeten worden. Zeker die bij de Steigerpoort. Ze zijn het symbool van de worsteling tussen de economische betekenis van de aan- en afvoer vanaf de Waal naar de stad en de mogelijke risico's. Bij het zoeken naar een technische flexibele oplossing voor de incidentele dijkverhoging langs de Waalkade en Gamersche Poort moet ook voor de coupures een adequate oplossing bedacht worden. In Wijk bij Duurstede is vele jaren geleden daarvoor al een goede constructie bedacht en aangebracht.

Tenslotte zij over het herstellen van de contouren van het Bastion de Kat het volgende opgemerkt. Op zich zou het best de moeite waard zijn om dat bastion in zijn oorspronkelijke historische staat terug te brengen. Dat betekent de oorspronkelijke contourlijn herstellen en de beschoeiing uitvoeren in baksteen. Tot aan het eind van de jaren zeventig waren aan de oostzijde van het bastion muurresten zichtbaar. Zij zijn overstort met beton ter voorkoming van verdere afslag. Het restaureren van dit bastion in zijn oorspronkelijke monumentale staat heeft evenwel geen beeldeffect zolang de voormalige scheepswerf het zicht vanaf de Waal en de overkant belemmert. Daarom moet een beslissing over de uitvoering van werken aan dit Bastion gekoppeld worden aan een besluit over het amoveren van de gebouwen van de voormalige scheepswerf. Dit laatste zal het verloren uitzicht op de stad Zaltbommel vanaf de Gamerschedijk en vanaf de overkant van de Waal aanzienlijk ten goede komen. Daar past dan een hard bastion goed in. De Commissie realiseert zich dat deze maatregel de problematiek van de dijkversterking overschrijdt en dat hier andere procedures en instrumenten moeten worden aangewend om dit te bereiken.

De Monumentencommissie van Zaltbommel hoopt met deze visie de projectgroep bruikbare handvatten verschaft te hebben voor een zorgvuldig plan. Wij hopen dat U de uitdaging aangaat met alle creativiteit en technische en financiële middelen het Bommels stadsgezicht te handhaven en waar mogelijk te versterken.

Namens de Monumentencommissie Zaltbommel,

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Bervaes', with a large, stylized loop at the beginning and end.

de voorzitter,
ir. J.C.A.M. Bervaes

3 Verslag Advies-/Projectgroep Waalbandijk Zaltbommel-centrum d.d. 28 november 1996

Besprekingsverslag

Plaats en datum
Zaltbommel, 28 november 1996

Verslagnummer
V927, nr. 2

Kenmerk
1262341

Notulist
mevrouw R. Naudin

Aanwezig

Stichting Red ons Rivierenlandschap/Bond Heemschut/STUP:

de heer R.W. Siebers

Gem. Monumentencommissie Zaltbommel:

de heer J.C.A.M. Bervaes

Rijksdienst voor de Monumentenzorg:

de heer F.J. Jansen

Watersportvereniging de Golfbreker:

de heer J.B. Tiggelman

Vereniging Kring Vrienden van Zaltbommel:

de heer T. van Zanden

Belangenvereniging Bewoners Waalkade en Veerweg:

de heren S.A. Mostert, P. Hotke en P.H.G. Burgers

Belangengroep Molenwal/Bolwerk de Kat:

de heren G. van Aalst, W. van Hattum en C.B. Metz

Roest en Busker b.v.:

de heer Th.C. Busker

Bewoner Waterstraat:

de heer P.F. Elbers

Geldersche Milieu Federatie:

R. van Loenen Martinet

Projectgroepleden:

mevrouw P. Haberer (Gemeente Zaltbommel), de heer D. Brachten (Provincie Gelderland) en de heer T. Mars (Rijkswaterstaat Directie Oost)

Polderdistrict Groot Maas en Waal:

de heren B. de Bruijn, W. v.d. Kruijk en H. Kok

Grontmij Gelderland:

de heren E. Ford (voorzitter) en J. Kuipers, mevrouw M.E. Voskens-Drijver, mevrouw R. Naudin

Afwezig

Kopie(en) aan

Aanwezigen, Grontmij intern (Mackay, Van der Meijden, Pijpers), MER-commissie

Betreft

Tweede vergadering adviesgroep Verbetering Waalbandijken Zaltbommel-centrum d.d. 28 november 1996.

1 Opening, ingekomen stukken en mededelingen

Opening om 9.30 uur

De heer Ford (Grontmij) opent de vergadering, heet iedereen welkom, stelt zichzelf voor en geeft een overzicht van de toegestuurde stukken. Indien gewenst kunnen de projectgroepleden als toehoorders aanwezig zijn tijdens de vergadering van de adviesgroep.

Ingekomen stukken

- Brief van de heer prof.dr. P.F. Elbers: de brief moet gezien worden als achtergrondinformatie en zal later in het planvormingstraject meegenomen worden.
- Reactie op de Startnotitie van de Kring Vrienden van Zaltbommel: de reactie komt in de vergadering bij het bespreken van de visie en andere delen van de Startnotitie ter sprake.
- Advies bij de Startnotitie van de coördinator Stadsfront: de brief wordt aan de bijlagen toegevoegd en in de projectgroepvergadering behandeld.

Mededelingen

De heer Van Loenen Martinet zal later komen.

De heer Bervaes brengt de adviesgroep ervan op de hoogte dat hij, in verband met het streven om de plannen van de Gemeente en de plannen van het Polderdistrict beter te integreren, aan de Gemeente Zaltbommel heeft verzocht de Gemeentelijke plannen rechtstreeks voor te leggen aan de Monumentencommissie zodat ook deze plannen beoordeeld kunnen worden.

De heer Burgers vraagt zich af wat de status is van bijlage 3 bij de Startnotitie "Beleid ten aanzien van Maatgevend Hoogwater". De heer Ford geeft aan dat deze notitie het bestuurlijk goedgekeurde standpunt is van het Polderdistrict.

2 Verslag van 2 oktober 1996*Tekstueel*

Pagina 1

De heer Jansen verzoekt toevoeging van zijn juiste voorletters en geeft aan dat het Rijksdienst voor de Monumentenzorg moet zijn. De diverse belangenverenigingen dienen benoemd te worden;

Pagina 6 ad d)

Hieraan wordt toegevoegd dat de heer Mostert en de heer Busker de notitie van 1992 niet als uitgangspunt zien.

Pagina 7

De heer Hotke wijst op een onjuistheid. De bijeenkomst op 31 oktober 1996 was de tweede bijeenkomst van de Stadsfrontatie en die op 14 november 1996 was de derde bijeenkomst van de Stadsfrontatie.

Het verslag van 2 oktober 1996 wordt met dank aan de notulist goedgekeurd.

3 Hoofdstuk 1 tot en met 5 van de Startnotitie*Algemeen*

De heer Jansen vindt het in het algemeen een evenwichtig document.

De heer Bervaes mist de integratie met de plannen van de Gemeente en vraagt zich af hoe dit verder moet met de integratie tussen de Gemeentelijke plannen en die van het Polderdistrict. Ook de heer Van Zanden benadrukt de noodzaak van integrale planvorming. De heer v.d. Kruyk geeft aan dat het Polderdistrict bij de planvorming zoveel mogelijk rekening zal houden met de plannen van de Gemeente. De heer Van Zanden meent dat de Startnotitie niet die indruk wekt omdat de huidige visie voor de dijkverbetering (met name ten aanzien van het groene karakter van de Waalkade en Bolwerk de Kat) niet aansluit bij de visie voor de ontwikkeling van het Stadsfront.

De heer Ford concludeert dat hier een taak ligt voor de Gemeente en het Polderdistrict om gezamenlijk tot een goede integratie te komen. Ieder heeft zijn eigen verantwoordelijkheid in zijn eigen planningstraject, respectievelijk bestemmingsplan en dijkverbetering; juist dit overleg en het overleg in de projectgroep scheppen de mogelijkheid hiertoe. Het is zeer gewenst de Gemeentelijke plannen en de plannen van het Polderdistrict te integreren.

De heer Mostert constateert tegenstellingen tussen de groene dijk enerzijds en een flexibele waterkering anderzijds en vraagt zich af of er nog wel andere alternatieven in beeld komen. Er lijken al duidelijke keuzes te liggen, maar volgens de heer Mostert zijn er nog veel onbesproken oplossingen. De heer v.d. Kruijk licht toe dat alleen wat in de Startnotitie staat straks in het MER rapport wordt onderzocht. Het is dus belangrijk nu bij het doornemen van de visie andere mogelijkheden aan de orde te stellen. Het Polderdistrict heeft nog geen keuzes gemaakt, maar alleen varianten die in de Startnotitie worden aangedragen zullen verder worden onderzocht.

Hoofdstuk 1

Pagina 1

De heer Mostert is van mening dat alle ideeën en varianten gelijkwaardig zijn en ook als zodanig beoordeeld moeten worden. Dit geldt ook voor de ideeën die de heer Elbers in zijn brief aandraagt.

Pagina 4

De rol van de adviesgroep zou volgens de heer Mostert te vrijblijvend klinken, maar de heer Ford geeft aan dat de rol niet vrijblijvend is ¹.

Hoofdstuk 2

Pagina 10 (tekstueel)

Op verzoek van de heer Mostert wordt onder 'Dijkvak als geheel' toegevoegd dat het beleven van vergezichten over de rivier ook geldt voor de mensen die langs de Waalkade wonen.

Pagina 11 (tekstueel)

De heer Burger geeft enkele tekstuele aanpassingen schriftelijk door.

Pagina 15 (tekstueel)

De heer Mostert: de Loswal is naast recreatievaart ook voor beroepsvaart.
De heer van Hattum: de kantoorpanden op Bolwerk de Kat (in laatste zin) zijn woonhuizen.

Pagina 17 (tekstueel)

De heer Jansen: de genoemde ontwerpplannen zijn inmiddels vastgesteld.

¹ De rol van de adviesgroep is niet vrijblijvend: de projectgroep pakt de opmerkingen van de adviesgroep op; de adviesgroep controleert dit via de verslagen. De M.e.r-commissie wordt eveneens geïnformeerd. Als dat nog niet voldoende is biedt de procedure met hoorzittingen en bezwaarschriften te waarborgen dat de adviesgroep serieus wordt genomen.

Pagina 18, laatste alinea

De heer Busker stipt de hoogwater discussie aan. De heer De Bruijn benadrukt dat het gaat om het reduceren van de verhoging van de waterstand en dat het Polderdistrict kijkt hoe ze met het toekomstig beleid van de minister verantwoord rekening kunnen houden.

Pagina 19, punt C

De heer Mostert stelt de vraag hoe inzicht kan worden verkregen in de analyse naar de duurzaamheid van oplossingen in relatie tot de toekomstwaarde. Het Polderdistrict geeft aan dat deze zaken in de adviesgroep zullen worden neergelegd, vóór er keuzes worden gemaakt.

De heer Busker vraagt zich af of het juist is dat de plannen voor stedenbouwkundige ontwikkeling van Zaltbommel buitendijks, door het rijk zijn afgewezen. De heer De Bruijn zegt dat dit voorlopig het beleid is van de Ministeries; de Tweede Kamer kan nog reageren en om bijstelling vragen. Zolang dit niet is gebeurd is het huidige beleid uitgangspunt. Mevrouw Haberer vult dit aan met het gegeven dat de Tweede Kamer er nog over gaat besluiten in februari 1997.

Hoofdstuk 3

Pagina 20

De heer Siebers brengt in dat de "Handreiking" is gemaakt omdat de "Leidraad" achterhaald was en dat de "Leidraad" nauwelijks meer gebruikt wordt. De heer De Bruijn is het hier niet mee eens en legt uit dat zowel de "Leidraad" als de "Handreiking" geldig zijn. Zij vormen samen een volledig pakket.

Pagina 20 (tekstueel)

De heer Busker: "voormalige scheepswerf" moet zijn "Industrieterrein de Waal" (ook in de rest van de tekst).

De heer Kuipers: ook voor het voormalige politiebureau en het voormalige polderhuis geldt dat de huidige benamingen moeten worden gehanteerd.

Pagina 20

De heer Hotke mist (bij de afweging voor de afmeting van de waterkering) de bereidheid om voor Zaltbommel andere dingen te kunnen doen dan alleen het verhogen in verband met de veiligheid. Zit er nog speelruimte in? Het antwoord van de heer De Bruijn luidt: nee. Er moet een constructie zijn die voldoet aan de norm. Elke 5 jaar wordt het Polderdistrict afgerekend op de normen van de Minister, waar zeker Zaltbommel aan moet voldoen.

Pagina 22

De heer Mostert wijst op verschillen in getallen in de tabellen op pagina 20 en 22. De heer Kuipers legt uit dat dit komt door het verschil van waterstanden in het midden van de rivier en standen tegen de dijk. Je moet de bestaande kruinhoogte met nadruk als circa 9,4 zien. De conclusie dat de aan weerszijde van het centrum al verbeterde dijk te laag zou zijn, mag niet uit deze gegevens getrokken worden.

De heer Burgers vraagt of bij een harde kering de waakhogte minder wordt en wat de onnauwkeurigheid inhoudt bij een overschrijdingskans van 1:1250 jaar. De heer Kuipers geeft aan dat een harde kering lager kan zijn, maar nooit lager dan de minimum waakhogte. Omdat de situatie van de hoogste overschrijding zich nog nooit heeft voorgedaan, hou je een onnauwkeurigheid aan in de resultaten van de computerberekeningen, die is meegenomen in de minimum waakhogte.

*Hoofdstuk 4**Pagina 24*

De heer Van Zanden is van mening dat de visie van de Gemeente uitgangspunt moet zijn (nu is het andersom opgeschreven). Mevrouw Voskens gaat hier op in. Er spelen verschillende belangen die uiteenlopen. Het dijkverbeteringsplan houdt zoveel mogelijk rekening met de ontwikkelingsplannen van de Gemeente, maar kan zich hier niet door laten blokkeren. De dijkverbetering moet doorgaan, daarom is er een referentiekader opgesteld dat de randvoorwaarden aangeeft van de dijkverbetering. Het streven is echter nu de dijkverbetering zo te laten verlopen dat de mogelijkheden voor latere ontwikkelingen, die in een ander verband (R.O.) wenselijk zijn, open blijven.

De heer Ford constateert een angst voor een aanpak waarbij stappen worden genomen die bepaalde ontwikkelingen in de toekomst onmogelijk maken. De heer Van Zanden is bang dat, omdat de visie van de Gemeente nog niet af is, er risico bestaat dat er later zaken "buiten de boot" gaan vallen.

De heer De Bruijn geeft aan dat dit risico er is, er mogen geen vertragingen in de dijkverbetering optreden. De Wet op de Waterkering blijft boven de Wet op de Ruimtelijke Ordening staan. De heer Ford concludeert dat de voorangsregel duidelijk is.

De heer Siebers wil dat de mogelijkheid voor nieuwe ideeën open blijft en geeft de optie om bij bijvoorbeeld de Waalkade te bekijken of constructies zoals de Duitsers toepassen (bijvoorbeeld "Keulse methode") mogelijk zijn. De heer De Bruijn zegt dat in de tekst niet wordt uitgesloten dat dergelijke constructies meegenomen kunnen worden. Maar elke constructie, welke dan ook, zal wel aan de veiligheidseisen moeten voldoen.

Pagina 24 (tekstueel)

De heer Siebers: de woorden dijkverbetering en verbetering waterkering worden door elkaar gebruikt. De heer De Bruijn vindt dat dijkverbetering een algemeen bekend begrip is. Wat er precies onder wordt verstaan kan toegelicht worden in de begrippenlijst.

Pagina 25, 5e alinea (tekstueel)

De heer Mostert vindt dat zoals het nu is geformuleerd er al teveel een keuze wordt gemaakt voor de uitvoering. De heer De Bruin weerlegt dit. Er wordt in de tekst geen enkele keuze voorgesteld. In de tekst zal dit verduidelijkt worden.

Pagina 25, 4e alinea (tekstueel)

De heer De Bruin licht toe dat hier bedoeld wordt dat er wordt uitgegaan van verbetering van de bestaande waterkering. Pas als er argumenten zijn voor alternatieven wordt daarnaar gekeken. De heer Van Zanden blijft van mening dat niet op voorhand gezegd kan worden dat het bestaande tracé het meest kansrijk is. Mede omdat de visie voor het Stadsfront nog niet klaar is (waarin een veilige waterkering wordt meegenomen). De heer Ford vat de discussie samen. Er is weinig marge om iets anders te doen dan op grond van de uitgangspunten voor de verbetering van de waterkering. In plaats van "het meest kansrijk" kan beter "is uitgangspunt" geschreven worden.

Historische waarde ruimtelijk beeld (tekstueel)

De heer Van Zanden citeert uit de brief van de Kring Vrienden van Zaltbommel. Naast 'versterken' moet bij het onderdeel Historische waarde ruimtelijk beeld ook gesproken worden van 'ontwikkelen', het scheppen van meerwaarde door stedelijke ontwikkeling. Mevrouw Voskens zal kijken hoe de tekst hierop aangepast kan worden.

De heer Kok geeft aan dat het niet de bedoeling is ontwikkelingen te blokkeren, maar benadrukt dat het een taak van de Gemeente is tijdig met een plan te komen voor stedelijke ontwikkeling. Het Polderdistrict kan er dan in het dijkverbeteringsplan rekening mee houden. De brief van de Kring Vrienden van Zaltbommel zou eigenlijk aan het Gemeentebestuur gericht moeten worden. De waterkering is in dit geval leidend en de stadsontwikkeling volgend.

De heer Van Zanden ziet het liever andersom. Het is een Stadsontwikkelingsplan met daarin een dijk. De aanpak van de dijkverbetering zou ook de Stadsontwikkeling moeten bespoedigen. De heer Van Zanden ziet graag dat de brief als bijlage wordt toegevoegd aan de Startnotitie.

De heer Ford stelt voor de essentie van de discussie tussen het Polderdistrict en de Kring Vrienden van Zaltbommel bij de Startnotitie (in een bijlage) op te nemen. De passage hierover zal als concept rondgaan in de adviesgroep.

Hoofdstuk 5

Pagina 28

De heer Burgers verzoekt toelichting van het begrip "sparen". De heer De Bruijn geeft aan dat onder "sparen" wordt verstaan dat er echt afgebleven wordt. Opties waarbij wordt afgebroken en weer opgebouwd zijn daarbij niet aan de orde.

Pagina 28 (tekstueel)

De heer Mostert: waardevolle ensembles langs de Veerweg in plaats van Veerstoep. Monumentale bomen ook bij de Veerweg (linden e.d.).

Ten aanzien van het aspect wonen wordt gevraagd of het beperken van verlies aan uitzicht gewijzigd kan worden in het ongewijzigd laten van het uitzicht. Het antwoord luidt dat dit onmogelijk is.

Pagina 30 (tekstueel)

De heer Van Zanden: in de derde alinea zijn oostelijk en westelijk deel verdraaid.

Bolwerk de Kat

De heer Van Zanden bevestigt dat de bomen beeldbepalend zijn, maar pleit toch voor een stenige vormgeving. Hieronder wordt geen basalt verstaan, maar een stenige kering die harmonieus past in het Stadsfront.

De heer De Bruijn geeft aan dat het Polderdistrict hier meer denkt aan een harde verdediging dan aan een gemetselde muur. Later is de vorm dan eventueel alsnog aan te passen naar de oude vorm van het Bolwerk.

Mevrouw Voskens licht toe dat het groene karakter met name op de bomen slaat en niet zozeer op de afwerking van het talud. Wat betreft de vorm is de huidige situatie uitgangspunt. De heer Ford verzoekt deze verduidelijking aan de tekst toe te voegen.

Waalkade

De heer Hotke verwoordt het standpunt dat voor het talud van de dijk bij de Waalkade niet specifiek aan het groene karakter hoeft te worden vastgehouden. De voorkeur gaat uit naar het handhaven van de huidige situatie met een degelijke flexibele oplossing. Hij heeft echter ook geen probleem met een andere oplossing mits daarbij wel de huidige hoogte wordt vastgehouden (voorkeur 1=groen, 2=stenig).

De heer Van Zanden is van mening dat er gezocht moet worden naar een sterkere beleving van de relatie van Waal met de stad (bijvoorbeeld door een coupure bij de verlengde Steigerstraat). Het plan moet een meerwaarde geven en het Waalfront kwalitatief verbeteren.

De heer Mostert stelt voor de ideeën eerst naast elkaar te zetten en dan pas een keuze te maken. De heer De Bruijn zegt af te zullen wachten wat wordt aangedragen, maar benadrukt dat er niet te lang gewacht kan worden. Er moet iets gebeuren.

De heer Ford vat de discussie samen en constateert dat er ook buiten het Polderdistrict duidelijk een aantal acties liggen. In de volgende vergadering zal op de agenda komen dat er duidelijkheid moet worden geschapen tussen de Gemeente en het Polderdistrict over de ideeën die er liggen.

Pagina 32 (tekstueel)

De heer Mostert: als aandachtspunt bij de Waalkade, moet de beleving van de rivier door de bewoners van de Waalkade worden toegevoegd.

Pagina 35 (tekstueel)

De heer Van Aalst: als aandachtspunt bij Bolwerk de Kat, moet de beleving van de rivier door de bewoners worden toegevoegd.

Pagina 36 (tekstueel)

De heer Busker: toevoegen aan aandachtspunten Molenwal/Steenweg, het bereikbaar houden bedrijven op Industrierrein de Waal vanaf de Gamerschedijk en de Havendijk.

Pagina 36

De heer Tiggelman vraagt zich af of een eventuele uitbreiding van de jachthavenfunctie niet beperkt wordt. In verband met de parkeerproblematiek zou het kunnen betekenen dat het oppervlak water in de haven kleiner wordt. De heer De Bruijn reageert hierop met de opmerking dat het ruimtebeslag voor parkeren een zaak is van de Gemeente. Het gaat hier nu alleen om het ruimtebeslag van de dijk. Als de dijkverbetering als zodanig niet de mogelijkheden van de haven beperkt, dan is dat nu geen zaak voor het Polderdistrict. De heer Tiggelman vindt dit een onjuiste redenering. De dijkverbetering leidt tot de noodzaak om te zoeken naar nieuwe parkeergelegenheid en kan dus indirect gevolgen hebben voor de mogelijkheden voor de jachthaven. De heer Van Zanden voegt aan de discussie toe dat de visie voor het Stadsfront zowel mogelijkheden geeft voor uitbreiding van de haven als voor parkeergelegenheid.

Pagina 37 (tekstueel)

De heer Busker: in de laatste zin moet de Havendijk worden toegevoegd.

De heer Ford sluit dit onderdeel van de vergadering af.

De heer Mostert vraagt de mening van de Rijksdienst voor de Monumentenzorg (de heer Jansen) over de keuze van een "groen karakter" voor de Waalkade. De heer Jansen ziet twee opties: een "groenige" Waalkade met uiterwaarden of een stenig middendeel zonder uiterwaarden, waarbij het water tegen de kade staat. Beide opties zijn voor hem bespreekbaar.

4 Planning en Voortgang

Op het rondgestuurde vergaderschema zijn geen wijzigingen van kracht. De eerstvolgende vergadering is op 29 januari 1997. Op de agenda staat dan de volledige Startnotitie. In principe beginnen alle (adviesgroep)vergaderingen voortaan om 9.30 uur.

De heer Van Zanden dringt er op aan om de agenda te combineren met de agenda van de Gemeente om beter tot gezamenlijke planvorming te kunnen komen. De heer Kok zegt dat de afspraak is dat de Gemeente de agenda van het Polderdistrict respecteert. Op verzoek van de heer Van Zanden zal worden nagevraagd wanneer de Gemeente belangrijke overlegmomenten heeft.

5 Rondvraag

Mevrouw Haberer bedankt het Polderdistrict voor de gastvrijheid voor de klankbord-groepvergadering "Stadsfrontatie".

De heer Tiggelman meldt dat hem niet bekend is dat de heer Busker de ondernemersvereniging vertegenwoordigt. Dit klopt, omdat de heer Busker de bedrijven langs de dijk vertegenwoordigt. Als de ondernemersvereniging het noodzakelijk vindt zelf ook iemand af te vaardigen in de adviesgroep, kan er een aanvraag worden ingediend om opgenomen te worden.

De heer Van Loenen Martinet (aan het einde van de vergadering binnengekomen) wijst op inconsequenties in de tekst ten aanzien van het aantal centimeters verhoging van het Maatgevend Hoog Water in de toekomst ten opzichte van het MHW 1993 (25 cm of 40 cm).

De heer Kok geeft nog eens aan dat het de bedoeling is de constructie zo te maken dat het mogelijk blijft om in de toekomst een eventuele verhoging toe te passen. Dat zal mede ook de keuze voor een bepaalde variant bepalen.

De heer Bervaes vraagt hoe het onderzoek wordt gestart naar flexibele maatregelen. De heer Kok geeft aan dat er nu niet direct opdracht wordt gegeven om dit uit te werken. Er moet eerst onderzocht worden of een beweegbare waterkering reëel is. Als in beeld gebracht is of het voor de situatie van Zaltbommel wenselijk en noodzakelijk is, dan kan het als technische voorziening meegenomen worden bij de uitwerking van de maatregelen.

De heer Van Zanden vraagt hierop of het Polderdistrict argumenten heeft om het alternatief flexibele waterkering te onderzoeken. De heer Kok geeft aan dat het Polderdistrict nog niet in die fase zit en dat de argumenten nog op tafel moeten komen. De heer Metz verwoordt de mening van de adviesgroep dat de argumenten wel aanwezig zijn en dat de adviesgroep die nu aan de orde wil stellen. De adviesgroep verzoekt een flexibele kering in het onderzoek mee te nemen en niet uit te stellen. Ook de heer Hotke benadrukt dat het juist dit alternatief is wat de adviesgroep graag onderzocht wil hebben. De heer Kok legt uit dat er in principe uitgegaan wordt van een vaste constructie. Alleen als dat niet kan is de procedure dat er naar alternatieven wordt gekeken. Daar hoort dan ook de flexibele waterkering bij. Er kan nu nog geen uitspraak over gedaan worden.

De heer Van Zanden pleit nogmaals voor een zo breed mogelijke aanpak. Versterking van de beleving van de bewoners naar de rivier heeft alles te maken met vormgeving en materiaalkeuze. Als een flexibele waterkering in dit opzicht een meerwaarde heeft ten opzichte van de traditionele vormen dan moet het als reële optie worden meegenomen. De heer Ford constateert dat er een meningsverschil is over de meerwaarde van een flexibele waterkering tussen de adviesgroep en het Polderdistrict. De adviesgroep vult de meerwaarde ruimer in dan het Polderdistrict; het Polderdistrict stelt dat nadere uitwerking pas nodig is bij de concretisering van de dijkverbetering. Pas dan kan worden gezien of een flexibele waterkering tot de mogelijkheden kan behoren. De heer Ford sluit de vergadering van de adviesgroep af en gaat over op de gezamenlijke vergadering.

GEZAMENLIJKE VERGADERING ADVIES- EN PROJECTGROEP

De heer Ford vat de vergadering van de adviesgroep samen.

- 1 Het wordt op prijs gesteld dat de projectgroepleden op de adviesgroepvergadering aanwezig zijn als toehoorders.
- 2 Er leeft in de adviesgroep een grote wens tot een betere integratie te komen van de plannen van de Gemeente en het Polderdistrict.
- 3 In de taakstelling van het Polderdistrict is de wettelijke veiligheidsnorm een strikt uitgangspunt.
- 4 Er is een angst aanwezig voor ongewenste gevolgen voor de ontwikkeling van de Gemeentelijke visie, door stappen die door het Polderdistrict onder hoge tijdsdruk worden genomen.
- 5 Sparen (van monumentale panden) houdt in dat er echt wordt afgebleven.
- 6 Het groene karakter (van onder andere Bolwerk de Kat) slaat op de bomen en niet op de afwerking van het talud. Uit de adviesgroep komt de wens voor een steenachtige kering die harmonieus past in de omgeving.
- 7 Het voorstel om een overzicht te maken van de mogelijke varianten voor het Waalfront en aan de hand daarvan verder te discussiëren, is toegezegd.
- 8 Ten aanzien van de communicatie liggen er ook zaken buiten de taakstelling van het Polderdistrict. Met name de planning van de Gemeentelijke planvorming dient nagevraagd en in de gaten gehouden te worden.
- 9 Mogelijkheden voor uitbreiding van de jachthaven hangen, via de aanpassingen in de parkeervoorzieningen, samen met de verbetering van de waterkering.
- 10 De ondernemersvereniging kan, als dit noodzakelijk is, een verzoek indienen om in de adviesgroep opgenomen te worden.
- 11 De meerwaarde van een flexibele waterkering wordt door de adviesgroep ruimer geïnterpreteerd dan door het Polderdistrict. De adviesgroep wil dat dit alternatief in deze fase van het onderzoek wordt meegenomen, maar het Polderdistrict wil dit later aan de orde stellen en alleen als een vaste constructie onmogelijk blijkt te zijn.

De heer Metz wil aan de discussie over de flexibele waterkering toevoegen dat er niet alleen over meerwaarde gesproken moet worden, maar ook over de handhaving van de huidige waarde.

De heer Van Zanden concludeert over de integratie van de ontwikkelingen van Gemeente en Polderdistrict dat er grote haast is met het zicht geven op de Gemeentelijke visie, zodat er rekening mee gehouden kan worden.

De heer Ford sluit de gezamenlijke vergadering af.

Actiepunten

Voortkomend uit de vergadering van de adviesgroep en de gezamenlijke vergadering.

- 1 De in de vergadering voorgestelde tekstverbeteringen zullen verwerkt worden in de Startnotitie. Tevens zullen de ingekomen brieven van de heer Elbers en de Kring Vrienden van Zaltbommel geanalyseerd worden. Waar deze brieven aanleiding zijn tot tekstverbeteringen zullen deze verbeteringen in de Startnotitie verwerkt worden.
- 2 Het voorstel is de essentie van de discussie tussen het Polderdistrict en de Kring Vrienden van Zaltbommel, over de relatie tussen en integratie van de Stadsontwikkelingsplannen en de dijkverbeteringsplannen, bij de Startnotitie (in een bijlage) op te nemen. De passage hierover zal als concept rondgaan in de adviesgroep.
- 3 In de volgende vergadering wordt er duidelijkheid geschapen tussen de Gemeente en het Polderdistrict over de ideeën die er liggen.
- 4 De meerwaarde van een flexibele waterkering wordt door de adviesgroep ruimer geïnterpreteerd dan door het Polderdistrict. De adviesgroep wil dat dit alternatief in deze fase van het onderzoek wordt meegenomen.
Het Polderdistrict blijft uitgaan van haar visie de mogelijkheid te onderzoeken om bijzondere constructies toe te passen bij de Waterpoort/Verdraagzaamheid en de Steigerstraat. Echter, indien zwaarwegende belangen met name vanuit landschap en/of cultuurhistorie, het noodzakelijk maken bijzondere constructies ook op andere plaatsen toe te passen, dan zal het Polderdistrict dit onderzoeken.

Besprekingsverslag

Plaats en datum
Zaltbommel, 28 november 1996

Verslagnummer
V955, nr. 2

Kenmerk
1262341

Notulist
mevrouw R. Naudin

Aanwezig
mevrouw P. Haberer, de heren J.T. Penninx, D. Brachten, T. Mars,
B. de Bruijn, W. v.d. Kruyk, H. Kok (voorzitter), E. Ford en J. Kuipers,
mevrouw M.E. Voskens-Drijver, mevrouw R. Naudin

Afwezig
de heer H. Witjes

Kopie(ën) aan
Aanwezigen, Grontmij intern (Mackay, Van der Meijden, Pijpers), MER-commissie

Betreft
Tweede vergadering projectgroep Verbetering Waalbandijken Zaltbommel-centrum
d.d. 28 november 1996.

1 Opening en mededelingen

De heer Kok opent de vergadering. Naar aanleiding van de samenvatting van de vergadering van de adviesgroep door de heer Ford in de gezamenlijke vergadering, voegt de heer Kok enkele punten toe.

- 1 Er moeten afspraken gemaakt worden over verheldering van de tekst ten aanzien van het MHW+ (verhoging van 25, 30, 40 of 50 cm).
- 2 De discussie over het woord "kansrijk". Het werd op twee manieren uitgelegd. Adviesgroep: er is blijkbaar al besloten voor het bestaande tracé. Polderdistrict: het bestaande tracé is uitgangspunt, er is weinig marge om iets anders te doen.
Dit punt moet in de tekst verduidelijkt worden.

De heer Kok doet het voorstel om eerst het verslag van 2 oktober 1996 aan de orde te stellen, daarna de uit de adviesgroep naar voren gekomen punten te bespreken en eventueel daarna de Startnotitie zelf te doorlopen. De agenda wordt als zodanig vastgesteld.

Ingekomen stukken:

- brief van de heer prof.dr. P.F. Elbers;
- reactie op de Startnotitie van de Kring Vrienden van Zaltbommel.
Beide brieven zullen geanalyseerd worden en tekstueel naast de Startnotitie gelegd worden. Er zal zorgvuldig gekeken worden of ze herkenbaar te verwerken zijn;
- advies bij de Startnotitie van de coördinator Stadsfront.

2 Verslag van 2 oktober 1996

Pagina 3

De heer Brachten vraagt zich af of de opmerking over de omgang met het MHW niet achterhaald beleid is. De heer Kok geeft aan dat dit beleid geldig blijft zolang de Minister geen duidelijkheid geeft over een eventuele keuze om in plaats van dijkverhoging de oplossing te zoeken in extra compensatie binnen het winterbed.

Pagina 5

De bijdrageregeling die de heer Kok had toegezegd zit in het bijlagemapje bij de Startnotitie.

Pagina 7 (tekstueel)

De heer Brachten: bedoeld is dat de 20% financiële mogelijkheden, voor aspecten zoals de compensatie van verlies aan belevingswaarde, bij de bestaande budgetten van Boertien zijn ingesloten. Het geldt alleen ter compensatie van waarden die verloren zijn gegaan.

De uitspraak in de tekst moet verbreed worden. In plaats van 20% moet er staan dat de Provincie bereid is extra inspanningen te leveren. Er is binnen de bijdrageregeling ruimte om te compenseren. De heer Kok voegt hier aan toe dat duurdere oplossingen onder bepaalde omstandigheden, als er aanleiding toe is, mogelijk zijn.

Het verslag van 2 oktober 1996 wordt met dank aan de notulist goedgekeurd.

3 Punten uit de adviesgroepvergadering*Rol adviesgroep*

Dit punt wordt voor kennisgeving aangenomen.

"Gemeente pad" en "Polder pad"

De vraag is hoe de Gemeentelijke plannen en die van het Polderdistrict beter geïntegreerd kunnen worden.

"Gemeente pad": "Polder pad" :	visie Gemeente waarbinnen verbetering van de waterkering past. verbetering waterkering waaraan de Gemeentelijke plannen volgend zijn. De Wet op de Waterkering is primair en de Wet op de Ruimtelijke Ordening is volgend. Er is sprake van een waterkerend tracé waarbij rekening gehouden wordt met de Gemeentelijke ontwikkelingen, mits de Gemeente de plannen op tijd aanlevert. Lukt dat niet dan moet er gekeken worden of de plannen voor de waterkering niet de toekomstige plannen van de Gemeente zullen frustreren.
-----------------------------------	---

Bestuurlijk is de planning van het Polderdistrict leidend. Om beter gelijk op te kunnen lopen is de bespreking van de Startnotitie naar achteren geschoven en zal de Startnotitie + visie in januari 1997 volledig op de agenda staan.

De heer Penninx: problemen liggen bij het tracé rond Tivoli. Hier is de beleidslijn ten aanzien van het Busker-gebied en parkeerfaciliteiten nog onduidelijk. Het Bestemmingsplan kan hierin volgend zijn. De Gemeente bevestigt dat zij de planning van het Polderdistrict respecteert.

De Gemeente zal op hoofdlijnen inbrengen welke wensen en visies er liggen. Wezenlijk zal zijn welke elementen vallen binnen het GRIP, welke nu moeten worden afgekaart en welke later aan de orde kunnen komen.

In januari 1997 zal een avond voor de bevolking worden gewijd aan de mogelijkheden voor dijkverbetering die er zijn en de visies die er liggen.

Mevrouw Haberer zegt dat de Startnotitie mogelijkheden openlaat om zaken uit de Stadsfrontvisie te onderzoeken en wil dat deze onderzoeken ook gebeuren.

De heer Kok geeft aan dat er inderdaad nog mogelijkheden open zijn, maar dat er wel kaders zijn aangegeven.

Er wordt op voorhand gekozen voor het bestaande (kansrijke) tracé. Als opties (bijvoorbeeld vóór of achterlangs Tivoli) open moeten blijven, dan moet de Startnotitie die ruimte geven. Bij het bespreken van de Startnotitie zal dit aan de orde komen.

De adviesgroep heeft een aantal vragen die de Gemeente in principe moet beantwoorden, maar omdat de angst bestaat dat de Gemeente te ver achter de planning aanloopt stelt men dit bij het Polderdistrict aan de orde. De adviesgroep ervaart de planning als bedreigend. Als de Gemeente te laat is met haar plannen en het Polderdistrict gaat door, dan leidt dat volgens de adviesgroep tot het mislopen van kansen. De vraag aan de projectgroep is hoe de adviesgroep duidelijk gemaakt kan worden dat dit niet het geval is.

De heer Penninx heeft niet het gevoel dat de Gemeente er achter aan hobbelt. De visie is dat de relatie tussen stad en water opgehouden moet worden. De inkleuring van deze visie is nog niet geheel helder.

De heer Kok geeft aan dat de adviesgroep van mening is dat de visie van de Gemeente nog onvoldoende op tafel ligt om synergie te kunnen ontwikkelen. Als de Gemeente nu een visie heeft en vindt dat er naar aanleiding daarvan iets aan de Startnotitie moet worden toegevoegd, zodat het niet uitgesloten wordt, dan is dat mogelijk. De visie van de Gemeente moet dan duidelijk zijn. Als de visie uit de Startnotitie niet haalbaar blijkt te zijn of als er zwaarwegende argumenten zijn, kan in de Projectnota/MER van de visie afgeweken worden.

Mevrouw Haberer geeft aan dat het enige onduidelijke punt in de visie nog het parkeren is. Uit strategisch belang moet de optie om méér achterlangs Tivoli te gaan meegenomen worden, zodat er nog tijd is deze optie nader te onderzoeken.

De heer De Bruijn voorziet hierdoor een lastige discussie. Hij ziet het noodzakelijke belang, vanuit de waterkering, voor een verschuiving niet. Het verschuiven van de waterkering voor het oplossen van het parkeerprobleem kan hij niet motiveren.

De heer Kok geeft aan dat overeind blijft staan dat de door de Gemeente gewenste oplossing (méér achter Tivoli langs) niet kansrijk is. In de Startnotitie zal aangeven worden dat er in het vervolgproces een onderzoek naar gedaan zal worden. De Startnotitie moet ruimte bieden om niet kansrijke opties op te waarderen naar kansrijk.

De heer Brachten gaat in op de koppeling van de Wet op de Waterkering en de Wet Ruimtelijke Ordening. Er moet duidelijk aangegeven worden wat onder WWK valt en wat onder RO-bestemmingsplan. De heer Brachten verzoekt tot een gelijktijdige procedure te komen waarbij het Bestemmingsplan gelijktijdig ter inzage ligt. De heer Kok geeft aan dat er procedures komen om dit af te stemmen. Zodra meer zaken concreet zijn zullen er vroegtijdig (in het kader van planologie) procedures afgesproken worden.

Taakstelling Polderdistrict

Het hanteren van een afwijkende veiligheidsnorm voor Zaltbommel is niet mogelijk.

Sparen

Sparen betekent geen slopen en herbouw, maar niet aankomen.

Groen of stenig karakter Bolwerk de Kat

Uit de adviesgroep komt de wens voor een steenachtige kering die harmonieus past in de omgeving.

Een verticale harde constructie past echter niet in de visie van het Polderdistrict voor Bolwerk de Kat, omdat dat de toekomstige mogelijkheden om het Bolwerk in zijn oude vorm terug te brengen, belemmert en het er bovendien nooit op die manier geweest is. Hard in de zin van een bekleed talud is wel mogelijk.

In beeld brengen varianten

De heer De Bruijn vraagt zich af of alle belangen goed in beeld gebracht zijn, om alle vragen over oplossingsrichtingen goed te kunnen beantwoorden. Er wordt nu aan een inventarisatie op huisniveau gewerkt. Als actiepunt wordt opgenomen dat er diverse ontwerpschetsen gemaakt zullen worden als eerste aanzet ná de Startnotitie. Deze schetsprofielen met varianten zijn bedoeld om de discussie bij de adviesgroep beter te sturen. Naar aanleiding van deze schetsprofielen kan de adviesgroep beter aangeven wat ze bedoelt.

De heer Penninx vraagt zich af wat bij de Waalkade nu nog de bandbreedte is om varianten te onderzoeken. De heer Kok geeft aan dat de visie een tuimelkade is vanaf de voormalige wasserij tot de Verdraagzaamheid. De uitvoering is nog op allerlei manieren mogelijk (alle varianten op een tuimelkade), maar een keermuur niet. De materiaalkeuze kan in de schetsontwerpen aan de orde komen.

Uitbreiding jachthaven

Er wordt stilgestaan bij het verzoek van de watersportvereniging om het belang van de jachthaven in de gaten te houden. De heer Mars vraagt of in de tekst niet explicieter kan worden opgenomen dat de jachthaven niet uitgebreid mag worden. De heer De Bruijn meent dat vanuit dit project geen verdere beperkingen opgelegd kunnen worden. Het ontmoedigingsbeleid van het Rijk staat los van de verbetering van de waterkering.

Ondernemersvereniging

De ondernemersvereniging kan, als daar argumenten voor zijn, een verzoek indienen om in de adviesgroep opgenomen te worden.

MHW+

Actiepunt voor de heer Kuipers en de heer De Bruijn: er moet één getal komen voor verhoging van het MHW (25 cm of 40-50 cm).

Flexibele waterkering

Er wordt in eerste instantie gekozen voor een "vaste" waterkering. Waar dit strijdig is met andere dominante belangen wordt er naar een andere oplossing gezocht die bij die belangen past. De heer Kok geeft aan dat elke beweegbare waterkering aan de veiligheidseisen moet voldoen, met name aan de 1:1250 norm. Bij toepassing van een flexibele waterkering over grote lengte komt volgens hem deze norm in het gedrang. Voor de flexibele waterkering moet een zorgvuldige analyse van belangen plaatsvinden. Daarna moet een weging van de belangen plaatsvinden en zal bekeken moeten worden of het idee technisch realiseerbaar is en aan de gestelde normen voldoet.

Mevrouw Haberer draagt aan dat niet alle belangen (zoals stedelijke kwaliteit) even goed meetbaar zijn. Het is in het belang van heel Zaltbommel om op bepaalde plekken een relatie met de rivier te hebben. De Gemeente zal de mogelijkheden aftasten van subsidie door de Europese Unie voor ontwerp-/onderhoudskosten. Voor de duidelijkheid: er is géén subsidie aangevraagd. De heer Kok legt uit dat hij met meetbaar bedoelt dat er goede argumenten tegenover elkaar gezet moeten worden.

De heer Penninx vraagt of de insteek niet andersom kan. Kan er niet bij dit stuk Waalkade, vanuit een maatschappelijke waarde, andersom geredeneerd worden en gekeken worden of er beletselen zijn om niet voor een flexibele waterkering te kiezen. Volgens de heer Kok kan dit niet. De norm is uitgangspunt. Er moet een waterkering komen, maar er zal rekening gehouden worden met ontwikkelingen en belangen van het landelijk en stedelijk gebied.

4 Hoofdstuk 1 tot en met 5 van de Startnotitie

Algemeen

De heer Brachten is van mening dat er iets te snel gezegd wordt dat zaken in de Projectnota/MER zullen worden uitgewerkt. Er had in de Startnotitie meer nadruk moeten worden gelegd op de haalbaarheid van alternatieven, zeker in gevallen waar er maar één oplossing is aangegeven. Een en ander kan met een schetsje verduidelijkt worden.

Hoofdstuk 1

Geen opmerkingen.

Hoofdstuk 2

Figuur 2.4

De heer Brachten: de begrenzing van beschermde monumenten ontbreekt.

Pagina 15 (tekstueel)

De heer Penninx: ook op de Havendijk wordt geparkeerd.

Pagina 19

De heer Penninx vraagt of het beleid onder punt a, b en c ongewijzigd is. Dit is zo. De heer Kok benadrukt dat het, bij het beoordelen van varianten, om het eigen beleid van het Polderdistrict gaat en niet om landelijk beleid. Het Polderdistrict is zonodig bereid haar standpunt voor de Raad van State te verdedigen.

Hoofdstuk 3

Geen opmerkingen.

Hoofdstuk 4

Pagina 25

De heer Penninx: er moet niet teveel op zaken (waterkeringstechnische constructie) vooruitgegrepen worden. De tekst zal nog eens goed bekeken worden. Staat er ook wat er wordt bedoeld.

Pagina 26

De heer Penninx: welk referentiekader hou je aan in verband met het inspelen op historische waarde?

Mevrouw Voskens: de discussie speelt zich af voor Bolwerk de Kat. Voor de authentieke situatie wordt uitgegaan van de 16e eeuw. Herstel van de oude situatie in een andere vorm dan de situatie van de 16e eeuw, past niet in de visie. Het groene karakter van Bolwerk de Kat refereert aan de huidige (19e eeuwse) situatie. In de visie wordt dit zo gelaten om eenduidigheid te houden met de andere bolwerken die eveneens een groen karakter hebben.

In de tekst zal dit zonnig iets duidelijker worden toegelicht. De heer De Bruijn voegt hier aan toe dat dit alleen slaat op herstel van de vestingwerken. Elders zijn deze beperkingen er niet. Als er ergens anders (bijvoorbeeld aan de Waalkade), niet met het doel de oude situatie te herstellen, gekozen wordt voor het plaatsen van een keermuur, dan krijgt deze muur een 20ste eeuwse karakter.

Hoofdstuk 5

Pagina 28 (tekstueel)

Op verzoek van de heer Penninx wordt het woord 'direct' onder aandachtspunten en wensen weggelaten.

Op verzoek van de heer Penninx wordt onder woon- en leefmilieu toegevoegd dat de huidige gebruikswaarde en de belevingswaarde niet alleen gehandhaafd blijven maar ook, *indien mogelijk, worden versterkt.*

Pagina 29

Als voorbeeld bij het eerste aandachtspunt voor stedenbouw en verkeer wordt het scheiden van voetpad en fietspad bij de Kastanjewal genoemd.

Pagina 33 (tekstueel)

De derde alinea over het karakter van de tuimelkade bij de Waalkade is nu te stellig geformuleerd. De tekst zal verbeterd worden. Bij de nuancering moet geprobeerd worden de tekst ruimer te houden zodat er meer discussie mogelijk is. De mogelijkheid voor een bijzondere constructie bij de Waterpoort (4e alinea) moet als apart punt genoemd blijven.

De discussie van de parkeerproblematiek rond Tivoli wordt vooruit geschoven. Er kan nu geen keus gemaakt worden omdat in dit stadium nog niet duidelijk is wat de parkeerbehoefte exact is.

5 Planning en Voortgang

De planningen van Gemeente en Polderdistrict moeten op elkaar worden afgestemd. Duidelijk moet zijn wat beide partijen wanneer van elkaar moeten weten. Op korte termijn zal er een afspraak worden gemaakt voor nader overleg.

De vergadering op 29 januari 1997 is geen nieuwe stap maar een afronding van de Startnotitie. De heer De Bruijn geeft aan dat het mogelijk is om voor die tijd bilateraal te communiceren als de projectgroep nog voorstellen heeft voor tekstaanpassingen.

Mevrouw Haberer wil graag in de visievorming een stap verder zetten. Sommige dingen zijn nu te abstract. Om de visie voor de Klankbordgroep duidelijk te maken zijn van te voren extra tekeningen/schetsen nodig.

De heer Ford geeft aan dat er doorzicht gegeven moet worden in hoe de verschillende partijen denken over integratie. Dit kan bilateraal uitgewerkt worden en eventueel kan het in een aparte paragraaf in de Startnotitie aan de orde komen.

De heer De Bruijn verduidelijkt dat het niet de bedoeling is de discussie over de flexibele dijk op 29 januari 1997 te herhalen. De adviesgroep vindt dat er al keuzes gemaakt zijn, maar het Polderdistrict zal ook 29 januari 1997 die stap nog niet genomen hebben. Er wordt niet op de procedure vooruitgelopen, maar volgende stappen worden wel voorbereid.

De heer De Bruijn besluit de discussie met de opmerking dat bekeken zal worden wat er moet worden toegevoegd en waar bilateraal over besloten moet worden.

6 Rondvraag

De heer Mars merkt op dat Rijkswaterstaat graag het onderhoudsplan voor dit tracé met de dijkverbeteringsplannen wil combineren en zal hier contact over opnemen met het Polderdistrict.

De heer Brachten wil onder de aandacht brengen dat er contacten zijn met de project-leider van Fort Sint Andries. In het kader van stedelijk-uitloop-gebied kan eventueel een relatie met deze plannen gelegd worden. Dit kan financiële voordelen hebben.

De heer De Bruijn sluit (bij afwezigheid van de voorzitter) de vergadering af.

Actiepunten

Voortkomend uit de vergadering van de projectgroep.

- 1 De in de vergadering voorgestelde tekstverbeteringen zullen verwerkt worden in de Startnotitie. Tevens zullen de ingekomen brieven van de heer Elbers en de Kring Vrienden van Zaltbommel geanalyseerd worden en tekstueel naast de Startnotitie gelegd worden. Er zal zorgvuldig gekeken worden of ze herkenbaar te verwerken zijn.
- 2 In de volgende vergadering zal er duidelijkheid moeten worden geschapen tussen de Gemeente en het Polderdistrict over de ideeën die er liggen.

De Gemeente zal op hoofdlijnen inbrengen welke wensen en visies er liggen. In januari 1997 zal een avond voor de bevolking worden gewijd aan de mogelijkheden voor dijkverbetering die er zijn en de visies die er liggen.

Als actiepunt wordt opgenomen dat er diverse ontwerpschetsen gemaakt zullen worden als eerste aanzet ná de Startnotitie. Deze schetsprofielen met varianten zijn bedoeld om de discussie bij de adviesgroep beter te sturen. Naar aanleiding van deze schetsprofielen kan de adviesgroep beter aangeven wat ze bedoelt.

- 3 Er moet doorzicht gegeven worden in hoe de verschillende partijen denken over integratie. Dit kan bilateraal uitgewerkt worden.

4 Verslag Advies-/Projectgroep Waalbandijk Zaltbommel-centrum d.d. 13 februari 1997

Besprekingsverslag

Plaats en datum

Druten, 13 februari 1997

Verslagnummer

V976, nr. 3

Kenmerk

1262341

Notulist

E. Mol

Aanwezig

Stichting Red ons Rivierenlandschap/Bond Heemschut/STUP:

de heer R.W. Siebers en mevrouw H.C. Ingen Housz

Gem. Monumentencommissie Zaltbommel:

de heer J.C.A.M. Bervaes

Rijksdienst voor de Monumentenzorg:

de heer F.J. Jansen

Watersportvereniging de Golfbreker:

de heer J.B. Tiggelman

Vereniging Kring Vrienden van Zaltbommel:

de heer T. van Zanden

Belangenvereniging Bewoners Waalkade en Veerweg:

de heer S.A. Mostert

Belangengroep Molenwal/Bolwerk de Kat:

de heren G. van Aalst, W. van Hattum en C.B. Metz

Roest en Busker b.v.:

de heer Th.C. Busker

Bewoner Waterstraat:

de heer P.F. Elbers

Projectgroepleden:

de heren T. Mars (Rijkswaterstaat Directie Oost), J. Penninx (Gemeente Zaltbommel,

C.F.J.M. Veraa (Provincie Gelderland), F. Venema (Provincie Gelderland)

Polderdistrict Groot Maas en Waal:

de heren B. de Bruijn en W. v.d. Kruijk

Grontmij Gelderland:

de heren E. Ford (voorzitter), J. Kuipers, E. Mackay en E. Mol.

Afwezig

P. Hotke, P.H.G. Burgers, R. van Loenen Martinet, M.E. Voskens-Drijver.

Kopie(en) aan

Aanwezigen, Afwezigen, Grontmij intern, M.e.r-commissie

Betreft

Derde Vergadering Adviesgroep Verbetering Waalbandijken Zaltbommel-Centrum

13 februari 1997.

1. Opening, ingekomen stukken en mededelingen

opening om 9.30 uur

De heer Ford opent de vergadering, heet iedereen welkom en geeft een overzicht van de toegestuurde stukken. Vandaag staat op de agenda de Startnotitie 'Verbetering Waalbandijk Zaltbommel-centrum'. De heer Ford vraagt om een terugblik van de heren De Bruijn en Penninx op de periode na de vergadering van 28 november.

De heer Penninx geeft de volgende hoofdlijnen aan. Aanvankelijk was er op enkele punten verschil van mening tussen Polder en gemeente. Voor de gemeente was dit aanleiding om de eigen visie duidelijk op papier te zetten. De visie is besproken met het Polderdistrict en heeft geleid tot meer duidelijkheid. Dit heeft dan ook geleid tot een positief effect op de samenwerking tussen het Polderdistrict en gemeente.

De heer De Bruijn zegt dat er aanvankelijk inderdaad verschil van inzicht was tussen het Polderdistrict en de gemeente. De visie van de gemeente heeft echter het een en ander verhelderd.

In het concept van de Startnotitie van het Polderdistrict zijn zodoende nog een aantal zaken gewijzigd. Dit heeft tot gevolg dat de oplossingsrichtingen in de Startnotitie nu wat ruimer zijn gesteld en dat heeft tot gevolg dat er wat meer keuzemogelijkheden zijn en dat er tijdens het planproces meer zal moeten worden bediscussieerd ten aanzien van de oplossingsrichtingen. De heer De Bruijn is het met de heer Penninx eens dat de gemeente en het Polderdistrict nu op de goede weg zitten.

2 Verslag van 28 november 1996

Adviesgroep; tekstueel

Pagina 3

De heer Mostert merkt op dat zijn opmerking onder hoofdstuk 1 niet betrekking heeft op pagina 1 maar op pagina 3.

Pagina 6

De heer Mostert geeft aan dat bij de opmerking van de heer Hotke hetgeen tussen haakjes staat weg kan worden gelaten omdat dit te voorbarig is.

Inhoudelijk heeft de adviesgroep geen opmerkingen over het verslag.

Het verslag van 28 november 1996 wordt met dank aan de notulist vastgesteld.

Projectgroep; inhoudelijk

Inhoudelijk heeft de adviesgroep geen opmerkingen over het verslag van de projectgroep van 28 november 1996.

3 Bespreking concept-Startnotitie

De heer Ford stelt de heer Mackay voor als vervanger van mevrouw Voskens die vandaag niet aanwezig kan zijn.

Er zijn ten opzichte van de vorige keer een aantal wijzigingen opgenomen in het concept van de Startnotitie.

In algemene zin maakt de heer Jansen de opmerking dat het niet stedenbouw is maar stedenbouw, hetgeen vaak verkeerd staat opgenomen in de Startnotitie.

Hoofdstuk 1

De heer Van Zanden merkt namens een groot deel van de adviesgroep op dat het Polderdistrict in de Startnotitie teveel benadrukt dat de Wet op de Waterkering boven de Wet op de ruimtelijke ordening staat en dus leidend is. In de verwoording komt dit te krampachtig over. Wij willen ook een goede waterkering, maar er moet met behoud van dit uitgangspunt worden gekomen tot een integratie.

Als voorbeeld wordt genoemd op pagina 3 onder aan bij paragraaf 1.2, de zin "Daarbij wordt beoogd met de noodzakelijke technische ingrepen zoveel mogelijk rekening te houden met: "Het zou beter zijn wanneer hier staat "Daarbij wordt beoogd met de noodzakelijke technische ingrepen *te integreren met*: ". Het plan heeft een te krampachtige 'geur'.

De heer Ford reageert dat door tekstuele aanpassingen het gevoel dat een deel van de adviesgroep heeft bij de Startnotie, niet zal verbeteren. De heer Van Zanden stelt voor om in de Inleiding in een alinea aan te geven, dat er in de Startnotitie door zowel het Polderdistrict als andere partijen is nagestreefd om, met de verantwoordelijkheid van het Polderdistrict, te komen tot een zo groot mogelijke integratie van de eisen die gesteld worden aan de waterkering en de mogelijkheden die dit biedt om te komen tot de gewenste integratie. De heer Mostert vult aan dat mede gezien hetgeen is gezegd door de heren Penninx en De Bruijn bij de opening van de vergadering, dit hierbij goed aansluit. De heer Ford stelt dat dit een goede aanvulling op de Startnotitie is. De heer De Bruijn is het in grote lijnen met de heer van Zanden eens dat er nog meer is dan alleen de dijkverhoging in Zaltbommel, en stemt zodoende in met de suggestie van de heer Van Zanden. Hierbij merkt de heer De Bruijn echter wel op dat een veilige waterkering voorop staat en dat het tijdspad absoluut gehaald moet worden. Bij mogelijke tegenstellingen gaat aldus het Polderdistrict de waterkering voor. Bij de mogelijke oplossingen moeten het Polderdistrict en de andere partijen elkaar niet in de weg staan. De heer Van Zanden vult aan dat in de Inleiding meer de nadruk moet worden gelegd op dat gene waaraan zowel het Polderdistrict als de gemeente gebonden zijn, namelijk aan dijkverbetering die op tijd klaar moet zijn in het kader van het GRIP. De heer Ford signaleert een wens tot een inspanningsverplichting van het Polderdistrict om te komen tot een integratie.

Mevrouw Ingen Housz stelt dat alle meningsverschillen zo helder en open mogelijk op tafel moeten komen, dat geeft in ieder geval duidelijkheid voor het vervolg.

De heer Ford beëindigt de discussie met het voorstel dat in de Inleiding een korte intentieverklaring tot integratie zal worden opgenomen.

De heer Mostert merkt op dat de figuur na pagina 3 anders is dan in de vorige versie van de Startnotitie. In de versie van november stonden ook de hectometerpalen en de stratennamen. Kan de oude pagina weer worden ingevoegd.

De heer Van Zanden merkt nog op namens het grootste deel van de adviesgroep, de visie van de gemeente Zaltbommel te ondersteunen.

De heer Ford stelt voor als de gemeente het er mee eens is, dat aan alle leden van de adviesgroep een copie van de visie van de gemeente Zaltbommel zal worden toegezonden. De gemeente stemt hiermee in.

De heer Siebers merkt op over pagina 4, vierde alinea, dat het Polderdistrict het plan vaststelt en dat er goedkeuring komt van GS. Op pagina 5 aan het eind van de eerste zin onder 1.5 moet worden toegevoegd 'naar aanleiding van de adviezen van de M.e.r.-commissie en de wettelijke adviseurs'. Dit is juist aldus de heer Ford.

Hoofdstuk 2

De heer van Aalst geeft aan dat op pagina 15, bij woon en leefmilieu, wordt gesteld dat de woningen op de Molenwal en bolwerk De Kat van de rivier afgekeerd zijn. Dit is niet juist. De heer De Bruijn zegt dat dit voor de Kastanjewal klopt en ook voor een aantal woningen aan de Molenwal, dit zal worden aangepast.

De heer Elbers zegt dat op pagina 16, tweede zin, moet staan west-zijde in plaats van oost-zijde. In de vierde alinea van pagina 16, tweede zin, staat ook oost-zijde terwijl dit west-zijde moet zijn. De heer Ford zegt toe dat dit zal worden uitgezocht.

De heer Mostert verzoekt om ook de Vierde Nota Waterhuishouding mee te nemen bij het beleid. De heer De Bruijn antwoordt dat dit nog geen vastgesteld beleid is en dat het minder relevant is voor dit project.

Hoofdstuk 3

De heer Elbers vraagt verduidelijking over paragraaf 3.3. In de tekst wordt gesproken over de benodigde kruinhoogte is het MHW plus de te berekenen waakhogte. Is dit hetzelfde als de benodigde kruinhoogte uit de tabel? De heer Kuipers antwoordt dat de getallen in de tabel inclusief de waakhogte van hier 0.5 m zijn.

De heer Mostert komt ten aanzien van de maatgevende hoogwaterstanden tot andere waarden dan aangegeven in de Startnotitie. Wordt een voorschot genomen van circa 7 cm?

De heer Kuipers legt uit dat dit te maken heeft met het feit dat niet overal de MHW-standen in het midden van de rivier gelijk verdeeld zijn langs de dijk. Dit heeft te maken met onder andere verhogingen in de uiterwaard. Bij Zaltbommel spelen bijvoorbeeld de Veerweg en het verhoogde industrieterrein een rol van betekenis. De heer Mostert vraagt of de onderbouwing op papier kan worden gezet, zodat het voor iedereen duidelijk zal zijn. De adviesgroep stemt hiermee in.

De heer Siebers zegt dat er bij de feitelijke kruinhoogte ook rekening moet worden gehouden met het inklinken en het zetten van de grond. De heer Kuipers zegt dat het verschil tussen aanleghoogte en uiteindelijke kruinhoogte zeer beperkt zal zijn.

De heer De Bruijn merkt op dat in de Startnotitie de kaders worden vastgesteld waarbinnen de dijkverbetering zal plaatsvinden, de uitwerking vindt later plaats in de Projectnota/MER. In het kader van de Startnotitie is het te prematuur om nu al op detail in te gaan op diverse onderwerpen.

De heer Elbers merkt op dat in paragraaf 3.3, eerste alinea, tweede zin een fout staat. De 'benodigde kruinhoogte' moet zijn 'benodigde waakhogte'. De heer Kuipers zegt dat dit juist is.

De heer Elbers zegt dat in paragraaf 3.3 over de dijk wordt gesproken en in paragraaf 3.4 over de waterkering. Is het niet beter om consistent waterkering aan te houden? De adviesgroep stemt hiermee in.

Hoofdstuk 4

paragraaf 4.1

De heer van Zanden verzoekt om aan het eind van de derde alinea de status en datum van de visie van de gemeente toe te voegen. De adviesgroep stemt hiermee in.

paragraaf 4.2

Ten aanzien van de laatste alinea merkt de heer Jansen op dat de reconstructie van de authentieke situatie geschiedvervalsing is en dat dit het cultuurhistorisch belang niet dient. De heer Venema vult aan dat de reconstructie van bijvoorbeeld oude bolwerken en stadsmuren niet aan de orde is bij monumentenzorg. De heer De Bruijn reageert dat er al meer over gesproken is. Bij het uitvoeren van de werken doen we dit op die plaatsen waar oude vestingwerken zijn geweest, of er wordt geconformeerd aan het huidige beeld. Die bedoeling moet zoveel mogelijk als leidraad overeind blijven.

De heer Jansen merkt op dat, zoals het er nu staat, waar mogelijk de oude bastions worden gereconstrueerd, dit kan niet de bedoeling zijn. De heer Ford concludeert na peiling dat de adviesgroep hiermee instemt. De heer Veraa is van mening dat er nog nuances mogelijk zijn. Het is bijvoorbeeld mogelijk te refereren aan de oude situatie, als tussen-oplossing. De heer Mackay gaat nader in op het stedenbouwkundige aspect. Er moet qua esthetiek rekening worden gehouden met het verleden van Zaltbommel. Nieuwe zaken zoals muren, dijken en verhardingen moeten inspelen op de oude situatie, maar wel van deze tijd zijn en functioneel zijn. Het bouwen van nieuwe muren moet niet op oude fundamenten plaatsvinden, maar er juist naast. Op deze wijze is er later nog historisch onderzoek mogelijk. Het is zelfs verboden om op oude historische fundamenten te bouwen.

De heer Ford stelt voor om het gehele tekstblok, laatste alinea, pagina 25 aan te passen naar aanleiding van de discussie. De essentie is dat ten aanzien van de situatie en het tijdsbeeld wordt uitgegaan van de huidige situatie. De heer Mackay komt met een nieuw tekstvoorstel.

Pagina 24

De heer Venema reageert op pagina 25 derde alinea. Het hier als negatief bestempelde industriegebiedje had vroeger diverse riviergebonden activiteiten met een zeer positieve uitwerking op de stad Zaltbommel. Dit moet in de tekst wat worden genuanceerd. De adviesgroep stemt hiermee in.

Pagina 24

De heer van Zanden vraagt waar de tekst van de derde alinea met de koptekst 'Refereren aan huidige waterkerende situatie' op doelt. Uit enige discussie blijkt de tekst niet meer van belang te zijn. Besloten wordt de tekst te schrappen.

Hoofdstuk 5

paragraaf 5.1

De heer van Zanden merkt op dat bij het sparen van monumentale bebouwing, de voormalige wasserij niet thuis hoort. De heer Bervaes merkt op dat het bij monumentale gebouwen ook gaat om de beleving. De heer Penninx vraagt om verheldering waarom de voormalige wasserij als monumentale bebouwing zou moeten worden geschrapt; het gaat hier namelijk om een voormalige industriële buitendijkse wasserij. Een tracé van de dijk door het gebouw moet niet gelijk als voor de hand liggend worden beschouwd. De heer Jansen is ook van mening dat de wasserij wel monumentaal en karakteristiek is. De heer Venema zegt dat er voor de voormalige wasserijen al een bouwplan is en dat de bouwvergunning al is verleend, rekening houdend met het beeld van het gebouw. De wasserij wordt in de opsomming gehandhaafd.

paragraaf 5.2

Pagina 28

De heer Siebers merkt op het niet eens te zijn met het laatste punt onder 'stedenbouw en verkeer'. Er mogen geen nieuwe ontwikkelingen plaatsvinden op het buitendijkse bedrijventerrein. De voorkeur is er om dit terrein, op termijn, terug te geven aan de rivier. De heer van Zanden heeft begrepen uit de visie van de gemeente dat onder de nieuwe ontwikkeling ook wordt verstaan het ontgraven en teruggeven van het terrein aan de rivier. Dat is ook een nieuwe ontwikkeling. De heer Ford zegt dat dit een punt is dat nader wordt uitgewerkt in de Projectnota/MER.

paragraaf 5.3

pagina 29

De heer Mostert stelt voor om bij de tweede alinea te spreken over de Veerweg met twee veerstoeppen en niet alleen over de Veerweg of veerstoepp.

De heer van Zanden verzoekt om voor het gehele stadsfront (van wasserij tot aan Tivoli) de mogelijkheid na te gaan van een gescheiden fiets- en wandelroute. De heer De Bruijn zegt dat de eerst verantwoordelijke daarvoor de gemeente is. Op basis van de intentie verklaring/inspanningsverplichting wil het Polderdistrict meewerken aan een wandelpad. De realisering van een fietspad gaat het Polderdistrict te ver, want de gemeente heeft deze wens niet uitgesproken. De heer Jansen vult aan dat ook de ruimte erg krap is. De heer Penninx heeft de voorkeur voor een wandelvoorziening op de waterkering. Er dient een samenhangende route te worden ontworpen voor zowel fietsers als voetgangers. Een fietspad op de waterkering lijkt minder nodig en gewenst. De strekking ligt in het feit, dat er een samenhang moet zijn.

paragraaf 5.4

Pagina 36

De heer Jansen geeft aan dat de passage 'het bolwerk zijn authentieke vorm zal terug krijgen' moet worden aangepast naar aanleiding van de eerdere discussie. De adviesgroep stemt hiermee in.

Pagina 29

De heer van Zanden merkt op bij punt drie dat de Waalkade een uitgesproken groen karakter heeft vanwege de aanwezigheid van bomen en groene kaden. De heer Van Zanden kan niet instemmen met het behoud van het groene karakter van de waterkering langs de Waalkade, aangezien hij voorstander is van een flexibele kering over dit gedeelte van het tracé. Hier wordt later nog op terug gekomen.

Pagina 33

De heer Elbers vraagt ten aanzien van punt E waarom de oriëntatie op de rivier alleen wordt geaccentueerd bij de Waterpoort en bij De Verdraagzaamheid. De heer Mackay reageert door te zeggen dat deze twee punten vanuit de structuur van de kern van Zaltbommel aanleiding geven voor meer accent. Het mag niet leiden tot discontinuïteit. De heer Bervaes: Het principe van eenheid van het traject langs de Waalkade is wel degelijk een ontwerpprincipe dat in deze paragraaf moet worden verwoord. Het historisch gegeven is hierbij een belangrijk uitgangspunt aldus de heer Venema.

Bladzijde 33

De heer Tiggelman geeft aan dat er in de derde alinea van onderen wordt gesproken over uitgekiende ontwerpen. Bij verhoging van de waterkering langs -onder andere- de Waalkade blijft er niets over van de beleving, tenzij je op de waterkering loopt. Er moet daarom aandacht worden gegeven aan deze uitgekiende ontwerpen, in de vorm van flexibele keringen. Deze oplossingen worden tot op heden van tafel geveegd. De heer Tiggelman heeft zelf een maquette van een flexi-kering als voorbeeld uitgewerkt.

Een groot deel van de adviesgroep sluit zich hier bij aan.

De heer Mostert is van mening dat in de Startnotitie alle vormen van flexibele keringen tegen het licht moeten worden gehouden. De heer Ford benadrukt dat onder uitgekiende ontwerpen meer wordt verstaan dan alleen flexibele waterkeringen.

Het uitgangspunt van de adviesgroep, inclusief de Bond Heemschut, is dat er voor het deel tussen de Veerweg en de wasserij in principe een flexibele waterkering als uitgangspunt wordt beschouwd.

De heer De Bruijn reageert dat uitgekiende ontwerpen ook flexibele waterkeringen kunnen inhouden. De heer Mostert is vertegenwoordiger van de bewoners Veerweg en Waalkade, zijn standpunt heeft zodoende betrekking op dit deel.

Dit houdt echter niet in dat ook voor het deel tot aan Tivoli er geen voorkeur zou bestaan voor een flexibele waterkering. De heer De Bruijn zegt dat er volgens het Polderdistrict slechts een flexibele kering op enkele plaatsen aan de orde is. Slecht wanneer er dusdanige belangen zijn, die op geen enkele andere wijze zijn te ondervangen, kan er sprake zijn van bijzondere constructies. Het Polderdistrict is zodoende nog lang niet overtuigd van de noodzaak van de toepassing van bijzondere constructies voor het hele deel van Tivoli tot aan de wasserij.

De heer Metz zegt dat er teveel nadruk wordt gelegd op de Waalkade en te weinig op de Molenwal. Hij pleit er voor, aangezien het technisch ongetwijfeld mogelijk is, om ook voor de Molenwal een flexibele waterkering voor te stellen. Langs de Molenwal zijn er 14 woningen die op de rivier zijn gericht. De heer De Bruijn zegt dat alleen het uitzicht uit de woning een absoluut onvoldoende argument is voor de toepassing van een flexibele waterkering. Mede omdat dit een precedent schept.

De heer Tiggelman acht het belang voor de Waalkade belangrijker dan dat voor de Molenwal. Wanneer het echter mogelijk is om een goede flexibele kering toe te passen langs de Waalkade, is dit ook te overwegen langs de Molenwal. Het gaat om de beleving vanuit de gehele stad. Mede gelet op de voordelen hoeven uitgekende ontwerpen niet zo duur te zijn.

De heer van Zanden is in het kader van het geïntegreerd denken van mening dat de beleving niet alleen moet worden gehandhaafd, maar ook moet worden versterkt. Als daaraan kan worden voldaan, wat staat dan nog een flexibele constructie in de weg? Het Polderdistrict zou zodoende argumenten moeten aandragen waarom een flexibele kering niet kan. De heer Bervaes bemerkte bij het Polderdistrict een angst voor een precedentwerking. Dit is echter niet gegrond aangezien het bij Zaltbommel gaat om een beschermd stadsgezicht. Dit is dus een bijzondere situatie. Het gaat ook om het zicht vanaf de rivier op de stad.

De heer Jansen geeft aan dat de Commissie-Boertien heeft aangegeven dat speciale constructies kunnen worden ingezet, wanneer er LNC-waarden in het geding zijn. En die zijn er hier niet, daarnaast is de stad juist van de rivier afgekeerd.

De heer Ford vat de discussie samen van meer naar minder consensus:

1. Consensus bestaat over de toepassing van uitgekende ontwerpen in bijzondere situaties;
2. Er bestaat minder consensus dat flexibele keringen over langere delen moet worden toegepast;
3. Er bestaat nog minder consensus over de toepassing van flexibele keringen over de gehele lengte.

De heer Van Zanden is van mening dat het gehele front moet worden beschouwd als een bijzondere situatie. De Steigerstraat moet worden toegevoegd aan de opsomming boven aan bladzijde 33.

Mevrouw Ingen Housz is van mening dat het westelijk deel in de toekomst net zo belangrijk wordt als het gedeelte ter hoogte van de Waalkade en verdient daarom een gelijk soort van oplossing.

De heer Venema is van mening, als de adviesgroep zich vastbijt in een flexibele kering voor de hele lengte, dat dit gebeurt op basis van het stadsfront dat volgens de adviesgroep een hele hoge kwaliteit heeft. De heer Venema is het hier niet mee eens. Met een flexibele kering wordt een mogelijke andere oplossing voor de toekomst belemmert, dus een blokkade.

De heer Siebers benadrukt dat er bij een uitgekiend ontwerp moet worden uitgegaan van een flexibele kering, want anders raakt deze oplossing op de achtergrond. De heer Van Zanden stelt dat de adviesgroep voldoende argumenten heeft aangedragen voor een speciale constructie. De heer De Bruijn zegt dat de waterkering in principe met de daarvoor geëigende middelen dient te worden versterkt. Als uitzicht een dominant effect is dan zijn er al heel wat uitzichtproblemen veroorzaakt. Wanneer er dominante belangen spelen zullen bijzondere constructies worden overwogen. Het is niet zo dat het Polderdistrict zal aantonen dat bijzondere constructies niet nodig zijn. Echter, wanneer er bijzondere belangen in het geding zijn, kunnen bijzondere constructies zijn gerechtvaardigd.

De heer van Zanden vindt het Polderdistrict nog te vaag. Wat zijn geëigende middelen? De heer Bervaes constateert een bewijslast probleem. De één wordt gevraagd aan te tonen dat iets niet veilig is en de ander wordt gevraagd aan te tonen dat iets van belang is. Het gaat om de intentie dat we het samen doen.

De heer Ford geeft aan dat er sprake is van een conflictsituatie die stap voor stap moet worden aangepakt. Bij de samenvatting gaat het nadrukkelijk om de belevingswaarde en niet om het uitzicht.

De heer Veraa vraagt of paragraaf 5.4 nog wordt aangepast naar aanleiding van de gevoerde discussie. Er dient een concrete vertaling te komen van de discussie naar hetgeen in deze paragraaf staat, zodat het de inspreker duidelijk wordt welke alternatieven worden onderzocht in de Projectnota/MER. De heer Ford antwoordt dat zal worden bekeken welke consequenties dit heeft voor de bestaande tekst. De heer De Bruijn stelt dat paragraaf 5.3 wellicht iets moet worden aangepast naar aanleiding van de discussie. De consequenties moeten ook in paragraaf 5.4 per deeltraject worden bekeken.

De heer Ford constateert een afname in prioriteit voor de toepassing van een uitgekiend ontwerp vanaf Waalkade in westelijke richting.

De heer Tiggelman zegt tijdens de vorige vergadering vernomen te hebben dat er in feite niets mogelijk zou zijn. Er was sprake van grote voorzichtigheid bij de adviesgroepleden. Door deze voorzichtigheid is er prioriteit aangegeven om een flexibele kering bij de Waalkade voor te stellen. Maar de Molenwal is in principe net zo belangrijk, en er dient in feite geen onderscheid te worden gemaakt tussen Waalkade en Molenwal. Er is feitelijk een voorkeur om voor het gehele deel een flexibele kering toe te passen.

De heer Ford constateert dat de voorzichtigheid van de adviesgroep en de problemen van het Polderdistrict met de flexibele kering van de afgelopen tijd zijn veranderd, waardoor er meer mogelijkheid is ontstaan om te kijken naar mogelijke oplossingsrichtingen. Het is goed te constateren dat er meer beweging is gekomen in de standpunten. De heer De Bruijn constateert dat er in Nederland nog geen waterkering langs de rivieren is gerealiseerd, zoals door de adviesgroep wordt voorgesteld. We zullen in beeld moeten brengen hoe zwaar we alle belangen moeten wegen. Een generalisering op dit moment is gevaarlijk. Op een objectieve wijze moeten alle mogelijkheden in beeld worden gebracht. Een bepaalde oplossing kan voor een bepaalde afstand acceptabel zijn, maar dit kan ook inhouden dat deze oplossing voor een lange afstand niet meer acceptabel is. Daar moet rekening mee worden gehouden.

De heer Ford vat de discussie samen:

- De adviesgroep verzoekt met klem om buitengewoon veel aandacht te geven aan een uitgekiend ontwerp voor het hele traject Waalkade, Veerweg en Molenwal. Het moet in ieder geval ruimer zijn dan dat het nu in de Startnotitie is verwoord en door het Polderdistrict is aangegeven.
- Het Polderdistrict is vanuit haar taakstelling de mening toegedaan, dat voor een veel kleiner deel dan uit de discussie naar voren is gekomen, een uitgekiend ontwerp kan worden toegepast, dit betreft het deel Waalkade.
- Op het moment dat keuzes worden gemaakt zal het Polderdistrict met zeer duidelijke argumenten aan moeten geven waarom wat waar wordt voorgesteld.

Paragraaf 5.4

De heer Mostert wil een toevoeging bij de derde alinea, waar wordt gesproken over de coupures bij de Veerweg. Vanuit cultuurhistorisch oogpunt heeft het de voorkeur de noordelijke coupure open te houden. Dit geldt ook voor de belevingswaarde van het plein. De heer De Bruijn kan hier in meevoelen, maar vindt dat deze keuze pas later in het proces moet worden genomen.

De heer van Zanden stelt het bolwerk De Kat aan de orde. De visie van de gemeente is gericht op herstel/restauratie van het bolwerk. Naar deze visie moet worden verwezen. De heer Veraa merkt op dat reeds was afgesproken dat de passage op pagina 36 over het bolwerk zal worden aangepast.

Er volgt een onduidelijke discussie over mogelijke varianten. Daarnaast wordt er langs elkaar heen gesproken vanwege onduidelijkheid over enkele begrippen.

De heer De Bruijn zegt dat er drie varianten in beeld zijn gebracht. De eerste variant is direct weggeschreven, dit is de variant waarbij de oude vorm geheel wordt hersteld.

De tweede variant is het opknappen van de huidige situatie. De derde variant is een tussenvorm tussen 1 en 2. De heer Jansen is resoluut tegen de derde variant aangezien dit neerkomt op geschiedvervalsing. De heer Mostert concludeert dat de Rijksdienst voor Monumentenzorg dus tegen authentiek herstellen is. De heer Jansen corrigeert door te zeggen dat authentiek inhoudt "wat er nu is".

De heer Venema zegt dat er een relatie moet worden gelegd tussen de aangrenzende delen, de Molenwal en het parkeerterrein bij de Witteprijsenhal. Het Bolwerk is ontstaan door het gebruik van de omgeving. Als basis voor de vormgeving van het bolwerk als waterkering, zal daarvan gebruik moeten worden gemaakt. Daarnaast moet het bolwerk worden ingepast in de omgeving.

pagina 38

De heer Van Zanden vraagt of het in de Startnotitie nog nodig is om aandacht te geven aan de aanleg van de waterkering via de bestaande waterkering voor Tivoli langs. De heer De Bruijn zegt dat deze mogelijkheid zeker open blijft en dat het Gatje van Opa hierbij niet wordt aangetast. Er zijn bij Tivoli een aantal problemen, het liefst wordt de bestaande waterkering gevolgd. Een waterkering achter Tivoli langs levert veel problemen op.

Volgens de heer Mostert zijn er vijf varianten bij Tivoli. De heer Ford zegt dat er echter drie varianten zijn opgenomen in de Startnotitie die worden uitgewerkt.

Hoofdstuk 6

pagina 42

De heer Jansen wil in de alinea over Cultuurhistorie de zin toevoegen "Reconstructies dragen niet bij tot het behoud of versterking van cultuurhistorische waarden."

pagina 41 en 42

De heer Van Zanden merkt op dat op veel plaatsen tuimelkade staat. De heer Mostert stelt voor tuimelkade te vervangen door waterkering. De heer Kuipers zegt dat een tuimelkade een soort van waterkering is. De adviesgroep stemt in met het veranderen van 'tuimelkade' in 'waterkering'.

pagina 43

De heer Siebers stelt voor om onder paragraaf 6.4 derde blokje ook de belevingswaarde toe te voegen. Hier wordt mee ingestemd.

De heer Bervaes zegt dat de doelen en criteria dienen te worden gescheiden in het MER. Onder paragraaf 6.4 derde blokje staat dat de laagste kosten moeten worden nagestreefd en dat is geen selectie criterium. De heer Veraa reageert dat er door de provincie gekozen is voor een combinatie van Projectnota en MER. Voor een realistische afweging speelt het kostenaspect in het Projectnota gedeelte wel een rol. De heer De Bruijn voegt nog toe dat het rekening houden met de kosten, volgens de MER-cie, een bijdrage levert aan de realiteitswaarde.

pagina 42

De heer Mostert vraagt, bij het blokje 'Woonomgeving en bedrijven', of de eventuele schade betrekking heeft op planschade, of op de directe schade? De heer De Bruijn zegt dat het om een herhaling gaat van wat in de Wet staat. Dus als er schade is als gevolg van het plan of de uitvoering van het plan dan kan er een beroep worden gedaan op het Polderdistrict voor schadevergoeding.

Hoofdstuk 7

De heer De Bruijn licht toe dat de Startnotitie in week 8 wordt voorgelegd aan de Dijkstoel ter vaststelling, met het voorstel de Startnotitie door de provincie in procedure te laten nemen. Op 13 maart is de hoorzitting gepland.

pagina 48

De heer Jansen merkt nog op bij het lijstje van vergunningen, dat het bolwerk op de Monumentenwet staat en dat daar dus een vergunning voor nodig is. Het gaat hier om een beschermd stadsgezicht. Aangezien de gemeente niet tijdig het bestemmingsplan zal hebben aangepast, moet worden teruggevallen op twee procedures ten behoeve van het bouwen, dit betreft art 51 Wow. en art 46 Wro. Voor beide procedures moet een verklaring van geen bezwaar worden aangevraagd bij de provincie.

4 planning en voortgang project

De heer van der Kruijk deelt mee dat op 24 april de volgende vergadering zal zijn. De vergaderingen van 8 juni is verplaatst naar 30 juni en de vergadering van 5 november is verplaatst naar 6 november.

5 rondvraag

De heer Siebers vraagt wie er zitting hebben in de M.e.r.-commissie? De heer De Bruijn zegt nog niet te weten wie er in de werkgroep voor dit MER zitting hebben.

De heer Penninx vraagt of de vergadering van 23 april kan worden verzet naar 24 april. De adviesgroep heeft hier geen problemen mee. De eerst volgende vergadering is dus op 24 april.

De heer Van Zanden vraagt of het waar is dat de heer Kok weggaat?

De heer Kok zegt dat het klopt dat hij het Polderdistrict zal verlaten. Voor het onderhavige dijkvak zal hij worden vervangen door de heer De Bruijn.

De Vrienden van de Kring van Zaltbommel krijgt de stukken aan de secretaris toegezonden; kan de heer Van Zanden als plaatsvervangend voorzitter de stukken direct thuis krijgen toegezonden.

De heer Mostert vraagt of de adviesgroepleden de nota 95049x met MHW-standen 95 ook kunnen ontvangen.

De heer Ford zegt dat iedereen een kopie ontvangt.

De heer Tiggelman heeft een model van een flexibele kering gemaakt. Hiervan biedt hij aan het Polderdistrict en aan Grontmij een exemplaar aan. De heer Ford stelt voor het model verder te benoemen als de "Tiggelman-variant".

De heer Veraa van de provincie Gelderland deelt mee dat hij in de toekomst de heer Brachten zal vervangen in dit overleg.

einde vergadering 12.15

Gezamenlijke vergadering

De heer Ford geeft in een tien-tal punten de belangrijkste conclusies weer van de adviesgroepvergadering.

1. Er heerst een 'geur van betutteling'. Er komt in de Inleiding een tekst waarmee de inspanningverplichting tot integratie moet worden bevorderd;
2. De adviesgroep (grotendeels) schaart zich achter de gemeentelijke visie;
3. Reconstructie is geschiedvervalsing, dit zal beter moeten worden verwoord in de tekst;
4. Het gescheiden fiets- en wandelpad kan worden uitgevoerd indien er voldoende ruimte is. Het voortouw ligt bij de gemeente;
5. De continuïteit in aanblik van het gehele traject mag niet uit het oog worden verloren;
6. Uitgekiende ontwerpen:
 - De adviesgroep verzoekt met klem om buitengewoon veel aandacht te geven aan een uitgekiend ontwerp voor het hele traject Waalkade, Veerweg en Molenwal. Het moet in ieder geval ruimer zijn dan dat het nu in de Startnotitie is verwoord en door het Polderdistrict is aangegeven.
 - Het Polderdistrict is vanuit haar taakstelling de mening toegedaan, dat voor een veel kleiner deel dan uit de discussie naar voren is gekomen, een uitgekiend ontwerp kan worden toegepast. Dit betreft het deel Waalkade.
 - Op het moment dat keuzes worden gemaakt zal het Polderdistrict met zeer duidelijke argumenten aan moeten geven waarom wat waar wordt voorgesteld.
7. Bij de coupures bij de Veerweg zal nog een keuze worden gemaakt welke van de twee die daar nu aanwezig zijn, moet vervallen.
8. Bij het bolwerk De Kat zijn van het drietal varianten nog enige afgevallen. Naar aanleiding van opmerkingen van de heer Jansen zal de tekst worden aangepast.
9. Bij Tivoli gaat het om de drie varianten die zijn opgenomen in de Startnotitie.
10. De bijzondere situatie bij de Steigerstraat zal worden opgenomen in de Startnotitie.

Om 12.30 uur sluit de voorzitter de gezamenlijke vergadering

Besprekingsverslag

Plaats en datum
Druten, 13 februari 1997

Verslagnummer
V977, nr. 3

Kenmerk
1262341

Notulist
E. Mol

Aanwezig
de heren J.T. Penninx, C.F.J.M. Veraa, T. Mars, B. de Bruijn, W v.d. Kruijk, H. Kok
(voorzitter), E. Ford, J. Kuipers, E. Mol.

Afwezig
mevrouw P. Haberer en mevrouw M.E. Voskens-Drijver.

Kopie(en) aan
Aanwezigen, afwezigen, Grontmij intern, M.e.r.commissie

Betreft
Derde vergadering projectgroep Verbetering Waalbandijken Zaltbommel-Centrum
13 februari 1997

1 Opening en mededelingen

De heer Kok opent de vergadering en heet iedereen welkom.

2 Verslag van 2 oktober 1996

pagina 3, vierde alinea, onderaan;

De heer Penninx vraagt hier om de volgende toevoeging in verband met de parkeerproblematiek: De heer Penninx geeft aan dat bij het niet voldoen aan de kwaliteitseisen, verlegging van de waterkering gewenst is bij Tivoli.

Het komt er volgens de heer Penninx op neer dat, als niet kan worden voldaan aan de kwaliteitseisen die nodig zijn bij de waterkering, dat het dan vereist kan zijn om de waterkering bij Tivoli te verleggen. Het is niet alleen een gemeentelijk probleem.

De heer Kok concludeert dat een bepaalde oplossing integraal niet aantrekkelijk kan worden gezien, wat aanleiding kan zijn een andere oplossing te zoeken. Dit kan dus ook leiden tot een andere parkeeroplossing.

pagina 4, derde alinea, eerste zin;

De heer Penninx wil aan het einde van deze zin de aanvulling "hij meent dat de voorliggende tekst te weinig de mogelijkheden benadrukt".

pagina 5, *bij opmerking pagina 19*;

De heer Penninx verzoekt de eerste zin aan te vullen met "naar aanleiding van de discussie over de juridische handhaafbaarheid met toetsing van de plannen".

pagina 5, *bij opmerking pagina 26*;

De heer Penninx heeft hier gezegd dat hij het referentiekader niet duidelijk vindt op voorhand, bij het inspelen op de historische waarden van enerzijds de 16^e eeuw en anderzijds de 19^e eeuw.

pagina 7;

De heer Mars merkt op dat het initiatief om contact op te nemen met het Polderdistrict niet bij Rijkswaterstaat ligt maar bij de dienstkring. De dienstkring is hiervan op de hoogte, maar zij hebben nog geen contact opgenomen. Het gaat hierbij om wensen ten aanzien van kleine objecten, zoals een peilmeetstation, om deze in te passen in de plannen.

Met dank aan de notulist wordt het verslag van de projectgroep vastgesteld.

Het verslag van de adviesgroep geeft geen aanleiding tot het maken van opmerkingen.

3 Bespreking concept-Startnotitie

De Startnotitie wordt behandeld aan de hand van de samenvatting van de adviesgroepvergadering, zoals is verwoord door de heer Ford in de gezamenlijke vergadering.

1. Er heerst een 'geur van betutteling'. Er komt in de inleiding een tekst waarmee een inspanningsverplichting tot integratie moet worden bevorderd.

De heer Kok zegt dat er nog een integratieslag zal worden uitgevoerd. Het is echter niet duidelijk op welke wijze en wanneer dit plaats zal vinden. Heeft dit nog gevolgen voor de Startnotitie? De heer Ford reageert door te zeggen dat in de adviesgroep is besloten hierover een alinea op te nemen in de Inleiding van de Startnotitie. Het gaat hierbij om een intentieverklaring om te komen tot een inspanningsverplichting tot integratie.

De heer Kok vraagt hoe hiermee tijdens de opstelling van de Projectnota/MER wordt omgegaan. Is het mogelijk om in het voortraject, bij de opstelling van de teksten, een soort werkgroep te creëren voor structureel overleg, zodat het voor iedereen helder is wat er gebeurt. In zo'n werkgroep zouden de gemeente, het Polderdistrict en de adviseur van het Polderdistrict zitting moeten hebben. De heer De Bruijn reageert door te zeggen dat tijdens de opstelling van de Startnotitie overleg met elkaar heeft plaatsgevonden. Er zijn echter nog een aantal zaken opengelaten. Er moet zodoende een planning komen om alle zaken die nog aan de orde moeten komen een plek te geven. Hierbij moet rekening worden gehouden met de planning van de dijkverbetering. De heer Kok stelt voor dat het Polderdistrict op korte termijn een voorzet zal geven op welke wijze de werkgroep zal functioneren. Het voorstel van de heer Kok is om de gemeente te betrekken bij de voorbereiding van bepaalde producten nog voordat Grontmij hiermee aan de slag gaat. Dit houdt in dat er dan punten van verschil van mening kunnen blijven bestaan, maar die zijn dan wel tijdig helder.

De heer Veraa is van mening dat de gemeente moet aangegeven wat ze willen met het gebied. In de visie staat dit nog niet verwoord. Als de gemeente zaken wil toevoegen aan de waterkering zal de gemeente met een eigen stedenbouwkundig ontwerp moeten komen. Dit stedenbouwkundig ontwerp kan dan vervolgens naast de dijkverbeteringsplannen worden gelegd, op basis waarvan er uiteindelijk een plan voor het gehele gebied komt. Deze synthese moet binnen een paar maanden klaar zijn. De visie van de gemeente geeft voor de dijkverbetering op zich voldoende richting, maar dit geldt niet voor het stadsfront als geheel. De vraag is welk ambitie-nivo de gemeente heeft? De huidige visie is ook onvoldoende om de financiën rond te krijgen, bijvoorbeeld om de grond bij Tivoli aan te kopen. Als de gemeente niet snel aangeeft wat haar ambitie-nivo is, dan komt er wel een goed dijkverbeteringsplan waarin wel rekening wordt gehouden met parkeren e.d., maar verder zonder een ambitie voor de verdere omgeving. De vraag aan de heer Penninx is, heeft de gemeente nog een hoger ambitie-nivo dan de visie die er nu ligt?

De heer Kok reageert eerst door aan te geven dat aan de gemeente is verzocht om een visie op de waterkering in Zaltbommel. Deze visie is er nu en is helder. Bij het hogere ambitie-nivo gaat het om een slag verder, wie doet dat en kan dat binnen het gestelde tijdspad.

De heer Penninx antwoordt dat de gemeente bereid en in staat is om een bredere onderbouwing te leveren. De heer Penninx wil van het Polderdistrict weten wat de concreetheid van de oplossingsrichtingen is. Dit is namelijk noodzakelijk om verder te gaan met stedenbouwkundige oplossingen. De heer Penninx hecht er aan om op korte termijn als werkgroep samen te komen en om dan afspraken te maken over wanneer welke inbreng, in de vorm van een stedenbouwkundig verhaal, van de gemeente noodzakelijk is.

De heer Kok is het eens dat er voor een stedenbouwkundig verhaal randvoorwaarden moeten worden aangegeven vanuit de dijkverbetering, zodat beide op elkaar aansluiten. Tevens moeten alle kansrijke en niet kansrijke varianten met elkaar worden uitgediscussieerd. De heer Mars reageert dat het alternatief ruim achter Tivoli langs geen kansrijke optie is vanuit de Beleidslijn Ruimte voor de Rivier. Wanneer het vooraf eigenlijk al duidelijk is dat een bepaalde variant niet reëel is, is het niet zinvol zo'n variant helemaal uit te werken. De heer De Bruijn vult aan dat het rijk de ruimte eventueel wel geeft, maar dat er met hele goede argumenten moet worden gekomen en er zal moeten worden aangetoond dat de gekozen variant de enige oplossing is.

De heer Penninx geeft aan dat de gemeente nu globaal nader kan aangeven en uittekenen wat men wil.

De heer Veraa stelt dat het ambitie-nivo van de gemeente dus beperkt is en dat men wil reageren op de mogelijkheden die ontstaan langs de dijk. De gemeente heeft nu geen grootse plannen voor de herinrichting van het gebied. Uit het betoog van de heer Penninx blijkt echter dat de gemeente toch wel een hoger ambitie-nivo heeft, met name dan ten aanzien van het gebied bij Tivoli. Wat het ambitie-nivo is, is nu nog steeds niet duidelijk. In dit kader kan wel worden ingezet op een hoger ambitie-nivo aangezien het past binnen een aantal ontwikkelingen. In principe zijn er nu wel mogelijkheden voor een hoger ambitie-nivo. Dit past binnen een aantal ontwikkelingen zoals NURG, ten aanzien van het herstel van de relatie tussen rivier en stad, het versterken van de recreatie en de beleidslijn Ruimte voor de Rivier. Dit heeft vervolgens ook weer een relatie met financiële bronnen. De heer Penninx zegt, gezien de beperkte tijd, in gezamenlijkheid van start te gaan en op basis daarvan vervolgens vanuit het beperkte ambitie-nivo de integrale onderbouwing verder te verbreden. De heer Kok stelt dat de gemeente dus behoefte heeft aan een programma van eisen op basis waarvan de stedenbouwkundige van de gemeente een duidelijke opdracht kan krijgen. Een aanpak die op zich duidelijk is. De heer De Bruijn is het hier niet mee eens. Het is onduidelijk wat de gemeente nu wil met het terrein ter hoogte van Busker en de Witte Prijsenhal. Er is duidelijkheid nodig van de gemeente, ook ten aanzien van de financiering. Zolang er geen duidelijkheid is, blijft de problematiek steeds maar terug komen zonder dat we vooruitkomen. Als deze duidelijkheid er niet komt blokkeert dat het proces, met als gevolg dat het Polderdistrict de dijk gaat verbeteren.

De heer Kok concludeert naar aanleiding van het betoog van de heer De Bruijn dat er dus alleen een hoger ambitie-nivo bij de gemeente is ten aanzien van het gebied Tivoli en Witte Prijsenhal. Verder is er geen ambitie-nivo. Zolang de gemeente het ambitie-nivo voor dit gebied niet duidelijk maakt kunnen we niet verder. De heer de Kok stelt voor om op werkgroepniveau deze problematiek helder uit te spreken en op papier te zetten.

2. De adviesgroep (grotendeels) schaart zich achter de gemeentelijke visie.

De heer De Bruijn maakt twee opmerkingen. De gemeentelijke visie ten aanzien van bijzondere constructies is verder opgerekt dan het is verwoord in de Startnotitie. In de gemeentelijke visie staat dat er nog onderzocht zal worden, of er parkeer-faciliteiten onder of langs de Waalkade moeten worden aangelegd in relatie met een daar te vormen dijk. Dit punt is bewust niet overgenomen.

De heer Veraa zegt dat er in het vervolgtraject voor het gebied bij Tivoli een hoger ambitie-nivo moet worden gekozen. De heer Penninx zegt dat er met de mededeling dat de adviesgroep zich (grotendeels) achter de visie van de gemeente schaart in het kader van de Startnotitie nauwelijks iets hoeft te gebeuren. De visie is in die zin meer een toetsingskader. In de Startnotitie moet worden opgenomen dat het om de visie van 28 januari gaat.

De projectgroep neemt de mededeling van de adviesgroep verder voor kennisgeving aan.

3. Reconstructie is geschiedvervalsing, dit zal beter moeten worden verwoord in de tekst.

De heer De Bruijn zegt dat dit in de adviesgroep met name bij het bolwerk De Kat aan de orde is geweest. Als hier keermuren worden aangelegd dan is dat prima, als maar niet wordt gerefereerd aan de oude vestingwerken.

De heer Kok vraagt aan de uitvoerders of zij het duidelijk voor ogen hebben wat hun opdracht nu is. De heer Kuipers zegt ten aanzien van het bolwerk dat er een vorm van een bolwerk moet komen dat past in de 20^e eeuw en geen schade toebrengt aan het historische zicht van Zaltbommel.

De heer De Bruijn zegt dat naar aanleiding van de adviesgroepvergadering er van de varianten op pagina 36 twee zijn overgebleven. Variant 1 is; maak de huidige situatie waterkeringstechnisch in orde ("de kale variant"). Variant 2 is; maak een keermuur om de huidige bult zoals langs de Molenwal, passend bij de Molenwal zonder dat dit historisch aandoet. De heer Ford zegt dat dit zo is als in de adviesgroep is geconcludeerd. Als projectgroep kunnen we echter verder gaan en de kale variant nu reeds afschrijven, er blijft dan één variant over. De heer Kok zegt dat de gekozen variant moet bijdragen aan de continuïteit van het geheel, het moet niet een aaneenschakeling van kleine oplossingen worden. Dus kan er haast niet anders worden geconcludeerd dat er in feite maar één variant blijft.

4. Het gescheiden fiets- en wandelpad kan worden uitgevoerd indien er voldoende ruimte is. Het voortouw ligt bij de gemeente.

De heer Kok zegt dat dit een wens is van de gemeente, waar de gemeente verder op terug moet komen wanneer zij dat willen. De heer De Bruijn zegt dat bij de uitwerking van de oplossingen zal moeten worden aangegeven in hoeverre de beschikbare ruimte, mogelijkheid biedt voor een al dan niet gescheiden wandel- en fietspad.

5. De continuïteit van het geheel mag niet uit het oog worden verloren.

6. Uitgekiende ontwerpen:

- De adviesgroep verzoekt met klem om buitengewoon veel aandacht te geven aan een uitgekiend ontwerp voor het hele traject, met dien verstande dat als het een minder groot deel is dan het hele traject, dat ook met klem wordt verzocht. Het moet in ieder geval ruimer zijn dan dat het nu in de Startnotitie is verwoord en door het Polderdistrict is aangegeven.

- Het Polderdistrict is vanuit haar taakstelling de mening toegedaan dat voor een veel kleiner deel, dan uit de discussie naar voren is gekomen, een uitgekiend ontwerp kan worden toegepast.
- Op het moment dat het concreet aan de orde is, zal het Polderdistrict met zeer duidelijke argumenten aan moeten geven waarom een uitgekiend ontwerp voor een bepaald deel niet kan worden toegepast.

De punten 5 en 6 worden gezamenlijk besproken.

De heer Kok zegt dat de continuïteit eigenlijk als een soort van ijkingspunt ook in de Startnotitie moet worden genoemd. De heer De Bruijn zegt dat deze opmerking met de achtergrondgedachte is gemaakt. In de huidige situatie, zoals in de Startnotitie omschreven, heeft het westelijk deel een groenachtig karakter en het oostelijk deel heeft een meer steenachtig karakter. Dat beeld zou moeten worden gecontinueerd. Er is in de adviesgroep gepleit voor een eenduidig karakter (in hoogte en vormgeving) van het deel vanaf de wasserij tot bolwerk De Kat of nog verder.

De heer Kok concludeert dat er dus twee typologieën van waterkeringen zijn. Binnen de typologieën moeten keuzes worden gemaakt, maar er moet voor worden gewaakt dat er een verknipt beeld ontstaat.

De heer Penninx vraagt wat dit betekent voor de tekst op pagina 29 over de versterking van het contrast tussen de groene en stenige delen, bij punt 3. Als het een ontwerp-principe is om het contrast te versterken betekent dit dus ook een pleidooi voor een groenedijk aan de Waalkade. In de adviesgroepvergadering is niet ingegaan op dit ontwerp-principe. Het is nu de vraag of dit nog steeds een zo duidelijk ontwerp-principe is. In het kader van de continuïteit zou dit ontwerp-principe wat moeten worden afgezwakt.

De heer Kok zegt dat de varianten die in het kader van de Startnotitie op basis van dit onderdeel zullen worden uitgewerkt voor de Waalkade betrekking hebben op een groene oplossing en een groene oplossing met aan de binnenzijde een keermuur. Is dit voldoende? De typologie van de waterkering ter hoogte van de Verdraagzaamheid moet worden omschreven als uitgekiende oplossing, waarmee we alle kanten op kunnen, afhankelijk van de discussie. De variant van een volledige keermuur aan de buitenzijde ter hoogte van de Waalkade is niet aanwezig en dat was ook de bedoeling. De heer Penninx reageert dat er wel expliciet is gepleit voor een stenige waterkering, hiermee wordt bedoeld een volledige keermuur aan de buitenzijde. Deze variant kan zodoende niet komen te vervallen. De heer Kok constateert dat de Startnotitie die variant nu duidelijk uitsluit. Er is voor deze variant geen enkele aanleiding, zowel vanuit het huidige beeld als vanuit de historie. Daarnaast is het een heel kostbare oplossing. Omdat er geen aanleiding voor is wordt deze variant niet meegenomen. Een stenen keermuur aan de binnenzijde ligt constructief anders, het biedt meer ruimte voor bijvoorbeeld bomen en parkeergelegenheid.

De heer Penninx zegt dat op pagina 33 staat dat "Ook keermuren behoren tot de mogelijkheid. Hiermee kan het stenige karakter in overeenstemming met de visie van de gemeente worden bereikt". Hier wordt dus uitgegaan van de mogelijkheid van een keermuur aan de rivierzijde. Vervolgens staat er "Deze varianten zullen worden onderzocht in de Projectnota/MER". De heer Penninx heeft hieruit geconcludeerd dat het dus ook inderdaad zou worden onderzocht. De heer Kok reageert dat aan de buitenzijde geen alternatieven worden uitgewerkt, omdat dat oplossingen oplevert die strijdig zijn met het beeld ter plaatse, dat het uit kosten oogpunt niet aantrekkelijk is en dat het geen verdere meerwaarde oplevert. Een keermuur aan de binnenzijde levert daarentegen een meerwaarde op voor de stad en is dus wel denkbaar.

De heer Penninx heeft uit de tekst niet begrepen dat de keerwand-variant niet bespreekbaar is. Op basis van discussies over de stadsvisie waarbij het stedelijk karakter benadrukt is, vond de heer Penninx de geboden opening positief. De heer Ford zegt dat de adviesgroep het eens was met hetgeen staat vermeld op bladzijde 33 en de passage 3 op pagina 29. In verband met de discussie over het uitgekende ontwerp is het even reserve gehouden.

De heer Kok constateert dat bij de beleving van de adviesgroep een stenig karakter aan de buiten zijde tussen de wasserij en de Verdraagzaamheid tot de mogelijkheden behoort. De heer Ford zegt dat het niet zo scherp is uitgesproken. De discussie in de adviesgroep was in hoofdzaak gericht op de flexibele kering.

De heer Kok vraagt hoe de flexibele waterkering is meegenomen in de adviesgroepvergadering? De flexibele waterkering is in de beleving van het Polderdistrict mee te nemen in de afweging in de omgeving Verdraagzaamheid en Veerweg. Voor het deel vanaf de Waterpoort tot aan de wasserij wordt de ruimte voor de afweging van de toepassing van een flexibele waterkering niet geboden. Er is namelijk geen argument voor op dit moment. De heer De Bruijn geeft aan wat de adviesgroep hierover heeft gezegd. Een flexibele waterkering is een constructie die past in de 21e eeuw en er liggen zoveel dominante belangen dat dit voor het gehele deel vanaf Tivoli tot aan de wasserij in beeld moet worden gebracht. Er komen overal bijzondere constructies tenzij kan worden aangetoond dat deze bijzondere constructies niet nodig zijn. Vanuit het Polderdistrict is men echter de mening toegedaan dat hier sprake is van een omgekeerde bewijslast. De heer Kok reageert dat in algemene zin bij waterschappen die de taak hebben dijken te verbeteren, ook vanuit de filosofie van GRIP of de Commissie Boertien, de mening bestaat: wanneer je ergens vastloopt kom dan met creatieve oplossingen. En dat is hier in Zaltbommel niet van toepassing.

De heer Penninx is er van overtuigd dat de Zaltbommelse leden van de adviesgroep van mening zijn dat de stenige vorm moet worden onderzocht. Bij een stad hoort een stenen waterkering aan de buitenzijde. De adviesgroep heeft gezegd dat men het liefst een flexibele waterkering wil over de gehele lengte.

De heer Kok geeft aan dat de adviesgroep aan het verslag zal zien dat de projectgroep er ruim aandacht aan heeft gegeven. In de Startnotitie zal een passage worden opgenomen waarom we vinden dat de flexibele waterkering voor het stuk tussen de Waterpoort en de wasserij geen haalbaar alternatief is. In de Startnotitie zal zodoende niet verder worden gegaan dan de twee alternatieven. Vervolgens kunnen mensen die het daar niet mee eens zijn bedenkingen indienen tegen de Startnotitie. Hiervoor moeten argumenten worden aangedragen die naast de argumenten van het Polderdistrict worden gelegd. Hieruit volgen conclusies op basis waarvan al of niet meer alternatieven zullen worden afgewogen.

De heer Veraa heeft er moeite mee als een alternatief afvalt waar een groot deel van de adviesgroep mee verder wil. Het alternatief kan wel worden meegenomen in de projectnota/MER, maar dan moet er een kanttekening bij worden gemaakt. In de projectnota/MER kan dan een uitgebreidere motivering komen waarom het alternatief minder realistisch is.

De heer Ford tracht de discussie te rangschikken. Binnen de hoofd-discussie valt niet een flexibele waterkering voor het gehele traject. Er blijven nu dus twee varianten over zoals hier genoemd alsmede de variant met het stenige karakter. Over deze laatste is niet gesproken in de adviesgroep, vanwege de euforie dat er met de flexibele waterkering een visie was bereikt. Ook is geconstateerd dat het Polderdistrict hierop een andere visie heeft. Op dit punt is er dus een conflict. De hiervoor gemaakte opmerking van de heer Veraa geeft aan op welke wijze hier het beste mee kan worden omgegaan. Over blijft het punt bij de passage 3 op pagina 29, wat blijft er over van het stenige karakter. Dit is een punt dat leeft bij de adviesgroep.

De heer Kok betreurt het dat de variant, een stenen kering aan de buitenzijde, in de adviesgroep niet goed is uitgediscussieerd. De tekst suggereert een derde alternatief en daar moet dus rekening mee worden gehouden, ondanks dat deze niet in de adviesgroep aan de orde is geweest. In het vervolg hierop stelt de heer Kok dat bij de adviesgroep, in de veronderstelling dat een stenen kering over de gehele lengte een variant is, de aanleg van een flexibele-kering over de gehele lengte dus ook een haalbare variant is. De tekst in de Startnotitie biedt mogelijkheden voor de uitwerking van een stenig karakter van de waterkering tussen de wasserij en de Waterpoort. Het soort van stenige kering is verder niet uitgesproken. Dit is een conclusie op basis van de door de adviesgroep geaccordeerde tekst. De projectgroep stemt hiermee in.

De heer Kok komt in aansluiting hierop met een volgend punt, namelijk hoever gaat het Polderdistrict met het uitgekiende ontwerp? Behoort bij de uitwerking van de stenen variant van de wasserij tot de Waterpoort ook een flexibele kering en is dit mee genomen in de Startnotitie? De heer Veraa zegt dat de Startnotitie hierin helder is, alleen het westelijke stuk valt hier onder. Daarnaast heeft de adviesgroep een duidelijk advies gegeven. De adviesgroep heeft verzocht om ook het oostelijke stuk mee te nemen bij de flexibele variant. Aan de projectgroep is nu dus de vraag aan te geven hoe hiermee moet worden omgegaan in de Startnotitie.

De heer Kok zegt dat er twee dingen kunnen worden gedaan. We kunnen nu aangeven dat we een flexibele kering in oostelijke richting niet onderzoeken waarbij nu de argumenten worden gegeven. Een andere oplossing is dat nu wordt aangegeven dat een flexibele kering tussen Waterpoort en wasserij een niet kansrijk alternatief wordt bevonden, maar dat een nadere onderbouwing hiervoor volgt in de eerste fase van de Projectnota/MER.

De heer Veraa zegt dat de tekst op bladzijde 33 onduidelijk werd bevonden omdat daar wordt uitgegaan van de Waterpoort tot de Veerweg. De tekst moet zodoende worden aangepast voor de gehele lengte. De heer Kok zegt dat het voor het deel Waterpoort tot aan de Veerweg duidelijk is dat dat wordt meegenomen bij het onderzoek naar de uitgekiende ontwerpen. Het oprekken naar de wasserij is dus niet kansrijk maar dat zal later worden geanalyseerd in de eerste fase Projectnota/MER.

De heer van de Kruijk voegt toe, in het kader van de verdere verduidelijking, dat ten aanzien van de toepassing van flexibele keringen in de adviesgroep is gesproken over de gehele lengte dus vanaf de wasserij tot Tivoli. De heer Ford zegt dat hierover geen consensus was bij de adviesgroep. De heer Kok zegt dat het gebied rond de Veerweg bij de analyse zal worden betrokken. Van de Waterpoort tot aan de wasserij wordt niet kansrijk geacht, een nader onderbouwing volgt. Brengt dit nu niet de verplichting mee om ook voor het westelijk deel een analyse uit te voeren naar de toepasbaarheid van een flexibele waterkering? De heer Ford reageert door te zeggen dat dit voor het westelijk deel nooit de bedoeling is geweest. De heer Kok concludeert dat er dus ten westen van de Veerweg een flexibele kering niet in beschouwing wordt genomen. Het gevaar zou nu dreigen dat voor de gehele lengte moet worden beargumenteerd waarom er al of niet gebruik wordt gemaakt van een flexibele waterkering. Dat zou erg ver gaan. De heer Veraa zegt dat er geen overtuigende redenen zijn ten westen van de Veerweg om daar een flexibele kering aan te leggen. Volgens de heer Veraa was dit voor de adviesgroep ook geen zwaarwegend punt.

De heer De Bruijn zegt dat er vanuit de adviesgroep de inzet was om zo breed mogelijk de flexibele kering in te zetten. Dus als er goede argumenten zijn voor de toepassing van een flexibele kering langs de Waalkade hebben deze argumenten ook betrekking op de Molenwal. Er is namelijk geen goed onderscheid te maken. De heer De Bruijn formuleert het als volgt. Bijzondere constructies over grotere lengten lijken niet kansrijk, voor de delen Waalkade en Molenwal zal dit nog worden onderzocht.

De heer Penninx benadrukt nog dat de flexibele-kering niet alleen voor de bewoners die daar wonen moet worden aangelegd, het gaat vooral om de algehele belevingswaarde van het stadsfront. De heer Penninx heeft de indruk dat wanneer de flexibele kering voor een deel wordt onderzocht dat er dan een antwoord komt voor het geheel. De heer Veraa komt hiertegen in het verweer, er is namelijk een essentieel verschil. Het is een logische vraag waarom een stukje wordt bekeken en de rest niet. De rest kan nu echter al worden weggestreept. Bij de stukken links en rechts van het bolwerk De Kat zou het bestaande muurtje 0.3 meter moeten worden verhoogd naar 1.1 meter, en dat is acceptabel. Wanneer daar een flexibele kering wordt geplaatst verdwijnt het muurtje en komt er een kering van circa 0.5 meter. De situatie is hier dus totaal anders.

De heer Kok formuleert het compromis als volgt:

Uitgekiende ontwerpen inclusief beweegbare mogelijkheden bij de Verdraagzaamheid zullen worden onderzocht. Voor het oostelijk deel tot aan de wasserij zal in de begin fase van de Projectnota/MER het gebruik van een flexibele kering worden onderzocht, de kans wordt echter laag ingeschat. In het westelijk deel zal dit niet worden uitgezocht, tenzij uit het onderzoek aan het oostelijk deel goede mogelijkheden blijken in samenhang met de noodzaak. De tekst over dit onderwerp in de Startnotitie moet consistent worden gemaakt. Dit geeft een extra taak aan het Polderdistrict, de gemeente en de adviseur van het Polderdistrict om het onderzoek in oostelijke richting op een goede wijze in beeld te brengen, waarmee begrip moet worden gewonnen voor de realiteit van het laten vallen van dit alternatief.

De heer Veraa zegt dat aan de adviesgroep moet worden meegedeeld dat alle alternatieven worden onderzocht en dat daar in principe de oplossing tussen zit. Maar wanneer er geen aanvaardbare oplossing blijkt te zijn, dat dan altijd kan worden teruggegrepen op al die andere alternatieven. De heer De Bruijn zegt dat dit in principe waar is, maar we moeten niet weer alle reeds gemaakte keuzes ter discussie stellen, want dat gevaar dreigt dan.

De heer Penninx vraagt op basis waarvan voor de argeloze lezer is te concluderen dat een flexibele kering niet kansrijk is, waaruit is dat af te leiden? De heer Kok antwoordt dat er een goed onderzoek zal worden uitgevoerd naar de haalbaarheid voor het oostelijk deel. Op grond van de kennis die we nu hebben van dit soort flexibele constructies kunnen we nu al stellen dat het geen erg kansrijke optie is. Die bewijslast zal dus verifieerbaar moeten worden meegenomen in de Projectnota/MER. De heer Penninx vindt het gebruik van het woord kansrijk alternatief in dit kader niet juist. Er zijn alternatieven die afvallen en alternatieven die nader worden onderzocht. De heer Kok zegt dat het Polderdistrict de mogelijkheid lager inschat, twijfelt aan de haalbaarheid. Het is eerlijk om dit nu reeds aan te geven.

7. Bij de coupures bij de Veerweg zal nog een keuze worden gemaakt welke van de twee die daar aanwezig zijn, verdwijnt.

De heer Kok zegt dat het hier om een open discussie gaat, waarbij de adviesgroep heeft verzocht mee te mogen praten of het de linker of de rechter coupure wordt, of misschien beide, of een andere variant. Dat is toegezegd.

8. Bij het bolwerk De Kat zijn een drietal varianten. Naar aanleiding van opmerkingen van de heer Jansen zal de tekst worden aangepast.

Deze discussie is bij punt 6 reeds aan de orde geweest.

9. Bij Tivoli gaat het om de drie varianten die zijn opgenomen in de Startnotitie. Deze discussie is bij punt 6 reeds aan de orde geweest. De heer Mars zegt dat de helderheid van de haalbaarheid (mate van kansrijkheid) bij Tivoli nog niet zo duidelijk aanwezig is, waardoor men wellicht op het verkeerde been wordt gezet. De heer Kok zegt dat de rivierwaartse verplaatsing duidelijk in de adviesgroep aan de orde is geweest, inclusief de strijdigheid met de beleidslijn Ruimte voor de Rivier.

Hierop is ook in de verslagen van de advies- en projectgroep gewezen.

10. De bijzondere situatie bij de Steigerstraat zal worden opgenomen in de Startnotitie.

De heer De Bruijn zegt dat dit reeds is opgenomen op bladzijde 33. Hier staat "tevens dient vanaf deze plek het verlies aan zicht op rivier te worden beperkt. Voor de Steigerstraat en het gedeelte vanaf de Waterpoort tot aan de Veerweg heeft derhalve vanuit visueel oogpunt een oplossing middels uitgekiende ontwerpen de voorkeur". Dit is dus meegenomen.

Aanvullende opmerkingen:

De heer Penninx benadrukt nogmaals dat bij het ontwerp de belevingswaarde nog bij een aantal punten moet worden toegevoegd.

De heer Penninx zegt dat op pagina 40 bij principe oplossingen staat dat er voor ieder deeltraject sprake is van een eenduidige principe oplossing die past binnen de visie. Bij een aantal zaken is dit echter opengelaten. Er is niet gezegd dat een bepaalde oplossing het meest kansrijk wordt geacht. De heer Kuipers zegt dat dit klopt. Er zal een kleine toevoeging op de tekst komen dat bij een aantal gevallen hiervan afgeweken kan worden.

5 Planning en Voortgang

De heer van der Kruyk deelt mee dat op 24 april de volgende vergadering zal zijn. De vergaderingen van 8 juni is verplaatst naar 30 juni en de vergadering van 5 november is verplaatst naar 6 november.

De heer van der Kruyk zegt dat de gemeente van het Polderdistrict een gedetailleerde planning heeft ontvangen. De vraag is of de gemeente hier ook een reactie op kan geven. De heer Penninx wil graag weten van het Polderdistrict wanneer er wat moet zijn. De planning geeft alleen de formele overleggen aan en niet alle contacten, dit zou anders erg mager zijn. Het is ook niet duidelijk wat er in gezamenlijkheid wordt gedaan. De planning zal wel erg moeilijk zijn voor de gemeente. De gemeente wil meer duidelijkheid over concrete werkafspraken. De heer van der Kruyk zegt dat dit komt. De heer Kok zegt dat het hier om de formele overleggen gaat. Daarnaast zal er, zoals in het begin van de vergadering is afgesproken, in werkgroepverband worden samengewerkt.

De heer Kok vraagt hoe ver we zijn met de planning om het jaar 2000 te halen. De heer van der Kruyk antwoordt dat we goed op schema zitten. De Startnotitie zal op de geplande datum uitgaan.

De heer Veraa zegt dat voor de vormgeving van de muren bij het bolwerk De Kat een goed ontwerp moet komen, bijvoorkeur door de inschakeling van een architect. De heer Kok antwoordt dat dit bij de opdracht van Grontmij is inbegrepen. Er worden hoge eisen aan kwaliteit en originaliteit van het ontwerp gesteld. Hier is expliciet naar gevraagd bij Grontmij. Grontmij heeft bevestigd deze expertise te kunnen leveren.

6 Rondvraag

Er zijn geen vragen.

De heer Kok dankt een ieder voor zijn geduld en de verheldering die deze vergadering heeft gebracht.

einde vergadering om 15.30

**5 Verslag Advies-/Projectgroep
Waalbandijk Zaltbommel-centrum
d.d. 24 april 1997**

Besprekingsverslag

Plaats en datum
Druten, 24 april 1997

Verslagnummer
V976, nr. 4

Kenmerk
1262341

Notulist
E. Mol

Aanwezig

Gem. Monumentencommissie Zaltbommel:

de heer J.C.A.M. Bervaes

Rijksdienst voor de Monumentenzorg:

de heer F.J. Jansen

Watersportvereniging de Golfbreker:

de heer J.B. Tiggelman

Vereniging Kring Vrienden van Zaltbommel:

de heer T. van Zanden

Belangenvereniging Bewoners Waalkade en Veerweg:

de heren S.A. Mostert en P. Hotke

Belangengroep Molenwal/Bolwerk de Kat:

de heren G. van Aalst, W. van Hattum en C.B. Metz

Roest en Busker b.v.:

de heer Th.C. Busker

Bewoner Waterstraat:

de heer P.F. Elbers

Projectgroepleden:

de heer J.Th.H.M. Penninx, mevrouw P. Haberer (Gemeente Zaltbommel), de heren C.F.J.M. Veraa en F. Venema (Provincie Gelderland)

Polderdistrict Groot Maas en Waal:

de heren B. de Bruijn en W. van der Kruyk

Grontmij Gelderland:

de heren P.J.A. Oortwijn (voorzitter), E. Mackay, E. Mol en mevrouw M.E. Voskens-Drijver.

Afwezig

de heren P.H.G. Burgers, R. van Loenen Martinet, R.W. Siebers, T. Mars, E. Ford en J. Kuipers (allen met kennisgeving).

Kopie(ën) aan

Aanwezigen, Afwezigen, projectgroepleden, Agendaleden, Grontmij intern, M.e.r-commissie.

Betreft

Vierde Vergadering Adviesgroep Verbetering Waalbandijken Zaltbommel-Centrum
24 april 1997.

Aangezien de voorzitter van de adviesgroep, de heer Ford, vandaag niet aanwezig kan zijn wordt de vergadering voorgezeten door de heer P. Oortwijn van Grontmij.

1. Opening, ingekomen stukken en mededelingen

opening om 9.30 uur

De heer Oortwijn opent de vergadering, en heet iedereen welkom. De heer Oortwijn stelt zich voor aan de adviesgroep.

De ingekomen stukken voor de vergadering van vandaag betreffen:

- verslag van de adviesgroepvergadering van 13 februari 1997;
- verslag van de projectgroepvergadering van 13 februari 1997;
- notitie: Stand van zaken planvoorbereiding;
- Visie op de stad Zaltbommel, de ontwikkeling van het Waalfront, en de Uiterwaarden (concept).

De heer Oortwijn zegt dat er in de afgelopen periode diverse activiteiten hebben plaatsgevonden. Onder andere heeft er een gesprek plaatsgevonden tussen de Gemeente Zaltbommel en Rijkswaterstaat. Hierbij was ook het Polderdistrict vertegenwoordigd. Mevrouw Haberer doet in hoofdlijnen verslag van dit gesprek. De Gemeente Zaltbommel heeft aan Rijkswaterstaat (de heer Smits) en VROM (de heer Dijkstra) een alternatief voorgelegd voor Waalfront-west (het alternatief 'ruim om Tivoli' langs). De oplossing zou inhouden: het verplaatsen van het bedrijf dat daar aanwezig is en vervolgens het afgraven van het terrein. Het is een tussen-oplossing voor de plannen die er aanvankelijk waren voor woningbouw op deze locatie, hetgeen strijdig is bevonden met de beleidslijn "Ruimte voor de Rivier". Bij de nu geopperde oplossing zou het mogelijk zijn het gebied in te richten voor recreatie en watergelieerde activiteiten. Tevens zou het probleem ten aanzien van de bodemverontreiniging ter plaatse worden opgeheven en zou het zichtprobleem tussen het oude stadsgezicht en de aanwezige bedrijven worden opgelost.

Bij de toetsing van het alternatief aan het bestaande beleid door Rijkswaterstaat, heeft Rijkswaterstaat aangegeven dat de oplossing geen meerwaarde heeft voor de waterstandsverlaging. Daarnaast wil men ruimte langs de rivier houden voor de toekomst. De heer De Bruijn heeft tijdens dit overleg aangegeven dat er met het afgraven van het terrein toch een meerwaarde wordt bereikt ten aanzien van het elimineren van de aanwezige bodemverontreiniging. Wanneer het afgraven van het terrein in het kader van de "Majeure projecten" geschiedt, wordt er een dubbele slag gemaakt. Op basis van dit nieuwe element vindt op 14 mei nieuw overleg plaats over de definitieve uitslag van Rijkswaterstaat over het alternatief.

In het kader van de mededelingen geeft de heer Van der Kruyk de volgende twee zaken aan;

- a. ondanks dat de richtlijnen voor het MER nog niet bekend zijn wordt er toch verder gegaan omdat de planning anders te weinig ruimte biedt. Het kan dus zijn dat er nu te veel wordt gedaan;
- b. de vergadering van vandaag heeft onder andere betrekking op de visie.

De heer de Bruijn deelt mee dat vanaf vandaag de heer Mars van Rijkswaterstaat Oost-Nederland wordt vervangen door de heer Mannaerts. De heer Mannaerts zal vanmiddag bij de projectgroepvergadering aanwezig zijn.

2 Verslag van 13 februari 1997*Adviesgroep; tekstueel*

Pagina 1;

De heer De Bruijn geeft aan dat de heer Kok wel bij de adviesgroep-vergadering aanwezig was en zodoende ook in de lijst van aanwezigen moet worden opgenomen.

Pagina 3, tweede alinea, tweede zin;

Het laatste deel van de zin moet worden gewijzigd in "met behoud van de verantwoordelijkheid van het Polderdistrict om te komen tot een zo groot mogelijke integratie van de eisen die gesteld worden aan een waterkering met de zogenaamde LNC-waarden."

Het verslag wordt met dank aan de notulist vastgesteld.

Adviesgroep; inhoudelijk

Pagina 11

De heer Van Zanden van de Vereniging Kring Vrienden van Zaltbommel verzoekt de stukken voor de adviesgroepvergaderingen zowel naar de secretaris als naar hem persoonlijk te sturen.

Pagina 6, halverwege;

De heer Elbers vraagt wat wordt bedoeld met de zin "het mag niet leiden tot discontinuïteit". De heer Mackay antwoordt dat het gaat om de mate waarin accenten worden aangelegd. Worden accenten te sterk aangelegd dan wordt daarmee de continuïteit doorbroken. Dus de accenten moeten ondergeschikt zijn aan de continuïteit van de dijk.

Pagina 7, halverwege;

De heer Bervaes merkt op ten aanzien van de zin "Het gaat ook om het zicht vanaf de rivier op de stad." dat de begrenzing van het beschermde Stads- en dorpsgezicht niet langs de dijk ligt, maar midden in de rivier.

Projectgroep; inhoudelijk

De heer Van Zanden merkt op dat er in het verslag staat dat er is besloten om een werkgroep op te richten. Het lijkt zinvol dat de adviesgroep ook op de hoogte wordt gehouden wat er in deze werkgroep wordt voorbereid, besproken en besloten.

De heer Van der Kruyk geeft aan dat in de advies- en projectgroep wordt aangegeven wat er moet worden uitgezocht en moet worden voorbereid door het Polderdistrict.

Aangezien er grote belangen van de Gemeente een rol spelen is besloten om de Gemeente te betrekken bij de werkzaamheden en wordt er samengewerkt in een werkgroep. Alles uit de werkgroep wordt vervolgens voorgelegd aan de advies- en projectgroep.

Pagina 6, tweede alinea van onderen;

De heer Mostert geeft aan dat hier de indruk wordt gewekt dat er al een keuze is gemaakt. In de Projectnota/MER wordt verder onderbouwd waarom het afvalt. De heer Veraa antwoordt dat er één Projectnota/MER komt waarin het verhaal helder en duidelijk moet zijn. Het gaat er hier om of, als er bepaalde alternatieven onderzocht gaan worden en als deskundige heb je daar bedenkingen bij, dat dan kenbaar moet worden gemaakt of niet. Het gaat hier zodoende meer om een communicatieprobleem. Los van hetgeen tijdens de vergadering wordt besproken moet alles helder, duidelijk en overtuigend worden opgeschreven in de Projectnota/MER.

Pagina 5, bovenaan;

De heer Bervaes merkt op dat het oostelijk deel en het westelijk deel hier ten onrechte zijn verwisseld.

Pagina 4, punt 3, tweede zin;

De heer Penninx stelt dat de zinsnede "als maar niet wordt gerefereerd aan de oude vestingwerken" moet worden vervangen door "als maar niet wordt gereconstrueerd op basis van de oude vestingwerken". Er mag immers wel worden gerefereerd aan de vestingwerken. De vergadering stemt hiermee in.

Algemeen;

De heer Tiggelman mist tot op heden nog steeds de argumentatie van het Polderdistrict waarom de aanleg van een flexibele kering over de hele lengte geen uitgangspunt kan zijn. De heer Van der Kruijk reageert door te zeggen dat er in de eerste plaats hele goede LNC-argumenten moeten zijn. Wanneer deze aanwezig zijn zal het Polderdistrict een flexibele kering niet bij voorbaat afwijzen. De reden waarom niet in eerste instantie wordt uitgegaan van een flexibele kering zijn:

- de onzekerheid over de gewenste veiligheid;
- de extra kosten moeten in juiste verhouding staan tot de meerwaarde van een flexibele kering;
- de duurzaamheid van een flexibele constructie;
- de continue aandacht die noodzakelijk is voor het onderhoud van de kering.

Er wordt zodoende niet uitgegaan van een flexibele kering. Wanneer bepaalde LNC-waarden in het geding zijn kan echter worden gekeken naar een alternatief zoals een flexibele waterkering. De heer Veraa vult aan dat deze vragen en de antwoorden daarop onderdeel zullen zijn van de Projectnota/MER.

3 Bespreking stand van zaken

Mevrouw Voskens geeft aan dat de opdracht aan Grontmij onlangs is uitgebreid met het verzoek om de Visie in de Startnotitie in een breder perspectief te plaatsen.

Om te voorkomen dat mogelijke oplossingen te veel een eigen leven gaan leiden is het noodzakelijk gebleken deze in een breder perspectief te plaatsen.

De heer Van Zanden vraagt welke disciplines vertegenwoordigd zijn in de M.e.r.-commissie, en hoe werkt de M.e.r.-commissie.

De heer Van der Kruijk antwoordt dat de Startnotitie naar de secretaris van de M.e.r.-commissie wordt gestuurd. De secretaris is werkzaam bij de M.e.r.-commissie. De secretaris stelt vervolgens een groep van deskundigen samen, de M.e.r.-commissie. In de M.e.r.-commissie zitten deskundigen op het gebied van techniek, natuur en landschap en cultuurhistorie. De M.e.r.-commissie krijgt de Startnotitie, vraagt eventueel achterliggende informatie op en voert een locatiebezoek uit. Vervolgens stelt men de adviesrichtlijnen op. De provincie stelt vervolgens de richtlijnen vast, hierbij kan worden afgeweken van het advies. De heer Veraa vult aan dat de M.e.r.-commissie de kwaliteit nauwlettend in de gaten houdt. De M.e.r.-commissie bemoeit zich niet zo zeer met bijvoorbeeld de alternatieven of de uitgangspunten. Wel houdt men in de gaten of de afwegingen die worden gemaakt juist zijn op basis van de informatie die beschikbaar is of waarvan gebruik zou moeten worden gemaakt.

4/5 Presentatie eerste concept integrale Visie op het Waalfront en discussie naar aanleiding hiervan

De heer Mackay geeft een toelichting op het eerste concept van de integrale Visie op het Waalfront. Benadrukt wordt dat zowel de tekst als de tekeningen nog in conceptvorm zijn. Er moet nog het een en ander nader worden bestudeerd. De adviesgroep wordt zodoende in de gelegenheid gesteld om in een zeer vroeg stadium een blik te kunnen werpen op de Visie. De uiteindelijke Visie zal begin juni zijn afgerond.

Bij hoofdstuk 2 "Analyse en Visie op de rivier" is een punt van discussie in hoeverre er sprake is van een uiterwaard en of Zaltbommel wel of niet in het winterbed van de rivier ligt.

Ter hoogte van Zaltbommel ligt de meest westelijke begrenzing van het natuurontwikkelingsproject Sint Andries. In het beleid voor dit gebied is vastgesteld dat natuurontwikkeling de hoofdfunctie voor het gebied is. Een belangrijke nevenfunctie heeft betrekking op de recreatie. Ecologisch gezien stelt het gebied ter hoogte van Zaltbommel echter niet veel voor.

In de stad Zaltbommel zijn de oude structuren nog duidelijk aanwezig zoals het centrum en de mantel (vestingwerken). Er is soort van toverbalstructuur herkenbaar. Echter op de punten waar de stad de rivier raakt, waar als het ware de structuur van de toverbal aan de oppervlakte komt, daar is de structuur niet goed meer herkenbaar. Een vraagpunt is of dit nu in het kader van dit project moet worden aangepakt.

De heer Venema mist een wezenlijk onderdeel in de inventarisatie, namelijk een inventarisatie van de historische ondergrond. Het uitgevoerde onderzoek is nu onvoldoende om de oplossingsrichtingen te onderbouwen. Er worden nu ingrijpende voorstellen gedaan voor bijvoorbeeld het bolwerk De Kat, zonder te weten wat de historische opbouw is. De historische onderdelen dienen mede uitgangspunt te zijn voor de oplossingsrichtingen. De provincie moet de plannen die nu worden gemaakt later toetsen; dit vindt mede plaats op basis van de historische gegevens. In de Visie is onvoldoende de historische situatie aangegeven om verder te kunnen gaan met de oplossingsrichtingen. De heer Mackay geeft aan dat nu in grote lijnen de structuur van de stad is aangegeven op basis waarvan mogelijke thema's zijn af te leiden.

Mevrouw Haberer geeft aan dat de uitwerkingen als varianten zijn opgenomen in de Startnotitie. Dit is zeer zorgvuldig uitgevoerd. In de fase van het uitwerken van de varianten zal nog nader worden bekeken hoe deze precies moeten worden uitgevoerd, mede op basis van de historische ondergrond. Mevrouw Voskens geeft aan dat de historische ondergrond redelijk goed bekend is, het gaat nu om principe oplossingen. Bij de uitwerking van de uitvoeringsvarianten zal nauwgezet, mede aan de hand van de historische ondergrond, worden gewerkt. De historische ondergrond moet nu echter ook volledig in de Visie worden opgenomen. De heer Venema wil alleen maar voorkomen dat er bij de besluitvorming problemen optreden en dat er om deze reden op een juiste wijze met de historische ondergrond moet worden omgegaan.

De heer Van Zanden vraagt of er bij de opstelling van de richtlijnen rekening wordt gehouden met de Visie op het Waalfront. De heer Van der Kruyk geeft aan dat de mogelijke varianten juist zijn verwoord in de Startnotitie. We zijn nu echter weer iets verder en we weten iets meer dan tijdens het opstellen van de Startnotitie. In de Startnotitie is een eerste grove selectie van oplossingen aangegeven.

De heer Van Zanden geeft aan dat bij de uitgangspunten ook rekening zou moeten worden gehouden met een herwaardering van de belevingswaarde. De beleving wordt namelijk belangrijk gevonden en het wordt van belang geacht deze dan ook te versterken. Door dit nader uit te werken kan een bijdrage worden geleverd aan de onderbouwing van het uitgangspunt van de toepassing van een flexibele waterkering.

De heer Jansen mist in het stuk het gegeven dat de stad momenteel van de rivier af is gericht. Een belangrijke onderbouwing hierbij is dat bijvoorbeeld de Waalkade geen kade is maar een dijk. Zou de stad meer op de rivier zijn gericht dan zou er wel een handelskade hebben gelegen.

De heer Bervaes geeft aan dat de Visie een rationeel stuk is. Er is geen aandacht geschonken aan de emotionele kant van de zaak; de beleving. Er zou in het projectteam ook iemand zitting moeten hebben met verstand van belevings-psychologie.

De heer Van Zanden stelt voor om op bladzijde 13 een vijfde punt toe te voegen met betrekking tot de herwaardering van waarden, met name om de beleving te kunnen accentueren in de vormgeving. De heer Mackay geeft aan dat er al een stuk is geschreven dat daarover gaat. Namelijk, hoe er nu wordt gekeken naar een stad aan de rivier en dat dat anders is dan vroeger in de beleving en de waarde die er aan wordt gehecht. Steden aan de rivier worden nu anders gewaardeerd dan vroeger. Dit zal alleen maar worden versterkt. Het stuk over de beleving zal zeker nog worden toegevoegd. Het hoort er op dit abstractieniveau ook bij.

De heer Penninx zegt dat in het kader dat nu is geschetst, alle punten helder zijn weergegeven. Het gedeelte vanaf het Gatje van Opa tot aan Waalkade 41 krijgt een groen karakter. Voor de stad langs moet het veel stedelijker worden en recreatief op de rivier worden gericht. Er wordt voor gekozen voor eenheid en de verschillen moeten worden verbijzonderd. Er wordt gekozen voor een front en een haven. Dat is nu net de discussie, en de heer Mackay geeft aan dat deze nu moet worden gevoerd. Bij het bolwerk De Kat is in het verleden zoveel veranderd dat het feitelijk erg verminkt is. Binnen de randvoorwaarden worden er voor het gebied verschillende alternatieven ontwikkeld. Nu wordt nagegaan wat er haalbaar is en of dat tegemoet komt aan de totaal Visie. De heer Mackay is de mening toegedaan dat de haven een stenig karakter moet krijgen. In de detaillering zal van dezelfde elementen gebruik worden gemaakt. Zowel vanuit de historie als de huidige situatie verschillen het Waalfront en de haven, deze dienen daarom ook verschillend te worden behandeld.

De heer Metz vindt de historische beschouwingen die in de Visie zijn gegeven erg belangrijk. Er mogen bij het ontwerp van de waterkering dan ook absoluut geen fouten worden gemaakt. De korte termijn planning van het Polderdistrict mag niet leiden tot onherstelbare schade aan de historie van Zaltbommel. De heer Metz pleit ervoor om het Polderdistrict onvoorwaardelijk verder te laten gaan met de waterkering en dat alles wat niet direct hoeft te worden aangepast met nog meer zorg over een langere termijn wordt uitgevoerd. Hierbij wordt speciale aandacht gevraagd voor de flexibele waterkering, zodat met nadere studie van de historie naar een definitieve oplossing kan worden toegewerkt.

De heer Hotke vindt de gepresenteerde Visie erg klinisch. Er zou ook meer gebruik moeten worden gemaakt van de kennis die aanwezig is onder de leden van de Adviesgroep. Er moet ook rekening worden gehouden met de huidige beleving van het Waalfront door de bewoners van Zaltbommel. De aantrekkingskracht is, in tegenstelling tot hetgeen staat vermeld in de Visie, juist erg groot op de inwoners van Zaltbommel.

De heer Van Zanden stelt voor, pas verder te gaan met de uitwerkingen van de oplossingsrichtingen, als de volgende keer ook het stuk over de beleving is geïntegreerd in de Visie, en wanneer daar overeenstemming over is.

De heer Tiggelman vindt dat er in de Visie geheel aan de industrie is voorbij gegaan. Aan de rivierzijde is Zaltbommel heel actief geweest. Geheel in kader van het ontstaan van Zaltbommel hoort de industrie aan de rivierzijde, in bepaalde mate, daar thuis. De bedrijvigheid en drukte zal worden gemist wanneer de industrie daar wordt weggehaald. De huidige vorm is echter minder fraai. Maar het is niet zo van zelfsprekend om de industrie daar weg te halen en het terrein af te graven. De heer Mackay antwoordt dat de havenactiviteiten en bedrijfsactiviteiten die bij een haven horen, goed passen bij de aanwezige haven in zijn huidige vorm. De aanwezige bebouwing doet echter zeer zeker afbreuk aan de kwaliteit van de omgeving. Mevrouw Haberer zegt dat dit een gepasseerd station is aangezien alle nieuwe activiteiten buitendijks alsmede activiteiten ter

verfraaiing van de omgeving buitendijks, moeten worden getoetst aan de beleidslijn "Ruimte voor de Rivier". Dit houdt in teruggave van de buitendijkse gebieden aan de rivier of bevrozing van alle buitendijkse activiteiten. Ondanks dat we van alles zouden willen doen mag er gewoonweg niks meer. Overigens is hier 15 mei nog een laatste gesprek over met Rijkswaterstaat.

De heer Bervaes stelt dat er in de Visie niet te veel aandacht moet worden gegeven aan de ecologie. Het stukje groen voor de dijk stelt eigenlijk niets voor.

Ten aanzien van de uitwerkingsvoorstellen:

De heer Van Aalst merkt op bij pagina 18 dat de wandelroute langs de Molenwal wordt gemist. De wandelroute moet op de hoogte van de waterkering komen en niet onderlangs.

De heer Hotke merkt op ten aanzien van de oplossing bij de Waalkade dat ook de variant moet worden beschouwd waarbij een forse muur aan de buitenzijde komt en een kleiner muurtje aan de binnenzijde, waarmee het stedelijke karakter sterker wordt benadrukt. Het voetpad dient te worden verlaagd waarbij nog wel op het muurtje kan worden gezeten. Het geprojecteerde muurtje in de uiterwaarden kan hiermee komen te vervallen.

De heer Metz merkt op bij pagina 18 dat uit de tekening niet blijkt hoe groot de afstand is tussen de woningen en de verticale wand. Met de vergrootte afstand wordt het uitzicht schade aangedaan.

De heer Busker vraagt, op pagina 20, of het de bedoeling is dat er ook een coupure komt in de Havendijk. Het antwoord hierop is ja. Een tweede vraag heeft betrekking op de wijze van uitvoering van de waterkering achter Tivoli langs. De heer De Bruijn zegt dat dat niet bekend is hoe deze kan worden uitgevoerd, een keerwand-achtige constructie ligt wel voor hand in verband met de beperkte beschikbare ruimte. De heer Busker stelt voor om hierover ook contact op te nemen met W. Groenwoudt, de eigenaar van de grond.

Afronding

De heer Oortwijn geeft in een aantal punten de belangrijkste conclusies weer van de adviesgroepvergadering.

1. Een deel van de adviesgroep wil een flexibele waterkering als uitgangspunt nemen, waarbij de bewijslast waarom dit niet zou kunnen bij het Polderdistrict moet liggen. Het Polderdistrict is echter van mening dat alleen in bijzondere gevallen specifieke oplossingen kunnen worden toegepast.
2. De instelling van een werkgroep heeft geleid tot de angst dat er een nieuw oordeelvormend kader ontstaat. Vanuit het Polderdistrict en de Gemeente is aangegeven dat de werkgroep alleen zaken uitwerkt en voorbereidt. Hierover is alle openheid.
3. Bij de inventarisatie ten behoeve van de Visie worden nog enkele zaken gemist ten aanzien van de historische aspecten. Het ontbreken van deze gegevens heeft gevolgen voor de Visie en de gepresenteerde oplossingsrichtingen.
4. Er is in de Visie wel aandacht gegeven aan de rationele benadering vanuit de stedenbouw, maar er is geen aandacht gegeven aan de belevingswaarde van de stad Zaltbommel als stad aan de rivier. Dit punt wordt in de Visie verwerkt.
5. Ten aanzien van de structuur is het accent gelegd op het onderscheid tussen het Waalfront met zijn karakter gericht op de rivier en het havengedeelte dat meer naar binnen gericht is. In de volgende vergadering zal hier op verder in gegaan moeten worden, aangezien dit consequenties heeft voor de uitwerkingsvoorstellen.

6. Vanuit historisch oogpunt moet zorgvuldig worden omgegaan met Zaltbommel. De gekozen oplossingen moeten passend zijn. De drang om zo snel mogelijk te komen tot een veilige waterkering mag niet leiden tot de keuze van onherroepelijke oplossingen naar de toekomst toe.
7. In hoeverre wordt er bij de noodzakelijk te treffen maatregelen rekening gehouden met de handhaving van het bestaande karakter, of moet er ook sprake zijn van een kwaliteitsverbetering. Dit is een punt dat betrekking heeft op van waardering van de belevingswaarde wat van belang is voor de verdere uitwerking.
8. De aanwezigheid van de industrie is een punt van aandacht. De beleidslijn "Ruimte voor de Rivier" is een randvoorwaarde waarmee rekening moet worden gehouden. Als gevolg daarvan zijn bepaalde ontwikkelingen niet mogelijk die vanuit stedenbouwkundig oogpunt wel wenselijk zijn.
9. Ten aanzien van de uitwerkingsvoorstellen zijn de volgende punten genoemd:
 - de aandacht voor de continuïteit mag niet uit het oog worden verloren;
 - in een vroegtijdig stadium moet contact worden opgenomen met Groenwoudt in verband met de mogelijke plannen voor de realisering van een keermuur-constructie achter Tivoli langs;

6 Planning en voortgang

De heer Van der Kruijk geeft aan dat tijdens de volgende vergadering, op 30 juni, de Visie en de oplossingsrichtingen voor het gehele traject aan de orde zullen komen. Tijdens de vergadering van 2 oktober en 3 december zullen de uitvoeringsvarianten worden besproken. De oude vergaderdatum van 6 november komt te vervallen.

7 Rondvraag

De heer Elbers vraagt of het mogelijk is om, na verdere bestudering van de Visie op het Waalfront, schriftelijk commentaar aan te leveren. De heer Oortwijn antwoordt dat dit zeer zeker mogelijk is.

De heer Mostert zegt dat er door de TAW een rapport is opgesteld over de sterkte van de dijken, sommige dijken zouden te sterk zijn uitgevoerd. Heeft dit rapport nog consequenties voor de uitvoering van de waterkering in Zaltbommel? De heer De Bruijn antwoordt dat dit rapport betrekking heeft op de stabiliteits aspecten en dat is iets dat in het project Zaltbommel-centrum nauwelijks een rol speelt.

Om 12.45 uur sluit de voorzitter de vergadering.

Besprekingsverslag

Plaats en datum
Druten, 24 april 1997

Verslagnummer
V977, nr. 4

Kenmerk
1262341

Notulist
E. Mol

Aanwezig
de heren J.Th.H.M. Penninx, J.J.H.M. Mannaerts, C.F.J.M. Veraa, B. de Bruijn, W. van der Kruijk, P. Oortwijn, E. Mackay, E. Mol, mevrouw P. Haberer en mevrouw M.E. Voskens-Drijver.

Afwezig
de heren E. Ford en J. Kuipers

Kopie(en) aan
Aanwezigen, afwezigen, adviesgroepleden, agendaleden, Grontmij intern, M.e.r.commissie

Betreft
Vierde vergadering projectgroep Verbetering Waalbandijken Zaltbommel-Centrum
24 april 1997

1 Opening, mededelingen en ingekomen stukken

De heer De Bruijn opent de vergadering en heet iedereen welkom.
De heer De Bruijn deelt mee dat de heer Mars niet langer in de Projectgroep aanwezig zal zijn. Hij wordt met ingang van vandaag vervangen door de heer Mannaerts van Rijkswaterstaat Directie Oost-Nederland.

De ingekomen stukken voor de vergadering van vandaag betreffen:

- verslag van de adviesgroepvergadering van 13 februari 1997;
- verslag van de projectgroepvergadering van 13 februari 1997;
- notitie: Stand van zaken planvoorbereiding;
- visie op de stad Zaltbommel, de ontwikkeling van het Waalfront, en de Uiterwaarden (concept).

2 Verslag van 13 februari 1997

Tekstueel

Pagina 1 onder aan;

De heer Penninx merkt op dat het referentiekader wel duidelijk is maar dat de consequenties hiervan niet duidelijk zijn voor de oplossingen die verder aan de orde komen.

Pagina 5 boven aan;

De heer De Bruijn geeft aan dat het westelijk deel een steenachtig karakter en het oostelijk deel een groenachtig karakter heeft, en niet anders om.

Met dank aan de notulist wordt het verslag van de projectgroep vastgesteld.

Inhoudelijk

Het verslag van de adviesgroep geeft geen aanleiding tot het maken van opmerkingen.

3 Bespreking stand van zaken

De heer De Bruijn deelt mee dat de inspraak op de Startnotitie achter de rug is en dat de inspraakreacties bekend zijn. Op basis van de contacten met de M.e.r.-commissie is er al in grote lijnen een idee over hoe de advies-richtlijnen er uit komen te zien. Verwacht wordt dat de advies-richtlijnen op korte termijn bekend zullen worden gemaakt. De heer De Bruijn spreekt de wens uit dat vervolgens ook de provincie op korte termijn met de definitieve richtlijnen zal komen, zodat op korte termijn voor iedereen duidelijk is welke kant er op moet worden gegaan. De provincie zal uiterlijk 5 juni de definitieve richtlijnen bekend moeten maken.

De heer Penninx vraagt of de advies-richtlijnen openbaar zijn. De heer De Bruijn bevestigt dit. Iedereen kan zodoende nagaan wat het bevoegd gezag, in casu de provincie, met de adviesrichtlijnen heeft gedaan. Wanneer de provincie afwijkt van de advies-richtlijnen dan wordt dat ook kenbaar gemaakt door de provincie.

4/5 Discussie naar aanleiding van de eerste concept integrale visie op het Waalfront

De heer De Bruijn geeft aan dat het eerste concept van de integrale visie op het Waalfront uitvoerig is toegelicht in de Adviesgroep door de heer Mackay. Aangezien de projectgroepleden, met uitzondering van de heer Mannaerts bij de presentatie aanwezig waren vraagt de heer De Bruijn of de heer Mannaerts vanuit Rijkswaterstaat zijn opmerkingen rechtstreeks wil doorgeven aan de heer Mackay.

De heer De Bruijn geeft in het kort aan welke opmerkingen vanuit de Adviesgroep bij de Visie zijn geplaatst.

1) De heer De Bruijn constateert dat iedere keer weer de discussie terug komt dat er gebruik zal moeten worden gemaakt van een flexibele kering.

De heer Penninx is niet van mening dat alle discussies steeds weer opnieuw worden gevoerd. Het gaat primair om de veiligheid. Het is niet juist om nu al een keuze te maken en de flexibele kering in dit stadium al te laten vallen. Alle wensen en de consequenties moeten eerst in beeld worden gebracht.

De heer De Bruijn geeft aan dat een deel van de Adviesgroep van mening is dat overal een flexibele-kering moet komen, tenzij dat niet mogelijk is en waarvoor het Polderdistrict dan een motivering aan zou moeten leveren. Het Polderdistrict is echter van mening dat er in principe een verhoogde waterkering moet komen, tenzij er dusdanige belangen zijn die de aanleg van een flexibele-kering kunnen verantwoorden. Bij het "tenzij" moet een geleidende schaal worden aangehouden overeenkomstig de Startnotitie. De Projectgroep zou, volgens de heer De Bruijn, de tweede stelling aan moeten houden. De heer Penninx geeft aan begrip te hebben voor de invalshoek en het standpunt van het Polderdistrict, echter de gemeente Zaltbommel kan het standpunt van het Polderdistrict niet delen. De heer De Bruijn constateert dat hierover thans geen unanimiteit in de projectgroep is.

2) Bij de inventarisatie ten behoeve van de Visie worden nog enkele zaken gemist ten aanzien van de historische aspecten. Het ontbreken van deze gegevens heeft gevolgen voor de visie en de gepresenteerde oplossingsrichtingen.

3) Er is in de visie aandacht gegeven aan de rationele benadering vanuit de Stedenbouw, maar er is geen aandacht gegeven aan de belevingswaarde van de stad Zaltbommel als stad aan de rivier. Dit punt wordt in de visie verwerkt.

4) Ten aanzien van de ruimtelijke structuur is het accent gelegd op het onderscheid tussen het Waalfront met zijn karakter gericht op de rivier, en het havengedeelte dat

meer naar binnen gericht is. In de volgende vergadering zal hierop verder moeten worden ingegaan aangezien dit consequenties heeft voor de uitwerkingsvoorstellen.

5) Vanuit historisch oogpunt moet zorgvuldig worden omgegaan met Zaltbommel. De gekozen oplossingen moeten passend zijn. De drang om zo snel mogelijk te komen tot een veilige waterkering mag niet leiden tot de keuze van onherroepelijke oplossingen naar de toekomst toe.

6) De aanwezigheid van de industrie is een punt van aandacht. De beleidslijn "Ruimte voor de Rivier" is een randvoorwaarde waarmee rekening moet worden gehouden. Als gevolg hiervan zijn bepaalde ontwikkelingen niet mogelijk die vanuit stedenbouwkundig oogpunt wel wenselijk zouden zijn.

7) De confrontatie tussen stad en rivier houdt niet in dat de relatie tussen bewoning en rivier moet worden losgelaten. Er is wel degelijk een relatie tussen de stad en de rivier, de verschijningsvorm kan echter wel contrasteren.

8) De ecologische waarden van de uiterwaarden stellen weinig voor. In potentie is er wel meer mogelijk dan in de bestaande situatie.

9) Er is in Zaltbommel een Waalfront aanwezig met een duidelijke relatie met de rivier en er is een haven met een heel eigen karakter. In hoeverre wordt er bij de noodzakelijk te treffen maatregelen rekening gehouden met de handhaving van het bestaande karakter, of moet er ook sprake zijn van een kwaliteitsverbetering. Dit is een punt dat betrekking heeft op de waardering van de belevingswaarde hetgeen van belang is voor de verdere uitwerking.

De heer De Bruijn zegt dat een belangrijk deel van de Adviesgroep de problematiek in Zaltbommel zoveel mogelijk heeft benaderd vanuit de wens om te komen tot een flexibele waterkering met een zo groot mogelijke lengte. De heer Mannaerts merkt op niet helemaal goed te begrijpen op basis van welke specifieke waarden in Zaltbommel uitgekende ontwerpen mogelijk worden overwogen. De heer De Bruijn antwoordt dat in de Startnotitie reeds een discussie over dit onderwerp is gevoerd. De ene mening is dat er over een grote lengte een flexibele kering kan worden aangelegd die ook veilig is, dus derhalve de vraag: "waarom gebeurt dat niet?". Een andere mening is dat er eerst de vraag moet worden gesteld of er wel schade wordt aangericht wanneer er een waterkering op MHW-niveau plus waakhogte wordt aangelegd. De heer Mannaerts is van mening dat Rijkswaterstaat wat dat betreft in principe de lijn van het Polderdistrict volgt. Mevrouw Haberer reageert door te zeggen dat er in Zaltbommel even grote cultuurhistorische waarden aanwezig zijn als bijvoorbeeld in Kampen, waar ook een flexibele kering wordt overwogen. Daarnaast zijn er in Gelderland maar twee kleine middeleeuwse steden aan de rivieren, namelijk Doesburg en Zaltbommel. Deze bijzondere situatie rechtvaardigt daarom ook een specifieke oplossing. Enige clementie ten aanzien van Zaltbommel kan daarom geen kwaad. De heer Penninx geeft aan dat al van af het begin van het proces is aangegeven dat er speciale belangen een rol spelen. Om deze reden is daarom ook een stedenbouwkundig adviseur aangetrokken. De discussie over hoogte of vorm moet in dit stadium van het proces dan ook worden gevoerd.

De heer De Bruijn vraagt aan de Projectgroepleden of zij nog opmerkingen willen maken naar aanleiding van de discussie in de Adviesgroep omtrent de gepresenteerde visie.

De heer Veraa stelt dat één van de uitgangspunten is dat er een kwaliteitsverbetering zal plaats moeten vinden waarvoor allerlei maatregelen worden getroffen. In de visie zou een element moeten worden toegevoegd ten aanzien van het gewenste toekomstige gebruik van het gebied. Dit is zowel gewenst om de bewoners te kunnen overtuigen als voor ons zelf, voor onze eigen beeldvorming. Mevrouw Haberer geeft aan het hier mee eens te zijn. De bewoners staan ook absoluut achter de kwaliteitsverbetering gezien de actieve opstelling in de Stadsfrontatie.

Vervolgens komen voor alle delen de oplossingsrichtingen aan de orde.

- De Kastanjewal;
Geen opmerkingen.

- De Waalkade;

De heer Mackay vraagt naar aanleiding van een opmerking in de Adviesgroep of het technisch mogelijk is om de muur aan de rivierzijde sterk genoeg te maken als waterkering. De heer Van der Kruijk antwoordt dat een dergelijke muur wordt beschouwd als waterkering en dus ook een bepaalde stevigheid moet hebben. Bij de uitwerking zal dit kunnen betekenen dat er een damwand moet komen waar omheen een muur kan worden gemetseld. Een dergelijke oplossing is dus uitvoerbaar. Het onderzoeken van een dergelijke oplossing kan zeker interessant zijn. De heer De Bruijn constateert dat hier meer varianten in beeld zijn dan in de Startnotitie was aangegeven. Dit houdt in dat de heer Mackay hier meer vrijheid krijgt voor het maken van ontwerpen.

- De Veerweg;

De heer De Bruijn geeft aan dat bij de coupures nadrukkelijk moet worden gekeken naar de vloerhoogte. Deze mag zo hoog worden gemaakt als verantwoord is.

- De Molenwal;

De heer Mannaerts geeft aan met betrekking tot de tekening bij de Molenwal waarbij de waterkering naar buiten toegaat ten gunste van de parkeerbreedte voor auto's en een voetpad, dat dat op basis van de beleidslijn "Ruimte voor de Rivier" niet mogelijk is. De heer De Bruijn antwoordt dat hier wordt aangesloten op de oorspronkelijke omwalling van Zaltbommel. Er is dus een cultuurhistorische reden voor.

- Bolwerk De Kat;

De heer Penninx geeft aan dat de reden waarom een stenen kering hier wordt weggeschreven niet goed is onderbouwd. De aangegeven oplossing met een groen talud met wandelpad is ook niet echt een fraaie oplossing. De tekst moet hier worden aangepast, zowel ten aanzien van het afwijzen als het aanprijzen. Tevens dient hier rekening te worden gehouden met de beleidslijn "Ruimte voor de Rivier", wanneer een oplossing wordt aangedragen die in de richting van de rivier gaat.

- Steenweg-Tivoli;

De heer De Bruijn meldt dat er momenteel een discussie gaande is tussen enerzijds de gemeente Zaltbommel, de provincie Gelderland en het Polderdistrict en anderzijds de ministeries van VROM en van Verkeer en Waterstaat over de variant ruim om Tivoli. Het heeft geen zin om allerlei varianten uit te werken als de rivierbeheerder niet accoord gaat. Mogelijkerwijs kan echter, in samenhang met andere overheden naar de problematiek in dit gebied gekeken worden. Afgesproken is dat er op 15 mei een bijeenkomst is waarin het eindoordeel wordt gegeven. Tevens wordt uitgezocht wat het

saneren van het terrein kost. Er is echter niet afgesproken dat sanering, zo mogelijk, parallel aan de dijkverbetering zal plaatsvinden.

De heer Veraa zegt dat vanuit de provincie het financiële kader voor de mogelijke sanering van het industrieterrein langs de Waal valt onder de "Majeure projecten". Dat heeft dus betrekking op grote projecten waar geld voor uitgetrokken is. Ondanks dat het industrieterrein langs de Waal van de locaties in het rivierengebied bovenaan staat, is hierover nog geen besluit genomen door Gedeputeerde Staten. Op 5 mei vindt een nieuwe behandeling plaats. Dan is bekend of GS de lijst blijft handhaven. Het bedrag dat GS zal uittrekken is dan nog niet vastgesteld. Zolang er een redelijk positief vooruitzicht is ten aanzien van de financiën moet er met het alternatief "ruim om Tivoli" worden doorgegaan.

De heer De Bruijn bepleit dat de provincie toch snel met meer duidelijkheid moet komen ten aanzien van de aan te wenden financiën. Waterkeringstechnisch ligt de zaak hier niet zo moeilijk. Het gaat hier echter wel om een zeer kostbare sanering en om ingrijpende zaken wanneer gedacht wordt aan de bedrijfsmogelijkheden van Busker, het benzinepompstation en de supermarkt.

De heer Mannaerts vraagt wat de "beleving" was van de bijeenkomst van 14 april. De heer De Bruijn antwoordt dat namens beide ministeries werd gemeld: "vergeet het maar" mede omdat de gemeente voornemens zou zijn hier woningbouw te plegen. De heer de Bruijn heeft echter aangegeven dat hiermee een belangrijke stap kan worden gezet om in de toekomst meer ruimte voor de rivier te scheppen. Men heeft op zich moeite met de gedachte maar is toch welwillend om de zaak nog een nader te beschouwen.

De heer De Bruijn vraagt wanneer de oplossing 'ruim om Tivoli' niet kan of dan de oplossing zoals aangegeven in de visie de voorkeursvariant is. De heer Mannaerts constateert dat er twee oplossingen zijn. De motivering om achter Tivoli langs te gaan is te beperkt. De heer Mackay antwoordt dat er een notitie achter ligt. Dit is één van de voorbeelden van de uitwerkingen waarbij een duidelijke relatie ligt tussen de visie en hoe het in detail wordt opgelost. De heer Mannaerts geeft aan dat in drie zinnen voor een meer rivierwaardse oplossing wordt gekozen. Het is echter een onder de Rivierenwet vergunningplichtige activiteit die ten aanzien van de toetsing aan de beleidslijn "Ruimte voor de Rivier" uitgebreider moet worden gemotiveerd.

De heer Penninx geeft aan dat de ontwerpers ook aandacht moeten geven aan het parkeren bij de haven; hier zou ook de mogelijkheid van een parkeerfaciliteit met een verdieping kunnen worden meegenomen die open is vanaf de waterzijde.

De heer Penninx zegt dat de aansluiting op de Gamersche dijk ook in beeld moet worden gebracht, in verband met de bereikbaarheid van de bedrijven ter plaatse.

6 Planning en voortgang

De heer Van der Kruijk geeft aan dat tijdens de volgende vergadering, op 30 juni, de Visie en de oplossingsrichtingen voor het gehele traject aan de orde zullen komen. Tijdens de vergadering van 2 oktober en 3 december zullen de uitvoeringsvarianten worden besproken. De vergaderdatum van 6 november komt te vervallen.

7 Rondvraag

Er zijn geen vragen voor de rondvraag

einde vergadering om 15.00 uur

**6 Verslag Advies-/Projectgroep
Waalbandijk Zaltbommel-centrum
d.d. 30 juni 1997**

Besprekingsverslag

Plaats en datum
Druten, 30 juni 1997

Verslagnummer
V976, nr.5

Kenmerk
1262341

Notulist
E. Mol

Aanwezig

Gemeentelijke Monumentencommissie Zaltbommel:

de heer J.C.A.M. Bervaes

Watersportvereniging de Golfbreker:

de heer J.B. Tiggelman

Vereniging Kring Vrienden van Zaltbommel:

de heer T.T. van Zanden

Belangenvereniging Bewoners Waalkade en Veerweg:

de heren S.A. Mostert, P. Hotke en P.H.G. Burgers

Belangengroep Molenwal/Bolwerk de Kat:

de heren G. van Aalst, W. van Hattum en C.B.Metz

Roest en Busker b.v.:

de heer Th.C. Busker

Bewoner Waterstraat:

de heer P.F. Elbers

Gelderse Milieufederatie

de heer R. van Loenen Martinet

Stichting Red ons rivierenlandschap/Bond Heemschut

de heer R.W. Siebers

Projectgroepleden:

de heren J.Th.H.M Penninx (gemeente Zaltbommel), C.F.J.M Veraa (provincie Gelderland) en J. Mannaerts

Polderdistrict Groot Maas en Waal:

de heren B. de Bruijn en W. van der Kruyk

Grontmij Gelderland:

de heren E. Ford (voorzitter), J. Kuipers, E. Mackay, S. Vonk, E. Mol en mevrouw M.E. Voskens-Drijver.

Afwezig

de heren F.J. Jansen en F. Venema en mevrouw P. Haberer.

Kopie(en) aan

Aanwezigen, Afwezigen, projectgroepleden, Agendaleden, Grontmij intern, M.e.r-commissie.

Betreft

Vijfde Vergadering Adviesgroep Verbetering Waalbandijken Zaltbommel-Centrum
30 juni 1997.

1. Opening, ingekomen stukken en mededelingen

opening om 9.30 uur

De heer Ford opent de vergadering, en heet iedereen welkom.

De ingekomen stukken voor de vergadering van vandaag betreffen:

- het verslag van de adviesgroepvergadering van 24 april 1997;
- het verslag van de projectgroepvergadering van 24 april 1997;
- visie op het Waalfront;
- advies-richtlijnen van de M.e.r.-commissie;
- notitie flexibele waterkering.
- brief van het ROB

2 Verslag van 24 april 1997

Adviesgroep; tekstueel

Pagina 3, halverwege;

De heer Bervaes zegt dat ten aanzien van de begrenzing van het beschermde Stadsgezicht daar ook het riviergezicht toe behoort.

Pagina 7;

De heer Hotke mist dat hij onder de aandacht heeft gebracht om ook de situatie te onderzoeken waarbij alles blijft zoals het nu is.

Het verslag wordt met dank aan de notulist vastgesteld.

Adviesgroep; inhoudelijk

Pagina 2;

Naar aanleiding van het overleg met Rijkswaterstaat stelt de heer De Bruijn dat nadrukkelijk aan de orde is geweest welke mogelijkheden er zijn met betrekking tot een waterkering over het terrein bij Groenwoudt. De heer De Bruijn heeft geconstateerd dat de rivierbeheerder geen dominante prioriteit wil geven aan het afgraven van het buitendijkse industrieterrein. De kosten voor bedrijfsverplaatsing en sanering zullen buitengewoon hoog zijn. Het is thans niet duidelijk wie deze kosten zal kunnen en willen dragen. De oplossing "ruim om Tivoli" heen wordt daarom in bestuurlijke zin en in financiële zin niet gedragen door Rijkswaterstaat. Hiermee is het alternatief "ruim om Tivoli" voor het Polderdistrict niet langer aan de orde als een reële oplossing.

Projectgroep; inhoudelijk

Pagina 2 halverwege;

De heer Penninx geeft aan dat de zin 'het gaat primair om de veiligheid' moet zijn 'het gaat ook de gemeente primair om de veiligheid'. Het accent ligt hier anders in verband met de flexibele kering.

3 Bespreking rapport "Visie op het Waalfront" en de notitie "flexibele waterkering"

De heer Ford geeft aan dat er een aantal keuzes moeten worden gemaakt. Op basis hiervan wordt een advies gegeven aan de projectgroep welke keuze vanuit de adviesgroep de voorkeur heeft danwel welke keuzes de voorkeur hebben.

De heer Mackay presenteert in vogelvlucht alle oplossingen en de belangrijkste verschillen aan de hand waarvan per trajectdeel een discussie volgt.

De heer Van der Kruyk vraagt of de oplossingen onafhankelijk van elkaar kunnen worden gekozen, dit in verband met de continuïteit. Daarnaast geeft de heer Van der Kruyk aan dat in het advies van de M.e.r.-commissie staat aangegeven dat er voor de toepassing van een flexibele waterkering duidelijke LNC-argumenten moeten zijn;

hoe verhoudt zich dit tot het onderhavige dijkvak? De heer Mackay geeft aan dat er in de huidige situatie absoluut geen sprake is van continuïteit. Bij de opstelling van de visie is de herkenbaarheid van de waterkering een belangrijk aspect geweest. Dit hoeft niet in te houden dat de kering overal hetzelfde moet zijn. De continuïteit omvat een aantal aspecten. Dit betreft onder andere de functionaliteit, zoals de aanwezigheid van een wandelroute die overal op dezelfde wijze wordt uitgevoerd door het gebruik van straatmeubilair, lantaarnpalen, een bepaalde steensoort en bijvoorbeeld door de wijze waarop parkeerplaatsen worden aangelegd. De LNC-waarden vormen de basis van de studie die nu wordt uitgevoerd. Dit zijn de harde argumenten op basis waarvan de Projectnota/MER wordt beoordeeld.

De heer Van Zanden stelt dat er een duidelijke verbinding is tussen LNC-waarden en de belevingswaarde. Bij belevingswaarde gaat het om de beleving van het landschap, maar ook om de cultuurhistorische waarden die men beleeft. Van Zanden is van mening dat er een veel sterkere relatie is tussen hetgeen de Zaltbommelse leden van de adviesgroep verstaan onder belevingswaarde en de LNC-waarden zoals die nodig zijn voor het MER om de keuzes te onderbouwen, dan tot nu toe in de stukken naar voren is gekomen. De belevingswaarde moet meer in de richting van de LNC-waarden worden ontrafeld. Dit is nodig om meer argumentatie te kunnen leveren om te onderbouwen wat er aan varianten is op basis van de LNC-waarden. De heer Ford zegt dat de concretisering van dit punt nader aan de orde komt bij de verdere bespreking van de verschillende deeltrajecten.

De heer Bervaes stelt dat op pagina 9 van de visie, wat betreft, de kwestie van de belevingswaarde en de landschappelijke uitgangspunten, een belangrijke uitspraak wordt gedaan die onvolledig is en niet steekhoudend. Hier staat dat de relatie tussen de rivier en de stad juist op de Stadsdijk waar te nemen is, etc. Dit is echter het halve verhaal. Vanaf de Waalkade is er nog een extra kwaliteit aan de orde, namelijk het beleven van het landschappelijk-riviergezicht. De heer Bervaes is niet tevreden met de passage zoals deze nu is opgenomen. Het aspect van de beleving van het landschap van de rivier moet expliciet worden meegenomen, ook vanaf de Waalkade, het Waalplein en de Molenwal. Iedere Zaltbommelaar ervaart dat als een hoog goed, de adviesgroep is daar unaniem over en toch wordt het niet opgepakt als een belangrijk aspect. De heer Bervaes maakt bezwaar tegen de werkwijze. Bij een analyse moeten alle aspecten op een rij worden gezet waarbij de voor- en nadelen worden opgesomd. Door het beeld vanaf de Waalkade niet mee te nemen wordt een keuze gemaakt die niet wordt gedeeld. In de notitie van de Rijksdienst voor de Monumentenzorg voor de provincie Gelderland staat "binnen de oude stad ligt over een korte afstand een naar het water gericht rivierfront, een karakteristiek onderdeel van het beschermd stadsgezicht". De heer Mackay geeft aan dat op pagina 12 de uitgangspunten worden beschreven. Daar is een tekst opgenomen over de belevingswaarde. Er staat ook dat de cultuurhistorische belevingswaarde een rol speelt. Er is onder andere beschreven "met name ter hoogte van de Waalkade ligt Zaltbommel uitermate fraai aan de rivier, deze relatie met de rivier dient te worden veiliggesteld voor de toekomst". De heer Mackay constateert dat het doel van de heer Bervaes hiermee overeenkomt. Vanaf pagina 10 wordt ingegaan vanuit de opbouw van de stad; vervolgens wordt uiteindelijk gekomen tot de integrale visie. Om tot een bevredigende oplossing te komen wordt besloten dat op pagina 9 wordt toegevoegd dat er ook rekening moet worden gehouden met de belevingswaarde vanaf de Waalkade.

Vervolgens geeft de heer Mackay per traject de verschillende oplossingen aan, waarna er een discussie volgt en de adviesgroep een keuze maakt voor een bepaalde oplossing.

Kastanjewal

De heer De Bruijn geeft aan dat er reeds is onderhandeld met de eigenaar van de voormalige wasserij. Deze heeft plannen om het gebouw aan te passen. Er is bekeken of de verbouwingsplannen te combineren zijn met het dijkverbeteringsplan, door middel van verwijdering aan de dijkzijde van de 4 meter brede aanbouw. Het Polderdistrict heeft hiervoor een voorstel op tafel gelegd. Dit voorstel is echter niet geaccepteerd door de eigenaar van het gebouw. De keuze voor de oplossing waarbij de aanbouw van de voormalige wasserij komt te vervallen levert een kostenpost op die het vijfvoudige bedraagt van de technische oplossing waarbij een apart wandelpad ter hoogte van de voormalige wasserij achterwege blijft. De heer Van Aalst vraagt wat de breedte van het gecombineerde voet- en fietspad zal worden. De heer Mackay antwoordt dat dit hetzelfde is als in de huidige situatie.

De heer Van Zanden vraagt of de opmerking niet moet worden gemaakt dat er afbreuk wordt gedaan aan de cultuurhistorische waarde van de wasserij wanneer omwille van de vormgeving van de waterkering dit pand wordt aangetast. De heer De Bruijn zegt dat de oplossing alleen was ingegeven doordat het bekend was dat de eigenaar plannen heeft het pand te veranderen. Er is gepoogd hierbij aan te sluiten. Zonder deze plannen zou deze oplossing niet nader zijn uitgewerkt.

De heer Elbers zegt dat er bij de Kastanjewal aan de binnenzijde over een lengte van 60 meter al sinds lange tijd een keermuur aanwezig is. Dit zou van betekenis kunnen zijn wanneer wordt gesproken over de continuïteit van de waterkering.

De heer Ford vraagt de adviesgroep een keuze te maken.

Op basis van de extra kosten die oplossing 2 met zich meebrengt in verband met de sloop van de aanbouw van de voormalige wasserij, is de heer Veraa voorstander van oplossing 1. De gemeente heeft de voorkeur voor oplossing 2, onverlet de kosten die hiermee zijn gemoeid. Wanneer dit niet lukt zal er iets anders moeten worden verzonden. De heer Siebers ziet de wasserij als een industrieel monument, en is derhalve voor oplossing 1. De heer Penninx zegt dat dit ook is besproken in de monumentencommissie; hier is aangegeven dat de nieuwbouw recht doet aan het monumentale karakter wanneer de aanbouw wordt verwijderd.

De heer De Bruijn stelt dat het Polderdistrict bezig is met de dijkverbetering en niet met reconstrueren van karakteristieke bebouwing. Wanneer met goed overleg met de eigenaar van de voormalige wasserij tot een constructieve oplossing kan worden gekomen dan is het Polderdistrict bereid om oplossing 2 uit te voeren. Het mag echter niet zo zijn dat alle kosten voor rekening van het Polderdistrict komen.

De heer Bervaes geeft aan op basis van gebruiksoverwegingen de voorkeur te hebben voor oplossing 1. De reden hiervoor is dat bij oplossing 2 het fietspad wel van bomen is voorzien en het voetpad niet. Voetgangers zullen, met name bij regenachtig weer, liever onder de bomen lopen en dus op het fietspad gaan lopen.

De heer Ford concludeert dat de meerderheid voor oplossing 2 en een minderheid voor oplossing 1 is.

Waalkade

De heer Hotke geeft aan dat het de bewoners van de Waalkade niet alleen gaat om het uitzicht. De meeste woningen hebben geen achtertuin, het buurtleven speelt zich zodoende veelal voor de woningen af. Daarom is het belangrijk voor de bewoners dat de situatie aan de voorzijde leefbaar wordt gehouden door bijvoorbeeld een groene dijk in plaats van een "kil" opgemetselde muur.

Voor de heer Bervaes is het niet helemaal duidelijk wat de "lage varianten" nu inhouden. Het huidige niveau ligt 0.2 m onder MHW. De waakhogte is 0.5 m boven MHW. Er moet dus een verhoging plaats vinden met 0.2 m wanneer een flexibele kering wordt toegepast. Uitgangspunt voor de heer Bervaes is het handhaven van het oogcontact met het water van de rivier. Bij een verhoging van 0.2 m, wat niet veel lijkt, is dat oogcontact verloren en is de doelstelling niet bereikt. De heer Bervaes vraagt zodoende of het niet mogelijk is om onder het MHW-niveau te komen. De heer De Bruijn zegt dat hiermee vooruit wordt gelopen op agendapunt 3b, betreffende een notitie waarin de haalbaarheid van een aantal constructiedelen aan de orde is gesteld. Uit deze notitie blijkt dat wanneer er een bijzondere constructie wordt toegepast vanaf MHW, de kwetsbaarheid afneemt, en deze makkelijker toepasbaar is. Wordt daar van afgeweken dan levert dat allerlei problemen op. Aan de Bouwdienst van Rijkswaterstaat zal worden gevraagd de notitie ook te bestuderen en hun mening ten aanzien van de toepasbaarheid van een flexibele kering aan te geven. Er zijn reeds contacten geweest met de Bouwdienst. Hun advies was om een flexibele kering over een zo kort mogelijke lengte en hoogte toe te passen. De heer Metz vraagt in hoeverre er een diepgaand gesprek is geweest met de Bouwdienst aangezien hij (en enkele andere adviesgroepleden) ook heeft gesproken met de Bouwdienst. De Bouwdienst heeft behoorlijk wat ervaring met dit soort zaken. In dit gesprek heeft de Bouwdienst aangegeven dat een flexibele kering voor de waakhogte van 0.5 m, en eventueel tot 0.4 m onder MHW geen enkel probleem is.

Er volgt een discussie waarbij de voorzitter aftast waar de voorkeur van de adviesgroepleden ligt ten aanzien van de verschillende oplossingen. De voorkeur spitst zich toe op een oplossing waarbij gebruik wordt gemaakt van een flexibele kering, dit betreft oplossing 3 en oplossing 6.

De heer Bervaes geeft aan dat de ophoging van de waterkering met 0.2 m tot het MHW (waarboven een flexibele kering van 0.5 m moet komen) catastrofaal is voor het zicht op de rivier. Bij een ophoging met 0.2 m zie je het water niet meer, wel de overzijde van de rivier en de brug. Bij een verdere verhoging met 0.5 m boven MHW zie je de brug ook niet meer. Dat is iets wat echt te ver gaat.

De heer Ford vraagt de adviesgroep of zij hierin unaniem is, met de aantekening dat nog goed moet worden uitgezocht of de flexibele kering ook onder het MHW kan worden toegepast. De heer Mostert vult hierbij aan dat deze oplossing ook een betere toekomstwaarde heeft. De heer Penninx geeft aan dat de gemeente de voorkeur heeft voor oplossing 6 waarbij ook het buitentalud zou kunnen worden afgegraven, wat ten goede komt aan het stedelijke karakter. De tweede voorkeur van de gemeente gaat uit naar oplossing 3. De heer Bervaes heeft de voorkeur voor de toepassing van het buitentalud van oplossing 3, toegepast bij oplossing 6, in verband met de veiligheid.

De heer Hotke geeft aan dat in navolging van hetgeen de heer Bervaes heeft ingebracht een oplossing 7 moet worden toegevoegd. Feitelijk is dit oplossing 6 waarbij ten aanzien van de flexibiliteit verder wordt gekeken dan alleen naar de waakhogte. Mevrouw Voskens brengt het formele punt in dat in de gezamenlijk vastgestelde Startnotitie is opgenomen dat de drempel van de flexibele kering minimaal op MHW-niveau moet liggen vanwege de veiligheid. Bij de toepassing van een flexibele kering onder MHW-niveau wordt dus afgeweken van de Startnotitie.

De heer Veraa heeft een mening die afwijkt van de rest van de adviesgroep. De heer Veraa is voorstander van een zitmuurtje tot op het hoogste niveau (oplossing 4), aangezien hij niet overtuigd is van de noodzaak van de flexibele kering.

Wanneer de flexibele kering vanuit de risico-analyse geen probleem oplevert is er in principe geen bezwaar tegen de toepassing, maar dit heeft niet de voorkeur van de heer Veraa. De argumenten om te kiezen voor een flexibele kering zijn onvoldoende aanwezig in relatie tot de veiligheid. In principe zou daarom moeten worden gekozen voor een zogenaamde 'standaard oplossing'. Hiervan zou alleen mogen worden afgeweken als er overtuigende andere redenen zijn. Deze overtuigende redenen zijn er volgens de vertegenwoordiger van de provincie niet.

De heer Van Loenen Martinet mist bij oplossing 6 dat aan de binnenzijde geen bomen meer aanwezig zijn. Het behoud van de aanwezige bomen is een zeer essentieel punt. De huidige gelede overgang tussen het buiten- en binnendijkse gebied moet worden behouden. De voorkeur gaat dan ook uit naar een groene binnenzijde van het talud.

De heer Mackay zegt dat de 6 oplossingsrichtingen zoals nu weergegeven voor de Waalkade, allemaal verschillende elementen bevatten die onderling kunnen worden uitgewisseld. Er zou nu derhalve niet moeten worden gekozen voor één oplossing maar voor de principes die in de verschillende oplossingen opgenomen zijn.

De heer Ford concludeert het volgende:

- een zeer kleine minderheid spreekt zich uit voor oplossingsrichting 4, op basis van de veiligheid en hetgeen in de Startnotitie staat vermeld. Deze kleine minderheid heeft geen bezwaar tegen de flexibele kering mits de risico-analyse uitwijst dat er geen groter risico aanwezig is op het falen van de flexibele kering ten opzichte van een vaste constructie;
- de grote meerderheid is voor oplossingsrichting 6 waarbij de flexibele kering zo hoog mogelijk moet zijn en waarbij een voorkeur is voor een, ten opzichte van het buitentalud, minder hoog muurtje.

Waalplein

De heer Mostert geeft aan dat de bewoners van de Veerweg kiezen voor oplossingsrichting 2. Hierbij wordt gerefereerd aan de Startnotitie waarin ook al principe- oplossingen zijn aangegeven en visies zijn verwoord. De argumenten voor oplossingsrichting 2 hebben betrekking op de cultuurhistorie, belevingswaarde en de bereikbaarheid van de woningen bij hoogwater. De Veerstoep moet als geheel worden beschouwd. Wordt gekozen voor oplossingsrichting 1 of 3 dan wordt hieraan niet voldaan. Er wordt dan voorbijgegaan aan de cultuurhistorische waarden waarvan is geconstateerd dat die juist zo belangrijk zijn. Ten aanzien van de belevingswaarde is er nu een duidelijke relatie met de rivier, wanneer er in de richting van de coupure wordt gekeken. De bereikbaarheid van de woningen bij een waterstand van 4.5 m +NAP is moeilijk wanneer de noordelijke coupure wordt afgesloten.

De heer Veraa geeft aan dat het op zich een logische keuze is wanneer de oplossing van de Waalkade wordt doorgetrokken bij het Waalplein, waarbij een aantrekkelijk stedenbouwkundig ontwerp wordt gemaakt. Het heeft echter geen zin nu in detail hier op in te gaan. De heer De Bruijn vraagt of het bij alle oplossingen tot de mogelijkheid hoort dat allerlei aantrekkelijke inrichtingsmaatregelen kunnen worden gerealiseerd. De heer Mackay bevestigt dit. De heer De Bruijn zou van de adviesgroep graag horen hoe zij hierover denken aangezien dit toch een meerwaarde kan opleveren. De heer Bervaes reageert door te zeggen dat er bij het Waalplein nooit iemand zit omdat het er altijd waait. Er moet derhalve rekening worden gehouden met het micro-klimaat ter plaatse, anders wordt er iets gerealiseerd waar geen gebruik van wordt gemaakt. De heer Penninx geeft aan dat de hoofdoorlossing zou moeten bestaan uit oplossingsrichting 2, met behoud van de coupure.

Tevens zou er een verbreding moeten plaatsvinden waarmee meer mogelijkheden worden gecreëerd om daar te verblijven. Daarnaast moet de waterkering doorlopend zijn vanaf de voormalige wasserij tot aan de Veerweg.

Het deel vanaf de Veerweg tot de Steigerstraat wordt veel gebruikt, ook door toeristen. Het is voor de gemeente van belang vanwege de eenheid, om de waterkering ook langs het Waalplein voor een deel flexibel uit te voeren.

De heer Ford concludeert dat de continuïteit van Waalkade naar Waalplein een ontwerp-eis is. Daarnaast ligt de hoofdrichting van de adviesgroep bij oplossing 2.

Molenwal

De heer Metz geeft aan dat het parkeren een essentieel punt is bij de Molenwal. Hij vindt echter dat de vraag zich moet beperken tot de hoogte van de waterkering. De breedte zou moeten worden overgelaten aan de uitwerking van het verkeerscirculatieplan. Ten aanzien van de hoogte zegt de heer Metz dat de adviesgroep voor een doorzetting is van een flexibele kering tot aan Tivoli. De heer Bervaes vult aan dat hier kan worden volstaan met een flexibele kering van af MHW. De heer Ford constateert dat er dus niet voor één van de gepresenteerde oplossingsrichtingen wordt gekozen. De heer Van Aalst geeft aan dat de belevingswaarde vanaf de Molenwal geheel wordt afgesloten door een muur. Hij pleit zodoende voor een vaste kering tot MHW-niveau en daarboven een flexibele kering. Het parkeren is een probleem dat dient te worden uitgediept in het verkeerscirculatieplan. Hierop zal tijdens de opstelling van het verkeerscirculatieplan worden teruggekomen. De heer De Bruijn geeft aan dat er nu een proces doorlopen wordt. Het later terugkomen op bepaalde punten in het kader van het verkeerscirculatieplan, is minder gewenst. De gemeente is nu betrokken bij het dijkverbeteringsplan en dient zodoende nu ook de zaken ten aanzien van het verkeerscirculatieplan in te brengen.

De heer Busker zegt dat er wel rekening moet worden gehouden met de beperkte ruimte in de haven. De heer Penninx zegt dat er vanuit de gemeente geconstateerd is dat er bestuurlijke afspraken zijn over keerlussen en draailussen voor de schepen, hetgeen in de plannen nog meegenomen moet worden. De heer Penninx geeft aan dat de gemeente de voorkeur heeft voor oplossing 2. In de uitwerking moet dan nog worden gezien op welke wijze de inrichting het beste plaats kan vinden.

De heer Bervaes zegt dat de monumenten-commissie de voorkeur heeft voor de smallere variant aangezien de bredere uitwerking ten koste gaat van de ruimte in de haven. Het ontwerp wil de monumenten-commissie graag nader beschouwen omdat het een strakke uitvoering moet worden met weinig variaties.

De heer Ford vraagt of de flexibele waterkering de prioriteit heeft boven de brede of de smalle variant. De heer Metz zegt dat dat klopt.

De heer Penninx merkt op dat op pagina 38 van de Startnotitie staat vermeld dat de toepassing van een flexibele kering langs de Molenwal zal worden onderzocht wanneer dit ook voor de Waalkade is gedaan. In afwijking van oplossingsrichting 2 kiest de gemeente daarom in navolging op de flexibele kering bij de Waalkade ook voor een flexibele kering bij de Molenwal vanaf MHW, waarbij de Startnotitie wordt gevolgd. De heer Veraa heeft een lichte voorkeur voor oplossing 2. Een flexibele kering is hier voor hem niet aan de orde, aangezien er hier geen reden is voor een flexibele kering. Mede gelet op de veiligheid valt deze optie helemaal af. De heer Metz vraagt waarom het toepassen van een flexibele kering hier minder veilig is dan langs de Waalkade.

De heer De Bruijn zegt dat de afweging waar wel en waar geen flexibele kering kan komen niet door de Bouwdienst opnieuw zal worden gemaakt. Alleen de overwegingen zullen worden getoetst door de Bouwdienst.

De heer Mackay zegt dat de 2 gepresenteerde oplossingsrichtingen niet zijn ingegeven voor het creëren van parkeerplaatsen maar vanwege de aanwezigheid van de historische muur in de ondergrond. Het zal dus niet zo'n vrijblijvende keuze worden, maar een keuze gebaseerd op cultuurhistorische argumenten.

De heer Ford constateert dat de adviesgroep in grote mate kiest voor het doortrekken van de flexibele kering naar de Molenwal. De gemeente kiest voor oplossing 2 met een flexibele kering. De heer Veraa van de provincie kiest voor oplossing 2 zonder flexibele kering.

Bolwerk de Kat

De heer Van Hattum vraagt of het mogelijk is dat het verlaagde wandelpad op de huidige hoogte blijft. De heer Mackay zegt dat dat kan, mede omdat het altijd al zo is geweest, er is dus een cultuurhistorische reden. De heer Bervaes zegt dat men ook liever bovenlangs loopt dan onderlangs. Wanneer een pad onderlangs wordt aangelegd zal er weinig gebruik van worden gemaakt. De heer Bervaes vult aan dat bolwerken vroeger nooit een rand hadden waar langs kon worden gelopen. De heer Veraa heeft geen bezwaar tegen de wandelroute onderlangs want het is niet de bedoeling om het oude bolwerk terug te krijgen. Het oude bolwerk zag er immers heel anders uit. De heer Vonk vult aan dat de reden waarom het pad wordt verlegd ook is dat de vorm van het bolwerk wordt aangepast. Bij het aanpassen van de vorm van het bolwerk en het behoud van het pad bovenlangs moet het pad op sommige plaatsen worden verlegd, onafhankelijk van de hoogte van het pad. Ten aanzien van de hoogte is in het ontwerp ook gekozen voor continuïteit van de wandelroute. In de huidige situatie ligt het bolwerk namelijk ook hoger dan de Molenwal. Dit houdt in dat de wandelroute bij de Molenwal op dezelfde hoogte is als bij de omloop om het Bolwerk. De heer Ford constateert dat de meerderheid ervoor is om het wandelpad op gelijke hoogte te houden.

Een volgend punt heeft betrekking op het talud. Moet dit een groen talud worden of een verhard talud in de vorm van basalt. De heer De Bruijn stelt dat er voor een groen talud meer ruimte nodig is dan voor een verhard talud, mede in verband met het onderhoud. Derhalve is hij voorstander van een verhard talud. De heer Siebers geeft aan in verband met het cultuurhistorische karakter van het bolwerk de voorkeur te geven aan een verharding met echt basalt.

De heer Ford vat samen voor het bolwerk De Kat:

- dat het wandelpad op dezelfde hoogte blijft;
- dat een groot deel van de adviesgroep voor een stenige uitvoering is, en dat een kleine deel is voor een groene uitvoering.

Haven

De heer De Bruijn pleit ervoor dat wanneer een parkeerdek niet wenselijk is, dat de hoogte van de parkeervloer dan nader wordt bekeken. Dit kan ertoe leiden dat er een zodanig ontwerp wordt gekozen dat een parkeerdek niet langer tot de mogelijkheden behoort.

De heer Bervaes heeft namens de monumenten-commissie de voorkeur voor handhaving van de oude situatie en is geen voorstander van een extra parkeerdek, mede omdat hierdoor het zicht op het bolwerk De Kat wordt ontnomen. Ook de loopplank mag wat de heer Bervaes betreft, verdwijnen uit het ontwerp. Het is beter de bestaande situatie te handhaven en het niet onnodig ingewikkeld te maken.

De heer Mostert is ook voorstander van oplossing 1. Ter compensatie van het aantal parkeerplaatsen dat niet wordt gerealiseerd kan wellicht op het terrein van Groenwoudt parkeergelegenheid worden gerealiseerd.

De heer Penninx geeft aan dat het uitgangspunt dat de auto's aan het begin van de stad worden opgevangen, door het gemeentebestuur wordt ondersteund. De plannen zoals deze er nu liggen stoten nogal op wat kritiek. Er is een aantal situaties met elkaar vergeleken. Dit betreft het "zo laten zoals het nu is", een variant met anderhalf dek en een variant met twee-en-eenhalf dek. Tevens zijn de kosten in beeld gebracht van een verhoogd parkeerdek bij Groenwoudt. Gebleken is dat de investeringen van een parkeerdek bij Groenwoudt in de zelfde orde van grote zijn als de aanleg van twee-en-eenhalf dek bij de haven. Het laten schieten van een meerdeks oplossing bij de haven is hierdoor weer ondermijnd. Oplossing 2, de oplossing met twee parkeerlagen, heeft echter nogal wat bezwaren in verband met het zicht op het bolwerk, anderzijds is de gemeente nog niet zover dat zij oplossing 2 laat vallen. Ten aanzien van het zo laag mogelijk parkeren gaat de gemeente accoord. De ligging van de waterkering kan ook zo blijven zoals is aangegeven, de toegang tot het achterliggende gebied moet echter wel veel breder worden. Er moet een betere toegang komen voor voetgangers naar de parkeerplaats en ook via de coupure naar het achterliggende gebied.

De heer Metz merkt op dat er gemiddeld in Zaltbommel 80 auto's per jaar bijkomen. Zolang men met de auto tot de binnenstad wil komen zal er iets moeten gebeuren aan de buitenzijde van de binnenstad. Het is zodoende zinloos om een stukje oud Zaltbommel op te offeren voor een tweede parkeerdek.

De heer Ford concludeert dat een grote meerderheid voor oplossing 1 is. Het Polderdistrict voegt daar aan toe dat het aanbrengen van parkeerlagen voor de dijkverbetering een probleem kan geven. De gemeente geeft echter aan een parkeerprobleem te hebben; zij is er zodoende in dit stadium nog niet uit of er toch niet iets moet worden gedaan met oplossingsrichting 2. De heer De Bruijn merkt nog op dat alle oplossingen de waterkeringsoplossing onverlet laten. Vanwege deze constatering heeft de gemeente nog iets ruimte wat betreft tijd ondanks dat er toch binnen afzienbare tijd uitsluitel moet komen. De heer Bervaes merkt op ten aanzien van de waterkeringsfunctie dat de meeste mensen via de Steenstraat naar de binnenstad gaan en ter hoogte van de haven op een muur stuiten. De heer De Bruijn geeft aan dat hier inderdaad nog aandacht aan moet worden gegeven.

Steenweg-Tivoli

De heer Ford vraagt de adviesgroep waar de voorkeur ligt. Het blijkt dat de adviesgroep voor oplossing 1 is waarbij de waterkering achterlangs bij Tivoli gaat. De heer Mostert geeft aan dat de bereikbaarheid van Groenwoudt ook aan de orde moet zijn, dit gaat allemaal via een coupure terwijl er nu kan worden rondgereden bij het gebouw van Groenwoudt. De heer Hotke merkt op dat deze situatie zeer geschikt is om opgelost te worden door de toepassing van een flexibele kering.

De heer Ford constateert na discussie dat er een voorkeur is voor oplossing 1 waarbij nog nader moet worden gekeken naar de ontsluiting bij Groenwoudt.

Algemeen

De heer Hotke stelt naar aanleiding van de notulen van de vorige vergadering of de leden van de projectgroep formeel ook deel uitmaken van de adviesgroep, of sommige wel en sommige niet. De heer Veraa antwoordt dat het de bedoeling van de provincie is dat de leden van de projectgroep ook lid zijn van de adviesgroep om reden van de openheid van de discussie zoals deze vandaag ook heeft plaatsgevonden.

Notitie flexibele waterkering

De heer Kuipers geeft aan met de notitie getracht te hebben duidelijk te maken dat er, bij de toepassing van flexibele keringen over bepaalde lengten en bepaalde hoogten, een omslagpunt kan zijn waarbij het risico op falen van de constructie te groot wordt. De heer Penninx vraagt of het zo is dat boven MHW de kansberekening een andere orde van grote is dan wanneer over grote lengte onder MHW wordt gebleven. Is het wettelijk ook zo dat er een onderscheid wordt gemaakt tussen MHW-niveau en de waakhoogte? Is het zodoende een correcte conclusie dat boven MHW best wat mogelijk is. De heer Veraa zegt dat het in de risico-analyse ook afhangt van de uitgangspunten die worden gekozen. Deze zijn echter niet wettelijk vastgelegd. Bij de uitvoering van de risico analyse wordt uitgegaan van diverse aannames. Wanneer er wordt uitgegaan van een vaste waterkering op MHW niveau, kan er bij maatgevend hoogwater wel water over de kering heen slaan, maar in principe kan er geen dijkdoorbraak ontstaan wanneer een flexibele kering, aangelegd boven MHW-niveau, faalt.

De heer Siebers geeft aan wanneer er bij de Bouwdienst een second-opinion wordt gevraagd, dat het ook duidelijk moet zijn wat er wordt gevraagd, want vaak bepaalt de vraag het antwoord. De heer De Bruijn antwoordt dat aan de Bouwdienst zal worden gevraagd te toetsen of de gekozen benaderingswijze de juiste is en of er in de richting van flexibele keringen nog een optimalisatie kan plaatsvinden. Er wordt niet gezegd dat er op MHW niveau moet worden uitgekomen. Wanneer er meer mogelijkheden zijn dan willen we dat ook horen. De heer Bervaes zegt dat er bij dit soort analyses voor twee insteken kan worden gekozen. Er kan a priori worden uitgegaan van een bepaalde faalkans. Daarnaast is er een onderscheid tussen overschreidingskans en faalkans, dat zijn twee verschillende dingen. Bij de overschreidingskans wordt uitgegaan van een vooropgezette norm en die is er blijkbaar niet, de ander is dat de faalkans wordt uitgerekend en dat vervolgens wordt beslist of dat acceptabel is. De heer De Bruijn geeft aan dat die vrijheden er niet zijn, aangezien er rekening moet worden gehouden met cq getoetst moet worden aan de diverse "Leidraden" die door de TAW zijn opgesteld.

Wanneer een en ander geheel duidelijk is en er oplossingsrichtingen zijn gekozen heeft de heer De Bruijn het voornemen, alvorens een eindoordeel te vragen over het dijkverbeteringsplan aan het bestuurscollege, om nog oordeel te vragen aan de TAW.

4 Planning en voortgang van het project

De heer Van der Kruijk geeft aan dat er geen vertragingen meer kunnen worden veroorloofd, om in het jaar 2000 de uitvoering gereed te kunnen hebben. De volgende vergadering is 2 oktober, dan worden de uitvoeringsvarianten besproken. De laatste vergadering is op 3 december, dan wordt het concept van de Projectnota/MER besproken.

5 Rondvraag

De heer Mostert vraagt of het mogelijk is om de verslagen eerder te verzenden om zodoende vroegtijdig kennis te kunnen nemen van de standpunten in de projectgroep.

Mevrouw Voskens geeft aan dat, indien het verslag tijdig klaar is dit eerder zal worden verzonden.

Om 13.30 uur sluit de voorzitter de vergadering.

Besprekingsverslag

Plaats en datum
Druten, 30 juni 1997

Verslagnummer
V977, nr.5

Kenmerk
1262341

Notulist
E. Mol

Aanwezig
de heren J.Th.H.M. Penninx, J.J.H.M. Mannaerts, C.F.J.M. Veraa, B. de Bruijn, W van der Kruyk, E. Ford, J. Kuipers, E. Mackay, S. Vonk, E. Mol en mevrouw M.E. Voskens-Drijver.

Afwezig
mevrouw P. Haberer

Kopie(ën) aan
Aanwezigen, afwezigen, adviesgroepleden, agendaleden, Grontmij intern, M.e.r.commissie

Betreft
Vijfde vergadering projectgroep Verbetering Waalbandijken Zaltbommel-Centrum
30 juni 1997.

1 Opening, mededelingen en ingekomen stukken

De heer De Bruijn opent de vergadering en heet iedereen welkom.

De ingekomen stukken voor de vergadering van vandaag betreffen:

- het verslag van de adviesgroepvergadering van 24 april 1997;
- het verslag van de projectgroepvergadering van 24 april 1997;
- visie op het Waalfront;
- advies-richtlijnen van de M.e.r.-commissie;
- notitie flexibele waterkering.

2 Verslag van 24 april 1997

Tekstueel

Pagina 2 halverwege;

De heer Penninx geeft aan dat de zin 'het gaat primair om de veiligheid' moet zijn 'het gaat ook de gemeente primair om de veiligheid'. Het accent ligt hier anders in verband met de flexibele kering.

Inhoudelijk

Geen opmerkingen

3 Bespreking Visie op het Waalfront en de notitie flexibele waterkering

De heer De Bruijn geeft aan dat de Visie op het Waalfront een productie is van de adviseur van het Polderdistrict. De gemeente is hierbij in de opbouwende en adviserende sfeer nadrukkelijk betrokken. De heer De Bruijn vraagt of er nog behoefte is om over de analyse en de visie inhoudelijke opmerkingen te maken.

De heer Penninx geeft aan dat van uit het belang van LNC-waarden de economische betekenis van het stadsfront voor het gebied wat is ondergesneeuwd. Met name vanuit het belang dat wordt gehecht aan het parkeren blijkt hoe belangrijk dit toch gevonden wordt.

In de integrale visie die het gemeentebestuur hanteert bij de beoordeling van de plannen, vervult de economische betekenis een grotere rol dan nu in het rapport is aangegeven. De heer De Bruijn geeft aan dat wanneer er alleen naar de waterkering wordt gekeken het economische aspect terecht wat onderbelicht is gebleven. Bij een meer integrale benadering van de waterkering in relatie tot de stad is dit wel terecht. Wellicht kan er in het rapport nog enige aandacht aan worden gegeven. De heer Mackay vraagt of er een aangepaste versie van het boekwerk moet komen, of dat dit in een losse notitie kan worden verwerkt. De heer De Bruijn zegt dat tijdens deze vergadering de eindtekst moet worden vastgesteld, er moet zodoende een stuk komen dat niet meer aan discussie onderhevig is.

De heer Veraa vraagt of de gemeente zich kan vinden in de elementen die toegevoegd zijn aan het dijkverbeteringsplan. Er is een aantal elementen die het niveau van het dijkverbeteringsplan overstijgen omdat een van de uitgangspunten was dat er meer stedenbouwkundige waarden zouden ontstaan en dat er toeristisch-recreatieve elementen zouden worden toegevoegd. De heer Veraa is van mening dat er al redelijk rekening is gehouden met het economische belang. Er moet nu verder worden gegaan in het proces en er moeten keuzes worden gemaakt. Er moet voor worden gewaakt dat er niet alleen naar de LNC-waarden wordt gekeken. De heer Penninx zegt dat er dus feitelijk twee parallelle projecten ontstaan, een dijkverbeteringsplan en daarnaast een plan met alle extra elementen. De heer De Bruijn zegt dat in dit stadium gewerkt wordt aan het integrale traject. Wanneer de keuzes zijn gemaakt zal moeten worden bepaald wie verantwoordelijk is voor welke activiteit. Het gaat de heer Veraa erom dat nu wordt geconstateerd dat er formeel twee projecten ontstaan.

Kastanjewal

De heer De Bruijn geeft aan dat bij de Kastanjewal er de voorkeur is om door te "borduren" op de Stadswal en om het wandelpad dat daarop aanwezig is door te trekken (oplossingsrichting 2). Dit levert echter problemen op bij de voormalige wasserij. Een andere oplossing zou zijn de Kastanje beplanting door te zetten in combinatie met een gecombineerd wandel- en fietspad (oplossingsrichting 1). In de adviesgroep heeft de heer De Bruijn reeds aangegeven er veel moeite mee te hebben om een veel duurdere oplossing te kiezen dan vanuit de dijkverbetering noodzakelijk is aangezien de meerwaarde vrij beperkt is. De duurdere oplossing heeft betrekking op oplossingsrichting 2, waarbij de aanbouw van de voormalige wasserij moet worden gesloopt. Er moeten dus voor het Polderdistrict zwaarwegende argumenten worden aangedragen om toch te kiezen voor oplossingsrichting 2. Er is een financieel aanbod gedaan aan de eigenaar van de voormalige wasserij.

De heer Veraa vraagt wat de meerwaarde is om meer geld uit te geven voor oplossingsrichting 2. De heer De Bruijn antwoordt dat er meer continuïteit wordt gegeven aan het beeld. De heer Penninx geeft aan de voorkeur te hebben voor oplossingsrichting 2 waarbij aan de eigenaar van het pand wordt aangegeven, aangezien de zaak nogal gecompliceerd ligt, dat het zeker niet uitgesloten is dat wordt overgestapt naar oplossingsrichting 1. De heer De Bruijn kan hiermee instemmen.

Waalkade/Waalplein

De heer Ford geeft aan dat in de adviesgroep de grote meerderheid voor oplossingsrichting 6 is, waarbij de flexibele kering zo hoog mogelijk moet zijn. Vanuit de provincie is er een voorkeur voor oplossingsrichting 4 uit oogpunt van optimale veiligheid.

De heer Van der Kruijk merkt op dat in de richtlijn staat dat de M.e.r.-commissie vindt dat er LNC-argumenten moeten zijn om een keuze te maken voor een flexibele kering voor de Waalkade. Vindt de heer Veraa ook dat deze waarden er zijn voor de Waalkade? De heer Veraa antwoordt dat er geen overtuigende LNC-waarden in het geding zijn om een flexibele waterkering te maken. Naast de LNC-waarden zijn er ook nog andere aspecten die kunnen worden gebruikt voor de keuze, zoals de wens van de bewoners. Zodoende heeft de heer Veraa geen bezwaar tegen de toepassing van een flexibele kering langs de Waalkade. De heer De Bruijn vraagt of de provincie de adviesrichtlijnen van de M.e.r.-commissie wat ruimer zal overnemen? De heer Veraa antwoordt dat de richtlijnen van de commissie integraal worden overgenomen. De initiatiefnemer is echter vrij om eigen overwegingen op te nemen op basis waarvan beslissingen worden genomen.

De heer De Bruijn geeft aan dat er twee keuzes voorliggen. Dit betreft het wel of niet afgraven van het talud aan de buitenzijde en het wel of niet toepassen van een flexibele kering. Ten aanzien van de keermuur zoals bij oplossingsrichting 6 moet worden aangegeven waarom deze zo belangrijk is dat deze een extra investering rechtvaardigt. De heer Mackay geeft aan dat oplossingsrichting 6 met een hoger buitentalud de veiligheid ten goede komt in die zin dat kinderen er niet vanaf kunnen vallen.

De heer Mackay zegt dat een stenen muur het contrast tussen de stad en de uiterwaard benadrukt. De hoogte van de muur hoeft echter geen 2 meter te zijn, ook een lagere variant is zeker mogelijk. De heer De Bruijn constateert dat oplossingsrichting 5 en 6 in beeld zijn vanwege de zichtbaarheid van de keermuur vanaf de rivierzijde. Lastiger is de keuze tussen 5 en 6. De heer De Bruijn vindt dat de argumenten van een aantal belangengroeperingen dat de LNC-waarden worden aangetast niet terecht zijn.

Derhalve is ook hij niet overtuigd van de noodzaak van de toepassing van een flexibele waterkering. Wanneer alleen op basis van maatschappelijke druk hier wordt gekozen voor een flexibele kering dan heeft dat ook gevolgen voor de Molenwal, want waarom zou de Molenwal minder belangrijk zijn dan de Waalkade. De heer Veraa antwoordt dat het uitgangspunt is dat het gebruik van bijzondere constructies zoveel mogelijk moet worden beperkt omdat het in risico-analyses altijd elementen zijn die een zwakte introduceren. Voor de Molenwal zijn er helemaal geen argumenten waarom voor een flexibele kering zou moeten worden gekozen. Hier betreft het verspreide bebouwing en achterzijden van winkels. Het is ook niet aantrekkelijk om daar te wandelen. Bij de Waalkade ligt dit echter anders.

De heer Penninx is echter van mening dat een flexibele kering wel over de hele lengte (Waalkade-Waalplein-Molenwal) moet worden toegepast. Om de visuele relatie met de rivier te beleven moet een flexibele kering, behalve bij het Waalplein, ook bij de Waalkade en de Molenwal worden toegepast. Het is een investering in de toekomst waar het hele jaar plezier aan wordt beleefd. De beleving is het waard maar is niet goed verder te onderbouwen waarom hier wel en elders niet.

De heer De Bruijn vraagt vervolgens de mening van de adviseur. De heer Mackay zegt in het rapport niet te hebben geadviseerd maar desondanks is er weldegelijk een "burovisie". Volgens de adviseur is de toepassing van een flexibele kering over de hele lengte van de Waalkade een hele goede oplossing, want hier is vanuit stedenbouwkundige optiek weldegelijk sprake van een bijzondere situatie, ook ten opzichte van de Molenwal. De Waalkade ligt vooruitgeschoven naar en georiënteerd op de rivier wat op geen enkele andere plek in Zaltbommel voorkomt.

Volgens de heer Mackay is een flexibele kering over de waakhogte minder risico-vol dan een coupure zoals bij de wasserij. Daarom is nagegaan wat er met het zicht op de rivier gebeurt als er een flexibele kering alleen over de waakhogte wordt gemaakt. De voorkeur van de heer Mackay ligt dus ook bij oplossingsrichting 6 (of zo mogelijk 7). Wat zijn nu de landschappelijke argumenten? Daarbij speelt de belevingswaarde zeer zeker ook een rol. Het argument dat er dus geen LNC-argumenten zijn voor een flexibele kering langs de Waalkade moet in twijfel worden getrokken. Volgens de heer Mackay is er wel sprake van een landschappelijk argument. De stad ligt nu open aan de uiterwaard bij de Waalkade, dit verandert essentieel wanneer de waterkering wordt verhoogd. Hiermee verandert ook de waarneming ter plaatse. Ten aanzien van het Waalplein is uit waarneming ter plaatse gebleken dat dat toch de plaats is waar met name wat oudere mensen met elkaar staan te praten en uitkijken over de rivier (dit in tegenstelling tot hetgeen de heer Bervaes in de adviesgroep over het Waalplein heeft gezegd). Het feit dat die plek niet intensief wordt gebruikt is logisch, aangezien het Waalplein momenteel parkeerplaats is met 2 tot 3 bomen. Bij een goede aankleding van het Waalplein, gericht op de waterkering, kan de situatie dusdanig worden verbeterd dat het wel aangenaam wordt om er te vertoeven. Dat het winderig is is een gegeven dat nu eenmaal hoort bij een open landschap c.q. een uiterwaard. Er is zodoende voldoende reden voor een verbijzondering van het Waalplein. De Molenwal heeft essentieel minder identiteit en kwaliteit dan de Waalkade, waarmee een verschillende behandeling kan worden verantwoord.

De heer Penninx geeft aan ten aanzien van de Waalkade en het Waalplein te zijn overtuigd dat daar een flexibele kering moet komen. Voor de Molenwal zou het mooier zijn wanneer daar ook een flexibele kering komt. Maar dat het de zaak zoveel schaadt wanneer deze er niet komt, daarvoor is de argumentatie niet te leveren. De heer Mackay geeft aan ook te hebben gezocht naar argumenten waarom een flexibele kering bij de Molenwal toch ook nodig zou zijn. Er zijn hier echter meer argumenten om juist geen flexibele kering toe te passen. Door een hele solide duidelijke muur langs de Molenwal aan te leggen die bij het Waalplein ineens overgaat in een omslag waarbij het zich opent naar de rivier en waarbij de hoogte verschillen zijn geminimaliseerd. Het effect van de openheid naar de rivier wordt hierdoor juist gedramatiseerd en zodoende ook sterker ervaren. Derhalve heeft de heer Mackay meer voorkeur om juist geen flexibele kering langs de Molenwal aan te leggen.

De heer De Bruijn concludeert dat hijzelf nog niet overtuigd is van de toepassing van een flexibele kering bij de Waalkade en dat de heer Penninx nog niet overtuigd is van de juiste oplossingsrichting bij de Molenwal. Er moet echter tot een besluitvorming worden gekomen. Op basis van alle argumenten die over tafel zijn gegaan zal een nadere onderbouwing moeten kunnen worden gegeven, voor de toepassing van een flexibele kering bij de Waalkade en het Waalplein.

De heer Van der Kruyk vraagt of het juist is dat bij de toepassing van de flexibele kering, door polderdistrict, provincie en gemeente, wordt uitgegaan van verlaging ten opzichte van de waakhogte, en dat dat los staat van hetgeen de Bouwdienst concludeert. De heer De Bruijn antwoordt dat dat niet helemaal klopt. Aan de Bouwdienst wordt ook gevraagd of een verlaging tot onder MHW mogelijk is en of dat dan tot een aanvaardbare faalkans-benadering leidt. Wanneer dit wordt bevestigd, dan zal nog moeten worden aangetoond dat die extra verlaging ook winst betekent vanuit LNC- en belevingswaarde.

De heer Kuipers geeft aan dat nagenoeg alle mensen die vanuit de Waterpoort op de Waalkade komen door lopen tot op de waterkering en van daaruit verder lopen om zo de rivier goed te kunnen zien. Dit is ter plaatse diverse malen geconstateerd.

De heer De Bruijn zegt dat hij er voor de Waalkade alleen van overtuigd is om een flexibele kering toe te passen ten einde de beleving van het Waalplein daarmee te vergroten. Alléén vanuit de Waalkade beredeneerd kan er geen flexibele kering komen. In relatie tot het Waalplein is er dus een punt van twijfel. De heer Veraa zegt dat er tussen het Waalplein en de Molenwal een overgang in de waterkering zal ontstaan die niet logisch is te verklaren voor de gemiddelde burger. Dat zou al voldoende argument moeten zijn om de kering gewoon door te trekken.

Ten aanzien van de Veerweg constateert de heer De Bruijn dat er wordt ingestemd met twee coupures.

Molenwal

De heer De Bruijn heeft de heer Mackay horen zeggen dat de plaats van de keermuur niet zozeer wordt bepaald door het langs- of dwarsparkeren, maar wel door de plaats van de historische muur in de ondergrond. Er is onderzoek uitgevoerd naar deze plek, waar leidt dat toe? De heer Mackay zegt dat op het moment dat de varianten werden ontwikkeld het nog niet bekend was waar de muur lag. Dit was een van de redenen waarom de twee varianten zijn bedacht. Het onderzoek naar de oude muur is inderdaad uitgevoerd, maar de resultaten zijn bij de heer Mackay nog niet bekend. De heer Kuipers zegt dat het op basis van de brief van het ROB duidelijk is hoe de muur loopt. Vanuit de ligging van de oude muur is het langsparkeren geen probleem. Dit houdt in dat dan de nieuwe keermuur buiten de oude muur wordt geplaatst. Er zijn dus geen cultuurhistorische redenen om de parkeerplaatsen dwars aan te leggen. De heer De Bruijn zegt dat het aantal parkeerplaatsen dat te winnen is door dwars te parkeren zodanig is dat het gerechtvaardigd is dat er meer ruimte van de haven wordt afgenomen. Het verschil betreft 10 parkeerplaatsen. De heer Mannaerts merkt op dat het cultuurhistorische argument om de keermuur verder in de richting van de haven te verplaatsen dus niet aanwezig is en in strijd is met de "beleidslijn Ruimte voor de Rivier". De heer De Bruijn constateert dat oplossingsrichting 2 dus afvalt en er dus 10 parkeerplaatsen minder kunnen worden gerealiseerd. De heer Penninx geeft aan dat er vanuit de LNC-waarden hier dus geen verdere "rek" in zit; dit leidt tot een extra parkeerprobleem voor de gemeente. De heer Penninx vraagt of er nog rekening is gehouden met de ligging van de uitbouw van het torentje en de hoekoplossing, dit uit praktische overweging in verband met de aanwezigheid van een grootgrutter waar grote vrachtauto's moeten kunnen komen. De heer De Bruijn geeft aan dat hiermee rekening zal worden gehouden.

Bolwerk De Kat

De heer De Bruijn zegt dat er twee punten zijn, namelijk het verlaagde pad en de uitvoering van het talud. Ten aanzien van het pad heeft de adviesgroep gezegd houdt het pad op de huidige hoogte moet blijven. Het talud dient bij voorkeur verhard te worden uitgevoerd, als het kan door het gebruik van basalt. De heer De Bruijn zegt dat het bolwerk wel aanzienlijk verandert ten aanzien van de gebruiksmogelijkheden. Er zal nog over nagedacht moeten worden hoe het functioneel verder wordt uitgevoerd. De heer Mackay is er van overtuigd dat de wandelroute langs de rand van het bolwerk moet blijven geprojecteerd. Dat er dus een andere inrichting van het bolwerk komt door een andere modellering is duidelijk. De heer Veraa zegt dat het resultaat moet zijn dat het ook een interessant gebied wordt waar met veel plezier langs wordt gelopen. Het voorstel zoals dat er nu ligt maakt er een leuk te wandelen deel van. De heer Penninx is van mening, uitgaande van het harde talud, dat de inrichting van het bolwerk duidelijk moet worden verbeeld zodat de bewoners ook beter kunnen zien hoe het gaat worden en er dus gemakkelijker mee in kunnen stemmen.

Haven

De heer De Bruijn geeft aan verrast te zijn met de gedachte om het hele parkeerterrein op het lage niveau aan te leggen. Dit betekent dat het parkeerterrein gedurende langere perioden per jaar niet bruikbaar zal zijn. De heer De Bruin pleit zodoende voor meer hoogte. De vraag om dit verder uit te werken ligt nu echter bij de gemeente. De heer Penninx geeft aan dat de gemeente op korte termijn de berekeningen zal uitvoeren. Het is dan ook nadrukkelijk de bedoeling om verder te kijken dan één laag. De waterkerende muur staat nu maximaal ingetekend. In de huidige situatie loopt het talud rond, waarbij het trottoir een scherpe bocht maakt. Het zou goed zijn om ter plekke meer ruimte te creëren zodat buiten de kering meer ruimte is om te lopen. De heer Penninx vraagt daarom of het mogelijk is om de keermuur iets naar de haven toe te verplaatsen.

Tivoli

De heer De Bruijn heeft geconstateerd dat er in de adviesgroep een sterk pleidooi was voor oplossingsrichting 1; waterkering achter Tivoli langs. Er staat daar een woning, gedeeltelijk op grond van het Polderdistrict en gedeeltelijk op grond van Groenewoudt. Het is niet uitgesloten dat deze woning zal moeten verdwijnen, wanneer deze een goede oplossing in de weg staat. In de "wandelingen" heeft de heer De Bruijn gehoord dat, mochten er grote problemen ontstaan met het parkeren, dat dan het Gatje van Opa in aanmerking komt om te worden omgevormd tot parkeerplaats. De heer Penninx geeft aan dat de visie van de gemeente is om het parkeerprobleem buitendijks op te lossen. Het Gatje van Opa behoort tot de wallen, het is niet de voorkeur van het gemeente bestuur hier parkeerplaatsen aan te leggen. Mocht het niet mogelijk zijn om buitendijks parkeerplaatsen te realiseren, dan zal er moeten worden uitgeweken naar het beschermde stadsgezicht. De monumenten-commissie heeft al gezegd dat zij dan dwars zullen gaan liggen. De heer De Bruijn concludeert dat de voorkeur is om de waterkering direct achter Tivoli aan te leggen. De heer Mannaerts geeft aan dat hiervoor vergunning kan worden verleend.

De heer Penninx geeft aan dat er een, door een politieke partij opgestelde, dwarsdoorsnede is uitgereikt van een oplossing waarbij de auto's via een verdiepte weg buiten langs kunnen worden geparkeerd, afgeschermd door een dak zodat ze aan het gezicht onttrokken zijn. De oplossing brengt echter grote risico's met zich mee voor de waterkering, vergt veel onderhoud en is ook vervuilend. De heer Penninx heeft om deze reden besloten de oplossing niet als formeel standpunt van het college in te brengen. In het kader van de Startnotitie is reeds gezegd dat een waterkerende muur buitendijks onhaalbaar en onbetaalbaar is. De strekking van de hierboven genoemde oplossing is dat deze een creatievere oplossing is dan de plaatsing van een muur buitendijks. Naar aanleiding hiervan zijn door de heer Zwaninger andere initiatieven onder de aandacht gebracht. Bij de TU-Delft is iemand aan het afstuderen op een methode waarbij waterkerende schotten onder een hoek van 3-5 graden in de grond worden gedrukt. Hierdoor is het mogelijk aan de binnenzijde de grond af te graven. Voor Zaltbommel zou dit betekenen dat de Waalkade en het Waalplein afgegraven kunnen worden en dat hier één grote, doorlopende parkeergarage wordt aangelegd. Deze oplossing heeft ook de steun van de heer Jorissen van Rijkswaterstaat. Daar komt ook het geluid vandaan dat er in Nederland wat verder in de toekomst zou moeten worden gekeken en dat er wat meer durf zou moeten zijn. De heer Penninx geeft aan dat deze plannen op zich wel te ambitieus en gewaagd zijn voor een stad als Zaltbommel. De heer De Bruijn zegt dat de oplossing niet overeenkomt met de oplossingsrichtingen zoals deze zijn aangedragen in de Startnotitie. Bovendien is de oplossing dusdanig kostbaar dat het als niet realistisch moet worden beschouwd. De heer Penninx zegt dat de parkeerproblematiek voor Zaltbommel dus nog niet is opgelost en los moet worden gezien van het project

om te komen tot een verbeterde waterkering. De heer Penninx wil weten van Rijkswaterstaat of de aanleg van een parkeergarage bij de haven of een parkeerdek bij de Witte Prijsenhal op bezwaren stuit in het kader van de "Beleidslijn Ruimte voor de Rivier". De heer Mannaerts antwoordt dat nader moet worden bekeken in hoeverre de feitelijke afvoer van de rivier wordt belemmerd. Op basis van een concreet ontwerp kan hierover meer worden gezegd, dit zal intern bij Rijkswaterstaat moeten worden beoordeeld.

De heer De Bruijn zegt ten aanzien van de afronding dat het ontwerp-team de opdracht krijgt om na te denken over de "ruimte" die er is tussen de waterkering en de gevels van de woningen langs de Waalkade en de Molenwal etc., om zo te zien wat er moet gebeuren om Zaltbommel in samenhang met de waterkering een opwaardering te geven. In overeenstemming met hetgeen gevraagd wordt wat betreft de uitwerking van het ontwerp zal een beknopt plan van aanpak inclusief kostenraming worden opgesteld door de adviseur.

4 Planning en voortgang van het project

De heer Van der Kruijk geeft aan dat er geen vertragingen meer kunnen worden veroorzaakt, om in het jaar 2000 de uitvoering gereed te kunnen hebben. De volgende vergadering is op 2 oktober, dan worden de uitvoeringsvarianten besproken. De laatste vergadering is op 3 december, dan wordt het concept van de Projectnota/MER besproken.

5 Rondvraag

De heer Veraa merkt op dat, wanneer er te veel wordt meegenomen in het Ontwerp-plan, dit mogelijk tot problemen kan leiden bij de Raad van State. De heer De Bruijn antwoordt dat er alleen meer wordt meegenomen in het plan wanneer daar een brede steun voor is. Indien bepaalde onderdelen mogelijk tot problemen leiden dan zal het Polderdistrict deze zaken loskoppelen zodat de gemeente op eigen kracht met die onderdelen verder moet.

einde vergadering om 16.00 uur

INGEKOMEN 16 JUNI 1997

nummer
uw brief
onderwerp

Archeologisch
onderzoek aan de
Molenwal te Zaltbommel

Polderdistrict Maas en Waal
T.a.v. Dhr W. van der Kruijk
Postbus 89
6650 AB Druten

Amersfoort, 11 juni 1997

Geachte heer Van der Kruijk,

Met enige vertraging stuur ik hierbij de resultaten van het archeologisch onderzoek aan de Molenwal te Zaltbommel. Bij de bijgeleverde tekening moeten enige kanttekeningen geplaatst worden. De digitale ondergrond van het noordelijk deel van Zaltbommel waarop de vermoede stadmuur is geprojecteerd, die geleverd is door de Grontmij blijkt niet betrouwbaar te zijn. Er zijn afwijkingen geconstateerd van 60 cm tot 1.70 m. De afdeling Landmeten van de ROB heeft opnieuw metingen verricht aan de hand van bestaande panden in de omgeving van de Molenwal, zodat de opgravingsputten en het restant van de toren van de stadsmuur ingepast konden worden. Op de tekening is in zwart de oude situatie weergegeven en in rood de nieuwe. De rode lijnen die op RD zijn ingemeten geven de werkelijke situatie aan. Bij de planvorming ter hoogte van dit dijkvak moet dus uitgegaan worden van deze rode lijnen. Indien er nog vragen zijn van landmeetkundige aard, kunt U terecht bij Dhr W. Jong van de afdeling Landmeten van de ROB. Ik hoop U hiermee voldoende geïnformeerd te hebben.

Met vriendelijke groeten, ook namens Mevr. I. Reuselaars,

J. Dijkstra

J. Dijkstra

ARCHEOLOGISCH ONDERZOEK AAN DE MOLENWAL TE ZALTBOMMEL

Inleiding

In het kader van de planvorming voor de dijkverbetering ter hoogte van de Molenwal heeft archeologisch onderzoek op deze lokatie plaats gevonden. Op grond van onderzoek van de Historische Kring Zaltbommel is een reconstructie van de oude stadsmuur van na 1316 (toen Zaltbommel stadsrechten kreeg) gemaakt. De reconstructie laat zien dat een deel van de stadsmuur en een bijbehorende toren zich vermoedelijk onder het talud van de dijk bevindt. Omdat bij de toekomstige dijkverbetering grondwerkzaamheden plaats zullen vinden en daarbij mogelijk de stadsmuur aangetroffen kan worden, is het van belang om al bij de planvorming rekening te kunnen houden met de eventuele aanwezigheid van een stadsmuur.

Het archeologisch onderzoek werd voorbereid door I. Reuselaars van de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek (ROB) in samenwerking met W. van der Kruyk, projectleider afdeling dijkverbetering van het Polderdistrict Maas en Waal. Dit onderzoek werd uitgevoerd door M.J.A. de Haan (veldtechnicus) en J. Dijkstra (Dagelijks Wetenschappelijk Leider) van de ROB. De graafmachine en de keet werden beschikbaar gesteld door het Polderdistrict Maas en Waal. De uitvoering van het project stond onder toezicht van J. van Oorschoot van de Grontmij.

De vindplaats ligt in de gemeente Zaltbommel, provincie Gelderland.

ROB objectnaam: Zaltbommel-Centrum Molenwal

ROB objectcode: 39CZ-107

ROB gemeentecode: ZBM97

Centrum-coördinaten: x = 145.220; y = 425.020

De resultaten van het onderzoek

Om een beeld te krijgen van het verloop van de stadsmuur zijn twee putten gegraven in het talud van de dijk, de eerste ter hoogte van een vermoede toren aan de oostkant en de tweede zover mogelijk aan de westkant van dit dijkvak, juist voor de aansluiting van het bastion "De Kat".

De eerste put (2 x 4 m) leverde inderdaad muurwerk op, vanaf een diepte van 3.07 +NAP. Het gaat om het noordelijk deel van een vermoedelijk halfronde toren. De rest van de toren en de daarbij behorende stadsmuur ligt op deze plaats vrijwel of geheel onder de stoep en de weg. De grootte van de toren kon gereconstrueerd worden: de buitendiameter bedraagt 8.30 m en de binnendiameter 4.30 m. Uit de muurresten waren drie verschillende fasen af te lezen. Bij de oorspronkelijke aanleg zijn bakstenen gebruikt met de maten 28,5/29 x 14 x 6/7. Dit formaat stenen wijst op een datering omstreeks 1300, zodat mag worden aangenomen dat de toren onderdeel heeft uitgemaakt van de oudste stadsmuur die kort na 1316 werd gebouwd. Een bouwnaad in het metselwerk gaf aan dat de muur van de toren op zeker moment is gerepareerd en mogelijk verbreed. Een datering van deze reparatie is niet voorhanden omdat door het instorten van de opgravingsput er geen gelegenheid meer was de steenmaten vast te stellen. Weer later werd nogmaals een reparatie uitgevoerd waarbij de, vermoedelijk kapotgevroren, buitenzijde van het metselwerk werd afgehakt en vervolgens opnieuw opgeklampt. Voor deze reparatie werden bakstenen toegepast met de maten ? x 11 x 4,5 terwijl ook oude stenen met grotere maten werden gebruikt.

De tweede put aan de westkant is aangelegd tot op een diepte van 2.44 +NAP, maar bleek geheel leeg te zijn. Op deze plek moet de oude stadsmuur zich daarom vrijwel onder de stoep en de weg bevinden.

Samenvattend kan gezegd worden dat alleen het buitenste deel van de ter plaatse vermoede toren is teruggevonden. De rest van de toren en de stadsmuur bevinden zich onder de stoep en de weg.

O.N.: 1262341-2412

Doc.: GLD3266.001

D.d.: juni 1997 → *aangepast in juli.*

NOTITIE "HAALBAARHEID NIET-PERMANENTE WATERKERING IN ZALTBOMMEL-CENTRUM"

Van: ir. J.J. Kuipers, Grontmij Gelderland

Inleiding

Bij de uitwerking van de plannen voor de benodigde dijkverbeteringen in het centrum van Zaltbommel, komen op enkele plaatsen niet-permanente keringen als mogelijkheid naar voren. Het betreft de onderstaande locaties:

- coupure bij de voormalige wasserij of eventueel bij de Steigerstraat;
- één of twee coupure(s) bij de Veerweg;
- coupure bij de toegang Havendijk;
- flexi-kering (= mobiele kering in losse onderdelen) bij de Verdraagzaamheid (lengte 50 m);
- flexi-kering over hele deeltraject Waalkade (lengte 250 m).

Deze zogenaamde waterkerende kunstwerken moeten onder maatgevende omstandigheden te allen tijde voldoende waterkerend vermogen (= hoogte) hebben. Daarnaast moet de kans op falen door alle mogelijke faalmechanismen zeer klein zijn, namelijk $\leq 1/10$ * de veiligheidsnorm. Deze eisen zijn geformuleerd in:

- *Leidraad waterkerende kunstwerken en bijzondere constructies* (TAW, oktober 1995, concept = groene versie);
- *Leidraad Toetsen op Veiligheid* (TAW, augustus 1996, groene versie);
- diverse rapporten met betrekking tot coupures en waterkeringen in onder andere Tolkamer (1990) en Kampen (1996).

Alle bovengenoemde rapporten zijn in de beoordeling van de onderhavige locaties betrokken.

De veiligheidsnorm, waaraan de waterkeringen moeten voldoen, is voor het dijkkringgebied Bommelerwaard $1/1.250$ per jaar (*Wet op de waterkering* uit 1995, *Hydraulische randvoorwaarden voor primaire waterkeringen* uit 1996). Uitgaande van twee coupures bij de Veerweg en door ook de flexi-kering als zodanig te beschouwen (is breder dan een coupure, maar heeft een hogere drempel), zijn er in Zaltbommel-Centrum 5 waterkerende kunstwerken. Van deze vijf separate kunstwerken moet de kans op falen gecombineerd worden bepaald. De toelaatbare kans op falen (P_{falen}) bedraagt derhalve per vraag en per element:

$$P_{falen} = \frac{1}{1.250} * \frac{1}{10} * \frac{1}{5} = \frac{1}{62.500} \text{ (per jaar)}$$

A. Coupures

a1. Coupure met drempelpeil op MHW-niveau

Door de drempel in de coupures op te hogen tot MHW-niveau (open keerpeil 1/1250 per jaar) hoeven de afsluitingsmiddelen alleen dienst te doen als waakhoogte. Daarmee kan worden volstaan met een kans op niet sluiten van:

$$P\text{-niet sluiten} = \frac{1/62.500}{1/1.250} = 0,02 \text{ (per jaar)}$$

$P_{\text{niet sluiten}}$ wordt dus gedefinieerd door de kans op falen en de frequentie van/kans op voorkomen van een bepaalde waterstand en is in dit geval ongeveer gelijk aan $10^{-1,7}$. Doorgaans wordt dit genoteerd als $E_i = 1,7$ (in $P_{\text{niet sluiten}} = 10^{-E_i}$)

Er worden vier mogelijke oorzaken/subsystemen voor de gebeurtenis "kering niet gesloten" in de literatuur gedefinieerd, elk met een eigen E_i :

- a falen hoogwater-alarm-systeem (HAS);
- b falen van de mobilisatie (MOB);
- c eventueel maken van een bedieningsfout (BED);
- d falen door een technische storing (STO).

Het subsysteem met laagste waarde voor E_i ($i = a$ tot en met d) moet hier maatgevend worden gesteld (falen bij òf de ene, òf de andere).

Volgens de standaard beoordelingsmethode conform de *Leidraad Waterkerende kunstwerken* is in Nederland de kans op falen van het hoogwater-alarm-systeem (HAS) zo gering dat geen bijdrage in de kleinste E-waarde te verwachten valt.

De kans op een bedieningsfout (BED) moet worden beperkt door goede sluitprocedures op te zetten, minimaal jaarlijks eenmaal te oefenen en herstellingsmogelijkheden achter de hand te houden. Daarna wordt geen bijdrage in de kleinste E-waarde geleverd.

De kans op een falende mobilisatie (MOB) dient door een zeer goed omschreven procedure te worden beperkt. Daarvoor zijn (voor)waarschuwings-, terugmeldings- en stand-by-systemen noodzakelijk. Ook hiervan is een jaarlijkse oefening nodig, waarna geen bijdrage in de kleinste E-waarde wordt geleverd.

Resteert de kans op een technische storing (STO). Dit blijkt de maatgevende faalkans te geven. Daarbij speelt vooral het aanrijdingsrisico van de coupures door auto's/machines vanaf de dichtbij gelegen openbare wegen, in combinatie met een niet-permanente enkele kering een grote rol. De kosten voor het realiseren van zo'n enkele kering worden per coupure geraamd op globaal circa f 25.000,--. Het verkleinen van de faalkans tot een acceptabel niveau is alleen oplosbaar door:

- 1) wegen achter de kering verkeersvrij te maken. Dit zal waarschijnlijk tijdens maatgevende omstandigheden tot een onoplosbare verkeerschaos leiden;
- 2) coupures met permanent aanwezige sluitmiddelen zoals bijvoorbeeld deuren uitrusten. De kosten hiervan worden zeer globaal geraamd op circa f 100.000,-- per coupure, incl. funderingswerk e.d..

a2. Coupure met drempelpeil op huidig niveau

Het open keerpeil (= drempelpeil) van de coupures kan ook op het huidige niveau worden gehandhaafd en ligt dan ongeveer op de weghoogte en bedraagt circa NAP +7,6 m. Een waterstand op de Waal van NAP +7,6 m heeft een overschrijdingskans van ongeveer 1/75 per jaar (betrekkingslijnen RWS en nota 94.012, RWS-RIZA, december 1993).

De acceptabele kans dat per vraag de operatie "sluiten" faalt, bedraagt dan:

$$P_{\text{niet sluiten}} = \frac{P_{\text{falen}}}{P_{\text{noodzaak}}} = \frac{1/62.500}{1/75} = 0,0012 \approx 10^{-3}$$

Ook hier blijkt de kans op falen van STO maatgevend te zijn. Hiervoor kan weer het achterland verkeersvrij worden gemaakt, waarbij tevens een permanent aanwezig sluitmiddel in de coupure aanwezig moet zijn. Een andere mogelijkheid, waarbij er verkeerskundig geen verandering optreedt, is het sluitmiddel nog ingrijpender aan te passen. Alleen een permanente kering is niet voldoende en een tweede sluitmiddel moet worden aangebracht in de coupure. Hiervoor kan een balken-kering worden toegepast. Daarmee worden de deuren aan de rivierzijde dan vrij van aanrijdingsgevaar en kan aan de eisen worden voldaan. De kosten voor zo'n laatste oplossing worden zeer globaal op f 150.000,- per coupure geraamd.

B. Flexi-kering

b1. Flexi-kering met kruin op MHW bij de Verdraagzaamheid

Een flexi-kering, waarbij de kruin op MHW ligt, heeft een overschrijdingsfrequentie van het open keerpeil van 1/1.250 per jaar. De faalkans van een sluitoperatie, gegeven de noodzaak, is dan:

$$P\text{-niet sluiten} = \frac{1/62.500}{1/1.250} = 0,02 \text{ (per jaar)}$$

Dit is een kans die, onder voorwaarden, met niet-permanente sluitmiddelen is op te lossen. Het is daarbij onontbeerlijk dat vooral de mobilisatie (MOB) zeer goed is geregeld.

Daarbij dient tevens aan de volgende voorwaarden te worden voldaan voor de bij de sluiting betrokken personen:

- iedereen moet jaarlijks oefenen;
- iedereen dient sleutels te bezitten;
- iedereen moet de procedures kennen;
- iedereen moet bij maatgevende omstandigheden beschikbaar zijn.

Ook de kans op een bedieningsfout (BED) wordt groter bij een ten opzichte van een coupure langere kering, onder andere doordat herstel steeds moeilijker wordt bij problemen en er steeds meer personen bij zijn betrokken, die aan bovengenoemde voorwaarden moeten voldoen.

Een technische storing (STO) is in dit geval geen maatgevend subsysteem, mits aanvaringsgevaar van boten op de rivier niet optreedt. Hoe hoger het open keerpeil wordt gekozen, hoe groter de kans is dat een vaarverbod is ingesteld en kan worden voldaan aan het subsysteem STO.

Naast de hoogte van het open keerpeil is ook de bovenzijde van de schotbalken van belang. Een normale vaste kering heeft namelijk een kruinbreedte waardoor - indien nodig - noodmaatregelen kunnen worden getroffen rond maatgevende omstandigheden. Bij een balkenkering is alleen een extra verhoging met balken mogelijk. Daarvoor dienen de staanders of de kopeinden nu reeds hoger te worden uitgevoerd. Een extra hoogte van circa 0,5 m is voldoende, omdat het uitvoeren van nog hogere noodmaatregelen op een normale dijk kruin over grotere lengten ook geen haalbare optie is. Naast de hogere staanders moeten ook meer balken beschikbaar zijn. Aanvoer van extra balken van elders, ten tijde van het moment dat ze onder maatgevende omstandigheden nodig zijn, is binnen de hier gepresenteerde faalkansberekening niet haalbaar. Totaal moet er dus een 1,0 m hoge balken-kering permanent aanwezig/voor handen zijn. Hiervan is nu 0,5 m als waakhoogte op het te keren lichaam nodig, plus 0,5 m extra in verband met calamiteiten en eventuele noodmaatregelen. In Limburg is deze overhoogte bijvoorbeeld ook overal toegepast ten opzichte van aansluitende "vaste" kruinen. De kosten van zo'n kering bedragen circa f 2000,- per meter dijk lengte.

Naast voorgaande voorwaarden heeft het toepassen van een flexi-kering ook consequenties voor de inrichting van de kruin en de inrichting van de ruimte aan de binnenzijde van de waterkering. Er moet namelijk voldoende ruimte zijn om te allen tijde het benodigde materiaal met vrachtauto's of machines aan te voeren en te plaatsen. Dit heeft gevolgen voor het (recreatieve) gebruik en de inrichting van de kering en de directe omgeving aan de binnenzijde, bijvoorbeeld ten aanzien van het parkeren en/of het aanbrengen van beplantingen aan de binnenzijde.

b2. Flexi-kering over een grotere hoogte en/of over het hele traject Waalkade

Zou de niet-permanente kering over een grotere hoogte worden toegepast, met andere woorden ook waterkerend zijn onder de waakhoogte, dan geldt daarvoor hetgeen reeds voor diepere coupures is opgemerkt. Hoe dieper het open keerpeil, hoe moeilijker een en ander is op te lossen en hoe meer aanvaringsgevaar optreedt (STO) en dubbele/permanente keringen zijn dan nodig. Deze zijn over grotere lengten zeer kostbaar en hiervoor gelden -bijvoorbeeld voor hydraulische deuren bij een open keerpeil op NAP + 7,6 m- bedragen van enkele miljoenen gulden per 100 meter.

Ten aanzien van de niet permanente of flexi-kering kan worden geconcludeerd, dat bij een grotere lengte -bijvoorbeeld over de hele lengte van de Waalkade- problemen mogelijk zijn met het opstellen van een adequate mobilisatieprocedure (MOB), gezien het toenemende aantal personen dat nodig is voor de opbouw. Ook de kans op herstel binnen de bediening (BED) wordt steeds kleiner en kan problemen geven bij de faalkansberekening. Op een bepaald moment (=lengte) moet weer een permanent aanwezige kering worden toegepast, die zeer kostbaar is om aan te brengen. De lengte waarbij dit nodig wordt, is echter moeilijk te kwantificeren en ook afhankelijk van de beschikbare en benodigde opbouw tijd.

**7 Verslag Advies-/Projectgroep
Waalbandijk Zaltbommel-centrum
d.d. 2 oktober 1997**

Besprekingsverslag

Plaats en datum
Druten, 2 oktober 1997

Verslagnummer
V976, nr.6

Kenmerk
1262341

Notulist
de heer E. Mol

Aanwezig

Gem. Monumentencommissie Zaltbommel:

de heer J.C.A.M. Bervaes

Watersportvereniging de Golfbreker:

de heer J.B. Tiggelman

Vereniging Kring Vrienden van Zaltbommel:

de heer T.T. van Zanden

Belangenvereniging Bewoners Waalkade en Veerweg:

de heren S.A. Mostert, P. Hotke en P.H.G. Burgers

Belangengroep Molenwal/Bolwerk de Kat:

de heren G. van Aalst, W. van Hattum en C.B. Metz

Roest en Busker b.v.:

de heer Th.C. Busker

Bewoner Waterstraat:

de heer P.F. Elbers

Gelderse Milieufederatie

de heer R. van Loenen Martinet

Stichting Red ons rivierenlandschap/Bond Heemschut

de heer R.W. Siebers

Projectgroepleden:

de heren J.Th.H.M. Penninx (Gemeente Zaltbommel), C.F.J.M. Veraa (Provincie Gelderland), F. Venema (Provincie Gelderland) en J. Mannaerts (Rijkswaterstaat, Directie Oost Nederland) en mevrouw P. Haberer (Gemeente Zaltbommel)

Polderdistrict Groot Maas en Waal:

de heren B. de Bruijn en W. van der Kruyk

Grontmij Gelderland:

de heren E. Ford (voorzitter), J. Kuipers, E. Mackay, S. Vonk en E. Mol

Afwezig

de heer F.J. Jansen en mevrouw M.E. Voskens-Drijver

Kopie(en) aan

Aanwezigen, Afwezigen, projectgroepleden, Agendaleden, Grontmij intern, M.e.r-commissie.

Betreft

Zesde Vergadering Adviesgroep Verbetering Waalbandijken Zaltbommel-Centrum
2 oktober 1997.

1. Opening, ingekomen stukken en mededelingen

opening om 9.30 uur

De heer Ford opent de vergadering, en heet iedereen welkom.

De ingekomen stukken voor de vergadering van vandaag betreffen:

- het verslag van de adviesgroepvergadering van 30 juni 1997;
- het verslag van de projectgroepvergadering van 30 juni 1997;
- de uitwerking van de visie op het Waalfront;
- de richtlijnen voor het MER verbetering Waalbandijk Zaltbommel-Centrum;
- de notitie "haalbaarheid niet-permanente waterkering in Zaltbommel-Centrum";
- de toetsing technische onderbouwing niet permanente waterkering(en) op dijktraject Zaltbommel-Centrum opgesteld door de Bouwdienst van Rijkswaterstaat.
- het standpunt van het Polderdistrict Groot Maas en Waal inzake de niet permanente waterkering in Zaltbommel-Centrum;
- fotomontages (3 maal A4).

Mevrouw Voskens en de heer Jansen hebben zich afgemeld. De heer Siebers geeft aan dat hij vandaag ook zal spreken voor de heer Jansen van de Rijksdienst voor de Monumentenzorg.

De heer Mostert zegt dat bij de verzonden stukken ook de richtlijnen voor de opstelling van het MER zaten van de Provincie. In de richtlijnen is ook iets gezegd over de MHW standen hetgeen het Polderdistrict nog zou nakijken. De heer Mostert deelt mee dat hij ook een overzicht heeft gemaakt waarop aangegeven de MHW-standen Zaltbommel centrum en Zaltbommel-oost en -west. Dit overzicht wordt rondgedeeld.

De heer Van Zanden vraagt waarom de richtlijnen voor het MER niet op de agenda staan. De heer Ford legt uit de richtlijnen ter informatie zijn toegezonden en dat de richtlijnen tot doel hebben om daar het MER aan te toetsen. Het is zodoende niet te beschouwen als een te bespreken stuk.

2. Verslag van 30 juni 1997

Adviesgroep; tekstueel

pagina 5, onderaan;

De heer Mostert geeft aan dat de opmerking van mevrouw Voskens een puur formele opmerking is geweest zoals zij later heeft benadrukt. Tijdens het proces waarbij de visie verder is uitgewerkt is weldegelijk bekeken of een drempel lager dan het MHW-niveau tot een goede oplossing zou kunnen leiden;

pagina 6, zesde zin van onderen;

het woord denken wordt veranderd in denkt.

pagina 9, elfde zin van onderen;

de naam Steenstraat wordt veranderd in Steenweg.

pagina 10, bovenaan;

De heer Hotke geeft aan zijn opmerking niet te hebben gemaakt naar aanleiding van de notulen, maar naar aanleiding van de meningen die op dat moment golden. Er was de heer Hotke wat aan gelegen om een advies met algemene stemmen te krijgen. Om die reden moest er duidelijkheid komen over de status van de heer Veraa.

pagina 10, derde alinea, zin 9 en 10;

overschrijdingskans wordt veranderd in overschrijdingskans.

Het verslag wordt met dank aan de notulist vastgesteld.

Adviesgroep; inhoudelijk

Inhoudelijk geeft het verslag geen aanleiding tot het maken van opmerkingen.

*Projectgroep; inhoudelijk**pagina 2, onderaan;*

De heer Penninx merkt op ten aanzien van de oplossing bij de voormalige wasserij dat hij heeft willen aangeven dat het om tactische overwegingen goed zou zijn om aan te geven aan de eigenaar van het pand (het perceel is in erfpacht, Gemeente is eigenaar), dat er ook een andere oplossing is. Op deze wijze zou de eigenaar van het pand zijn eisen kunnen verminderen waardoor toch de oplossing met het voetpad hier kan worden gerealiseerd. De Gemeente heeft voor de oplossing met een apart voetpad de voorkeur.

pagina 6, onder Tivoli;

De heer Siebers vraagt of er al meer bekend is over het mogelijk amoveren van de woning achter Tivoli. De heer Van der Kruyk geeft aan dat het geen betere oplossing is wanneer de woning wordt afgebroken. Er wordt zodoende ingezet op het behoud van de woning.

3. Bespreking van de nadere uitwerking van het ontwerp voor de waterkering en aangrenzende ruimte

Er worden drie korte presentaties gegeven als toelichting van het document "Nader uitwerking van het ontwerp voor de waterkering en aangrenzende ruimte". Vervolgens is er gelegenheid voor discussie. De presentaties worden verzorgd door de volgende personen;

de heer Vonk van GSO Bureau voor stedenbouw ten aanzien van de nadere uitwerking van het ontwerp;

de heer Van der Kruyk van het Polderdistrict ten aanzien van de waterkeringskundige aspecten;

mevrouw Haberer van de Gemeente Zaltbommel ten aanzien van de parkeerproblematiek.

Vragen en opmerkingen n.a.v. presentatie van de heer Vonk.

De heer Van Zanden spreekt namens de Zaltbommelse leden van de adviesgroep in grote trekken zijn waardering uit voor het ontwerp van GSO. Toch worden er nog enkele kanttekeningen geplaatst. De beklemtoning in de uitgangssituatie van het extern gerichte deel van de Waalkade in de waterkering en het minder extern gerichte deel bij de haven en de Molenwal. Dit is juist wanneer er afstand wordt genomen, maar gaat niet op wanneer je in de stad zelf bent. Vanuit de stenige binnenstad gaan verschillende straatjes naar de buitenzijde waar het open landschap overheerst. De landschappelijke waarde van de rivier als contradictie met de stenestad openbaart zich aldaar. De heer Vonk bevestigt dat dat een speciaal element vormt van de stad grenzend aan het open landschap. Naast deze overgang gaat het echter ook om de eenheid in lengte richting. De heer Van Zanden zegt dat het water en de luchten het ruimtelijke beeld oproepen. De beleving daarvan geldt voor het totale front gezien het belang dat in het ontwerp wordt gehecht aan de continuïteit en uniformiteit.

De heer Venema zegt dat bij de keuze van de oplossingsrichtingen en de basis daarvoor op een aantal punten is gewezen op historische factoren. Bij het ontwerp wordt gerefereerd aan het ruimtelijk beeld en landschappelijke kwaliteit en eigenheid van de plek. De ontwerper heeft op een heel creatieve manier getracht vanuit uniformiteit dat mee te nemen in het ontwerp. Er zitten een aantal goede en vernieuwende ideeën in. Maar bij de uitwerking van de oplossingsrichtingen voorbeeld bij materiaal keuzes wordt weer geconfronteerd met een aantal historische gegevens.

Er moet rekening worden gehouden met deze historische situatie, zoals de oude stadsmuur in de ondergrond bij de Molenwal en bij het bolwerk De Kat. Wanneer deze keuze wordt aangehouden wordt een referentie opgeroepen bij punten die heel veel te maken hebben met de historische situatie. Bij de Molenwal komt een gemetselde muur uit de haven met een uitzichtpunt wat sterk refereert aan een oude situatie die daar op dat punt niet is, want die lag verder naar binnen. Dit zelfde geldt voor de nadere uitwerking van een aantal van die punten wanneer het gaat om elementaire bouwkundige detaillering en onderhoudsaspecten. Die elementen moeten worden betrokken bij het ontwerp en keuzes die worden gemaakt. Uniformiteit kan daarbij een goed uitgangspunt zijn.

De heer Vonk zegt dat de keuze is gemaakt om niet te historiseren, maar om een eigentijds ontwerp te maken waarbij wordt gerefereerd naar niet te ontkennen historische elementen die toch aanwezig zijn. Er wordt niets letterlijk gereconstrueerd.

De heer Bervaes zegt dat de monumenten commissie heeft geadviseerd om niet te veel te historiseren. Bij het materiaal gebruik moet feitelijk worden uitgegaan van eigentijds materiaal, misschien zelfs beton.

Vragen en opmerkingen naar aanleiding van presentatie van de heer Van der Kruyk.

De heer Van Zanden vraagt of het voetpad bij de wasserij van de baan is. De heer Penninx zegt dat de eigenaar van de voormalige wasserij zijn bouwplannen ongeacht de dijkverbetering zal realiseren. Dit houdt in dat de aanbouw dus ook gesloopt wordt. De heer De Bruijn zegt dat de ontwikkelingen worden gevolgd. Wanneer de mogelijkheid zich alsnog tijdig voordoet om het voetpad te realiseren dan zal daar op worden ingespeeld. De heer Van Zanden vraagt of de hoogte van de flexibele kering nog ter discussie staat. De heer Van der Kruyk zegt dat deze keuze voor de Waalkade inderdaad nog niet is gemaakt.

De heer Venema merkt op dat er bij het plan voor de Waalkade waarbij circa 1 meter wordt afgegraven en waarbij een muur wordt aangebracht de suggestie gewekt van een stadsmuur op de plaats van een groene dijk. De oude muur ligt onder de bebouwing van de Waalkade.

De heer Mostert vraagt of er ook rekening is gehouden met de keerlus bij het Waalplein. De heer Vonk zegt dat is uitgegaan van een route over de Veerweg. Bij draaicirkels is uitgegaan van een straal van 8 meter. Het is de bedoeling dat de vrachtwagens gebruik maken van de Veerweg en dus door beide coupures gaan. De heer Kuipers geeft aan dat een straal van 8 meter verkeerskundig voldoende is.

Toelichting van mevrouw Haberer op de parkeerproblematiek

Mevrouw Haberer geeft aan dat er op basis van het Verkeerscirculatieplan 150 parkeerplaatsen extra moeten worden gerealiseerd bij het Waalfront. Op dit moment worden alle mogelijkheden nagegaan. In december zal worden vastgesteld hoe het wordt uitgevoerd. Er zijn al een aantal principes gekozen. Namelijk niet parkeren in het Gatje van Opa. Wel zal in de voorstellen worden meegenomen de mogelijkheid om 60 parkeerplaatsen te realiseren achter de wasserij. De parkeervoorziening bij het bolwerk blijft bij deze optie gehandhaafd.

Op het Waalplein is in principe ook de mogelijkheid om te parkeren. Deze parkeerplaatsen zijn echter niet meegenomen in de totaal telling van het aantal te realiseren parkeerplaatsen aangezien het Waalplein ook een andere functie heeft binnen het Waalfront. Dit houdt in dat daar 30 parkeerplaatsen verdwijnen. Bij de Molenwal komen 11 parkeerplaatsen bij. Bij het Bolwerk de Kat komen er 16 parkeerplaatsen bij.

Bij de haven komt een parkeerdek waarmee 75 extra parkeerplaatsen worden gerealiseerd. Het voorstel van de Gemeente is om nog eens 55 parkeerplaatsen of meer te realiseren bij de Witte Prijzenhal, dit echter onder andere in overleg met Rijkswaterstaat.

De heer Van Zanden vraagt of de 150 extra parkeerplaatsen en ook echt moeten komen en voor hoe lang is dat voldoende. Bij de Rotterdamse Bol zijn 60 parkeerplaatsen, is dat het maximum of kunnen daar meer parkeerplaatsen worden gerealiseerd omdat dat meer voorkeur zou hebben boven plaatsen langs het Waalfront. De parkeerplekken bij het Waalplein zijn niet meegeteld, maar kan daar wel worden geparkeerd.

Mevrouw Haberer antwoordt dat er in het Verkeerscirculatieplan een bepaald groeicijfer is opgenomen op basis van een voorspelling over de mobiliteit en berging van de automobilititeit. Binnen het groeicijfer is een maximum en een minimum opgenomen. Met het aantal van 150 is uitgegaan van een tussenvariant. De totale voorspellingstermijn loopt tot het jaar 2008.

Het uitbreiden van de parkeervoorziening bij de Rotterdamse Bol stuit op landschappelijke bezwaren. De heer Vonk zegt dat om landschappelijke redenen moet worden voorkomen dat de parkeerplaats bij de Rotterdamse Bol en de parkeerplaats naast de voormalige wasserij aan elkaar groeien omdat het gebied als uiterwaard moet blijven fungeren. Als alternatief voor het parkeren op het Waalplein kan men ook bij de Veerweg parkeren. De Verdraagzaamheid krijgt in plaats van de ruime parkeergelegenheid er wel een mooi Waalplein voor terug.

De heer Busker vraagt of er ook overleg is geweest met de Witte Prijzenhal over de aanleg van parkeerplaatsen. De heer Penninx antwoordt dat er overleg is geweest. Hier is uitgekomen dat men bereid is om mee te werken onder bepaalde voorwaarden. De 150 parkeerplaatsen zijn echter op basis van de huidige plannen te realiseren.

De heer Tiggelman is van mening dat de watersportvereniging er wat bekaaid afkomt. De watersportvereniging gebruikt de parkeerplaats bij de Havendijk voor onderhoud van materieel en om boten in en uit het water te halen. Met de voorgestelde inrichting van de parkeerplaats blijft er geen ruimte meer over voor de watersportvereniging. De heer Vonk geeft aan dat daar aandacht aan is gegeven. Er heeft echter geen overleg plaats gevonden met de watersportvereniging het is zodoende niet bekend wat de eisen zijn die men stelt. De beschikbare ruimte is echter gezien de andere eisen het maximaal haalbare.

Discussiepunten

De heer Van Zanden vraagt waarom de adviesgroep in een laat stadium (verzending stukken 11 september) op de hoogte is gebracht van de beslissingen uit de laatste projectgroepvergadering, ondanks dat daar op was aangedrongen tijdens de laatste vergadering. De adviesgroep is van mening dat er door de projectgroep beslissingen zijn genomen die nog niet hadden kunnen worden genomen omdat bepaalde argumentaties nog ontbraken. Dit heeft bijvoorbeeld betrekking op de mogelijkheid van een flexibele kering langs de Molenwal en langs het Waalplein en de mogelijkheid van een flexibele kering voor Tivoli langs in plaats van een keermuur er achterlangs.

De heer Ford zegt dat de beslissingen zijn genomen na de adviesgroep te hebben gehoord. Het is nu het moment voor de adviesgroep om kanttekeningen te plaatsen bij de beslissingen van de projectgroepvergadering van de vorige keer. De heer Ford stelt voor dat de vragen per trajectdeel aan de orde worden gebracht.

De heer Mostert vult aan dat naar aanleiding van de vorige projectgroepvergadering de vraag centraal staat de hoogte waarover de flexibele kering kan worden toegepast.

Kastanjewal, Waalkade en Waalplein

De heer Mostert geeft aan dat heel duidelijk de knip wordt gelegd tussen de Kastanjewal en de Waalkade. Ten aanzien van de flexibele kering is altijd gesproken van het stuk vanaf de voormalige wasserij. Vanuit de optiek dat de relatie stad/rivier belangrijk is zou het deel tot en met de wasserij ook flexibel kunnen worden uitgevoerd.

De heer De Bruijn zegt in ieder opzicht daar duidelijkheid over te willen verschaffen. Het heeft nooit in de bedoeling gelegen om ook voor dat deel de discussie te voeren om daar een flexibele kering toe te passen. Het is dus ook nooit de bedoeling geweest om dat aan de orde te stellen. Daar zal dus ook beslist geen flexibele kering komen.

De heer Van Zanden concludeert dat het nooit de bedoeling is geweest van het polderdistrict dus zal het polderdistrict het ook nooit realiseren. Dit is een vreemde argumentatie. Het gaat hier om een veilige kering en een kering gebaseerd op een visie op de stad. Wat zijn nu de echte argumenten.

De heer De Bruijn antwoordt dat er een discussie wordt teruggehaald die al een halfjaar met elkaar wordt gevoerd. Het projectvoorstel voorziet niet in een flexibele kering langs de Kastanjewal. De adviesgroep kan daar kritiek op uitoefenen. Op de vraag waar een flexibele kering wordt toegepast, dan is het antwoord daar waar LNC-waarden (..ook wel vertaald in belevingswaarden..) zodanig omvangrijk zijn dat een flexibele kering aan de orde kan zijn. Tijdens de projectgroepvergadering van 30 juni 1997 is nadrukkelijk aan de orde geweest dat alle leden zich konden herkennen in een bijzondere positie van het Waalplein. Daar is een bijzondere constructie zodoende te rechtvaardigen op grond van de belevingswaarden. Bij alleen de Waalkade los van het Waalplein zou geen sprake zijn van de toepassing van een flexibele kering. De relatie Waalplein Waalkade heeft voor de Waalkade dus voordeel. Om de waarde van het Waalplein en om de continuïteit van dat stuk van de oplossing te zoeken naar een bredere flexibele constructie is er gekozen voor een flexibele kering over een grote lengte. De Molenwal sluit hier minder op aan en daarom is daar ook voor een andere oplossing gekozen. Hetzelfde geldt voor de Kastanjewal.

De heer Van Zanden zegt dat de Zaltbommelse leden van de adviesgroep zich hierover hebben beraden. De beslissing van de projectgroep van 30 juni zou eigenlijk moeten worden opgebroken. De argumentatie zoals de heer De Bruijn heeft aangegeven is het ontbreken van LNC-waarden. Op 30 juni 1997 was ook aan de orde in de adviesgroep dat nagegaan zou worden of er veiligheidsoverwegingen zijn die de aanleg van een flexibele kering zou belemmeren. In de Startnotitie is zelfs vermeld dat waar het voor de Waalkade mogelijk zou kunnen zijn op basis van de veiligheid, dat dat ook onderzocht zou moeten worden voor de Molenwal. De beleving kan heel goed vertaald worden in de terminologie die voor het MER is vereist, namelijk als grote landschappelijke waarden. Het gaat om de landschappelijke waarde van de relatie van de rivier en de stad. Deze relatie zou volgens het GRIP niet alleen gehandhaafd, maar ook versterkt moeten worden. In het ontwerp is hiervan een groot deel opgepakt. De heer Van Zanden is namens de Zaltbommelse leden van de adviesgroep en als vertegenwoordiger van de Kring Vrienden van Zaltbommel van mening dat de projectgroep meer open moet staan voor nieuwe argumenten op basis waarvan voor de Molenwal toch ook voor een bijzondere constructie kan worden gekozen die ook veilig is. Het is niet juist om vast te houden aan een eenmaal ingenomen standpunt op basis van onduidelijke gronden. De conclusie is dat de adviesgroep van mening is dat op zijn minst goed duidelijk beargumenteerd moet worden op grond waarvan een flexibele kering langs de Molenwal niet zou kunnen worden aangelegd. Voor de Waalkade moet verticaal gezien meer flexibele kering komen dan de 50 centimeter zoals nu voorzien.

De heer Bervaes geeft aan dat het hem ook heeft verbaasd dat de projectgroep al een beslissing heeft genomen op 30 juni 1997 terwijl de Bouwdienst de vraag nog moest beantwoorden ten aanzien van het veiligheidsaspect.

Er zijn dus beslissingen genomen zonder over de daarvoor benodigde informatie te beschikken met name ten aanzien van de veiligheid. De nu beschikbare informatie van de Bouwdienst levert nieuwe informatie over het veiligheidsaspect. Deze informatie zou ook in beschouwing moeten worden genomen.

De heer De Bruijn zegt dat de problematiek vanuit verschillende gezichtshoeken is benaderd. Het polderdistrict, als beheerder van de waterkering, en dat was al lang bekend, is geen voorstander van een flexibele waterkering. Er zullen dominante belangen moeten worden aangedragen alvorens het polderdistrict tot het gebruik van een flexibele kering over zal gaan. Er zijn echter meningen naar voren gebracht met name in de adviesgroep op basis waarvan het polderdistrict zich flexibeler heeft opgesteld. Dit is ook weergegeven in de Startnotitie. In de richtlijnen die naar aanleiding van de Startnotitie zijn opgesteld door het bevoegd gezag is nadrukkelijk aangegeven dat niet de vraagstelling is of uit veiligheidsoogpunt over grotere lengte of hoogte flexibele keringen zijn toe te passen. De vraag is of LNC-argumenten aanleiding geven tot het toepassen van bijzondere constructies. Dit soort constructies moet niet worden toegepast tenzij LNC-argumenten daartoe aanleiding geven.

De heer Van Zanden constateert dat de discussie zich verder toespits op een verdere concretisering van de veiligheid en de LNC-waarden. Indien een flexibele kering niet veilig is moet deze ook niet worden toegepast. Veiligheid staat voorop vindt de hele adviesgroep. Er zijn kennelijk onderzoeken uitgevoerd naar de veiligheid van dergelijke constructies. Gebleken is dat een dergelijke constructie, binnen bepaalde lengte en hoogte, aan de veiligheidscriteria kunnen voldoen. Het argument om geen flexibele constructies toe te passen op basis van het veiligheidsargument is hiermee van tafel. Langs de Molenwal en de Waalkade straalt het cultuurhistorische en landschappelijke er bepaald ook niet vanaf. Enkele uitzonderingen daargelaten. Maar daar gaat het niet om. Het gaat om de belevingswaarde in de ruimste zin van het woord. Indien dat niet overkomt dan houdt natuurlijk alles op.

De heer Mackay geeft aan hoe het proces is gegaan om te komen tot hetgeen er nu ligt. Een half jaar geleden toen was begonnen met de concept visie stond het ontwerp bureau wel degelijk open voor de suggestie om een flexibele kering langs de Molenwal te maken. In het eerste concept was ook een flexibele kering langs de Molenwal opgenomen. Systematisch aan de hand van een aantal thema's waaronder belevingswaarde, is geprobeerd verschillende varianten te beredeneren. De opdracht was de verschillende oplossingen met elkaar te vergelijken. Door de systematische aanpak werd ook duidelijk tot hoever bepaalde oplossingen kunnen worden verdedigd. Gevoelsmatig waren de LNC-argumenten voor de Waalkade voldoende sterk voor de andere punten lag dat anders. Op een gegeven moment moet dan ook de afweging worden gemaakt voor de andere delen. Uiteindelijk is het ontwerp bureau op basis van het ontwerp proces tot de conclusie gekomen dat er, ook bij gelijke kosten en veiligheid, alleen een flexibele kering moet komen bij het Waalplein en de Waalkade. Het ontwerp bureau denkt dat dat het mooiste is en het meeste dramatiseert daar waar Zaltbommel optimaal aan de Waal ligt. We stonden in het begin van het proces dus wel overal voor open, maar gedurende het systematische zoekproces dat is doorlopen en de discussies die zijn gevoerd is het ontwerp bureau tot de conclusie gekomen dat niet overal een flexibele kering moet komen.

De heer Van Zanden vraagt of de Molenwal is afgefallen op basis van de constatering dat de Molenwal cultuurhistorische en stedenbouwkundig naar binnen gericht is en de Waalkade naar de rivier. De heer Mackay antwoordt dat er niet één argument was, maar een verzameling van argumenten.

De heer Ford constateert dat er een flexibele kering komt langs Waalplein en Waalkade. Het enige overige discussiepunt ten aanzien van de flexibelekering langs Waalkade en Waalplein heeft zodoende betrekking op de hoogte van de flexibelekering, moet dat 50 of 70 centimeter worden.

Ten aanzien van de Molenwal zijn verschillende argumenten aangevoerd om daar ook een flexibele constructie toe te passen. Het Polderdistrict is tegen een flexibele kering langs de Molenwal. Het grootste deel van de adviesgroep is voor een flexibele kering met name op basis van landschappelijke argumenten.

De adviesgroep kan zich vinden in het ontwerp van de waterkering bij de Kastanjewal.

De heer Van Loenen-Martinet merkt op vanuit LN-waarden waar binnen dit project sterk de nadruk op wordt gelegd het bijzonder triest te vinden wanneer er toch een vervaging van de overgang tussen de rivierkant en de stadkant optreedt door de aanleg van een parkeerplaats bij de Kastanjewal. De integratie van het parkeren in het dijkverbeteringsproject blijkt hier dus niet mogelijk te zijn. De heer Metz merkt op dat de parkeerplaats bij de Kastanjewal later weer kan worden weggehaald en dan is alles weer zoals het geweest is. De heer Mostert zegt dat duidelijk het streven moet zijn dat het een tijdelijke parkeerplaats wordt. De heer Van Loenen Martinet geeft aan dat tijdelijk in dit soort gevallen niet bestaat.

De heer Vonk geeft aan dat de parkeerplaats extensief gebruikt zal worden. Het moet mogelijk zijn om de parkeerplaats op een extensieve manier vorm te geven. Dit kan onder andere door de toepassing van open-grasbeton.

Mevrouw Haberer zegt dat de Gemeente bij het parkeerbeleid gebonden is aan rijksnormen. Het is beleid ter beperking van de automobiliteit waarbinnen berekend is dat er toch nog 150 parkeerplaatsen aan het Waalfront erbij moeten komen. Dit mede ter bescherming van de andere LNC-waarden in de historische binnenstad.

De heer Van Aalst vraagt waarom er bij de Beersteeg geen parkeerplaats kan worden gerealiseerd in plaats van bij de Kastanjewal. De afstand tot de stad is ongeveer hetzelfde. Een voordeel is dat al het verkeer niet langs het hele Waalfront hoeft te rijden om te kunnen parkeren. Mevrouw Haberer zegt dat de afstand groter is. Het is jammer dat de auto's langs het Waalfront moeten rijden. Als het anders zou kunnen zouden we het wel anders doen. Een ander probleem, wanneer er geen goede parkeer voorziening komt is dat de mensen naar Den Bosch zullen gaan om te winkelen, ten koste van de middenstand van Zaltbommel.

De heer Penninx merkt op dat er 50 echte parkeerplaatsen bij komen en dat de overige 100 betrekking hebben op het opheffen van parkeerplaatsen in de binnenstad. Vanuit verkeerstechnische overweging ligt deze plek helemaal niet gunstig. Vanuit verkeerstechniek zou het beter zijn in de haven drie parkeerlagen aan te brengen. De heer Penninx pleit er voor dat er in de toekomst ruimte is deze afweging in te maken. Voor-als-nog is er voor gekozen om bij de Kastanjewal een parkeerplaats aan te leggen ondanks dat dat verkeerstechnisch een verkeerde plek is, maar er is momenteel geen betere oplossing voor handen.

De heer Elbers merkt op dat er in het plan geen aandacht is gegeven aan de jeugd. De vrees bestaat dat de wandelroute voor bijvoorbeeld skeelerwedstrijden zal worden gebruikt. Ook de parkeerplaats bij de voormalige wasserij zal voor de jeugd aanleiding geven om rond te karren.

De heer Hotke zegt dat we nu bezig zijn met de verfraaiing van het Waalfront en vervolgens moeten daar vele auto's passeren om van en naar de parkeerplaats te kunnen komen. Het feit dat automobilisten nu 100 meter meer of minder moeten lopen is geen belang dat kan worden afgewogen tegen het vele verkeer langs het Waalfront. Dit is echter meer een discussie die door de Gemeente Zaltbommel moet worden gevoerd en niet hier.

De heer Ford vat samen dat de adviesgroep dat er sterk geaarzeld wordt over het parkeren bij de Kastanjewal. Een extensieve parkeerplaats, met een 'tijdelijk' karakter, zou wel op zijn plaats kunnen zijn.

De heer Bervaes zegt dat er bij de vormgeving van het stratenpatroon door de monumenten commissie is geadviseerd aan de Gemeente om geen gebruik te maken van kleine portugese keitjes, maar de kinderkoppen te handhaven. De reden hiervoor is dat er in Zaltbommel al zoveel bestrating met kinderkoppen in verdwenen. Misschien is het ook mogelijk dit straten patroon in de richting van de Molenwal uit te breiden in het streven om eenheid aan te brengen. Er zijn nog voorraden van deze stenen aanwezig bij de Gemeente. De heer Siebers sluit zich hierbij aan. Het wandelpad zou echter een wat natuurlijker pad kunnen worden door de toepassing van granulaat. Mevrouw Haberer zegt dat de bedoelde kinderkoppen niet voorkomen in Zaltbommel, het gaat om grotere stenen die nu in Zaltbommel liggen. Van dit soort stenen zal gebruik worden gemaakt. Voor het wandelpad zal een andere verharding moeten worden gebruikt dan een half verharding in verband met het intensieve gebruik. De heer Vonk vult aan dat de keien langs de Waalkade kunnen blijven liggen. Voor het wandelpad is een verharding wel aan te bevelen mede in verband met het intensieve gebruik en de hellingen. De heer Siebers kan zich vinden in de verharding van de hellingen, maar niet in de verharding van de vlakke delen op basis van het argument van het intensieve gebruik. Ten aanzien van de verharding van de voetpaden is wel een vergunning vereist van de minister van OCW.

De heer Mostert geeft nog aanvulling op de argumenten om de flexibelekering bij Waalplein en Waalkade op 70 centimeter te brengen. Er zijn bedenkingen over de belevingswaarde. Er is namelijk weldegelijk een verschil in belevingswaarde tussen een flexibele kering van 50 of van 70 centimeter. De Bouwdienst heeft een advies gegeven over de notitie van Grontmij, maar dat advies bevat ook nog een aantal open einden. De Bouwdienst heeft commentaar gegeven op de notitie, maar bepaalde zaken zouden nog verder moeten worden onderzocht. De Bouwdienst zou ook een oordeel geven in hoeverre een flexibele kering onder MHW-niveau zou kunnen worden toegepast. Er moeten nog een aantal vragen worden beantwoord alvorens de keuze kan worden gemaakt.

De heer De Bruijn maakt hierover de laatste opmerking. De argumenten zijn allemaal al bekend. In het advies van deskundigen, waaronder de Bouwdienst, staat dat waterkeringen op zo hoog mogelijk niveau moeten worden gebracht. Er kunnen argumenten zijn om te komen tot bijzondere constructies, deze zijn veilig te maken. Er zijn een aantal overwegingen op grond waarvan de kering zo hoog mogelijk moet worden uitgevoerd. Als het niveau is gekozen en het doel wat men wilde bereiken is bereikt dan moet dat niveau worden gekozen. De heer Van Zanden zegt dat het niet alleen gaat om het recht doen aan de LNC-waarden, maar om het versterken van LNC-waarden (zie het GRIP). Dus het advies van de adviesgroep is een flexibele kering over 70 centimeter.

De heer Bervaes heeft de bij de stukken gevoegde visualisaties nagelopen. De persoon die de foto's heeft genomen is veel langer geweest dan de heer Bervaes. Op exact de zelfde plaatsen heeft de heer Bervaes een heel ander beeld van de situatie gekregen. Er is zodoende wel wat aan te merken op de foto's. De heer Vonk wil de foto's graag even doorlopen met de heer Bervaes om te horen wat er niet klopt. De intentie als onafhankelijk adviseur is altijd geweest om het zo integer en objectief mogelijk in beeld te brengen. De heer Ford stelt voor dat de heer Bervaes en de heer Vonk na de vergadering de foto's verder inhoudelijk bespreken.

De heer Vonk merkt nog op ten aanzien van de verhoging met 20 centimeter. Dit betreft niet een verhoging met 20 centimeter ten opzichte van de visuele verhoging van de dijk maar een verhoging van 20 centimeter ten opzichte van de waterkerende hoogte van de dijk. Dit betreft de hoogte van het schelpenpad en niet de hoogte van de graspollen.

De heer Siebers wijst de variant bij de Waalkade met kantelen af. De heer Ford concludeert na inventarisatie van standpunten dat de hele adviesgroep tegen variant is met kantelen op de waterkering.

De heer Siebers pleit er voor dat de westelijke keermuur bij het Waalplein wordt vervangen door een flexibele kering. Een hoge muur misstaat daar.

Molenwal

De heer Siebers geeft aan dat de Rijksdienst voor de monumentenzorg geen toren wil bij de Molenwal. Bont Heemschut en Red het Rivierenlandschap sluiten zich daarbij aan. De heer Vonk zegt dat het beter is om te spreken over een uitzichtpunt, want van een toren is geen sprake. De heer Siebers zegt dat het uitzichtpunt naar buiten uitsteekt. Aangezien het een beschermd monument is waarin het uitzichtpunt wordt aangelegd. Er moet hiervoor dus een vergunning worden aangevraagd bij de minister van OCW. De heer Mostert vindt het uitzichtpunt een positief element, het maakt de haven aantrekkelijker. Daarnaast is het vroeger ook een uitzichtpunt geweest van de havenmeester.

De heer Bervaes merkt op, mede namens de monumenten commissie, dat er voor moet worden gewaakt dat hier niet wordt gehistoriseerd. De heer Penninx zegt dat door de aanleg van een trap naar het water hier ook duidelijk de relatie met het water wordt gelegd. Gevraagd wordt of het mogelijk is om bij de trap een smalle coupure aan te leggen in combinatie met een verlaging van het uitzichtpunt zodat het ook toegankelijker wordt.

Bolwerk de Kat

Ten aanzien van het bolwerk de Kat zijn geen opmerkingen vanuit de adviesgroep.

De Haven

De heer Tiggelman zegt dat er bij de haven ligplaatsen zijn voor een aantal boten. In overleg met de Gemeente kan een klein deel van de parkeerplaats worden gebruikt voor het verrichten van werkzaamheden aan de vlotten. Wanneer er een parkeerdek komt dan wordt het moeilijk om daar met een kraan te kunnen komen. In de Startnotitie is aangegeven dat daar rekening mee zou worden gehouden maar daar komt nu niet veel van terecht. Er zal toch nog iets moeten gebeuren om voor de watersportvereniging te kunnen doen wat men daar nu ook doet. De heer Van der Kruyk zegt dat nog nader overleg over zal worden gevoerd met de watersportvereniging.

De heer Bervaes zegt dat de entree tot de stad een vreemde situatie is. Het verkeer wordt nu de Molenwal op geleid. Het is echter de vraag waarbij dit probleem aan de orde moet komen. Kan de projectgroep daar aandacht aan geven?

De heer Burgers vraagt of alles duidelijk is met betrekking tot de rolstoelhellingen. Er is een plaatje gepresenteerd waar die aanwezig zijn, maar er werd ook de vraag gesteld of dat ook op andere plaatsen mogelijk zou zijn. De heer Vonk zegt dat dat bij de uitwerking nog eens nader zal worden bekeken. Het is wel zo dat er op een bepaald moment conflicterende belangen ontstaan.

De heer Bervaes vraagt ten aanzien van de attributen het volgende. De monumenten commissie vindt het halfsteens-formaat te simpel.

De suggestie is gedaan in de monumenten commissie om naar andere verbanden te kijken. De heer Vonk geeft aan dat de uitwerking op een dergelijk detail niveau plaats vindt dat dat later aan de orde komt. Wanneer dat moment daar is zal er ook overleg plaats vinden met de monumenten commissie.

4. Planning en voortgang

27 november 1997 vindt de eerst komende Stadsfrontatie plaats.

3 december 1997 vindt de volgende bijeenkomst plaats vinden van de advies- en projectgroep.

5. Rondvraag

De heer Siebers vraagt of er bij de uitvoering ook een afvaardiging van de adviesgroep wordt betrokken. De heer Van der Kruyk vindt dit een goede suggestie.

De heer Bervaes geeft aan dat er voor die zaken die vallen onder een rijksmonument dat daar ook bij wijzigingen ook een wijzigingsvergunning moet worden ingediend bij de Gemeente. Vervolgens stelt de monumenten commissie een advies op dat voor besluitvorming wordt aangeboden aan de Rijksdienst voor de monumentenzorg.

De heer Burgers vraagt of het verslag dit keer eerder kan worden verzonden.

De heer Ford geeft aan dat de conclusies in concept de volgende week worden verzonden.

Om 13.30 uur sluit de voorzitter de vergadering.

Conclusies en besluiten adviesgroepvergadering Zaltbommel-centrum 2 oktober 1997:**Kastanjewal**

1. De buitendijkse parkeervoorziening bij de Kastanjewal moet een tijdelijk karakter krijgen.
2. De adviesgroep vraagt zich af of over de Kastanjewal een flexibele kering kan worden aangelegd.
3. Wanneer de mogelijkheid zich voordoet om toch het voetpad bij de voormalige wasserij aan te leggen zal hiervan gebruik worden gemaakt. Een afvaardiging van de adviesgroep zal contact op nemen met de eigenaar van de voormalige wasserij.
4. De coupure bij de wasserij wordt niet gerestaureerd aangezien de situatie terplaatse moet worden aangepast.

Waalkade/Waalplein

- 5a. Het polderdistrict wil bij de Waalkade en het Waalplein een flexibele kering toepassen met een maximale hoogte van 50 cm. Op basis van LNC-argumenten, inclusief de belevingswaarde en de vereiste veiligheid.
- 5b. De adviesgroep is voorstander van een flexibele kering van 70 cm op basis van LNC-waarden (versterking van LNC-waarden conform GRIP) en de belevingswaarde (die reël groter is dan bij 50 cm). Er van uitgaande dat de veiligheid voldoende is gewaarborgd.
6. De bochtstraal van de aansluiting Veerweg op het Waalplein is 8 meter, dit is voldoende voor vrachtauto's en zal zodoende niet worden aangepast.
7. Bij de toepassing van een flexibele kering heeft het gebruik van vaste kantelen niet de voorkeur.

Molenwal

8. De adviesgroep ziet graag langs de Molenwal een flexibele kering. Van de zijde van het stedenbouwkundig bureau wordt aangegeven dat dit uit het oogpunt van eenheid in stijl en belevingswaarde niet nodig is.
9. De adviesgroep spreekt zich uit voor een uitzichtpunt (geen toren) bij de Molenwal. De Rijksdienst voor de Monumentenzorg, Bond Heemschut en Red het Rivierenlandschap zijn tegen.

Algemeen

10. Bij het materiaalgebruik moet worden voorkomen dat wordt gehistoriseerd (= referentie aan situatie die er nooit is geweest).
11. Het stadsfront moet zo volledig mogelijk toegankelijk zijn voor rolstoelen en kinder-wagens.
12. Bij de besteksvoorbereiding en de uitvoering van de waterkeringswerkzaamheden zal een afvaardiging van de adviesgroep worden betrokken als begeleidingsgroep.

Besprekingsverslag

Plaats en datum
Druten, 2 oktober 1997

Verslagnummer
V977, nr. 6

Kenmerk
1262341

Notulist
de heer E. Mol

Aanwezig
de heren J.Th.H.M. Penninx, J.J.H.M. Mannaerts, C.F.J.M. Veraa, B. de Bruijn,
W. van der Kruyk, E. Ford, J. Kuipers, S. Vonk, E. Mol en mevrouw P. Haberer

Afwezig
de heer E. Mackay en mevrouw M.E. Voskens-Drijver

Kopie(ën) aan
PV/aanwezigen/afwezigen/adviesgroepleden/agendaleden/Grontmij intern/
M.e.r.-commissie

Betreft
Zesde vergadering van de projectgroep Verbetering Waalbandijken
Zaltbommel-Centrum 2 oktober 1997.

1. Opening, mededelingen en ingekomen stukken

De heer De Bruijn opent de vergadering en heet iedereen welkom.

De ingekomen stukken voor de vergadering van vandaag betreffen:

- het verslag van de adviesgroepvergadering van 30 juni 1997;
- het verslag van de projectgroepvergadering van 30 juni 1997;
- de uitwerking van de visie op het Waalfront;
- de richtlijnen voor het MER verbetering Waalbandijk Zaltbommel-Centrum;
- de notitie "haalbaarheid niet-permanente waterkering in Zaltbommel-Centrum";
- de toetsing technische onderbouwing niet permanente waterkering(en) op
dijktraject Zaltbommel-Centrum opgesteld door de Bouwdienst van
Rijkswaterstaat;
- het standpunt van het Polderdistrict Groot Maas en Waal inzake de niet perma-
nente waterkering in Zaltbommel-Centrum;
- fotomontages (3 maal A4).

2. Verslag van 24 april 1997

Tekstueel

Geen opmerkingen.

Inhoudelijk

Pagina 3, derde alinea, laatste zin:

de heer Veraa geeft aan dat de zinnen "Het is ook niet aantrekkelijk om daar te wandelen. Bij de Waalkade ligt dit echter anders." beter kunnen worden geschrapt.

Pagina 6, eerste alinea, laatste zin:

de heer Penninx geeft aan dat de gemaakte opmerking bij uitwerking minder relevant is gebleken.

Het verslag wordt met dank aan de notulist vastgesteld.

3. Bespreking Visie op het Waalfront en de notitie flexibele waterkering

De heer De Bruijn noemt de geconstateerde discussiepunten op die uit de adviesgroepvergadering naar voren zijn gekomen.

De adviesgroep heeft de projectgroep verweten tijdens de projectgroepvergadering van 30 juni 1997 diverse beslissingen te hebben genomen ondanks dat de daarvoor noodzakelijke informatie ontbrak.

Toepassing van de gehanteerde bochtstralen bij het Waalplein.

Toepassing flexibele kering bij Kastanjewal, Veerweg/Waalplein, Molenwal en Tivoli.

De discussie over een flexibele kering over een hoogte van 50 of 70 cm.

De plaats van de muur bij de Molenwal is opnieuw ter discussie gesteld.

De ruimte bij de voormalige wasserij blijft een punt van aandacht.

De coupure bij de voormalige wasserij.

Het uitzichtpunt aan de Molenwal.

De entree van de stad met een te directe doorgeleiding van het verkeer naar de Molenwal.

Besluitvorming van 30 juni 1997

De heer De Bruijn geeft aan dat de richtlijnen van het bevoegd gezag moeten worden gevolgd op basis waarvan de besluitvorming door de projectgroep van 30 juni 1997 terecht was. De afweging of de flexibele kering langs de Molenwal wel of niet door kan gaan, was gebaseerd op de concept-richtlijnen die daarvoor zijn afgegeven door het bevoegd gezag. De afweging is niet gemaakt op basis van de veiligheidsfilosofie. De veiligheid moet op voorhand zijn gegarandeerd. De projectgroep is unaniem van mening dat de handelswijze past binnen de procedure.

Algemene discussie

De heer Penninx geeft aan dat er bij de vorige vergadering verschil van inzicht was. Voor de Waalkade was unaniem geconcludeerd dat daar een flexibele kering moet komen. Voor de Molenwal kon de heer Penninx zich mede op basis van de redenering van GSO erbij neerleggen dat er voor de Molenwal van een flexibele kering zou worden afgezien. De toepassing van een flexibele kering langs de Waalkade staat verder niet meer ter discussie. De discussie moet echter niet steeds verder worden opgerekt waarmee het specifieke verder afneemt. De overgang bij de coupure bij de voormalige wasserij mag dan ook op hoogte plaatsvinden. Voor de Molenwal geldt de beleving van de haven. Er zijn argumenten te geven waarom daar wel een flexibele kering moet worden toegepast. Vanuit de adviesgroep wordt de vraag gesteld of er niet iets wordt vergeten. De extra accenten van de beleving van de haven, versmalling en diepte zijn hier bijzonder. De wijsheid met de haven op de voorgrond is toch wel heel bijzonder met een aparte dynamiek. Er is verschil met de Waalkade. De weging van de argumentatie leidt niet tot het voor 100% afwijzen van de flexibele kering langs de Molenwal.

De heer De Bruijn geeft aan dat tijdens de vorige vergadering was geconstateerd dat er zonder een Waalplein geen aanleiding zou zijn voor een flexibele kering langs de Waalkade. Er is zodoende feitelijk gekozen voor de combinatie, een doorkijk naar de Molenwal is zodoende wat minder voor de hand liggend. De heer Mannaerts geeft aan de argumentatie van de heer Mackay heel overtuigend te hebben gevonden.

De heer De Bruijn zegt dat bij de Veerweg de parkeer gelegenheid wordt omgekeerd (van de waterkeringszijde naar de woningenzijde). Aangezien er bij de woningen een aantal inritten zijn, zullen er dus ook een aantal parkeerplaatsen verdwijnen aldus de heer De Bruijn. Het is goed om dit nu aan te geven omdat het aantal parkeerplekken wordt geteld.

De heer De Bruijn vraagt de mening van de projectgroep over de vraag in hoeverre er sprake is van een integraal plan, en of alle onderdelen van het plan ook daadwerkelijk horen tot het dijkverbeteringsplan. Wanneer er conflictpunten overblijven, zijn er dan genoeg argumenten om de koppeling staande te houden ten overstaande van de Raad van State. Hierbij moet bijvoorbeeld worden gedacht aan de aanleg van de tweede parkeerlaag bij de haven. De heer Penninx vindt dat de relatie duidelijk aanwezig is. Wanneer bijvoorbeeld de tweede parkeerlaag wordt afgewezen dan zal er een nieuwe ontsluiting moeten komen naar de huidige parkeerplaats, waardoor het plan moet worden aangepast. De heer De Bruijn stelt dat het hele plan nog eens zorgvuldig moet worden doorlopen en dat daar waar een koppeling is dat die koppeling ook duidelijk wordt gemaakt.

De heer De Bruijn geeft aan dat de heer Venema problemen had met de muur langs de Molenwal. De heer Van der Kruijk legt uit dat de keermuur op de Molenwal een verwijzing is naar het verleden, maar de muur komt niet op dezelfde plaats te staan. Bij de Waalkade is nu een groene kade en daar komt een muur. Hiermee wordt de suggestie gewekt dat daar ooit een muur heeft gelopen en dat is niet zo. De heer De Bruijn attendeert dat wanneer het plan binnenkort klaar is, dat dan moet worden voorkomen dat het plan door deskundigen ten aanzien van de cultuurhistorie niet wordt geaccepteerd. Mogelijke zienswijzen zijn dan moeilijk te pareren. De opmerking ten aanzien van de muur bij de Waalkade is nu echter te laat want de beslissing hierover was reeds in juni genomen. De heer Ford vult aan dat er geen goede argumenten zijn aangegeven op basis waarvan een ander besluit zou moeten worden genomen. Er wordt namelijk zeer bewust niet nagebouwd, maar er vindt nieuwbouw plaats. De heer Veraa zegt dat de Rijksdienst voor Monumentenzorg moet adviseren over de beschermd stads- en dorpsgezichtvergunning. Zij beoordelen onder andere op het feit of er wordt gehistoriseerd. Wanneer dat bewust gebeurt en dat goed gemotiveerd is onderbouwd kan men er niet omheen. Het is daarom belangrijk aan te geven waarom bepaalde keuzes zijn gemaakt. De heer De Bruijn zegt dat dit noodzakelijk is voor de opstelling van de Projectnota/MER.

Kastanjewal

De heer De Bruijn stelt dat het nu duidelijk is hoe door het Polderdistrict met de ruimte bij de voormalige wasserij wordt omgegaan. Om tot een optimaal resultaat te komen spreekt de projectgroep de hoop uit dat enkele adviesgroepleden nog contact opnemen met de eigenaar van de voormalige wasserij om nader te overleggen of er nog mogelijkheden zijn. De heer Penninx zegt dat de oplossing met een apart voetpad ook de voorkeur heeft als het gaat om de toegankelijkheid voor rolstoelen en kinderwagens. Bij een brede variant is er namelijk ook een hellingbaan te realiseren. De heer De Bruijn geeft aan dat er ten gunste van de fraaiere oplossing ook een royaler bod is gedaan dan de extra kosten die moeten worden gemaakt voor de oplossing die we nu voor ogen hebben.

De heer Penninx vraagt of het de bedoeling is om de coupure bij de wasserij met automatische deuren af te sluiten, waarbij de deuren de hoogte hebben van de waterkering. Of wordt er gedacht aan een afsluiting met balken. De heer De Bruijn zegt dat de drempel van de coupure zo hoog mogelijk moet komen te liggen. Er moet ook rekening worden gehouden met de aanrijdbaarheid. Er is zodoende een voorkeur voor een afsluiting met schotbalken. De uiteindelijke afweging moet nog worden gemaakt. Bij de coupure van de Havenweg is een automatische deur beter denkbaar aangezien daar vrij veel auto's doorheen moeten en omdat de coupure vrij hoog is (c.q. de drempel ligt laag). Het reconstrueren van de coupure bij de wasserij is mogelijk, maar er wordt niet aan vastgehouden. Het gaat in eerste instantie om de aanleg van een goede constructie.

De heer Veraa geeft aan dat het wel zinvol is om na te gaan of de coupure ook historische waarde heeft. Wanneer de coupure historische waarde heeft en deze kunnen niet worden gehandhaafd, moet worden aangegeven waarom deze waarde niet kan worden gehandhaafd.

Waalkade

De heer De Bruijn stelt de kantelen op de keermuur bij de Waalkade aan de orde. De heer Kuipers zegt dat in Limburg de mogelijkheid aanwezig is om de keringen ook hoger te maken door gebruik te maken van losse palen. Wanneer er wordt gekozen voor vaste kantelen van 0,5 m dan is het niet mogelijk de kering alsnog hoger op te bouwen in noodsituaties. De heer Penninx geeft aan de kantelen niet mooi te vinden en is zodoende geen voorstander voor de toepassing van de kantelen. De heer De Bruijn geeft aan dat er in de adviesgroep geen voorkeur is voor de oplossing met kantelen. De projectgroep stemt hiermee in.

De heer De Bruijn geeft aan dat de visualisatie, waarbij het verschil wordt aangegeven tussen een flexibelekering van 0,5 en 0,7 m, zeer verhelderend te vinden. De visualisaties geven voor de heer De Bruijn geen aanleiding te denken dat er met de foto's zou zijn geknoeid. De heer De Bruijn vraagt hoe de foto's zijn genomen. De heer Vonk zegt dat het onderschrift van de foto's daar in feite al uitsluitel over geeft. De foto's vanaf de Waalkade zijn genomen staande vanaf de straat (foto met auto's op voorgrond) en vanaf de stoep (foto met zicht op de brug). De foto vanuit de Verdraagzaamheid is genomen zittend aan een tafel. De foto vanaf het Waalplein is genomen staande vanaf de stoep. Bij het nemen van de foto's heeft de heer Vonk zijn eigen lengte enigszins gecompenseerd door circa 10 cm door de knieën te gaan. De heer Ford geeft aan dat het, om misverstanden te voorkomen, zinvol is dat de heer Vonk met de heer Bervaes langs alle locaties gaat om ter plekke gezamenlijk de situatie in ogenschouw te nemen. Het is van belang dat er overeenstemming bestaat over de informatie op basis waarvan de beslissingen worden genomen. De heer Vonk geeft aan dat een kritisch punt wordt gevormd door de persoonlijke lengte en de plaats waar je op de Waalkade staat deze loopt namelijk iets af. Daarnaast is ook van groot belang dat wordt uitgegaan van de daadwerkelijke hoogte van de dijk en niet vanaf de begroeiing op de dijk. Dit staat ook aangegeven in de notitie waarin het Polderdistrict haar standpunt over de niet-permanente waterkering aangeeft. De heer De Bruijn vindt het een goed voorstel dat de heer Vonk samen met de heer Bervaes de situatie ter plaatse bekijkt. De heer De Bruijn is echter ook van mening dat er nu voldoende informatie aanwezig is op basis waarvan nu een beslissing kan worden genomen of een flexibele kering van 0,5 m acceptabel is of niet. De heer Kuipers bevestigt dat de rode lijn op de foto's overeenkomt met het MHW-niveau. De heer De Bruijn concludeert dat er een groot maatschappelijk draagvlak is voor een niet-permanente waterkering en dat er geen dominante argumenten zijn om of te wijken van de hoogte van de niet-permanente kering van 0,5 m. Daarnaast is het van belang dat de adviesgroep alleen voor de niet-permanente kering van 0,7 m is wanneer de veiligheid niet ter discussie staat. Voor de onderbouwing zal de theorie ten aanzien van de niet-permanente waterkering en de veiligheid ook moeten worden opgenomen in de Projectnota/MER.

Veerweg

De heer De Bruijn legt de vraag voor of er ontwerptechnisch nog iets mogelijk is bij de west-zijde van het Waalplein (bij de Veerweg). De geplande keerwand wordt nogal hoog (circa 1,7 m). De heer Vonk zegt dat het enige argument om een flexibele kering te kiezen betrekking heeft op het uitzicht. Van enig uitzicht is hier echter geen sprake. De heer Penninx stelt de vraag waar de muur bijhoort, bij de Waal, het plein of de Molenwal. Vanaf het plein zijn toch wel bijzondere woningen zichtbaar. Er is wat voor te zeggen om dit kleine stuk ook flexibel uit te voeren waardoor het ook wordt betrokken bij het plein. Anders lijkt het meer thuis te horen bij de Molenwal. De heer Vonk zegt, dat wanneer beredeneerd vanuit hetgeen er achter ligt er wel een flexibele kering zou kunnen komen, maar in relatie tot de Molenwal is het niet te verantwoorden. Er is juist gekozen voor een flexibele kering bij het Waalplein in verband met het verre uitzicht. Mevrouw Haberer stelt dat de woningen achter een muur komen te liggen. Dit is een situatie die men in een buitenwijk aan kan treffen. Het betreft hier een stedelijke omgeving waar woningen gewoonlijk aan de openbare ruimte staan. Aangezien het hier het meest stedelijke deel van Zaltbommel betreft moet het allemaal wat meer openbaar. De heer Mannaerts zegt hier een heel ander beeld bij te hebben. Gemetselde tuinmuren horen juist bij een stad. De woningen grenzen dan wel aan het publieke domein, maar zijn niet op het Waalplein gericht maar op de Veerweg. De muur is dus niet onlogisch. De heer Kuipers vult aan dat ter plaatse vroeger een veerhuis buitendijks stond. De heer Van der Kruyk zegt dat tijdens de vorige vergadering al beslissingen waren genomen over de mogelijke varianten, toen is aangegeven van waar tot waar de flexibele kering zou lopen. Daar wordt nu op teruggekomen. Een ander punt is dat de m.e.r.-commissie heeft aangegeven dat er wel duidelijke LNC-argumenten moeten zijn voor de toepassing van een flexibele kering.

De heer Penninx geeft aan dat de Molenwal begint bij de coupure. Vanuit het restaurant de Verdraagzaamheid wordt het zicht op de verre ruimte wel verminderd. Bij de toepassing van een flexibele kering zijn de woningen beter zichtbaar en er wordt benadrukt dat het deel tussen de twee coupures ook bij het Waalplein hoort. De heer Veraa vraagt of de waterkering bij de coupures wel op volle hoogte wordt uitgevoerd, zoals bij de monumentbank bij de Veerweg. De heer Kuipers antwoordt dat aan beide zijden van de coupures de waterkering op volle hoogte wordt uitgevoerd. De heer De Bruijn merkt op dat er ook nog moet worden gekeken naar de drempels bij de Veerweg; wellicht kan er nog aan hoogte worden gewonnen. Wanneer bijvoorbeeld van de 1,7 m naar de 1,4 m kan worden gekomen door een trottoir er langs te leggen kan visueel al veel winst worden geboekt. De nadelen zijn dan voor een belangrijk deel verdwenen en zijn de argumenten om ook daar een flexibele kering aan te leggen van tafel.

Besloten wordt dat er voor de waterkering tussen de twee coupures bij de Veerweg een oplossing wordt uitgewerkt met een muur op volle hoogte en waarbij de drempel van de coupures hoog wordt gehouden. De heer Vonk vult aan dat de diepte van de drempel van de coupures ook bepalend is voor het zicht vanaf het Waalplein op de rivier. De heer Penninx geeft aan dat hij nog niet helemaal overtuigd is van de gekozen oplossingsrichting.

De heer De Bruijn is van mening dat de bochtstralen die worden gehanteerd in de praktijk ook haalbaar zijn. In de huidige situatie kunnen de vrachtwagens ook langs de Veerweg komen ondanks de krappe ruimte die er nu ook al is. Er moet nog eens opnieuw worden gekeken naar de gehanteerde bochtstralen. Het is echter de vraag of er wat moet worden aangepast.

Molenwal

De heer De Bruijn geeft aan dat de Gemeente bij de Molenwal liever een flexibele kering heeft. Er zijn echter een aantal argumenten op basis waarvan van een flexibele kering moet worden afgezien. Er zijn echter geen nieuwe argumenten aangedragen waardoor alsnog voor een flexibele kering moet worden gekozen. Tegen het uitzichtpunt, dat er vroeger ook is geweest en dat op een eigentijdse wijze wordt teruggebracht is volgens de heer De Bruijn niets in te brengen. Er wordt een mooi element teruggebracht. Het probleempunt wordt nog gevormd door de toegankelijkheid voor rolstoelen. Er worden verschillende oplossingen aangegeven. De heer De Bruijn concludeert dat er bijvoorbeeld wat met het niveau van het plateau kan gebeuren. Wanneer het toegankelijk is te maken op een fraaie manier dan moet dat ook worden uitgevoerd. Het ontwerpteam krijgt de gelegenheid om hier een mooi ontwerp voor te maken.

Bolwerk De Kat

De heer Veraa zegt dat in de richtlijnen ook staat dat moet worden nagegaan wat de historische belijning zou zijn van het Bolwerk en of dat dat haalbaar is. De heer De Bruijn zegt dat er hier sprake is van een eigentijdse vormgeving, historisering is niet aan de orde. Met de stippellijnen (zie pagina 45 van de nadere uitwerking) is duidelijk te maken dat het oorspronkelijke tracé niet haalbaar is omdat dat de haven te veel afsluit. De heer Kuipers zegt van de heer Venema te hebben begrepen dat de nadere invulling van het Bolwerk met een stenen uiterlijk teveel doet denken aan de historische situatie, er zijn ook andere oplossingen mogelijk. De heer Vonk geeft aan dat zowel de belijning, de vorm als de uitvoering en materiaalkeuze niet historisch zijn bepaald.

De haven

De heer De Bruijn zegt dat er bij de adviesgroepvergadering weinig weerstand was tegen het tweede parkeerdek. Er moet nog wel aandacht worden geschonken aan de problemen van de watersportvereniging. Dit zal ten koste kunnen gaan van enkele parkeerplaatsen.

De heer Penninx merkt op dat de keermuur op enige afstand ligt van de rotonde. Het stuk tussen de keermuur en de weg wordt dat gras? Gevraagd wordt of er nog recht wordt gedaan aan de inrichting van dit gebied. Hoe wordt er bijvoorbeeld omgegaan met de loopstrook. Het zou bij voorbeeld kunnen zijn dat de verharding van de Molenwal hier anders is waarmee duidelijk wordt aangegeven wat de hoofdlijn is. Het is voor de entree bij de rotonde erg belangrijk te weten van welke materialen daar gebruik wordt gemaakt. De heer De Bruijn sluit hierbij aan met de vraag vanuit de adviesgroep, waar ook de vraag werd gesteld hoe het met de entree moet, en het gemak waarmee men de Molenwal op kan rijden. Ten aanzien van de coupure kan nog verder worden ontworpen om te komen tot een optimale situatie. Het is echter de vraag of er met het behoud van de rotonde kan voorkomen dat men Zaltbommel via de Molenwal of de Gamerschestraat zal benaderen. Er moet vanuit worden gegaan dat de rotonde blijft gehandhaafd.

De heer Penninx geeft aan dat het voor vrachtwagens duidelijk moet zijn dat zij bij de rotonde nog kunnen draaien. Wanneer ze doorrijden wordt dat echter moeilijker. Ter hoogte van de rotonde ontbreekt nog een voetgangersvoorziening, ook in de richting van de parkeerdekken. In het kader van het verkeerscirculatieplan ligt er een voorstel om bij de entree bij de Gamersche poort te versmallen voor auto's en meer ruimte te maken voor voetgangers. De heer Vonk zegt dat de situatie nog eens kan worden bekeken, het is even de vraag of dat ook nog onder dit project valt. De heer De Bruijn geeft aan dat er ten aanzien van de situatie bij de Gamersche poort in vormgeving en in tekst nog iets mee moet gebeuren.

De heer Mannaerts wil ten aanzien van de toelaatbaarheid van het parkeerdek nog even een formeel voorbehoud maken van de zijde van de rivierbeheerder. Daarnaast merkt de heer Mannaerts op dat hij nog niet is overtuigd van de noodzaak van de koppeling van de aanleg van het parkeerdek aan het dijkverbeteringsproject. Voor de aanleg van het parkeerdek zal bij vergunningverlening een rivierenwetvergunning moeten worden verleend aan de Gemeente en niet aan het Polderdistrict. De Gemeente moet dus ook de vergunning aanvragen. De koppeling zoals deze nu is verwoord moet beter worden onderbouwd. De heer De Bruijn geeft aan moeite te hebben met de toename van het aantal parkeerplaatsen als onderdeel van het totale plan. Het parkeerdek vormt echter een geïntegreerd onderdeel van de constructie. Ondanks dat kan de waterkering natuurlijk ook zonder het tweede parkeerdek worden aangelegd, maar dan zou het er anders uitzien. De heer De Bruijn stelt voor om de relatie tussen de waterkering en het parkeerdek in tekstuele zin te versterken. Wanneer wij nu geen problemen verwachten met het tweede dek laten wij deze het liefst met de procedure ten behoeve van de waterkering meelopen.

Er wordt momenteel hard aan gewerkt om de financiering van de extra voorzieningen met een bijdrage van de Provincie Gelderland en een bijdrage van de Gemeente Zaltbommel. De heer Penninx zegt dat er bij de realisering van het parkeerdek de halfverhoogde bestaande parkeerplaats wordt afgegraven waarmee extra bergingscapaciteit wordt gewonnen voor de rivier. Netto zal er dus zelfs bergingscapaciteit bijkomen. De aanleg van het parkeerdek maakt integraal onderdeel uit van het dijkverbeteringsproject. In het geval het parkeerdek later zou worden gerealiseerd zou dit inhouden dat er later een stuk moet worden afgegraven waarvoor een versterking moet worden aangebracht. Wanneer het parkeerdek wordt losgekoppeld moet er een andere waterkeringstechnische oplossing komen.

Gamersche dijk

De heer De Bruijn zegt dat hier nog de vraag is of er ook een flexibele kering voor Tivoli langs zou kunnen komen. Op basis van de huidige verkeersproblematiek en de keuzes die in het verleden al gemaakt zijn door zowel advies- als projectgroep voor een andere oplossing is gekozen. De heer Penninx vraagt of er bij de uitvoering van de betonnen muur achter Tivoli langs ook een drainage moet worden aangelegd in verband met het kapot vriezen van bepaalde zaken. De heer Kuipers antwoordt dat de fundering van de muur vorstvrij zal worden aangelegd. Wateroverlast achter de muur door neerslag zal met een drainage of een molgoot voorkomen kunnen worden.

De heer Penninx vraagt hoe in de toekomst de waterkering wordt vastgelegd, bijvoorbeeld bij de Steenweg wanneer daar met een muur omheen wordt gegaan. De heer De Bruijn geeft aan dat dat uit het dijkverbeteringsplan en de onderbouwing zal blijken. Het kan zijn dat de Steenweg ook in de toekomst nog een functie vervult in de waterkering. In de legger van waterkeringen wordt dat nader vastgelegd.

De heer De Bruijn zegt dat de wijze van uitvoering van het metselwerk wel belangrijk is, maar dat het niet iets is wat ook nu al aan de orde moet komen, maar later bij de planuitwerking. Het is een goed voorstel om enkele leden van de adviesgroep bij de planuitwerking te betrekken. De heer Penninx stelt dat er om historisering te voorkomen niet moet worden uitgegaan van betonnen muren in plaats van bakstenen. Het gebruik van beton in plaats van bakstenen wordt afgewezen door de projectgroep.

De heer Veraa vraagt of er nog wordt teruggekomen op de aankleding van het geheel. De heer De Bruijn zegt dat alle zaken die op en langs de dijk komen onderdeel uitmaken van het dijkverbeteringsplan.

De heer Veraa zegt dat alles wat in het plan wordt meegenomen bedenkingen kan opleveren en mogelijk tot problemen kan leiden bij de Raad van State.

De heer Penninx zegt dat ten aanzien van het Gatje van Opa parkeren niet meer aan de orde is, daar komt water terug. Welke maatregelen moeten er worden getroffen? De heer De Bruijn zegt dat het ontwerpteam hierover bilateraal contact zal opnemen met de Gemeente hoe dat uitgewerkt kan worden.

4. Planning en voortgang van het project

Op 27 november 1997 vindt de eerstkomende Stadsfrontatie plaats.

Op 3 december 1997 vindt de volgende bijeenkomst plaats van de advies- en projectgroep.

5. Rondvraag

Er zijn geen vragen voor de rondvraag.

Einde vergadering om 15.30 uur.

Bijlage: conclusies en besluiten.

Bijlage behorende bij verslagnummer V977, nr. 6 d.d. 2 oktober 1997

Conclusies en besluiten projectgroepvergadering Zaltbommel-centrum 2 oktober 1997.

1. Een muur langs de Molenwal zou suggereren dat op die plaats vroeger ook een muur was en dat klopt niet helemaal. Door nu ook een muur aan te leggen bij de Waalkade wordt de suggestie gewekt dat daar ooit een muur is geweest hetgeen niet het geval is. Er zal niet historiserend worden gebouwd.
2. De coupure bij de voormalige wasserij dient een zo hoog mogelijk drempel te krijgen.
3. Alle coupures, met uitzondering van de coupure bij Groenwoudt, dienen bij voorkeur afsluitbaar te worden gemaakt door middel van balken. In verband met de diepte van de drempel en de bereikbaarheid van Groenwoudt moet in de Havenstraat wellicht een andere oplossing komen (deuren).
4. Bij de toepassing van een flexibele kering zal geen gebruik worden gemaakt van vaste kantelen.
5. Ten behoeve van de controle van de foto's waarop de bestaande situatie en de bestaande situatie +20 cm is afgebeeld, is het voorstel dat de heer Vonk gezamenlijk met de heer Bervaes en mogelijke anderen ter plaatse de situatie in ogenschouw nemen. Uitgangspunt moet zijn de overeenstemming over de geleverde informatie op basis waarvan een besluit wordt genomen.
6. Bij een flexibele kering over een hoogte van 70 cm komt bij het gekozen systeem de veiligheid in gedrang hetgeen niet acceptabel is. Het maatschappelijke draagvlak voor een flexibele kering is voor het Polderdistrict geen dominant belang om af te wijken van de gestelde 50 cm.
Mede op basis van het gegeven dat de adviesgroep geen voorstander is van een flexibele kering van 70 cm, wanneer de veiligheid hierdoor ter discussie komt te staan, gaat de projectgroep akkoord met een flexibele kering van 50 cm.
7. De projectgroep is niet voor een flexibele kering ter hoogte van de woningen bij de Veerweg. Wel zal bij de detaillering worden gezocht naar een oplossing waarbij een minder hogere keermuur in het zicht komt.
8. De kering bij de Molenwal wordt niet flexibel uitgevoerd. De adviesgroep heeft geen nieuwe zwaarwegende argumenten aangedragen die pleiten voor een flexibele kering ter plaatse.
9. Bij het uitzichtpunt bij de Molenwal zal geen extra coupure komen in verband met de veiligheid. Het ontwerpteam zal alternatieven bekijken voor de toegankelijkheid.
10. Bij Tivoli is de keuze van de projectgroep (en de adviesgroep) om strak om Tivoli heen te gaan met een vaste kering.

O.N.: 1262341-2412
Doc.: GLD3266.002
D.d.: juli 1997

NOTITIE "HAALBAARHEID NIET-PERMANENTE WATERKERING IN ZALTBOMMEL-CENTRUM"

Van: ir. J.J. Kuipers, Grontmij Gelderland

Inleiding

Bij de uitwerking van de plannen voor de benodigde dijkverbeteringen in het centrum van Zaltbommel, komen op enkele plaatsen niet-permanente keringen als mogelijkheid naar voren. Het betreft de onderstaande locaties:

- coupure bij de voormalige wasserij of eventueel bij de Steigerstraat;
- één of twee coupure(s) bij de Veerweg;
- coupure bij de toegang Havendijk;
- flexi-kering (= mobiele kering in losse onderdelen) bij de Verdraagzaamheid (lengte 50 m);
- flexi-kering over hele deeltraject Waalkade (lengte 250 m).

Deze zogenaamde waterkerende kunstwerken moeten onder maatgevende omstandigheden te allen tijde voldoende waterkerend vermogen (= hoogte) hebben. Daarnaast moet de kans op falen door alle mogelijke faalmechanismen zeer klein zijn, namelijk $\leq 1/10$ * de veiligheidsnorm. Deze eisen zijn geformuleerd in:

- *Leidraad waterkerende kunstwerken en bijzondere constructies* (TAW, oktober 1995, concept = groene versie);
- *Leidraad Toetsen op Veiligheid* (TAW, augustus 1996, groene versie);
- diverse rapporten met betrekking tot coupures en waterkeringen in onder andere Tolkamer (1990) en Kampen (1996).

Alle bovengenoemde rapporten zijn in de beoordeling van de onderhavige locaties betrokken.

De veiligheidsnorm, waaraan de waterkeringen moeten voldoen, is voor het dijkkringgebied Bommelerwaard $1/1.250$ per jaar (*Wet op de waterkering* uit 1995, *Hydraulische randvoorwaarden voor primaire waterkeringen* uit 1996). Uitgaande van twee coupures bij de Veerweg en door ook de flexi-kering als zodanig te beschouwen (is breder dan een coupure, maar heeft een hogere drempel), zijn er in Zaltbommel-Centrum 5 waterkerende kunstwerken. Van deze vijf separate kunstwerken moet de kans op falen gecombineerd worden bepaald. De toelaatbare kans op falen (P_{falen}) bedraagt derhalve per vraag en per element:

$$P_{falen} = \frac{1}{1.250} * \frac{1}{10} * \frac{1}{5} = \frac{1}{62.500} \text{ (per jaar)}$$

A. Coupures

Gezien de verkeerskundig nodige ontsluitingen door deze coupures en de beschikbare ruimte c.q. hoogte, komt alleen een drempelhoogte op huidig peil in aanmerking. Een waterkeringstechnisch wenselijke drempelverhoging tot MHW (NAP+8,85 m) is niet haalbaar.

Voor de drempelhoogte wordt derhalve uitgegaan van NAP+7,6 m, zijnde ongeveer weghoogte op de Waalkade, Molenwal en Steenweg. De open keerhoogte is derhalve NAP+7,6 m (frequentie waterstand circa 1/75 per jaar). Rekening houdend met een waakhoogte van 0,5 m is het (veilige) open keerpeil NAP+7,1 m. Het sluitpeil in de coupures moet hier nog zoveel onder liggen dat voldoende tijd resteert om te sluiten. Voor de vijf coupures lijkt een halve dag (ruim) voldoende, zodat het sluitpeil op NAP+6,6 m ligt (bij 1,0 m stijging per dag). Dit sluitpeil heeft een overschrijdingsfrequentie van circa 1/10 per jaar.

De kans op niet sluiten (= falen) wordt dan:

$$P_{\text{niet sluiten}} = \frac{1/62.500}{1/10} = 1/6.250 = 0,00016 \text{ (per jaar en per coupure)}$$

$P_{\text{niet sluiten}}$ wordt dus gedefinieerd door de kans op falen en de frequentie van/kans op voorkomen van een bepaalde waterstand en is in dit geval ongeveer gelijk aan $10^{-3,8}$. Doorgaans wordt dit genoteerd als $E_i = 3,8$ (in $P_{\text{niet sluiten}} = 10^{-E}$)

Er worden vier mogelijke oorzaken/subsystemen voor de gebeurtenis "kering niet gesloten" in de literatuur gedefinieerd, elk met een eigen E_i :

- a falen hoogwater-alarm-systeem (HAS);
- b falen van de mobilisatie (MOB);
- c eventueel maken van een bedieningsfout (BED);
- d falen door een technische storing (STO).

Het subsysteem met laagste waarde voor E_i ($i = a$ tot en met d) moet hier maatgevend worden gesteld (falen bij òf de ene, òf de andere).

Volgens de standaard beoordelingsmethode conform de *Leidraad Waterkerende kunstwerken* is in Nederland de kans op falen van het hoogwater-alarm-systeem (HAS) zo gering dat geen bijdrage in de kleinste E-waarde te verwachten valt.

De kans op een bedieningsfout (BED) moet worden beperkt door goede sluitprocedures op te zetten, minimaal jaarlijks eenmaal te oefenen en herstellingsmogelijkheden achter de hand te houden. Daarna wordt geen bijdrage in de kleinste E-waarde geleverd.

De kans op een falende mobilisatie (MOB) dient door een zeer goed omschreven procedure te worden beperkt. Daarvoor zijn (voor)waarschuwings-, terugmeldings- en stand-by-systemen noodzakelijk. Ook hiervan is een jaarlijkse oefening nodig, waarna geen bijdrage in de kleinste E-waarde wordt geleverd.

Resteert de kans op een technische storing (STO). Dit blijkt de maatgevende faalkans te geven. Daarbij speelt vooral het aanrijdingsrisico van de coupures door auto's/machines vanaf de dichtbij gelegen openbare wegen, in combinatie met een in eerste instantie geplande niet-permanente enkele kering, een grote rol. De kosten voor het realiseren van zo'n enkele kering worden per coupure geraamd op globaal circa f 25.000,--. Het verkleinen van de faalkans tot een acceptabel niveau is alleen oplosbaar door:

- 1) wegen achter de kering verkeersvrij te maken. Dit zal waarschijnlijk tijdens maatgevende omstandigheden tot een onoplosbare verkeerschaos leiden en wordt verder niet overwogen;
- 2) coupures met permanent aanwezige sluitmiddelen zoals bijvoorbeeld deuren uitrusten. De kosten hiervan worden zeer globaal geraamd op circa f 100.000,-- per coupure, incl. funderingswerk e.d.;
- 3) naast de waterkering aan de buitenzijde, aan de binnenzijde van de coupure een "verkeerskering" te maken door één of meer zware balken in de coupure in te hangen. Een tweede sponning is daarvoor nodig.

Een combinatie van oplossing 2 en 3 lijkt het meest reëel en levert net het benodigde veiligheidsniveau ($E = 3,5$ à $4,0$). De kosten worden geraamd op circa f 125.000,-- per coupure.

B. Flexi-kering over de Waalkade

Voor het gedeelte Waalkade tussen de coupures bij de voormalige wasserij en bij de Veerweg kunnen zodanige LNC-overwegingen worden opgesteld, dat een "flexikering" (niet permanent deel van de waterkering) een reële optie wordt. Dit geldt niet voor de rest van het dijktracé in Zaltbommel-Centrum.

Net als in Kampen het uitgangspunt was, wordt uitgegaan van een vaste, permanente kering tot MHW. De overweging daarbij is dat een lagere "kruin" hoogte betekent dat bij falen overloop van de waterkering optreedt. De binnenstad van Zaltbommel zal dan veel sneller vollopen, dan bij overslag (kruin op MHW) op zou treden. Bovendien zou het ontwerp van de waterkering op overloop moeten zijn/worden aangepast, omdat anders door erosie de waterkering geheel door zou kunnen breken.

De open keerhoogte is MHW (NAP+8,85 m) en het (veilige) open keerpeil derhalve NAP+8,35 m. Omdat van een grotere lengte van ca. 250 m sprake is, wordt 1 dag opbouwtijd nodig geacht, zodat nog eventuele hersteloperaties e.d. bij de sluitingsoperatie mogelijk worden. Het sluitpeil ligt dan op NAP+7,35 m, met een overschrijdingsfrequentie van circa 1/50 per jaar.

De faalkans van een sluitoperatie, gegeven de noodzaak, is dan:

$$P\text{-niet sluiten} = \frac{1/62.500}{1/50} = 1/1.250 = 0,0008 \text{ (per jaar)}$$

De nodige E-waarde bedraagt derhalve $E \geq 3,1$.

Dit is een kans die, onder voorwaarden en gegeven een adequaat hoogwater alarm systeem (HAS), met niet-permanente sluitmiddelen is op te lossen. Het is daarbij onontbeerlijk dat de mobilisatie (MOB) en bediening (BED) zeer goed zijn geregeld.

Daarbij dient aan de volgende voorwaarden te worden voldaan voor alle bij de sluiting betrokken personen:

- iedereen moet jaarlijks oefenen;
- iedereen dient sleutels te bezitten;
- iedereen moet de procedures kennen;
- iedereen moet bij maatgevende omstandigheden beschikbaar zijn.

Ook de kans op een bedieningsfout (BED) wordt groter bij een ten opzichte van een coupure langere kering. Onder andere doordat herstel steeds moeilijker wordt bij problemen en er steeds meer personen bij zijn betrokken, die aan bovengenoemde MOB-voorwaarden moeten voldoen.

Een technische storing (STO) is in dit geval net geen maatgevend subsysteem, mits aanvaringsgevaar van boten op de rivier niet optreedt. Er wordt van uit gegaan dat rond het tijdstip van MHW een vaarverbod is ingesteld en daarmee kan worden voldaan aan het subsysteem STO.

Het eindresultaat is dat net aan het veiligheidsniveau wordt voldaan ($E = 3,0$ à $3,5$).

Naast de hoogte van het open keerpeil is ook de bovenzijde van de schotbalken van belang. Een normale vaste kering heeft namelijk een kruinbreedte waardoor - indien nodig - noodmaatregelen kunnen worden getroffen rond maatgevende omstandigheden. Bij een balkenkering is alleen een extra verhoging met balken mogelijk. Daarvoor dienen de staanders of de kopeinden nu reeds hoger te worden uitgevoerd. Een extra hoogte van circa 0,5 m is voldoende, omdat het uitvoeren van nog hogere noodmaatregelen op een normale dijk kruin over grotere lengten ook geen haalbare optie is. In Limburg is deze overhoogte bijvoorbeeld ook overal toegepast ten opzichte van aansluitende "vaste" kruinen.

Naast de hogere staanders moeten vanzelfsprekend ook meer balken beschikbaar zijn. Aanvoer van extra balken van elders, ten tijde van het moment dat ze onder maatgevende omstandigheden nodig zijn, is binnen de hier gepresenteerde faalkansberekening niet haalbaar.

Totaal moet er dus een 1,0 m hoge balken-kering permanent aanwezig/voor handen zijn. Hiervan is nu 0,5 m als waakhogte op het te keren lichaam nodig, plus 0,5 m extra in verband met calamiteiten en eventuele noodmaatregelen.

De kosten van zo'n kering bedragen circa f 2000,-- per meter dijk lengte.



Directoraat-Generaal Rijkswaterstaat

Bouwdienst Rijkswaterstaat

Aan
Polderdistrict Groot Maas en Waal
t.a.v. dhr. W. van der Kruyk
Postbus 89 6650 AB Druten

Contactpersoon
H. Stefess
Datum
19 augustus 1997

Ons kenmerk
WBN-N-97058

Onderwerp
Toetsing technische onderbouwing niet permanente waterkering(en) op dijktraject Zaltbommel centrum

Doorkiesnummer
030 - 2857808

Bijlage(n)
1

Uw kenmerk
U\9702196

Geachte heer van der Kruyk,

Bijgaand ontvangt u de definitieve bevindingen van de toetsing van de notitie "Haalbaarheid niet permanente waterkering in Zaltbommel". Wij vertrouwen erop uw vraag hiermee naar tevredenheid te hebben beantwoord en danken u voor de plezierige samenwerking.

Met vriendelijke groet

H. Stefess

Aan: Polderdistrict Groot Maas en Waal
t.a.v. dhr. W. van der Kruyk
Van: Bouwdienst RWS
H. Stefess
Datum: 19/8/97
docno: WBN-N-97058
aantal bldz.: 4

Onderwerp: Toetsing technische onderbouwing niet permanente waterkering(en) op
dijktraject Zaltbommel centrum

Gebruikte documenten

De toetsing betreft de notitie "Haalbaarheid niet-permanente waterkering in Zaltbommel-centrum", doc GLD 3266.002, d.d. juli 1997. Op aanvraag is door de Grontmij per fax d.d. 12/8/97 aanvullende globale informatie verstrekt over de hydraulische randvoorwaarden ter plaatse (overschrijdingslijn waterstanden, looptijden hoogwatergolf op rivier, voorspellingsnauwkeurigheid waterstand als functie van de tijd, optredende golven).

Breedte toetsing

De toetsing beperkt zich tot de (waterkerings)technische haalbaarheid van niet permanente waterkeringen op het dijktraject Zaltbommel centrum. De technische haalbaarheid is een voorwaarde voor het in beschouwing nemen van de niet permanente keringen bij de integrale benadering van de verbetering van de waterkering.

De toetsing gaat dus niet in op de LNC-aspecten en andere aspecten (bijvoorbeeld kosten) die bij de integrale afweging eveneens een rol spelen.

Algemeen oordeel

De hoofdconclusie dat zowel de coupures als de niet permanente waterkering (in de notitie "flexi-kering" genoemd) technisch haalbaar zijn wordt onderschreven. Overigens worden bij de notitie de volgende kanttekeningen geplaatst.

Sluitstrategie

Achtergrond

De hoogwaters bij Zaltbommel worden veroorzaakt door de extreme afvoeren van de Rijn. De komst van een hoogwatergolf is enige dagen vantevoren bekend (bron: fax Grontmij). In de tussenliggende periode kan/moet de waterkering bedrijfsge-reed worden gemaakt. Het traject van inwinning van waterstandgegevens tot en met sluiting van de kering wordt de sluitstrategie genoemd. De sluitstrategie dient binnen de beschikbare tijd ('enige dagen') te worden doorlopen anders is er sprake van falen van de kering.

De beweegbare keringsdelen (coupures, schotbalkenkering) bestaan in feite uit een beweegbaar deel en een vast deel. De hoogte van het vaste, permanent aanwezige deel is van groot belang voor de vereiste betrouwbaarheid van de sluitoperatie en daarmee voor de vaststelling van de sluitstrategie en toelaatbare faalkanseisen van de sluitmiddelen. Het meest extreme (theoretische) voorbeeld hierbij is de situatie

dat het niveau van het vaste deel gelijk is aan de benodigde kruinhoogte. In dat geval is er nooit een sluiting vereist en zijn de aan het beweegbare deel van de kering te stellen betrouwbaarheidseisen minimaal (de sluiting mag altijd falen).

Ook de tijd die nodig is voor het doorlopen van de procedures die voorafgaan aan een sluiting (besluitvorming, mobiliseren beslisteam en medewerkers, etc) is van groot belang. Dit gevoegd bij de tijd voor de daadwerkelijke sluiting (bijv. aanbrengen schotbalken) maakt duidelijk dat het besluit om tot sluiting over te gaan op basis van een **voorspelling** van de waterstand tot stand komt. De betrouwbaarheid van deze voorspelling neemt af naarmate de voorspelling verder van tevoren moet worden afgegeven. De beslissing tot het sluiten van de kering wordt genomen op grond van een voorspelde overschrijding van een bepaald peil: het sluitpeil. Vanwege de onzekerheid in de voorspellingen zal het sluitpeil lager moeten liggen dan het genoemde vaste deel van de kering. De ruimte tussen dit vaste peil en het sluitpeil moet zo groot zijn dat de kans op onterecht (te laat) niet tot sluiting overgaan toelaatbaar klein is. De ruimte wordt zeer bepaald door de nauwkeurigheid van de voorspelling.

Samenvattend: In het algemeen geldt: hoe langer de benodigde sluitduur van de kering, des te eerder de voorspelling moeten worden afgegeven, des te kleiner de nauwkeurigheid van de voorspelling, des te lager het sluitpeil, des te vaker de kering gesloten moet worden.

Situatie Zaltbommel

Waterstandgegevens

De voorspelnauwkeurigheid van de waterstand neemt toe naarmate de hoogwatergolf de Rijn afzakt. In 1995 was de 1 dag van te voren gemaakte voorspelling van de waterstand bij Lobith 0.12 m hoger dan de uiteindelijk opgetreden waterstand (bron:Grontmij). Voor Zaltbommel is deze nauwkeurigheid nog niet in kaart gebracht. Voor een gefundeerde uitspraak over benodigde sluitpeilen zijn deze data onmisbaar.

Het is noodzakelijk de voorspelnauwkeurigheid van de waterstand te Zaltbommel in kaart te brengen. Dergelijke gegevens zijn op te vragen bij het RIZA (Rijksinstituut voor Integraal Zoetwaterbeheer en Afvalwaterbehandeling).

Overslagdebiet

Bij de bepaling van het **sluitpeil** wordt in de notitie gerekend met een marge gelijk aan 0,5 m. voor de invloed van o.a. golven. Dit is een conservatieve benadering. Het is mogelijk om op basis van het zogenaamde toelaatbaar overslagdebiet de benodigde marge te bepalen.

Het toelaatbare overslagdebiet over de vaste drempelhoogte is afhankelijk van de sterkte (erosiebestendigheid) van het aan de stadszijde gelegen deel van de waterkering en van de bergingscapaciteit van het achterliggende gebied (waterbezwaar). Dit dient voor de situatie in Zaltbommel nader te worden bepaald.

Wel kan worden opgemerkt dat in geval van een coupure in een stedelijk gebied de sterkte aan de stadszijde i.h.a. goed is (wordt gevormd door de bestrating). De beperkte breedte van een coupure begrenst bovendien de hoeveelheid overslag over de kering. Een overslagdebiet van 1 l/s/m' is in de meeste gevallen zonder meer acceptabel.

De verwachting bestaat dat bij uitwerking volgens bovenstaande beschrijving de sluiting van coupures en de niet permanente waterkering beduidend minder frequent zal zijn dan in de notitie is aangegeven.

Tenslotte wordt opgemerkt dat bij de bepaling van de kruinhoogte van de waterkering zowel ter plaatse van de coupure als bij de schotbalkkering en de delen die in grond worden uitgevoerd wel de minimale waakhogte van 0,5 m van toepassing is.

Hoogte van de drempel

De hoogte van het vaste deel van de schotbalken-kering (de drempel) wordt bepaald door een aantal zaken. Enerzijds zijn er de 'milieu-aspecten' zoals bijvoorbeeld het beschermd stadsgezicht en het woon-en leefmilieu (o.a. zichtlijnen) zeer van belang. Anderzijds spelen beheerstechnische en veiligheidsoverwegingen een belangrijke rol. Een zo hoog mogelijk vast deel heeft vanuit dit gezichtspunt de voorkeur. De risico's zijn dan in geval van falen van het beweegbare deel het kleinst. De uiteindelijke keuze hoort het resultaat te zijn van een zorgvuldige afweging van alle aspecten.

Overigens wordt opgemerkt dat de aluminium schotbalken-kering kwetsbaar wordt geacht in geval van aanvaring door schepen. Onderzocht moet worden of dit daadwerkelijk zo is en of deze belastingsituatie kan optreden.

Benodigde tijd voor sluiting

De beschikbare sluittijd voor het sluiten van coupures en de niet permanente kering bedraagt naar verwachting 1 tot 3 dagen (afhankelijk van uiteindelijke sluitstrategie). De benodigde sluittijd is afhankelijk van de uiteindelijk gekozen constructieve oplossing. Het aanbrengen van de niet permanente kering bestaande uit schotbalken is relatief arbeidsintensief. In de notitie wordt gesproken over toepassing van deze oplossing over een lengte van circa 250 m. De waterkerende hoogte hierbij is niet aangegeven. Indien aangenomen wordt dat deze 0,5 meter bedraagt (minimale waakhogte) dient er circa 125 m² schotbalk te worden aangebracht. Volgens opgave van de fabrikant van een systeem dat bestaat uit aluminiumbalken kan bij de inzet van 5 mensen circa 200 m² worden geplaatst in 3 uur. Dit systeem wordt inmiddels toegepast in Keulen en in Limburg door het Waterschap Roer en Overmaas.

Voor de situatie te Zaltbommel moet het geheel van de mogelijke ingrepen (coupures/niet permanente kering) voor dit aspect op de rij worden gezet. Het lijkt zeker haalbaar de gehele waterkering (coupures + doorgaande schotbalk-kering) met beperkte menskracht binnen een dag bedrijfsklaar te hebben.

De gesignaleerde problematiek t.a.v. bijvoorbeeld bedieningsfouten en eisen aan personeel (BED, zie bldz 3 onderaan) dient in het licht van het bovenstaande gerelativeerd te worden.

Aanrijdingsrisico coupure

Het aanrijdingsrisico van coupures kan met beheersmatige (verkeersmaatregelen) of constructieve middelen worden beïnvloed. Welke aanpak de voorkeur verdient is o.m. afhankelijk van de sluitfrequentie van de coupure, de verkeerskundige situatie ter plekke en de mogelijke constructieve oplossingen (in de ruimste zin: variërend van het dimensioneren van het waterkerende middel op belastingen veroorzaakt door een aanrijding tot het plaatsen van bijvoorbeeld een 'big bag' gevuld met stenen/zand voor het waterkerende middel).

De in de notitie uitgesproken voorkeur voor een dubbele kering laat zich op basis van het voorliggende materiaal niet beoordelen.

Opgemerkt wordt dat ook **aanvaring** bezwijken van een kering ten gevolge kan hebben. Het is niet duidelijk of hieraan aandacht is geschonken.

extra kruinhoogte niet permanente kering

In de notitie wordt aangevoerd dat vanuit de noodzaak voor het kunnen uitvoeren van noodmaatregelen de kruin ten opzichte van de aan alle veiligheidseisen voldoende kruinhoogte met een extra 0,5 m dient te worden verhoogd. Hierbij wordt verwezen naar de mogelijkheden voor het treffen van noodmaatregelen bij een 'standaarddijk met kruin met een zekere breedte. Opgemerkt wordt dat langs deze weg een veiligheid wordt gerealiseerd die groter is dan wettelijk vereist.

Hier wordt ingegaan op de vraag of de extra verhoging van 0,5 m wel het gestelde effect heeft. Dankzij de hogere schotbalk-kering wordt het overslagdebiet beperkt. Dit is van belang voor het faalmechanisme waarbij de waterkering faalt omdat de binnenzijde van de kering door erosie of verweking haar stabiliteit verliest. Onderzocht zou moeten worden of in het geval van Zaltbommel dit mechanisme een gerede kans van optreden heeft. De erosiebestendigheid van het talud en achterland en de hoogte van het binnentalud spelen hierbij de belangrijkste rol. Ook de mogelijkheid voor noodmaatregelen op dit punt (hierbij is o.a. toegankelijkheid van belang) speelt in de afweging mee. Opgemerkt wordt bovendien dat de golfbelasting op het dijkvak beperkt is; de kruinhoogte wordt bepaald door de minimale waakhogte en niet door een overschrijding van het overslagdebiet (bron: Grontmij).

Op basis van voorliggend materiaal kan de noodzaak voor genoemde verhoging niet worden onderschreven.

In dit kader wordt overigens opgemerkt dat bij toepassing van constructies in een waterkering het wenselijk/noodzakelijk is de moeilijk te vervangen/verzwaren onderdelen (bijvoorbeeld de fundering) te dimensioneren op een grotere belasting dan die welke door het MHW wordt uitgeoefend. En waar mogelijk rekening te houden met toekomstige ontwikkelingen.

STANDPUNT POLDERDISTRICT GROOT MAAS EN WAAL INZAKE NIET-PERMANENTE WATERKERING IN ZALTBOMMEL-CENTRUM

Inleiding

In de Startnotitie Verbetering Waalbandijk Zaltbommel-centrum (februari 1997) is aangegeven dat met name de Steigerstraat en de Waterpoort met aangrenzende bebouwing bijzondere aandachtspunten vormen, omdat hier de oude stad en de rivier elkaar het dichtst naderen. Gesteld wordt dat dit gegeven in het dijkverbeteringsontwerp benadrukt dient te worden en tevens dat vanaf deze plekken het verlies aan zicht op de rivier moet worden beperkt. De Startnotitie geeft aan dat om deze reden voor de Steigerstraat en het gedeelte vanaf de Waterpoort tot aan de Veerweg een oplossing middels uitgekende ontwerpen de voorkeur heeft, bijvoorbeeld een constructie die een deel van de kerende hoogte onder daarvoor maatgevende omstandigheden verzorgt (niet-permanente of demontabele kering).

In de door de provincie vastgestelde Richtlijnen voor het Milieu Effect Rapport (juli 1997) wordt ten aanzien van een demontabele kering gesteld dat duidelijk moet zijn op grond van welke argumenten demontabele constructies worden toegepast. De vraag dient te worden beantwoord of in Zaltbommel het cultureel erfgoed en de landschappelijke kwaliteit bij een andere oplossing zo ernstig wordt geschaad dat een demontabele constructie leidt tot een aanzienlijke milieuwinst.

Visie op de stad Zaltbommel

Voorgaande is voor het Polderdistrict aanleiding geweest om voor de Projectnota/MER, in aanvulling op de visie die in de Startnotitie is opgenomen, een meer uitgebreide visie op te laten stellen. Het gaat hierbij om een integrale visie op de stad Zaltbommel als geheel en op het Waalfront in het bijzonder. Tevens is per deeltraject een aantal mogelijke oplossingsrichtingen uitgewerkt. Dit is gebeurd in nauwe samenwerking met de gemeente Zaltbommel. Deze visie is neergelegd in het rapport "Visie op de stad Zaltbommel, de ontwikkeling van het Waalfront en de Waaloever in relatie tot verhoging van de waterkering".

Deze visie is met de advies- en projectgroep uitvoerig besproken (zie hiervoor de besprekingsverslagen van de vijfde vergadering van de advies- en projectgroep d.d. 30 juni 1997).

Voorkeur adviesgroep

Voor ieder deeltraject heeft de adviesgroep haar voorkeur voor een bepaalde oplossingsrichting uitgesproken. Voor de Waalkade en het Waalplein heeft een grote meerderheid van de adviesgroep de voorkeur voor het toepassen van een niet-permanente waterkering over een zo groot mogelijke hoogte. Hetzelfde geldt voor het Waalplein. Tevens kiest de adviesgroep in meerderheid voor het doortrekken van deze niet-permanente kering naar de Molenwal.

Met name het belevingsaspect van het landschap van de rivier vanaf de Waalkade, het Waalplein en de Molenwal speelt hierbij een zeer belangrijke rol.

Besluitvorming projectgroep

Ten aanzien van het Waalplein is de projectgroep in meerderheid van mening dat hier een verbijzondering van deze plek middels een niet-permanente kering gerechtvaardigd is vanuit landschappelijk en cultuurhistorische oogpunt. Het Waalplein is de plek die in de 17e eeuw het meest vooruitgestoken punt/bastion van het Waalfront vormde. De aanwezigheid van de structuur van de stad en de aanwezigheid van de Waterpoort herinneren hier nog aan. Vandaar dat niet alleen in de huidige situatie, maar ook vanuit cultuurhistorisch perspectief deze plek een sterke visuele relatie heeft met de Waal. Om deze reden is het wenselijk dat deze relatie ook voor de toekomst wordt veiliggesteld. Een vaste kering (MHW + waakhoopte) doet deze relatie geheel te niet. Het Waalplein zelf vraagt alleen om een goede aankleding, zodat het ook een aangename plaats wordt om te vertoeven.

Met uitzondering van de gemeente heeft de projectgroep echter grote twijfels over het toepassen van een niet-permanente kering over de gehele Waalkade en de Molenwal. De vraag is of er hier voldoende argumenten zijn vanuit de LNC-waarden voor het toepassen van een niet-permanente kering. Hier vraagt de projectgroep om de mening van de stedenbouwkundig adviseur.

Met betrekking tot de Waalkade geeft deze aan dat de toepassing van een niet-permanente kering over de gehele lengte van de Waalkade een goede oplossing is, omdat hier vanuit stedenbouwkundige optiek zeer zeker sprake is van een bijzondere situatie. De Waalkade ligt vooruitgeschoven naar en georiënteerd op de rivier, wat op geen andere plek in Zaltbommel voorkomt. De stad ligt nu open aan de uiterwaard bij de Waalkade, dit verandert essentieel wanneer de waterkering met een "vaste" constructie wordt verhoogd tot de vereiste hoogte (MHW + waakhogte).

Ten aanzien van de Molenwal wordt gesteld dat er hier geen LNC-argumenten zijn voor het toepassen van een niet-permanente of demontabele kering. Het gaat hier om verspreide bebouwing waarvan een groot deel bestaat uit achterkanten van woningen en winkels. Er zijn hier juist meer argumenten om een vaste kering toe te passen in plaats van een niet-permanente. Door het aanleggen van een muur langs de Molenwal die bij het Waalplein overgaat in een omslag waarbij het zicht zich opent naar de rivier, wordt hierdoor de openheid van de rivier juist gedramatiseerd en derhalve ook sterker ervaren.

Op grond van voorgaande argumenten besluit de projectgroep dat een niet-permanente kering bij het Waalplein en over de gehele Waalkade als kansrijke oplossingsrichtingen nader moeten worden uitgewerkt. Naast het vormgevingsaspect gaat het hierbij vooral om het veiligheidsaspect van de demontabele kering.

Voor de Molenwal besluit de projectgroep unaniem tot de aanleg van een vaste kering over de gehele lengte.

Standpunt Polderdistrict niet-permanente waterkering

Op basis van de besluitvorming in de projectgroep gaat het Polderdistrict uit van het toepassen van een niet-permanente kering bij het Waalplein en over de gehele lengte van de Waalkade. Om meer inzicht te verkrijgen in het veiligheidsaspect en het beheerstechnische aspect van een niet-permanente kering heeft het Polderdistrict de notitie "Haalbaarheid niet permanente waterkering in Zaltbommel-centrum" laten opstellen (Grontmij Gelderland, juli 1997). Deze notitie is voorgelegd aan de advies- en projectgroep in de bijeenkomst d.d. 30 juni j.l.. Vervolgens is deze notitie ter toetsing voorgelegd aan het Directoraat-Generaal Rijkswaterstaat, Bouwdienst Rijkswaterstaat en heeft de Bouwdienst haar reactie hierop gegeven (19 augustus 1997). Zowel de notitie "Haalbaarheid niet-permanente waterkering" als de reactie hierop van de Bouwdienst Rijkswaterstaat zijn als bijlagen bij de onderhavige notitie opgenomen.

De belangrijkste conclusie die uit de notitie "Haalbaarheid niet-permanente waterkering" naar voren komt is dat wanneer wordt uitgegaan van een vaste, permanente kering tot MHW n t aan het vereiste veiligheidsniveau wordt voldaan. Een vaste, permanente kering onder MHW-niveau voldoet hier derhalve niet aan.

De Bouwdienst Rijkswaterstaat gaat niet in op wat de hoogte van de drempel van het vaste deel van de kering moet zijn, waarbij wordt voldaan aan het vereiste veiligheidsniveau. In algemene zin stelt de Bouwdienst dat een zo hoog mogelijk vast deel vanuit beheerstechnische en veiligheidsoverwegingen de voorkeur heeft. De risico's zijn dan in geval van falen van het beweegbare deel het kleinst.

Op grond van de notitie "Haalbaarheid niet-permanente kering" en de reactie van de Bouwdienst hierop heeft het Polderdistrict ten aanzien van het toepassen van een niet-permanente kering bij het Waalplein en de Waalkade het standpunt ingenomen dat dit alleen acceptabel is wanneer het vaste deel van de kering tot op MHW-niveau wordt uitgevoerd en het demontabele deel alleen de waakhogte betreft.

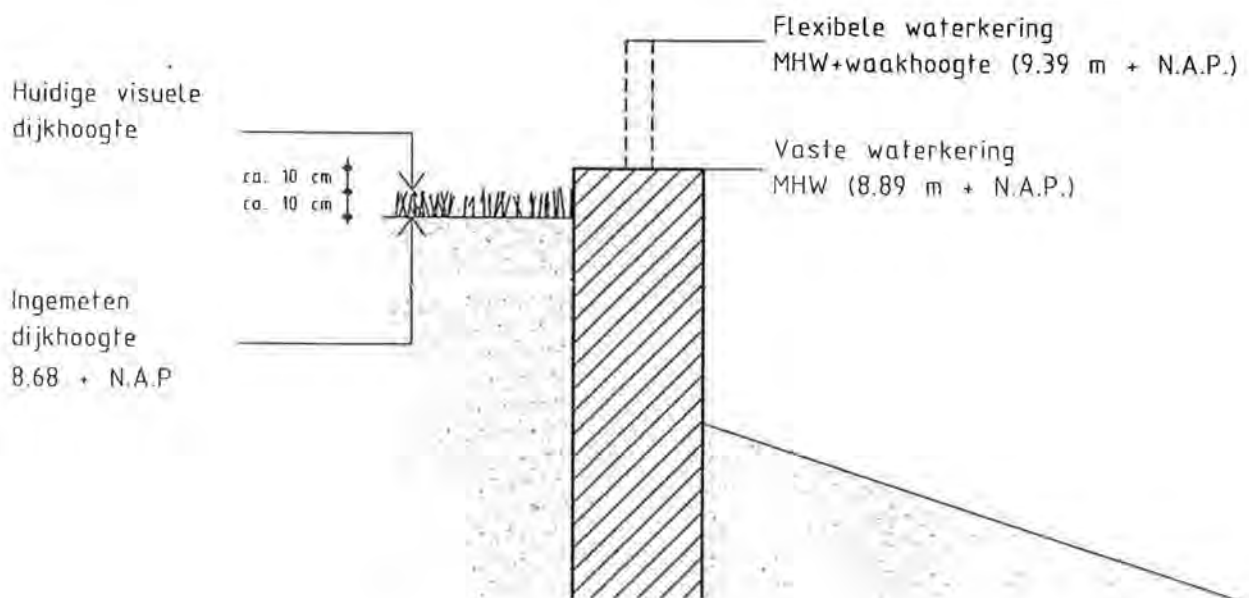
Toetsing standpunt aan visie

Het standpunt van het Polderdistrict houdt in dat de huidige vaste kering met 20 centimeter moet worden verhoogd.

In de Visie wordt gesteld dat de relatie tussen stad en rivier tot uitdrukking moet komen in het ontwerp voor de waterkering. Het wandelpad dat op de waterkering ligt is bij uitstek de plek waar de rivier beleefd zal worden. Diverse malen is geconstateerd dat ook nu reeds nagenoeg alle mensen die vanuit de Waterpoort op de Waalkade komen, doorlopen tot op de waterkering en van daaruit verder lopen om zo de rivier goed te kunnen zien. Daarom wordt er in het ontwerp veel aandacht besteed aan de vormgeving van dit pad.

Daarnaast is het van belang dat mensen die op de Waalkade lopen of fietsen nog steeds het contact met de rivier houden. Hiervoor is het zicht erg belangrijk.

De optie van een demontabel deel over de waakhoogte van 50 cm (en dus een kruinverhoging van ca. 20 cm) is getoetst aan deze uitgangspunten. Het blijkt dat het effect van een kruinverhoging van 20 centimeter op het zicht vanaf de Waalkade en Waalplein op de rivier en rivieroever zeer beperkt is. De reden hiervoor is eenvoudig: in de huidige situatie bestaat er een verschil tussen de (waterkerende) dijkhoogte die is ingemeten en de visuele dijkhoogte die het zicht bepaalt. Dit komt door de begroeiing van het dijklichaam. De 'grasdeken' die het dijklichaam bedekt is niet waterkerend. In de nieuwe situatie is er (omdat er sprake is van een muur) geen verschil meer tussen waterkerende hoogte en visuele hoogte van de waterkering. Hierdoor is het visuele verschil tussen oude en nieuwe situatie minder groot dan het technische verschil. (zie detail-schets)



De fotomontages illustreren deze bevindingen. Het zicht wordt weliswaar enigszins beperkt, maar dit effect is zo minimaal dat de uitgangspunten in de visie niet aangetast worden. Om deze reden hanteert het Polderdistrict het standpunt dat het veiligheidsaspect zwaarder weegt dan de zeer beperkt "milieuwinst" die zou worden gemaakt, wanneer de verhoging van de kruin met 20 cm niet zou worden uitgevoerd en daarmee het demontabele deel 20 centimeter hoger zou zijn.



SECRETARIAAT: S.A. MOSTERT, VEERWEG 3, 5301 CK ZALTBOMMEL

ingekomen 2 okt '97

VERGELIJKING MHW-HOOGTEN

ZALTBOMMEL-OOST

(Tabel 3.2.1.)

HM	MHW
96	8,90

ZALTBOMMEL-CENTRUM

(Tabel 3.2)

HM	MHW	COR.
96	8,92	8,90
97	8,91	8,87
98	8,90	8,86
99	8,89	8,85
100	8,87	8,83
101	8,84	8,80
102	8,81	8,77
103	8,81	8,77
104	8,81	8,77
105	8,78	8,74
106	8,74	8,70

ZALTBOMMEL-WEST

(Tabel 3.2.2)

HM	MHW
106	8,70

INGEKOMEN 10 OKT. 1997

[Handwritten signature]

Zaltbommel 7 oktober 1997.

Geachte heer Kuipers,

Naar aanleiding van de door u gestuurde situatieschets van de "Peeñbol" het volgende;

Wij kunnen ons vinden in de door u voorgestelde oplossing voor het gebruik van bovengenoemde lokatie door W.S.V. "de Golfbreker", echter nog enkele opmerkingen met betrekking tot dit gebruik.

- De scheiding in het midden van het onderste parkeerdek zou wat betreft het gedeelte wat onder het bovenste dek uitsteekt geen verhoging van het wegdek mogen zijn. Dit in verband met het manoeuvreren en plaatsen van een mobiele kraan. Dit kan ik nog niet opmaken uit de schets en de daarop geplaatste opmerkingen.
- Het is wenselijk indien de kademuur opnieuw opgetrokken gaat worden wij in overleg met u treden in verband met het bevestigen van de steunpalen etc. ten behoeve van het op zijn plaats houden van ons drijvende materiaal.

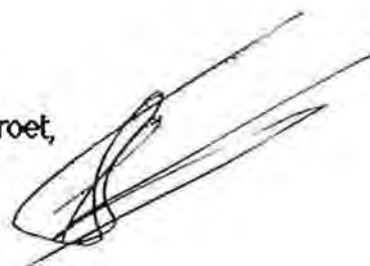
Wat verder nog algemeen valt op te merken :

- Het zou zeer wenselijk zijn dat in alle verticaal op te trekken kademuren verhaalpotten (ingebouwde bolders) op diverse hoogten geplaatst worden in verband met afneem mogelijkheden. Dat geldt niet alleen voor de "Peeñbol" maar ook in het bijzonder voor de kademuur langs de Molenwal en andere lokaties.
- Het is misschien verstandig om het onderste parkeerdek anders in te richten met hetzelfde rendement. Wij denken dan aan dwarsparkeren zoals op het bovendeck. Dan zou er een ca. 2 mtr. brede strook direct langs de kademuur cq. het water vrij kunnen blijven. Wat overigens ook zo is in de huidige situatie. Voor ons is dat prettiger daar wij ons drijvende clubgebouw met gereedschappen en materialen direct tegen deze kade hebben liggen en daar deze dus ook aan en afvoeren. Bovendien vinden onze leden het een veiliger idee om op deze plaats afstand (ruimte) te behouden , een en ander in verband met schade aan boten en materiaal veroorzaakt door " vallende voorwerpen ".

- Tevens wil ik u erop wijzen dat er onzerzijds de angst bestaat dat het onderste dek voor de jeugd, met name de wat crimineel ingestelde, een ideale vergaderplaats wordt. Dat is zeker niet wenselijk in de buurt van redelijk kostbare objecten zoals de boten van onze leden.
Voor dit probleem zullen wij zeker zeer veel aandacht vragen van ons gemeentebestuur.

Tot zover de opmerkingen na bestudering van de schets. Mocht u nog vragen hebben of nader overleg willen plegen zijn wij daartoe gaarne bereid.

met vriendelijke groet,



J.B. Tiggelman
voorzitter W.S.V. "de Golfbreker"
Molenwal 21B
5301 AW Zaltbommel.
tel. 0418-513226.



SECRETARIAAT: S.A. MOSTERT, VEERWEG 3, 5301 CK ZALTBOOMMEL

INGERKOMEN 15 OKT. 1997

Polderdistrict Groot Maas en Waal
t.a.v. Ing. W.V. van der Kruyk
Postbus 89
6650 AB Druten

Ym. Simon had 10/10 gedeeld
om dit aan de handigen
te verspreiden: ons verslag/samen-
vatting vandaag neef.

Zaltbommel, 3 oktober 1997

Betreft: : "Waalfront Zaltbommel"
Nadere uitwerking van het ontwerp
voor de waterkering en aangrenzende ruimte.

Geachte heer van der Kruyk,

Onder verwijzing naar het verzoek van de heer de Bruijn na de adviesgroep-
vergadering op 2 oktober 1997, doe ik u hierbij onze reactie op de
uitwerkingsvarianten toekomen.

Materiaal:

- *Wandelpad: voorkeur voor de kleine "getrommelde" variant.
- *Boomsort: voorkeur om alle aanwezige bomen zoveel mogelijk te
sparen en aan te vullen met "grote" linden.
Hierdoor kan een historisch beeld worden teruggehaald.
- *Straat: voorkeur voor grote kinderkoppen
- *Straatmeubilair: Wellicht passen de bankjes, waarvan er nog een enkele op
de wallen staan, ook in het ontwerp.
- *Verlichting: aansluiten op de verlichting in de binnenstad,
t.w. de "Haagse kap".

Waalkade: Uitvoering conform optie 2: zonder kantelen, ook niet op de
knikpunten.

- Waalplein:**
- *structuur plein aanpassen: 8 parkeerplaatsen voor
nr. 2 en garage.
 - *kunstwerk verplaatsen naar verbrede waterkering.
(betere plaats om de relatie stad met de rivier
en de dynamiek van het water uit te beelden)
 - *noordelijke coupure verbreden t.b.v. vrachtwagens die
rondrijden. Overigens vragen wij ons af of de boogstraat
op het Waalplein niet te klein is?
 - *waterkering: in hoeverre is het mogelijk om het laatste
gedeelte (MHW+50 cm) smaller uit te voeren, zodat het zicht op
de rivier en de monument-bank vanaf het plein mogelijk blijft?
 - *waterkering tussen de coupures flexibel uitvoeren.
I.v.m. het kunnen rondrijden van vrachtwagens, is het gewenst
om de coupure op de huidige plaats te beëindigen.
 - *verplaatsing parkeerplaatsen Veerweg: vanwege het feit dat dit
een nieuwe uitwerkingsvariant is, wil ik graag i.o.m. met u en
de heer Vonk ter plaatse een en ander beoordelen.

met vriendelijke groeten,

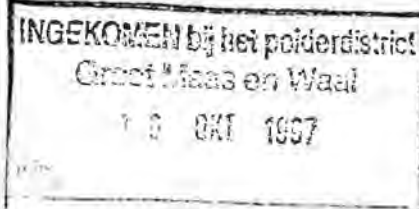
S.A. Mostert



SECRETARIAAT: S.A. MOSTERT, VEERWEG 3, 5301 CK ZALTBOMMEL

Burgemeester en Wethouders van Zaltbommel
Postbus 10002
5300 DA Zaltbommel

INGEKOMEN 15 OKT. 1997



Onderwerp:
Verkeerscirculatieplan 1997
Ontwerp-eindrapport

Zaltbommel, 7 oktober 1997

Geacht College,

Or - verwijzing naar bijlage 2 van bovengenoemd eindrapport, menen wij het volgende te moeten opmerken.

Het uitgangspunt om 150 extra parkeerplaatsen langs het Waalfront te realiseren, betekent volgens het onlangs gepresenteerde en besproken rapport van GSO dat ten oosten van de voormalige wasserij tijdelijk 60 "zeer extensief gebruikte" parkeervoorzieningen worden gerealiseerd. Zoals ook al verwoord tijdens de adviesgroepvergadering op 2 oktober 1997, zou het zinvol zijn een termijn te noemen voor deze tijdelijke parkeervoorziening en blijft het onze voorkeur om bij Willen Groenwoudt extra parkeerplaatsen te realiseren. Een tweede dek op dezelfde hoogte als de overkapping van het benzinestation, moet ons inziens haalbaar zijn.

Overigens zou schuin i.p.v. langsparkeren, ten oosten van de weg naar de Rotterdamsche Bol, ook nog wat extra plaatsen op kunnen leveren.

Met betrekking tot de parkeerplaatsen bij de Veerweg zijn er bij mij sinds 2 oktober 1997 de nodige vragen gerezen. Hoewel er in een eerder stadium sprake was van het laten vervallen van alle parkeerplaatsen op het "havenhoofd", is men inmiddels kennelijk weer van visie veranderd. Volgens de nadere uitwerking Waalplein heeft men bewust, direct ten noorden van de woningen aan de Veerweg een 14-tal parkeerplaatsen aangegeven. Volgens een toelichting van de heer Vonk van GSO heeft men de parkeerplaatsen en de weg omgedraaid, teneinde het rondrijden van vrachtauto's te vergemakkelijken.

Nr 'os van de opmerking dat hierbij geen rekening is gehouden met de belangen van de bewoners en de vrije houden inritten bij de woningen Veerweg 3 en 5, waardoor het aantal op 10 uitkomt, zou dit inhouden dat na de verbetering van de waterkering t.o.v. de huidige situatie (18 parkeerplaatsen) hier 8 plaatsen minder zijn.

Kennelijk is het voor de Stuurgroep ook niet geheel duidelijk, getuige het overzicht "Parkeren Stadsfront". Bestaande situatie is 77, terwijl suggestie 1 op 0 uitkomt. Naast de nodige vraagtekens, merkt men op dat "de ruimte bij de veerstoep" moet worden bekeken. Wat we ons daarbij voor moeten stellen, is onbekend.

Dezerzijds is reeds aan het Polderdistrict Groot Maas en Waal voorgesteld om de coupure breder uit te voeren, zodat het probleem van de rondrijdende vrachtauto's kan worden opgelost, de relatie stad-rivier op dit punt gehandhaafd blijft en de huidige parkeerplaatsen bruikbaar blijven, zodat er geen sprake is van kapitaalvernietiging.

Mocht bovenstaande nog vragen oproepen, dan zijn we altijd bereid een en ander nader toe te lichten. Graag vernemen we uw reactie.

Handwritten notes and signatures:
archief
Copia - GSO de Bo
S. Vonk
- Groenwoudt
Amh
mm. Vonk

prof.dr. P.F. Elbers

Waterstraat 44

5301AK Zaltbommel

(04180)15591
5

Grontmij Gelderland
t.a.v. Ir J.J. Kuipers
Postbus 485
6800 AL Arnhem

INGEKOMEN 15 OCT. 1997

14 oktober 1997

Geachte heer Kuipers.

Op het voorstel om alvast schriftelijk te reageren op de conclusies en besluiten d.d. 2 oktober en de brochure Waalfront Zaltbommel wil ik als volgt ingaan:

Kastanjewal Hier is tegen de buitenkant van de resten van de stadsmuur en ook er overheen in 1830 de aarden wal gelegd. Zou bij de buitendijkse parkeervoorziening niet tevens een voorziening voor sport en spel (volleybal, skate e.d.) gemaakt kunnen worden? Het strand daar wordt in de zomer veel voor recreatie gebruikt.

Waalgade Dit is de aarden wal die in 1832 tegen de buitenkant van de stadsmuur is gelegd en waarop later de huizen gebouwd zijn.

Molenwal Deze wal lag al vóór 1599 aan de binnenkant tegen de stadsmuur, zodat daar alleen een borstwering boven de weg uitstak, goed te zien op de kaart van Lambertus Cornelij. De historische achtergrond van Waalkade en Molenwal is dus heel verschillend.

In 1699 zijn de stadswallen met dubbele rijen iepen beplant. Langs de Molenwal stond een enkele rij tot aan het bolwerk De Kat, alles goed te zien op de kaart van Scherlenski (1772). De geplande halfronde uitbouw van de keermuur ter plaatse van het vroegere torentje lijkt mij een aardige en zinvolle verwijzing, geen historisering.

Algemeen Ik zou willen bepleiten :

De uiterwaard en de veerstoep intact te laten zoals die nu zijn inclusief de verwildering van de plantengroei.

Zo weinig mogelijk kleur- en materiaalverschillen in muren en bestrating.

Geen willekeurige of zgn. speelse elementen in de bestrating.

Het wandelpad over de nieuwe dijken (inclusief Oranjabolwerk) los te houden van dat over de andere bolwerken. De scheiding tussen deze twee stelsels is nu aanwezig door de Heksenwal-Oenselsestraat aan de oostkant en door de Gamersestraat-Steenweg aan de westkant.

De wandelpaden over de bolwerken te laten zoals die nu zijn.

Voor het straatmeubilair de meest eenvoudige ontwerpen te kiezen.

Met vriendelijke groet



**8 Verslag Advies-/Projectgroep
Waalbandijk Zaltbommel-centrum
d.d. 3 december 1997**

Besprekingsverslag

Plaats en datum
Druten, 3 december 1997

Verslagnummer
V976, nr. 7

Kenmerk
1262341

Notulist
de heer E. Mol

Aanwezig

Gem. Monumentencommissie Zaltbommel:

de heer J.C.A.M. Bervaes

Watersportvereniging de Golfbreker:

de heer J.B. Tiggelman

Vereniging Kring Vrienden van Zaltbommel:

de heer T.T. van Zanden

Belangenvereniging Bewoners Waalkade en Veerweg:

de heren S.A. Mostert, P. Hotke en P.H.G. Burgers

Belangengroep Molenwal/Bolwerk de Kat:

de heren G. van Aalst, W. van Hattum en C.B. Metz

Roest en Busker b.v.:

de heer Th.C. Busker

Bewoner Waterstraat:

de heer P.F. Elbers

Stichting Red ons rivierenlandschap/Bond Heemschut

de heer R.W. Siebers

Rijksdienst voor de Monumentenzorg

de heer F.J. Jansen

Projectgroepleden:

de heren J.Th.H.M. Penninx (Gemeente Zaltbommel), C.F.J.M. Veraa (Provincie Gelderland), D. Brachten (Provincie Gelderland) en J. Mannaerts (Rijkswaterstaat Directie Oost Nederland)

Polderdistrict Groot Maas en Waal:

de heren B. de Bruijn en W. van der Kruyk

Grontmij Gelderland:

de heren E. Ford (voorzitter), J. Kuipers, E. Mackay, S. Vonk, E. Mol en mevrouw M.E. Voskens-Drijver

Afwezig

de heren F. Venema en R. van Loenen Martinet en mevrouw P. Haberer.

Kopie(en) aan

Aanwezigen, Afwezigen, projectgroepleden, Agendaleden, Grontmij intern, M.e.r-commissie.

Betreft

Zevende Vergadering Adviesgroep Verbetering Waalbandijken Zaltbommel-Centrum d.d. 3 december 1997.

1. Opening, ingekomen stukken en mededelingen

opening om 09.30 uur

De heer Ford opent de vergadering, en heet iedereen welkom.

De heer Metz verzoekt om een verklaring af te leggen namens de Zaltbommelse leden van de adviesgroep. De tekst van de verklaring is als bijlage gevoegd bij dit besprekingsverslag. Afsproken wordt onder agendapunt 3, nader op de verklaring in te gaan.

De ingekomen stukken voor de vergadering van vandaag betreffen:

- het verslag van de adviesgroepvergadering van 2 oktober 1997;
- het verslag van de projectgroepvergadering van 2 oktober 1997;
- het Voorkeursalternatief Waalbandijk Zaltbommel-centrum (concept).

De heer Tiggelman vraagt of zijn brief (brief van 7 oktober 1997) met adviezen ten aanzien van de Haven is ontvangen door het Polderdistrict. De heer Kuipers antwoordt dat deze brief is ontvangen. Er is aandacht aan gegeven. Echter in verband met het nieuwe Voorkeursalternatief voor de parkeerplaats bij de haven, zonder parkeerdek zijn veel van de punten uit de brief komen te vervallen. De brief wordt als ingekomen stuk opgenomen.

2. Verslag van 2 oktober 1997

Adviesgroep; tekstueel

In algemene zin acht een deel van de adviesgroep het verslag tekstueel van onvoldoende kwaliteit. De heer Ford zegt toe dat het volgende verslag, alvorens het wordt verzonden met meer zorg zal worden behandeld.

pagina 3, laatste zin;

Deze zin wordt veranderd in 'Maar bij de uitwerking van de oplossingsrichtingen, bijvoorbeeld bij materiaalkeuzes, wordt men weer geconfronteerd met een aantal historische gegevens'.

pagina 5;

Op alle plaatsen waar staat 'Witte Prijzenhal' moet staan 'Willem Groenwoudt'.

pagina 5, laatste zin;

Na het woord staat moet een dubbele punt worden toegevoegd.

pagina 10, tweede regel;

'visuele verhoging' wordt veranderd in 'visuele hoogte'.

pagina 10, tweede tekstblok, regel 10;

Het woord 'niet' moet worden verwijderd

pagina 11, eerste vraag van de rondvraag;

Toegevoegd wordt de zin 'Een afvaardiging van de adviesgroep wordt betrokken bij de uitvoering.'

De heer De Bruijn geeft wat betreft de kwaliteit van het verslag als zijn mening aan, dat de notulist er telkens toch in slaagt de moeizame en lange discussies goed te verwoorden.

Het verslag wordt met dank aan de notulist vastgesteld.

Adviesgroep; inhoudelijk

pagina 1;

De heer Mostert vraagt of er, naar aanleiding van het lijstje met MHW-standen dat hij tijdens de vorige vergadering heeft rondgedeeld, nog mededelingen zijn. De heer Kuipers geeft aan dat dit te ingewikkeld is om daar nu op in te gaan. Voorgesteld wordt om hier na de vergadering bilateraal tekst en uitleg over te geven.

pagina 12, punt 3;

De heer Mostert geeft aan te hebben gesproken met de heer Haasakkers over diens verbouwingsplannen van de voormalige wasserij. De heer Haasakkers heeft aangegeven dat de aanbouw gewoon blijft staan. De heer De Bruijn zegt dat hiermee de informatie is gegeven. Dit houdt in dat de heer Haasakkers bij zowel het Polderdistrict als de Gemeente opnieuw een vergunning moet aanvragen voor het verbouwen van het pand. Dit zal dijktechnisch worden getoetst door het Polderdistrict. De heer Penninx zegt dat de Gemeente eigenaar is van de grond, er is sprake van erfpacht. Er ligt een verzoek om de grond te kopen. De Gemeente is daartoe bereid wanneer er ook medewerking wordt verleend aan de dijkverbetering. De Gemeente behoudt de voorkeur voor de 'brede' variant bij de voormalige wasserij. Naar aanleiding van het verslag van de vorige vergadering is er hierover echter verder niets positiefs te melden.

pagina 9;

De heer Hotke vraagt of de foto's nog zijn vergeleken met de situatie ter plaatse. De heer Bervaes zegt dat de vergelijking in het veld niet heeft plaats gevonden in verband met tijdgebrek.

Projectgroep; inhoudelijk

pagina 1;

Toegevoegd wordt bij de bespreking van het verslag van de projectgroep van 2 oktober 1997; "pagina 2, onderaan;

De heer Penninx merkt op ten aanzien van de oplossing bij de voormalige wasserij dat hij heeft willen aangegeven dat het om tactische overwegingen goed zou zijn om aan te geven aan de eigenaar van het pand (het perceel is in erfpacht, Gemeente is eigenaar), dat er ook een andere oplossing is. Op deze wijze zou de eigenaar van het pand zijn eisen kunnen verminderen waardoor toch de oplossing met het voetpad hier kan worden gerealiseerd. De Gemeente heeft voor de oplossing met een apart fietspad de voorkeur."

pagina 7, bij Gamersche dijk, vijfde zin;

De heer Penninx geeft aan dat zijn vraag betrekking had op de aanleg van een drainage over de hele lengte aan de binnenzijde van de keermuren. De heer De Bruijn geeft aan dat het antwoord op zijn vraag dan niet meer helemaal klopt, want het is niet zo dat bij alle keermuren een drainage moet komen. De aanleg van drainage zal als aandachtspunt bij het uitwerken van het ontwerp worden meegenomen.

pagina 9, punt 3;

'Havenstraat' wordt gewijzigd in 'Havendijk'.

3. Bespreking van het Voorkeursalternatief

De heer Vonk geeft een nadere toelichting op het Voorkeursalternatief. Er zijn enkele punten nader uitgewerkt en er is bij de Haven een nieuw alternatief uitgewerkt.

Alternatief bij de Haven.

Het nieuwe alternatief bij de Haven is een oplossing die de situatie in de toekomst vastlegt. Omdat de ruimte aan de stad-zijde kleiner wordt kan bij een toename van het verkeer hier niet opnieuw een rotonde worden aangelegd. De oplossing is in samenwerking met de verkeerskundig adviseur van de Gemeente tot stand gekomen. Het nieuwe alternatief bij de Haven heeft ook consequenties voor de waterkering bij Tivoli, in die zin dat bij het nieuwe alternatief de waterkering bijvoorkeur voor Tivoli langs moet. De reden hiervoor is dat Tivoli anders aan drie zijden wordt ommuurd met een muur van 1.5 tot 2 m hoog. Tevens is het terrein achter Tivoli dan niet meer bereikbaar. Er zal daar geen coupure kunnen komen. Een keermuur voorlangs wordt 0.9 m hoog, in combinatie met een coupure om de toegankelijkheid van het pand te waarborgen.

Hierbij moet ook rekening worden gehouden met de parkeerplaats naast Tivoli. Bij een keuze voor de oplossing met een keermuur voor Tivoli langs, moet in goed overleg met de eigenaar worden gekomen tot een eind-ontwerp. De weg voor Tivoli ligt relatief hoog, waardoor het beeld van een hoge muur voor Tivoli langs in de praktijk zal meevallen. In het ontwerp langs de Steenweg is bewust gekozen voor een scherpe knik, in verband met de continuïteit van het ontwerp.

De heer Busker vraagt hoe het zit met de bereikbaarheid van de Havendijk in verband met groot transport. De heer Vonk zegt dat is uitgegaan van een goede bereikbaarheid. De heer Busker zegt dat de rotonde omwille van de verkeersveiligheid is aangelegd, gelden die redenen nu niet meer? De heer Penninx zegt dat de rotonde is aangelegd in een periode dat dat in de mode was. De keuze voor een rotonde op deze plek was echter minder gelukkig. Door een extern adviseur wordt de nieuwe situatie waarbij de rotonde door een T-kruising wordt vervangen, als acceptabel beoordeeld.

De heer Mostert stelt de variant voor waarbij de keermuur opschuift tot aan de parkeerplaatsen en waarbij de rotonde verschuift in de richting van het 'Gatje van Opa'. De heer Vonk antwoordt dat de rotonde geen ontwerp-uitgangspunt is. De heer De Bruijn benadrukt dat er op zeer korte termijn (uiterlijk 12 december 1997) een keuze moet worden gemaakt ten aanzien van de verkeersafwikkeling. Tenzij de Gemeente Zaltbommel na overleg met haar verkeersdeskundige aangeeft dat de voorgestelde oplossing niet verantwoord is uit oogpunt van verkeersveiligheid en verkeersafwikkeling zal deze hoofdkeuze niet worden gewijzigd. Op basis van de hoofdkeuze vindt de verdere uitdetaillering plaats.

Coupure bij de wasserij

De heer Vonk geeft aan dat de coupure bij de voormalige wasserij uit de 19^e eeuw dateert en is opgebouwd uit baksteen en natuursteen en voorzien van een afdekplaat. Hier moet echter een nieuwe coupure komen, omdat de huidige -technisch- niet voldoet. Ten aanzien van de opbouw van deze coupure moet ten opzichte van de andere aan te leggen coupures duidelijk blijken dat hier altijd al een coupure was en zullen soortgelijke bouwmaterialen worden gebruikt.

Verlichting

De heer Vonk geeft aan dat aanvankelijk was gekozen voor een universele verlichting voor het hele traject. Bij de Waalkade is het echter niet mogelijk om een verlichting aan te leggen die zowel de Waalkade als het voetpad verlicht. Dit, vanwege de bomen. Er is derhalve een andere oplossing gezocht. Voor de Waalkade is aansluiting gezocht bij de verlichting van de binnenstad. Voor het voetpad is een ontwerp gemaakt waarbij de verlichting wordt geïntegreerd in de keermuur.

Park

De heer Vonk geeft aan dat rondom de oude stad een groene gordel ligt. Oorspronkelijk maakte dit, inclusief het Waalfront, onderdeel uit van de vestingwerken. De stadswallen zijn in de vorige eeuw getransformeerd in een park in de engelse landschapsstijl. De ingrepen langs de Waalkade moeten passen binnen het grotere geheel van de stadswallen. Vanaf de wandelroute langs het Waalfront moet men als het ware uitgenodigd worden om de wandeling over de stadswallen voort te zetten. Enige aanpassing van het hoofdwandelpad moet dan plaatsvinden met name ten aanzien van de bruikbaarheid. Bij de materiaalkeuze dient aangesloten te worden bij het huidige beeld. De heer Jansen geeft aan dat er voor de activiteit een vergunning nodig is op grond van de Monumentenwet. De heer Bervaes gaat accoord met het ontwerp onder randvoorwaarde dat dit in overleg met Monumentenzorg wordt uitgevoerd.

De heer Vonk geeft aan dat er overleg is geweest ten aanzien van de randvoorwaarden van het ontwerp met de Rijksdienst voor de Monumentenzorg.

Concept-Voorkeursalternatief

De discussie staat in het licht van de verklaring die de zaltbommelse leden van de adviesgroep aan het begin van de vergadering hebben afgelegd. De zaltbommelse leden van de adviesgroep merken op dat zij akkoord gaan met het Voorkeursalternatief onder het voorbehoud van een flexibele kering over een hoogte van 70 cm in plaats van 50 cm langs het Waalplein en de Waalkade als mede een flexibele kering langs de Molenwal. De veiligheid is hierbij niet in het geding. Het gaat om de LNC-waarden. De vraag vanuit de zaltbommelse leden van adviesgroep is de volgende: "Als een flexibele kering over 50 cm acceptabel is, waarom is dan een flexibele kering over een hoogte van 70 cm niet acceptabel?"

De heer De Bruijn geeft aan dat, waar een flexibele kering wordt toegepast en over welke hoogte, dit niet is ingegeven door de discussie of de constructie veilig is te maken. Primair gaat het om de aanwezigheid van dominante LNC-waarden. Bij de vraag 50 of 70 cm is bijkomend het aspect veiligheid.

De heer Kuipers geeft vervolgens een toelichting op de afweging die er is gemaakt ten aanzien van de hoogte van een flexibele kering. Dit doet hij aan de hand van de tabellen uit de technische leidraad van de TAW, zodat voor iedereen duidelijk is waar de problemen liggen. De ingevulde tabellen zijn als bijlage bij dit verslag gevoegd.

De heer Ford concludeert dat de communicatie tussen de adviesgroep en het Polderdistrict wat betreft de toepassing van de technische leidraad en de discussie over het hanteren van de LNC-waarden, is mis gegaan. Hij hoopt dat de aandacht die nu aan dit punt van de zijde van de adviesgroepleden en het Polderdistrict is gegeven, elkaars positie verheldert. Hij voegt toe dat, op grond van de technische leidraad en het hanteren van LNC-waarden het toepassen van een flexibele kering getoetst is. Op grond van deze punten zal tot een maatschappelijk aanvaardbare oplossing moeten worden gekomen. Op dit moment lijkt de discussie uit te komen op het punt of een verschil van 20 cm al dan niet te overbruggen is.

De vraag is nu volgens de heer Bervaes, in welke mate de faalkans beïnvloed wordt door een flexibele kering die 20 cm hoger is dan het Polderdistrict voorstelt of door een langer tracé. De heer Kuipers geeft aan dat dat met de voorgestelde middelen niet haalbaar is, er moet in dat geval voor een tweede keermiddel worden gekozen of voor een heel ander systeem. Bijvoorbeeld een hydraulisch systeem waarvan het de vraag is of de kosten van een dergelijk systeem opwegen tegen de LNC-waarden.

De heer Hotke geeft aan dat dit nieuw is voor de adviesgroep. Met de inachtneming van de bereidheid om tot elkaar te komen, moet er toch overeenstemming kunnen worden bereikt over de resterende 20 cm. Begrepen is dat het de LNC-waarden zijn die voor het Polderdistrict aanleiding zijn om af te zien van de laatste 20 cm.

De heer Ford geeft aan dat de ene partij zegt dat de laatste 20 cm nog kan worden overbrugd en de andere partij zegt dat daar nu juist de grens ligt. Er zijn dus twee posities in de discussie die, naar de indruk van de heer Ford, niet overbrugbaar zijn. De heer Hotke is het hiermee oneens. De adviesgroep heeft altijd gedacht dat het Polderdistrict niet bereid is om verder te gaan vanwege de veiligheid. Nu blijkt het echter om de waardering van de LNC-waarden te gaan. Op basis hiervan zou het goed zijn om nader te overleggen over de laatste 20 cm. De laatste 20 cm zijn dus wel overbrugbaar naar de mening van de heer Hotke.

De heer Ford concludeert dat er een veiligheidscriterium is, waar iedereen het over eens is. Bij de technische oplossing is een marge. Bij de nadere invulling gaat het om de vraag hoe zwaarwegend de LNC-waarden zijn om nog iets van de marge af te halen.

De heer De Bruijn zegt dat het op deze wijze goed is verwoord. Hij geeft aan dat, ook met de nadere uitleg van de heer Kuipers over de faalkans in de afweging, het Polderdistrict de oplossing als verwoord in het voorkeursalternatief maximaal haalbaar acht, ook op grond van financiële overwegingen. De heer De Bruijn stelt ten aanzien van de marge bij het Waalplein en de Waalkade dat bij een flexibele kering over een hoogte van 50 cm geen sprake is van een afname van de beleving ten opzichte van de bestaande situatie. Dit speelt zodoende geen dominante rol, gezien vanuit de LNC-waarden. Toetsend aan de faalkansbenadering blijkt er geen verdere marge meer te zijn. Er is dus geen marge ten aanzien van LNC-waarden en geen marge ten aanzien van de faalkans. Er is dus sprake van een verschil van inzicht dat niet door nieuwe argumenten kan worden overbrugd.

De heer Van Zanden zegt dat de LNC-waarden nader moeten worden geconcretiseerd, zodat deze net als de veiligheid zijn te kwantificeren en te verifiëren. Op basis hiervan kan pas een onderbouwd advies worden gegeven. Het gaat hierbij om de marge van 20 cm bij de Waalkade/Waalplein en de toepassing van een flexibele kering bij de Molenwal.

Het gaat hierbij om al of niet aanwezig zijn van LNC-waarden. Een flexibele kering over 50 cm langs de Molenwal is even veilig als langs de Waalkade. Het gebeurt echter hier niet omdat de LNC-waarden zouden ontbreken.

De heer Vonk geeft aan dat de LNC-waarden moeilijk getalsmatig zijn te waarderen, zoals dat bij de faalkansbenadering wel kan. Het gaat bij de waardering van de LNC-waarde vooral om het gezond verstand. Het gaat in eerste instantie om het maken van een veilige waterkering, dit is bepalend voor de hoogte waarover de flexibele kering wordt toegepast. Met 50 cm wordt voldaan aan zowel de veiligheid als de LNC-waarden. Ten aanzien van de marge van 20 cm zegt de heer De Bruijn dat achteraf toetsend aan de faalkansbenadering er helemaal geen marge meer blijkt te zijn. Op basis hiervan is er dus geen marge ten aanzien van LNC en ten aanzien van de veiligheid.

De heer Ford concludeert dat er ten aanzien van de LNC-waarden een discussie is geweest, daarna is er nog eens naar de faalkans gekeken. Bij 50 cm zitten we goed en bij 70 cm zitten we fout ten aanzien van de faalkans. Op basis hiervan is er dus geen marge volgens het Polderdistrict.

De heer Penninx constateert dat, wanneer ook de resterende 20 cm wordt toegevoegd, dit tot een enorme kostenstijging leidt. Hierover zou meer duidelijkheid moeten komen. De heer De Bruijn zegt dat de kosten tot nu toe niet in de discussie zijn betrokken. De kosten worden echter goed in de gaten gehouden. Verwacht wordt dat de kosten nu al hoger uitkomen dan nu in de raming staat. De kosten vormen echter niet het grootste discussiepunt, wanneer daar de juiste argumenten voor worden aangevoerd. Bij een dominant hogere kostenpost moet worden verwacht dat daar door het bestuur van het Polderdistrict geen groen licht voor wordt gegeven.

Concept-Voorkeursalternatief <de tekst>

Algemeen;

De heer Bervaes vraagt of de materiaalkeuze ook wordt opgenomen in het Voorkeursalternatief. Mevrouw Voskens bevestigt dit.

De heer Van Zanden vraagt opmerkingen in tekst, in de zin van dat iets 'fraaier' is te vermijden tenzij het duidelijk is wie dat vindt.

pagina 4;

De heer Penninx merkt op dat als voorkeursvariant bij de Kastanjewal moet worden uitgegaan van de 'brede' oplossing. De 'smalle' variant moet als variant worden aangehouden, uit oogpunt van kosten.

De heer Veraa vraagt wat het Voorkeursalternatief in dit kader inhoudt. Is dit het voorstel van het Polderdistrict aan de bevolking om de waterkering op deze wijze uit te voeren? Mevrouw Voskens geeft aan dat dat klopt. Voorafgaand wordt in de Projectnota/MER het hele afwegingsproces aangegeven waarom het Voorkeursalternatief gekozen is. De heer De Bruijn geeft aan dat in het Voorkeursalternatief niet de 'brede' variant wordt opgenomen. Tot voor de definitieve besluitvorming is het mogelijk dat het Voorkeursalternatief alsnog wordt gewijzigd in de 'brede'variant.

pagina 5;

De heer Van Zanden vraagt nog eens aandacht te geven aan de mogelijkheid van een gescheiden wandel- en fietspad, gezien de breedte van het wandelpad op de waterkering langs de Waalkade. De heer Vonk stelt voor om een aparte fietsstrook aan te geven in de bestrating, aan beide zijden van de Waalkade.

pagina 6;

De heer Metz geeft aan dat de faalkans bij de Molenwal onduidelijk is. De heer De Bruijn geeft aan dat de faalkans hier niet aan de orde is het gaat hier in eerste instantie om de LNC-waarden. De beleving is hier anders dan bij het Waalplein. Daarom komt er geen flexibele kering langs de Molenwal. De heer Metz geeft aan hierover een andere mening te hebben.

pagina 7;

De heer Busker vraagt hoever het bolwerk De Kat de haven in gaat. Dit mag geen problemen opleveren voor de schepen in de haven. De heer Vonk zegt dat het bolwerk iets van vorm verandert en hooguit enkele meters de haven in zal gaan.

pagina 8;

De heer Penninx vindt het beter om het gras bij de parkeerplaats te vervangen door basalt. Gras blijft niet mooi. Basalt past beter bij het bolwerk. De zaltbommelse leden van de adviesgroep sluiten zich hierbij aan. De heer Vonk plaatst hier echter een kanttekening bij. Er kan ook gebruik worden gemaakt van bodembedekkers. Dit is een punt van nadere uitwerking.

De heer Veraa vraagt hoe het eindadvies van de adviesgroep wordt opgenomen in de eindrapportage. Er ligt namelijk een meningsverschil. Er zal een voorstel moeten komen van het Polderdistrict aan de inwoners over hetgeen het Polderdistrict wil. Tevens moet de mening van de adviesgroep herkenbaar terug te vinden zijn in de eindrapportage. De heer Van Zanden stelt voor dat dit ook wordt opgenomen in de aanbiedingsbrief aan de beslis-instantie.

4. Planning en voortgang

12 januari 1998 om 09.30 uur vindt de volgende bijeenkomst plaats van de adviesgroep.

5. Rondvraag

De heer Tiggelman maakt zich zorgen over het water in de haven: "hoe komt bij laag water de voet van het talud eruit te zien bij het bolwerk". De heer Van der Kruyk geeft aan dat, zodra dat deel van het plan klaar is, de heer Tiggelman en de heer Busker daarover worden geïnformeerd.

Om 13.30 uur sluit de voorzitter de vergadering.

bijeenkomst Zaltbommelse adviesgroepleden/02.12.97:

- * Er is ontvenczeglijk een aantal belangrijke zaken tot stand gekomen.

Hoewel wij ons niet verliezen in details stellen wij wél vast, dat er toch belangrijke punten blijven, die ons inziens geen juiste oplossing dreigen te krijgen. Dan hebben we het wéér over o.a. Waalkade en Molenwal !

Enerzijds is het niet zo, dat wij uit prestige-overwegingen ons gelijk zoeken door telkens opnieuw dezelfde onderdelen naar voren te brengen.

Anderzijds worden wij door degenen die wij vertegenwoordigen wél mede-verantwoordelijk gehouden voor de straks, zichtbare, bereikte resultaten!

Wij menen in alle bescheidenheid namens deze inwoners een zeer betrokken vertegenwoordiging te vormen, die niet gespeend is van technische- en esthetische kwaliteiten.

Sinds oktober 1996 werd in de loop van diverse vergaderingen in Druten door ons herhaaldelijk een aantal voor ons belangrijk blijvende punten aangeroerd. Het daarop de steeds tegenover ons gegeven onbevredigende tegenargumenten, dat er nog op geen enkele wijze al beslissingen aan de orde waren en dat alles

- X nog steeds in de fase van bespreekbare ontwikkelingen was ! Langzamerhand werden onze visies als vervelende herhalingen

- X beschouwd en als zodanig met merkbare irritatie ontvangen.

Nu we het eindstadium van definitieve vaststellingen naderen zijn onze opvattingen langzamerhand, zonder aanvaardbare

- X argumentatie, als gepasseerde stations afgedaan door middel van het bekende "stap-voor-stap"-vergadersysteem !

Met als resultaat : zwart op wit in de besluittrant !

Wij hebben er zeer grote problemen mee om deze al of niet bewuste taktiek te accepteren.

3/12/97

Mening van Red ons Rivierlandschap en
van Bond Heemschut

1. Kastanjewal - conform voorstel
2. Coupure wasserij - oude materiaal zoveel mogelijk weer gebruiken
3. Waalkade - 70 cm flexibel
4. Veeiweg - conform voorstel
5. Westrijde Waalplein - geen muur, liefs flexibel
6. Molenwal - wanneer mogelijk ook flexibel
7. "de Kat" - conform voorstel + basaltbekleding
8. Haven - conform laatste voorstel - trapsgewijze parkeren
9. Tivoli - achterlangs wanneer mogelijk of muur Tivoli als waterkering gebruiken of aanpassen
10. Wallen - zoveel mogelijk in stand houden. Paden met granulaat dus niet met "Portugese keertjes"

Besprekingsverslag

Plaats en datum

Druten, 3 december 1997

Verslagnummer

V977, nr. 7

Kenmerk

1262341

Notulist

de heer E. Mol

Aanwezig

de heren J.Th.H.M. Penninx, J.J.H.M. Mannaerts, C.F.J.M. Veraa, D. Brachten, B. de Bruijn (voorzitter), W. van der Kruijk, E. Ford, S. Vonk, E. Mol en mevrouw M.E. Voskens-Drijver

Afwezig

de heer J.J. Kuipers en mevrouw P. Haberer

Kopie(en) aan

Aanwezigen, afwezigen, adviesgroepleden, agendaleden, Grontmij intern, M.e.r.-commissie

Betreft

Zevende vergadering van de projectgroep Verbetering Waalbandijken Zaltbommel-Centrum 3 december 1997.

1. Opening, mededelingen en ingekomen stukken

De heer De Bruijn opent de vergadering en heet iedereen welkom.

De ingekomen stukken voor de vergadering van vandaag betreffen:

- het verslag van de adviesgroepvergadering van 2 oktober 1997;
- het verslag van de projectgroepvergadering van 2 oktober 1997;
- het Voorkeursalternatief Waalbandijk Zaltbommel-centrum (concept).

2. Verslag van 2 oktober 1997

Tekstueel

pagina 1;

Toegevoegd wordt bij de bespreking van het verslag van de projectgroep van 2 oktober 1997; "pagina 2, onderaan;

De heer Penninx merkt op ten aanzien van de oplossing bij de voormalige wasserij dat hij heeft willen aangegeven dat het om tactische overwegingen goed zou zijn om aan te geven aan de eigenaar van het pand (het perceel is in erfpacht, Gemeente is eigenaar), dat er ook een andere oplossing is. Op deze wijze zou de eigenaar van het pand zijn eisen kunnen verminderen waardoor toch de oplossing met het voetpad hier kan worden gerealiseerd. De gemeente heeft voor de oplossing met een apart fietspad de voorkeur."

pagina 7, bij Gamersche dijk, vijfde zin;

De heer Penninx geeft aan dat zijn vraag betrekking had op de aanleg van een drainage over de hele lengte aan de binnenzijde van de keermuren. De heer De Bruijn geeft aan dat het antwoord op zijn vraag dan niet meer helemaal klopt, want het is niet zo dat bij alle keermuren een drainage moet komen. De aanleg van drainage zal als aandachtspunt bij het uitwerken van het ontwerp worden meegenomen.

pagina 9, punt 3;
'Havenstraat' wordt gewijzigd in 'Havendijk'.

Het verslag wordt met dank aan de notulist vastgesteld.

3. Bespreking Voorkeursalternatief

Kastanjewal

De heer De Bruin zou graag zien dat de Gemeente deze maand iets kan bereiken bij de heer Haasakkers ten gunste van de oplossing bij de voormalige wasserij. Er is door het Polderdistrict een financiële toezegging gedaan. De heer Haasakkers kan deze kans grijpen. Wanneer hij dat niet doet, dan is dat jammer. Er is nu een bouwvergunning waarbij de strook die nodig is voor de dijkverbetering, vrij wordt gehouden van bebouwing.

De heer Veraa merkt ten aanzien van de parkeerplaats bij de Kastanjewal op dat hij daarover intern overleg heeft gehad met deskundigen bij de provincie, op het gebied van natuur en monumenten. Men was van mening dat de parkeerplaats niet op die plaats past omdat het een uiterwaard betreft. Zodoende kwam men met het idee om de nieuwe parkeerplaats te combineren met de bestaande geasfalteerde parkeerplaats, op de plaats van de nieuwe parkeerplaats achter de Kastanjewal.

De heer Penninx geeft aan dat de bestaande parkeerplaats is gekoppeld aan het bunkerschip en dat de nieuwe parkeerplaats is gekoppeld aan de voormalige wasserij. Hierbij blijft de mogelijkheid open de nieuwe parkeerplaats op termijn te verwijderen. Wanneer de twee parkeerplaatsen worden gekoppeld, wordt de uiterwaard te veel aangetast.

Mevrouw Voskens zegt dat er ook een plan is opgesteld voor de inrichting van de uiterwaard, waarover nu helemaal niet meer wordt gesproken. In dat plan is ook voorzien in een beplanting om de parkeerplaats bij de Rottedamse Bol, om deze visueel af te schermen. In hoeverre moet er rekening worden gehouden in de Projectnota/MER met de inrichting van de uiterwaard?

De heer De Bruijn stelt voor de parkeerplaatsen gescheiden te houden op grond van de argumenten van de heer Penninx. Het is verstandig om ook nog aandacht te geven aan de inrichting van de uiterwaard, zodat bijvoorbeeld de parkeerplaats landschappelijk kan worden ingepast. De tekst uit de visie op de stad Zaltbommel (tussen-rapport) moet hierbij worden gebruikt.

Flexibele keringen

Ten aanzien van de discussie in de adviesgroep over de hoogte van de flexibele kering en de toepassing van een flexibele kering bij de Molenwal, zegt de heer De Bruijn dat tijdens deze bijeenkomst nog eens alle argumenten de revue zijn gepasseerd. De discussie die als zeer nuttig wordt beschouwd heeft, gehoord alle argumenten, echter niets afgedaan aan de eerder gemaakte afweging. Een heroverweging in de projectgroep vindt derhalve niet plaats.

De heer Penninx geeft aan, dat het duidelijk is dat vanwege de bijzondere waarde van het Waalplein en de Waalkade, daar het gewicht wordt gelegd. Gevoelsmatig is de Molenwal ook erg mooi. Maar het is de vraag of het zo bijzonder is dat daar een flexibele kering moet komen. De Gemeente is van mening dat er langs de Molenwal in principe ook een flexibele kering moet komen, maar wanneer dat niet gebeurt zal de Gemeente geen veto uitspreken.

Haven

De heer De Bruijn spreekt zijn waardering uit voor het ontwerp van GSO voor de oplossing bij de Haven. De oplossing van de waterkering voor of achter Tivoli langs is hierbij duidelijk gekoppeld aan de oplossing bij de Haven.

De heer Mannaerts gaat akkoord met de oplossing bij de Haven, aangezien de keermuur verder landinwaarts gaat en er dus meer ruimte voor de rivier komt.

De heer De Bruijn stelt wel dat de situatie (Havendijk, Steenweg, Gamerscheweg) nog door een verkeerskundige nauwgezet moet worden beoordeeld. De heer Vonk zegt dat het al is bekeken door een verkeerskundige. Wanneer voor de voorgestelde oplossing wordt gekozen, is het goed om het nog verder uit te werken samen met een verkeerskundige. Hierbij moet dan ook aandacht worden gegeven aan de boogstralen ten behoeve van het groot-transport. De heer Penninx geeft aan dat hij voor de nieuwe oplossing is. Ten aanzien van de details moet nog nader worden bekeken of de keuze inderdaad ook juist is. De grens van het beschermd stadsgezicht gaat achter Tivoli langs. De Gemeente hecht eraan dat Tivoli wordt beleefd als element aan de weg. Een muurje voor Tivoli kan daarbij funest zijn. Voorlangs kan alleen als de stedelijke kwaliteit behouden blijft. De heer Veraa sluit zich hierbij aan.

De heer De Bruijn concludeert dat de voorgestelde oplossing verder kan worden geoptimaliseerd. Hierbij wordt niet direct een maximale breedte aangegeven voor de coupure bij de Havendijk. Ten aanzien van Tivoli zou de serre iets kunnen worden vergroot. De aanleg van een twee-tal coupures bij Tivoli behoort eventueel ook nog tot de mogelijkheden. Een flexibele waterkering is hier niet aan de orde.

De heer Vonk vraagt wat er met het parkeerterreintje links naast Tivoli moet gebeuren, want dat is niet meer bereikbaar. De heer De Bruijn zegt dat dit bereikbaar moet blijven. Hierover moet zo snel mogelijk overleg plaatsvinden met de eigenaar van Tivoli.

Wandelroute

Ten aanzien van de wandelroute door het stadspark merkt de heer De Bruin op dat dit meer een aangelegenheid is voor de Gemeente. Het is wel een goede gedachte om in het hele verhaal waar we nu mee bezig zijn, dit aspect ook mee te nemen. De heer Vonk zegt dat het park veel onderhoud vraagt. De Rijksdienst voor de Monumentenzorg heeft aangegeven dat het goed zou zijn wanneer er een integraal plan komt voor het behoud van het park. De heer Penninx zegt dat de gemeente heeft besloten de "artikel-12" status aan te vragen. Er is in dit kader intern opdracht gegeven om alle achterstallig onderhoud in beeld te brengen. Voor de stadswallen en stadsmuur is een bedrag van 3,5 miljoen gevraagd.

Kunstwerk

De heer Penninx geeft aan dat er tijdig een heldere opdracht moet worden verstrekt voor de realisering van een kunstwerk op het Waalplein. Dit is nu nog niet opgenomen in de plannen. De heer Penninx stelt voor om in het begin van '98 met een opdracht naar buiten te komen. De heer Van der Kruyk zegt dat dit ook op het lijstje van het Polderdistrict staat. Voorgesteld wordt een lijstje met randvoorwaarden te maken in overleg met de Gemeente. De heer De Bruijn zegt dat de adviseur opdracht heeft gekregen om de financiële aspecten van de gemaakte afspraken in beeld te brengen. Dat heeft betrekking op de kosten voor de dijkverbetering, maar ook op de kosten voor het aanvullende programma. Vervolgens kan ook een beter zicht komen op de beschikbare financiële ruimte die beschikbaar is.

4. Planning en voortgang van het project

12 januari 1998 vindt de volgende bijeenkomst plaats van de advies- en projectgroep.

5. Rondvraag

De heer Mannaerts vraagt wanneer het plan ter visie wordt gelegd. De heer Van der Kruyk geeft aan dat de Commissie dijkverbetering 26 januari 1998 het plan bespreekt, op 2 februari 1998 komt het plan aan de orde in de Dijkstoel en vervolgens wordt het ter visie gelegd. Dat zal ongeveer half februari zijn.

De heer De Bruijn geeft aan dat hij bij een andere Gemeente, waar op verzoek van de Gemeente speciale voorzieningen zijn getroffen, is geconfronteerd met een forse nota voor de leges. De heer De Bruijn verwacht van de Gemeente Zaltbommel een 'creatieve' oplossing, aangezien de leges geheel voor rekening komen van het polderdistrict.

De heer Mannaerts vraagt of er langs het traject nog problemen zijn met de kwaliteit van de bodem. De heer Van der Kruyk geeft aan dat er binnenkort een eerste inventarisatierapport zal verschijnen.

De heer Mannaerts meldt zich af voor de volgende vergadering op 12 januari 1998.

Om 15.00 sluit de voorzitter de vergadering.

INGEKOMEN - 8 JAN. 1998

Voskens

Aan de leden van de advies- en
projectgroep Verbetering Waalbandijk
Zaltbommel-Centrum,

p/a de secretaris,
Postbus 89
6650 AB DRUTEN.

INGEKOMEN bij het polderdistrict			
Groot Mass en Waal			
06 JAN 1998			
Nr.			
KEN	AFD	AT	
DL			

zaltbommel, december 1997

Betreft: gesprek over Molenwal, Waalkade en Informatie/voorlichting.

7-1-1998 → archief
compleet
WV
advies - polder/groen

Overeenkomstig het aanbod, gedaan op de laatstgehouden vergadering met de adviesgroep, om de adviesgroep desgewenst vóór de volgende vergadering op 12 januari a.s. bij te staan en te ondersteunen v.w.b. argumentatie en gedachtenvorming aangaande een eventuele niet-permanente waterkering op de Molenwal, hebben Bervaes, Hotke, Metz en Van Zanden, namens de Bommelse leden van de adviesgroep met de heren W. van der Kruyk van het polderdistrict en S. Vonk van GSO op 22 december j.l. ten huize van de hr Metz gesproken.

In dit gesprek kwamen de volgende punten op tafel:

1. Niet-permanente waterkering Molenwal,
2. Hoogte niet-permanente kering Waalkade,
3. Voorlichting en informatie totale project.

ad 1. Zoals u bekend is, zijn de Bommelse leden van de adviesgroep van mening, dat de hedendaagse beleving van het rivierenlandschap langs de hële Waalkant (dus zowel Waalkade als Molenwal) voldoende LNC-argumentatie zou moeten zijn om óók de Molenwal in te richten met een niet-permanente waterkering van nader te bepalen hoogte.

Deze mening werd, in ieder geval tot op heden, niet gedeeld door polder/GSO.

In bovenbedoeld gesprek nu, hebben de genoemde Bommelse leden van de adviesgroep een huns inziens nieuw argument pleitend voor een niet-permanente kering ingebracht. Dit argument (hierna nader uitgewerkt) is door de heren Van der Kruyk en Vonk als volwaardig LNC-argument erkend, zonder overigens tijdens genoemd gesprek al te concluderen, dat de niet-permanente kering Molenwal er nu dan ook moet komen; de argumentatie zal in de eerstkomende vergaderingen van advies- en projectgroep met overige voors en tegens moeten worden gewogen, waarna alsdan een beslissing zal moeten worden genomen.

De "polder" heeft hiervoor ruimte geboden qua tijd.

Wat houdt nu de nieuw-ingebrachte argumentatie in ??

Wel, waren de tot nu toe gehanteerde argumenten gebaseerd op de historische en vooral huidige situatie, het nieuwe argument heeft betrekking op toekomstige ontwikkelingen.

Zich nú op de Molenwal bevindend, wordt een groot deel van het panorama noordwaarts in beslag genomen door de opstallen etc. van Van der Roest en Busker.

Met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid zullen o.i. die opstallen e.d. ooit verdwijnen en verplaatst naar elders. Het kan 10, 20 of 50 jaar duren, maar reeds in gang gezette maatschappelijke ontwikkelingen zullen leiden tot verplaatsing.

(De recente historie Waalfront-West is in dat opzicht te zien als een eerste vingeroefening).

Het is dan ook de moeite waard om onder ogen te zien wat er na verplaatsing van Van der Roest en Busker met dat Waalfront-West gebied moet gebeuren.

Ons inziens zijn er dan in principe twee mogelijkheden, te weten:

- a) sanering en (gedeeltelijke) ontgraving in het kader van ruimte-voor-de-rivier, rekening houdend, uiteraard, met de historische situatie.
- b) (gedeeltelijke) bebouwing waarbij rekening wordt gehouden met enerzijds het zicht van daar op het

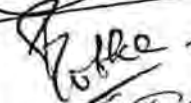
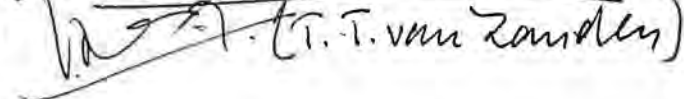
beschermd stadsgezicht (ook Molenwal) van Zaltbommel,
anderzijds met het zicht vanaf het stadsfront Zaltbommel op die (gedeeltelijke) bebouwing.
In ieder geval is het zaak, met de hier voor bedoelde ontwikkelingen nu al rekening te houden waar het
gaat om de hoogte van de waterkering Molenwal en die dan ook vanaf een nader vast te stellen peil
"flexibel" uit te voeren.

ad 2. Het is genoemde leden van de adviesgroep nog niet goed duidelijk waarom, waar een niet-permanente
kering van 50 cm hoog haalbaar blijkt, een zelfde soort kering van 70 cm niet zou kunnen. Een nader
informatief gesprek met de heer Kuipers te uwent is dringend gewenst!
(Noot: Inmiddels is tussen data van dit gesprek en ontvangst van deze brief contact geweest met de heer
Hotke over dit onderwerp ?!).

ad 3. Naar aanleiding van het onder punt 1 hiervoor vermelde, is door de leden van de adviesgroep de
wens geuit om de Bommelse bevolking meer en beter te informeren en bij het gehele proces te betrekken
door o.a. gebruik te maken van Transmedia en De Toren. Verwezen is naar bijvoorbeeld de indertijd
gedurende twee jaren in De Toren verschenen feuilleton van de hand van de hr ir C. Metz over de bouw van
de Martinus Nijhoff-brug.
Afgesproken is, dat polder/GSO diverse mogelijkheden zullen bezien en hierover zullen terugkoppelen in
de ek vergadering van de adviesgroep.

Graag zien wij dus vorenstaande punten met de dzz gegeven toelichting geplaatst op de agenda van de a.s.
vergaderingen advies- en projectgroep.

Met vriendelijke groet,

1  (J.C.A.M. Bervaes)
2  (P.C.A. Hotke)
3  (C.B. Metz)
4  (T.T. van Zandbergen)

afschrift aan:

- bestuur van de gemeente zaltbommel
- ing W V van der Kruyk, polderdistrict
- de heer S Vonk. GSO
- Bommelse leden adviesgroep.

**9 Verslag Advies-/Projectgroep
Waalbandijk Zaltbommel-centrum
d.d. 12 januari 1998**

Besprekingsverslag

Plaats en datum
Druten, 12 januari 1998

Verslagnummer
V976, nr. 8

Kenmerk
1262341

Notulist
de heer E. Mol

Aanwezig

Gem. Monumentencommissie Zaltbommel:

de heer J.C.A.M. Bervaes

Watersportvereniging de Golfbreker:

de heer J.B. Tiggelman

Vereniging Kring Vrienden van Zaltbommel:

de heer T.T. van Zanden

Belangenvereniging Bewoners Waalkade en Veerweg:

de heren S.A. Mostert, P. Hotke en P.H.G. Burgers

Belangengroep Molenwal/Bolwerk de Kat:

de heren G. van Aalst, W. van Hattum en C.B. Metz

Roest en Busker b.v.:

de heer Th.C. Busker

Bewoner Waterstraat:

de heer P.F. Elbers

Stichting Red ons rivierenlandschap/Bond Heemschut

de heer R.W. Siebers

Rijksdienst voor de Monumentenzorg

de heer F.J. Jansen

Projectgroepleden:

de heren J.Th.H.M. Penninx (gemeente Zaltbommel), D. Brachten (provincie Gelderland) en mevrouw P. Haberer (gemeente Zaltbommel)

Polderdistrict Groot Maas en Waal:

de heren B. de Bruijn en W. van der Kruyk

Grontmij Gelderland:

de heren E. Ford (voorzitter), J. Kuipers en E. Mol

GSO Bureau voor Stedenbouw

de heer S. Vonk

Afwezig

de heren F. Venema, R. van Loenen Martinet, J. Mannaerts, E. Mackay en mevrouw M.E. Voskens-Drijver.

Kopie(ën) aan

Aanwezigen, Afwezigen, projectgroepleden, Agendaleden, Grontmij intern, M.e.r-commissie.

Betreft

Achtste Vergadering Adviesgroep Verbetering Waalbandijken Zaltbommel-Centrum
12 januari 1998.

1. Opening, ingekomen stukken en mededelingen

Opening om 09.30 uur

De heer Ford opent de vergadering, en heet iedereen welkom.

De ingekomen stukken voor de vergadering van vandaag betreffen:

- het verslag van de adviesgroepvergadering van 3 december 1997;
- het verslag van de projectgroepvergadering van 3 december 1997;
- het concept van de Projectnota/MER Waalbandijk Zaltbommel-centrum;
- een brief van de heren Bervaes, Hotke, Metz en van Zanden van december 1997.

Ten aanzien van de brief deelt de heer Van Zanden mee dat deze brief mede namens de andere Zaltbommelse leden van de adviesgroep is geschreven. De aanleiding voor het opstellen van de brief is dat tijdens de vorige vergadering de adviesgroep in de gelegenheid is gesteld om nog argumenten aan te dragen die zouden kunnen pleiten voor een flexibele kering langs de Molenwal. Er heeft vervolgens een bijeenkomst plaatsgevonden waarbij de heren Van der Kruyk en Vonk ook aanwezig waren. In de brief wordt een aanvullende argumentatie aangedragen die pleit voor een flexibele kering langs de Molenwal. Aangezien de Projectnota/MER nu in de concept-fase is, moeten er nog aanpassingen kunnen worden doorgevoerd. De inhoudelijke behandeling van de brief vindt plaats bij de bespreking van de Molenwal.

De Zaltbommelse leden van de adviesgroep zijn van mening dat in de Projectnota/MER geen toekomstvisie is opgenomen. Er wordt gesproken over het verleden en het heden, maar er zou wellicht ook iets kunnen worden gezegd over toekomstige ontwikkelingen die van invloed zouden kunnen zijn op de kering.

2. Verslag van 2 oktober 1997

Adviesgroep; tekstueel
pagina 3;

De naam 'Haasakkers' wordt gewijzigd in 'Haasakker'.

pagina 6, voorlaatste alinea, eerste en tweede zin;

Na 'De heer Penninx constateert dat' wordt toegevoegd 'het argument van het Polder-district is'. Na de tweede zin wordt toegevoegd 'voor de afweging'.

De heer Hotke merkt op dat bij de vorige vergadering (3 december 1997) niet tot een eensluidend standpunt kon worden gekomen ten aanzien van de 0,7 m flexibele kering langs de Waalkade en de aanleg van een flexibele kering langs de Molenwal. Tijdens die vergadering is ook kennis genomen van de rekenmodellen. Dit gaf voor de adviesgroep aangrijpingspunten om inhoudelijk te reageren op de argumenten zoals deze worden gebruikt door het Polderdistrict. Er is toen besloten dat alles vast wordt gesteld met uitzondering van Molenwal en Waalkade. Voor die delen werd de adviesgroep nog in de gelegenheid gesteld om argumenten aan te dragen die steekhoudend kunnen zijn voor een andere oplossing. De adviesgroep zou de rekenmodellen zo spoedig mogelijk krijgen toegezonden, zodat nog voor de kerst zou kunnen worden gereageerd, want daarna zouden de stukken naar de drukker gaan zodat een en ander 12 januari 1998 klaar zou zijn. Deze tekst die wordt gemist in het verslag wordt als nog toegevoegd. Vervolgens zegt de heer Hotke dat na de vergadering van 3 december 1997 de heren Mackay en Vonk hebben aangeboden om een helpende hand toe te steken ten aanzien van de gelegenheid die is geboden om argumenten aan te dragen voor een andere oplossing bij de Molenwal. De heer Vonk zegt dat was afgesproken "wanneer er andere argumenten zouden zijn die nog niet bekend zijn, dan willen we die graag snel horen". Ten aanzien van de Molenwal heeft op 22 december zodoende 1997 die bijeenkomst plaats gevonden.

Adviesgroep; inhoudelijk

pagina 2, onderaan;

De heer Mostert zegt dat er ten aanzien van de MHW-standen overleg is geweest met de heer Kuipers. Het verschil van inzicht dat bestond is nu verdwenen.

pagina 4, ten aanzien van de rotonde bij Tivoli;

De heer Busker merkt op dat de meerderheid van de adviesgroep van mening was dat de rotonde daar moet blijven uit veiligheidsoverwegingen. De rotonde is destijds niet alleen aangelegd als een mode-verschijnsel. De heer Penninx zegt dat de kern van de tekst wel klopt.

pagina 4;

De heer De Bruijn vraagt of er nog nieuws is omtrent de voormalige wasserij. De heer Penninx deelt mee dat er een gesprek is geweest met de heer Haasakker. Afgesproken is om in januari 1998 een taxatieprocedure in gang te zetten. De stand van zaken ten aanzien van de bouwvergunning is nog bekeken, hetgeen een extra argument geeft om te denken dat het proces succesvol zal kunnen worden afgerond.

pagina 7, onder aan;

De heer Tiggelman heeft tekeningen gezien ten aanzien van de situatie in de haven. Hij geeft aan moeite te hebben met de oplossingen die zijn aangegeven. Afgesproken wordt dat de heren Tiggelman en Busker en de heren Van der Kruyk en Kuipers hierover nader met elkaar over overleggen om tot een bevredigende oplossing te komen.

Projectgroep; inhoudelijk

pagina 2, halverwege;

De heer Van Zanden leest daar '*De heer De Bruijn stelt voor*', er staat niet of het voorstel ook wordt aangenomen. De heer De Bruijn antwoordt dat het voorstel was om het te verwerken op die manier. Aangezien het nog geen afgerond plan betreft, kan met de huidige formulering worden volstaan. Uit het nu voorliggende voorstel moet kunnen worden afgeleid dat het voorstel is gevolgd.

pagina 2, onder aan;

De heer Van Zanden vraagt zich af of de Gemeente de mogelijkheid heeft een veto uit te spreken, zo ja wat is de waarde daarvan, en heeft de heer Penninx dat ook zo gezegd?

De heer Penninx zegt dat de tekst klopt, het is zo gezegd. De heer Brachten geeft aan dat de Gemeente bijvoorbeeld geen medewerking kan verlenen aan de wijziging van het bestemmingsplan of de verlening van vergunningen. Die opstelling kan worden opgevat als een soort veto. De Gemeente heeft aangegeven dat men wel haar medewerking zal verlenen en dat is dus wel goed om te weten.

pagina 3, onder aan de eerste alinea;

De heer Penninx merkt op dat er wel staat dat een flexibele kering bij Tivoli niet aan de orde is, maar de heer De Bruijn heeft wel gezegd dat de mogelijkheid van een extra brede coupure wel aan de orde zou kunnen zijn. De heer De Bruijn zegt dat er in principe wordt uitgegaan van twee coupures, maar wanneer blijkt dat er goede argumenten worden aangedragen om daar één brede coupure van te maken, dan moet het ontwerpteam dat verder uitwerken. Dus wanneer er goede argumenten aan ten grondslag liggen, is het bespreekbaar.

3. Bespreking van het concept van de Projectnota/MER

De heer Burgers vraagt wie de Commissie MER is. De heer Van der Kruyk geeft aan dat de Commissie MER een onafhankelijke door de regering ingestelde adviescommissie is die aan het bevoegd gezag (de provincie) advies geeft. Zij bekijken of de LNC-waarden goed in beeld zijn gebracht bij de verschillende afwegingen. Als dat goed is gebeurd zullen zij een positief toetsingsadvies geven aan de provincie. De Commissie MER bestaat uit een groot aantal onafhankelijke deskundigen. Voor ieder MER wordt een werkgroep van deskundigen samengesteld die het MER toetsen. Het toetsingsadvies van de Commissie is openbaar. De heer Brachten geeft aan dat de werkgroep die het MER beoordeelt al lang bekend is. Zij hebben namelijk ook de Startnotitie beoordeeld en de adviesrichtlijnen opgesteld.

Hoofdstuk 1

De heer Van Zanden vraagt of het niet verstandig zou zijn om een paragraaf te wijden aan mogelijke toekomstige ontwikkelingen, met een terugkoppeling naar de verschillende onderdelen uit de rapportage waarmee dat verband zou kunnen houden. De heer Brachten vraagt wat er nu van de toekomstige ontwikkelingen bekend is. De heer Van Zanden zegt dat het belangrijk is bij dergelijke projecten rekening te houden met de toekomstige ontwikkelingen, dat gebeurt in feite wel ten aanzien van de veiligheid. Bij toekomstige ontwikkelingen hoort bijvoorbeeld een toenemende drukte op de rivier, de ruimte voor de rivier, mogelijke kanalisering en uitdieping van de rivier, de toename van de recreatieve waarde, de natuurwaarden etc. In de uiterwaarden en langs de oevers zal geen bebouwing plaats mogen vinden. Bij het Waalfront-west is dat immers door twee ministers afgeblazen. De bebouwing die daar is zal, naar een aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid, in de toekomst verdwijnen, voor zover het geen grote cultuurhistorische waarde heeft. Het gaat hierbij om de bedrijvigheid van Van der Roest en Busker. Bij de parkeerterreinen bij de Kastanjewal en de Rotterdamse bol is bijvoorbeeld wel aan de toekomst gedacht. Door deze twee parkeerterreinen niet te koppelen, kan het terrein bij de Kastanjewal op termijn weer worden geamoveerd. De heer Ford geeft aan dat hoofdstuk 3 is gewijd aan de bestaande situatie en de autonome ontwikkeling, dat is ook de plaats waar het algemene punt ten aanzien van de toekomstige ontwikkelingen thuis hoort. Tevens hoort het thuis in hoofdstuk 4 bij de afweging.

De heer De Bruijn stelt dat hetgeen de heer Van Zanden opmerkt in feite al staat opgeschreven op pagina 25, 26 en 27. Het enige wat er niet in staat, is dat het bedrijf Van der Roest en Busker daar zal verdwijnen, omdat dat nog geen beleid is. Dat de wens bestaat bij een aantal mensen, dat klopt. De heer Van Zanden zegt dat er wel pogingen zijn gedaan in het recente verleden om de bedrijvigheid daar te verwijderen die helaas niet door zijn gegaan. Het idee zal echter wel gehandhaafd blijven bij de beleidsmakers, dat is zeker.

pagina 5, paragraaf 1.2, vijfde zin;

De heer Van Zanden verzoekt de zin *'Daarbij wordt beoogd met de noodzakelijke technische ingrepen zoveel mogelijk rekening te houden met:'*, 'het rekening houden met' te wijzigen in 'waar mogelijk het versterken van:'. Dat is namelijk wat positiever.

De heer Jansen zegt dat cultuurhistorische waarden niet kunnen worden versterkt. Deze waarden zijn er of zijn er niet. De heer Ford geeft aan dat je met 'het rekening houden met' in beleidszaken alle kanten op kan, de toetsing zit echter op de plaats waar het uitgewerkt is en dat is hoofdstuk 4. Na enige discussie wordt besloten deze wijziging niet door te voeren.

pagina 9, eerste regel;

De heer Hotke vraagt om wat meer uitleg mede gezien in het kader van de uitspraken van de commissie RWG van de Gemeente Zaltbommel. De heer Penninx geeft aan dat de Gemeente ten aanzien van de Molenwal een ander standpunt huldigt dan de rest van de projectgroep en dat de Gemeente wel akkoord gaat met de flexibele kering over een hoogte van 0,5 m langs de Waalkade. De heer Hotke zegt te hebben begrepen uit de vergaderingen van de Commissie RWG, dat alle partijen zich hebben uitgesproken voor het blijven bepleiten van 0,7 m flexibel langs de Waalkade én flexibel langs de Molenwal. De heer Penninx stelt dat hier in de Projectnota/MER het planproces wordt beschreven. Afhankelijk van het verloop van het proces van vandaag zal de formulering al dan niet moeten worden aangepast.

Hoofdstuk 2
geen opmerkingen.

Hoofdstuk 3
pagina 21, derde alinea;
De heer Elbers geeft aan dat daar toegevoegd moet worden dat achter de panden Waalkade 8 t/14 de Stadsmuur nog op zijn volle hoogte aanwezig is. Dit houdt in dat ook figuur 3.1 moet worden aangepast.

De heer Ford geeft aan dat in hoofdstuk 3 ook nog een paragraaf zal moeten worden opgenomen ten aanzien van de toekomst. De heer De Bruijn geeft hierbij de nuancering dat er nog geen beleid is geformuleerd ten aanzien van de bedrijfstereinen van Van der Roest en Busker.

Hoofdstuk 4
pagina 34, derde alinea;
De heer Van Zanden geeft aan dat daar een paragraaf is gewijd aan de toekomst visie. Dit sluit goed aan op hetgeen hij al eerder heeft gezegd ten aanzien van de toekomst.

Hoofdstuk 5
pagina 42;
De heer Hotke wil op basis van de te maken afspraak met de heer Kuipers nog niet ingaan op paragraaf 5.3. Er moet echter wel notie van worden genomen dat de Zaltbommelse leden van de adviesgroep hier nog wel het een en ander op te merken hebben. Een definitief standpunt kan pas worden ingenomen na het gesprek met de heer Kuipers.
pagina 44, tweede alinea, vierde zin;
De heer Van Zanden geeft aan dat de woorden 'nog net' weg moeten. De heer Ford stemt hiermee in.
pagina 45, vijfde alinea, derde zin;
De heer Mostert vraagt of de 'circa 10 m' nog wel klopt. Uit de figuur uit de Projectnota/MER blijkt namelijk de lengte groter is geworden. Het moet daar bij voorkeur smaller op basis van de relatie stad-rivier. De heer Kuipers antwoordt dat het smaller wordt, de lengte zal circa 7 tot 8 meter worden. De muur moet doorlopen tot de knik. Tevens gaat de muur achter de monumentale bank langs. De heer Hotke vraagt of ook kan worden volstaan met een kolom. De heer Kuipers antwoordt dat op de plaats waar de muur een knik maakt, evenwijdig aan de Waal dan een dubbele kering moet komen met een weer een kolom op de hoek. Tevens moet er worden gewerkt met passtukken ten behoeve van de opbouw van de flexibele kering. De voorkeur is daarom om een

muur aan te leggen tot en met de knik. Daarbij kan de bank aan de rivierzijde achter die doorgaande muur liggen.

pagina 45, onder aan;

De heer Ford is van mening dat hier het standpunt van het Polderdistrict helder is verwoord ten aanzien van de extra 20 cm flexibele kering in relatie tot de LNC-waarden. De weerslag van de discussie van de adviesgroep is hier echter nog niet geheel op maat. De heer Ford pleit er voor deze tekst nog aan te passen aan de hand van de verslagen van de vorige en van deze vergadering.

De heer Mostert vraagt of het klopt dat er 2 alternatieven zijn bekeken namelijk de zogenaamde 'Keulse oplossing' en een hydraulisch alternatief. De heer Kuipers antwoordt dat er gekozen moet worden voor een handmatig systeem of voor een hydraulisch systeem. In de nadere uitwerking zijn nog beperkte varianties mogelijk. De heer Burgers zegt dat op pagina 44, derde alinea, staat dat een vaste kering onder MHW wel mogelijk is, maar dat deze zeer duur is. Gemist wordt daar dat er ook andere alternatieven zijn die niet duur zijn, of klopt dat niet? De heer Kuipers geeft aan dat het gaat om een systeem dat ter plekke aanwezig is en dat automatisch omhoog gaat. Als tweede mogelijkheid moet het ook met de hand kunnen worden bediend. Een dergelijk systeem is altijd veel duurder dan een niet automatisch systeem. De heer Burgers geeft aan dat in de tekst niet staat aangegeven dat er een automatisch systeem moet komen. De heer Bervaes vraagt of de automatische oplossing betrekking heeft op de 0,7 of alleen op de 0,2 m (dus tot de waakhogte), dit staat niet in de tekst. De heer De Bruijn antwoordt dat een automatisch systeem alleen betrekking heeft op de volle 0,7 m.

pagina 52;

De heer Van Zanden is van mening dat de hele pagina 52 en begin 53 herschreven zou moeten worden. Er zijn passages die niet kloppen, bijvoorbeeld van einde pagina 52 tot en met het begin van pagina 53 '*(Er zijn bij de derhalve ook sterker ervaren.)*' Dit is geschreven komend vanaf de Molenwal, en dit klopt ook, maar dit klopt ook in omgekeerde richting komend vanaf het Waalplein. In paragraaf 5.5.2 moet tevens rekening worden gehouden met de toekomstige situatie.

De heer Ford geeft aan dat de mening van de adviesgroep te beknopt is weergegeven in paragraaf 5.5.2.

De heer Van der Kruyk geeft aan dat er door de Zaltbommelse leden van de adviesgroep een nieuw argument is ingebracht bij de Molenwal. Bij een hoge waterkering en het mogelijk verdwijnen van het Buskarterrein in de toekomst, kan niet naar de overzijde van de rivier worden gekeken. Daar zou nu al rekening mee moeten worden gehouden. De mening van het Polderdistrict ten aanzien van dit nieuwe argument is dat het theoretisch kan worden meegewogen. De heer Van Zanden zegt dat het gaat om het panorama. Wanneer de bebouwing op het Buskarterrein zou verdwijnen, ontstaat er een panorama vanaf de Molenwal dat ten aanzien van de LNC-waarden vergelijkbaar is met het panorama vanaf het Waalplein en de Waalkade. Die mogelijke toekomstige ontwikkeling is een toevoeging aan de LNC-waarden, waarvan de Zaltbommelse leden van de adviesgroep van mening zijn, dat die nu reeds aanwezig zijn.

De heer Vonk geeft aan ten aanzien van de brief van enkele van de adviesgroepleden van december 1997 (zie ingekomen stukken) dat, wanneer de bebouwing van het Buskerterrein zou verdwijnen, dat een waardevol uitzicht zal opleveren. Het is echter niet zo dat, zoals is vermeld in de brief, de heren Vonk en Van der Kruyk hebben aangegeven dat het een volwaardig LNC-argument is. Dat is niet juist. Het is wel een argument maar geen volwaardig LNC-argument, omdat het nu niet aanwezig is.

De heer Metz stelt dat op pagina 52 en 53 duidelijker moet worden aangegeven hoe hoog de waterkering wordt, er staat nu dat er een muur komt die 0,8 m hoger wordt dan de huidige waterkerende muur. Dit is dus 1,2 m boven het voetpad dat weer 0,3 m hoger ligt dan de rijweg. De heer Metz geeft tevens aan dat de waterkering 6 m in de richting van de haven verschuift alsgevolg waarvan het zicht ook nadelig wordt beïnvloed.

De heer Ford vraagt of de bestanddelen om de tekst van paragraaf 5.5.2 (pagina 52, derde alinea van onderen) aan te passen betreffen de kern zoals is verwoord in de brief van enkele van de adviesgroepleden van december 1997 (zie ingekomen stukken), de verslagen en de opmerking van de heer Metz. De heer Burgers geeft aan dat in de betreffende alinea staat wat de adviesgroep niet wil, het is beter ook aan te geven waar de adviesgroep wel voor pleit, namelijk een flexibele kering. De heer Ford geeft aan dat dat de juiste formulering is waar hij naar zoekt. De heer Ford vraagt of dit de mening is van de meerderheid of van de hele adviesgroep. De heer Jansen geeft aan dat er geen cultuurhistorische argumenten zijn op basis waarvan hij met dit standpunt kan instemmen. De heer Ford concludeert dat dan moet worden opgeschreven dat de meerderheid een flexibele kering wil.

De heer Penninx geeft aan dat de Gemeente zich aan het beraden is op de ontwikkelingen in dat gebied. Afgraven van het Buskerterrein op korte termijn zal niet gebeuren. Het is op zich goed rekening te houden met de toekomstige ontwikkelingen, maar we moeten ons nu richten op de bestaande situatie en op de consequentie van de bestaande inrichting. Los van hetgeen de commissie en de Gemeenteraad heeft gezegd, heeft de heer Penninx het spoor aangehouden dat de Waalkade anders is dan de Molenwal. De Molenwal wordt echter door veel mensen gebruikt, met name door fietsers. De indruk is dat de beleving van de haven en de diepte van de rivier vanaf de Molenwal wel degelijk aan de orde is. Is het niet zo dat door de verschuiving van de waterkering in de richting van de haven, de beleving vanaf de weg geheel verloren gaat. De voorlopige conclusie van de heer Penninx is, dat de oplossing met waterkering op MHW-niveau plus waakhoogte, een aantasting is van de LNC-waarden. Stel dat er een flexibele kering langs de Molenwal komt, is het dan mogelijk het voetpad te behouden of moet dan het hele ontwerp worden aangepast. De heer Vonk geeft aan dat het directe contact van een fietser met het water in de haven verloren gaat. Dit is een effect dat ook zodanig wordt opgenomen in de Projectnota/MER. Het is op zich mogelijk om 0,5 m van de muur af te halen, bij het ontwerp is echter uitgegaan van bepaalde uitgangspunten. De opdracht was om geen flexibele waterkering te maken langs de Molenwal. Wanneer de uitgangspunten veranderen, heeft dat ook consequenties voor de rest van het ontwerp bij de Molenwal. Ook moet rekening worden gehouden met de continuïteit van het ontwerp. Er is gewerkt vanuit een bepaalde visie om te komen tot een goed ontwerp. Indien de keermuur langs de Molenwal 0,5 m zakt, moet daarom naar het hele ontwerp worden gekeken. De heer Metz zegt dat bij de aanleg van een flexibele kering langs de Molenwal in feite het huidige muurtje verder naar buiten wordt geplaatst. De situatie zal zeker niet onveiliger worden dan in de bestaande situatie. De heer Vonk zegt dat het technisch kan, maar esthetisch is het niet verantwoord. De heer Metz ziet niet in waarom het niet kan. De situatie met een flexibele kering moet aantrekkelijk zijn te maken. Dit is ook de mening van de meerderheid van de adviesgroep. De heer Bervaes stelt dat het dus gaat om de afweging tussen het verlies op het zicht op de haven, of het verlies van esthetica.

De heer Ford concludeert dat de standpunten niet zijn gewijzigd. Met name het standpunt van de overgrote meerderheid van de adviesgroep moet in een aparte passage nog helder en duidelijk worden weergegeven.

De heer De Bruijn geeft aan dat er ook nog andere overwegingen een rol spelen. Bij een flexibele kering over 0,5 m is de veiligheid niet primair in het geding. Uit financieel oogpunt moet er nog eens worden gekeken wat de meerkosten zijn. De kosten zullen echter niet hét afwegingskader worden. De heer Jansen zegt te hebben begrepen dat het veiligheidsrisico niet alleen van de hoogte afhankelijk is, maar ook van de lengte.

De heer De Bruijn zegt dat dat in theorie klopt. Bij de lengte waarover we hier spreken heeft de heer De Bruijn het gevoel dat dat geen dominante rol hoeft te spelen, gezien het feit dat de kering in de daarvoor beschikbare tijd kan worden opgebouwd. De veiligheid is zodoende niet in het geding. Het afwegingskader heeft daarom betrekking op de LNC-waarden. De heer Kuipers vult aan dat het gaat om 0,5 m. Met het verplaatsen van de kering langs de Molenwal 6 m naar buiten, met behoud van de huidige hoogte, is de heer Kuipers het niet eens ten aanzien van de veiligheid. Tevens is het van belang dat de kering op een gegeven moment moet kunnen sluiten. Dus hoe langer de lengte van een flexibele kering, hoe lager het sluitpeil. Dit houdt in dat het aantal keren dat een kering dicht moet, groter zal zijn bij een langere flexibele kering. De heer Penninx geeft aan, in vervolg op de informatie ten aanzien van de veiligheid, te hebben begrepen dat het gaat om de vraag of er voldoende LNC-waarden zijn op dit moment en dat er wel rekening moet worden gehouden met de toekomst, maar feitelijk gaat het om het verlies van de huidige waarden. Daarnaast moet de kering, in het geval gebruik wordt gemaakt van een flexibele kering, worden vormgegeven in het licht van het huidige ontwerp van de waterkering. De heer Penninx zou graag horen hoe met de vormgeving wordt omgegaan wanneer toch wordt gekozen voor de oplossing met een flexibele kering.

De heer Ford geeft aan dat de tekst, ten aanzien van de Molenwal, zoals weergegeven in de Projectnota/MER nog niet de eindtekst is. Dit geldt ook voor de tekst met betrekking tot het standpunt van de projectgroep. De vervolgdiscussie zal moeten gaan over de vraag van de heer Penninx.

De heer Metz geeft aan ten aanzien van de verschuiving van de waterkering, 6 m in de richting van de haven, op basis waarvan de risico's zouden vergroten volgens de motivering van de heer Kuipers, dat het hier om een haven gaat. Bij een noordwester storm op de rivier, merk je dat in de haven nauwelijks. De heer Metz begrijpt dan ook niet waarom de verschuiving van de muur tot extra risico's leidt.

De heer Van Zanden stelt naar aanleiding van de opmerking van de heren De Bruijn en Kuipers ten aanzien van de veiligheid, dat de veiligheid niet ter discussie staat. Maar binnen de marge komen de andere zaken aan de orde zoals de technische mogelijkheden, esthetische aspecten etc.

De heer Siebers geeft aan tijdens de vorige vergadering een schriftelijke advies te hebben opgesteld namens Red ons Rivierlandschap en de Bond Heemschut. Dit advies moet ook worden meegenomen. Dit houdt in dat de heer Siebers zich aansluit bij de meerderheid van de adviesgroep.

pagina 62;

De heer Vonk geeft aan dat met de eigenaar van Tivoli nog wordt overlegd over de oplossing die hier zal worden gekozen. Het integreren van de keermuur in de serre is voor de eigenaar niet bespreekbaar. Tevens moet de parkeergelegenheid achter Tivoli bereikbaar blijven. De heer Penninx had begrepen van de eigenaar dat hij de voorkeur heeft voor een oplossing waarbij de waterkering achter Tivoli langs gaat. De heer Van der Kruijk geeft aan dat in samenspraak met de eigenaar is gekomen tot de oplossing waarbij de waterkering wordt geïntegreerd in de serre en waarbij de waterkering tussen de serre en ter hoogte van de weegbrug als coupure wordt aangelegd. Op deze wijzen hoeven er namelijk geen muurtjes voor Tivoli te komen.

De heer Van Aalst is van mening dat de voorgestelde oplossing de veiligheid van de fietsers niet ten goede komt. Dit geldt met name voor de fietsers komend vanaf de Steenweg. Uit oogpunt van veiligheid heeft de rotonde de voorkeur. De heer Vonk zegt dat er wel aan de fietsers is gedacht, dat is te zien in figuur 5.15 waar de aparte fietsstroken zijn aangegeven langs de hele Molenwal.

Hoofdstuk 6

pagina 65;

De heer Van Zanden geeft aan dat ook moet worden opgenomen in de tekst, dat er rekening wordt gehouden met de toegankelijkheid van de waterkering voor rolstoelen en wandelwagens.

pagina 67;

De heer Vonk geeft aan dat figuur 6.1 is verouderd, hiervoor zal een nieuwe figuur worden gemaakt.

pagina 75;

De heer Penninx vraagt of de indeling van het dwarsprofiel wel juist is. Conform de tekst zouden er twee fietsstroken komen. Op het dwarsprofiel staat echter een gecombineerd fiets- en voetpad langs de gevels van de woningen langs de Waalkade, dat is ter plaatse niet acceptabel. De heer Vonk geeft aan dat nog moet worden bekeken of er voldoende ruimte is om de verschillende stroken door middel van verschillende bestratingstypen aan te geven.

De heer Ford geeft aan dat dit nog nader aan de orde moet komen in de projectgroep.

Hoofdstuk 7

geen opmerkingen.

Hoofdstuk 8

geen opmerkingen.

De heer Metz vindt het namens de Zaltbommelse leden van de adviesgroep van belang om binnenkort een extra vergadering in te gelasten over het definitieve rapport.

De heer Van der Kruyk geeft aan dat het concept-rapport wordt verbeterd. Het voorstel is om het dan te verzenden naar de adviesgroepleden, zodat er dan nog een mogelijkheid is om telefonisch of schriftelijk te reageren. De heer Metz geeft aan dat er dan geen discussie meer aan gewijd kan worden.

De heer Ford stelt dat wanneer het rapport is verzonden en het voldoet niet, dan is er sprake van een noodsituatie en moet de adviesgroep snel opnieuw bij elkaar komen. De heer Metz zegt dat na alle acht vergaderingen die er nu zijn geweest en het groot belang van de zaak, het met alle wijzigingen en opmerkingen bijzonder belangrijk is om toch nog even bij elkaar te komen.

De heer Van der Kruyk zegt dat er over 90% van het rapport consensus bestaat. Een klein gedeelte moet nog worden aangepast. Het hele rapport zal opnieuw worden verzonden aan de hand waarvan de laatste opmerkingen kunnen worden gemaakt. Verwacht mag worden dat het rapport zo wordt aangepast als vandaag is besproken. Hierdoor vervalt de noodzaak om nog eens bij elkaar te komen.

De heer Ford concludeert dat het rapport wordt aangepast en toegezonden aan de leden van de adviesgroep. De leden van de adviesgroep krijgen 14 dagen de tijd om te reageren. Tot het moment dat de stukken naar de Provincie worden verstuurd, is het mogelijk om inhoudelijk nog zaken te wijzigen. Geschilpunten zullen er blijven ten aanzien van het Voorkeursalternatief. Er is alleen sprake van een noodscenario wanneer er ernstig tekort is gedaan aan die essentiële passages, waarin de mening van de adviesgroep is verwoord.

4. Planning en voortgang

De heer Van der Kruyk geeft aan dat het plan van 12 maart tot 8 april 1998 ter visie zal liggen. Op 26 maart 1998 zal de hoorzitting plaats vinden.

De heer Brachten geeft aan dat het ontwerpplan wordt vastgesteld door het Polderdistrict, vervolgens gaat het naar de Provincie. De Provincie legt de Projectnota/MER en het ontwerpplan ter visie. Naar aanleiding van de inspraak, de adviezen van de wettelijke adviseurs, de ingekomen zienswijzen wordt het plan door het gecombineerd college vastgesteld en door Gedeputeerde Staten definitief goedgekeurd.

De heer Ford geeft aan dat vandaag de adviesgroep akkoord zal moeten gaan met de wijze waarop in de afweging de standpunten, als deze afwijken van het voorkeursalternatief, op een juiste wijze zijn verwoord. Voor de vervolgprocedure moet het dus helder zijn welke argumenten zijn aangedragen en waarom. De heer Hotke vraagt hoe de argumenten van de adviesgroep hun weerslag daarin vinden. De heer Ford zegt dat dat is verwoord in het hoofdstuk beschouwde alternatieven en varianten. Daar staat wat de adviesgroep van mening is. Na deze vergadering van vandaag zit de taak van de adviesgroep er op.

De heer Van Zanden zegt dat de heer Hotke nog een afspraak zal maken met de heer Kuipers. De heer Van der Kruyk geeft aan dat tijdens het gesprek met enkele Zaltbommelse leden van de adviesgroep op 22 december 1997 ook is gesproken over de hoogte van de flexibele kering langs de Waalkade. Er is een uiteenzetting gegeven van de feitelijke argumentatie. Aangezien het niet helemaal duidelijk kon worden gemaakt, is afgesproken dat de heer Hotke nog een keer met de heer Kuipers hierover van gedachte zou wisselen. Die afspraak staat nog. Het gaat echter om feitelijkheden en zal niet leiden tot wijzigingen in de tekst van de Projectnota/MER.

Na enige discussie geeft de heer Ford aan dat het gaat om de interpretatie van enkele feitelijkheden ten aanzien van de rekenmodellen en de uitwisseling van de feiten. Daarover moet snel een afspraak worden gemaakt tussen de heren Hotke en Kuipers.

Wanneer het resultaat afwijkt van het geen zoals het in de Projectnota/MER staat, moet dat als nog worden opgenomen. De heer Hotke geeft aan dat wanneer er zaken naar voren komen die steekhoudend zijn (het resultaat van de discussie), dat die dan ook in de rapportage worden opgenomen. De heer Burgers vraagt of hierop dan niet meer wordt teruggekomen in de projectgroep. De heer Ford zegt dat het dan wel terugkomt in de projectgroep en niet in de adviesgroep. De heer Brachten stelt dat zolang het plan nog niet is vastgesteld, er tijdens de openbare procedure nog mogelijkheden zijn om het plan aan te passen.

De heer Ford vat samen dat de heren Hotke en Kuipers een afspraak maken, en wanneer de afspraak leidt tot afwijkingen, moet dat zijn weerslag vinden in het rapport.

De heer De Bruijn stelt dat iedereen die bij het proces betrokken is, de informatie krijgt naar aanleiding van de afspraak. De heer De Bruijn vindt dat voor de bespreking echter niet een nieuwe advies- en projectgroep moet worden belegd. De notitie zal wel worden voorgelegd aan het bestuurscollege van het Polderdistrict, zodat zij ook op de hoogte is van de discussie die is gevoerd.

De heer Van Zanden stelt voor om van het gesprek een notitie te maken, die ter controle wordt verzonden naar de heer Hotke. Hij zal dat dan kortsluiten met de rest van de Zaltbommelse leden van de adviesgroep, waarna op korte termijn een reactie mag worden verwacht. De heer Ford stelt vast dat dit een goede procedure-afspraken is.

5. Rondvraag

De heer Hotke vraagt de bestuurders/beslissers als verantwoordelijke in overweging te nemen en goed rekenschap te nemen van hetgeen waarover wordt beslist en ook voor wie.

De heer Metz geeft aan vertrouwen te hebben in de aanpassingen die worden doorgevoerd in de Projectnota/MER. Wanneer kan de adviesgroep echter te horen krijgen wat er in de projectgroep wordt besloten, zodat men tijd krijgt om zich daarover te beraden. De heer De Bruijn geeft aan dat de termijnen zo kort zijn dat zowel de tektschrijvers, de notulist, als de tekenaars al hun energie nodig zullen hebben om de plannen rond de 20^e januari 1998 gereed te hebben. Dit is het streven.

De heer Jansen geeft aan het zelden te hebben meegemaakt dat vertegenwoordigers van de bewoners zoveel hebben bereikt. De heer Siebers sluit zich hierbij aan en zegt respect te hebben voor de wijze waarop het proces is verlopen.

De heer Vonk zegt stukken te hebben gezien in de media in Zaltbommel die niet kloppen en dat is erg jammer. Hierdoor ontstaat een stemming die niet juist is. De heer Van Zanden sluit zich hierbij aan. In dat verband verwijst de heer Van Zanden naar de brief (zie ingekomen stukken) punt 3. Op dat punt is nog geen antwoord gekomen. De heer Van der Kruyk geeft de pers zoveel mogelijk informatie. Wanneer daar aanvullingen op gegeven kunnen worden, zal daar zeker wat mee gebeuren. Binnenkort zal er actie worden ondernomen.

De heer De Bruijn is verheugd dat er toch nog opmerkingen zijn gemaakt over de kwaliteit van de plannen. Er is lange tijd over het plan gesproken, daar is veel tijd en ruimte voor gegeven. Een compliment voor het projectteam over de wijze waarop de zaken zijn gepresenteerd en voor eenieder die verder een bijdrage heeft geleverd aan dit project.

De heer Ford sluit de adviesgroepvergadering om 13.00 uur.

Gezamenlijke vergadering van de adviesgroep en de projectgroep.

De heer Ford geeft de hoofdpunten aan uit de adviesgroepvergadering, dit betreft de volgende punten:

1. de ingekomen brief van de Zaltbommelse leden van de adviesgroep;
2. de toekomstvisie die nog onvoldoende aanwezig is;
3. een afspraak is gemaakt over het water in de haven;
4. voorkeur voor een brede coupure bij Tivoli;
5. de vervolgprocedure;
6. de afspraak tussen de heer Hotke en de heer Kuipers;
7. pagina 25 en 34 aanpassen met betrekking tot toekomst visie;
8. de pm ten aanzien van milieuhygiëne;
9. paragraaf 5.3.2 het standpunt van de adviesgroep beter verwoorden;
10. discussie ten aanzien van de Molenwal (pagina 52 en 53);
11. de veiligheid van de fietsers;
12. het fietspad/wandelpad bij Waalkade en Molenwal;
13. het noodscenario.

Vervolgens wordt de gemeenschappelijke vergadering afgesloten.

Besprekingsverslag

Plaats en datum
Druten, 12 januari 1998

Verslagnummer
V977, nr. 8

Kenmerk
1262341

Notulist
de heer E. Mol

Aanwezig
J.Th.H.M. Penninx, P. Haberer, D. Brachten, B. de Bruijn (voorzitter), W. van der Kruyk, J.J. Kuipers, E. Ford, S. Vonk, E. Mackay en E. Mol.

Afwezig
M.E. Voskens-Drijver en J.J.H.M. Mannaerts.

Kopie(ën) aan
Aanwezigen, afwezigen, adviesgroepleden, agendaleden, Grontmij intern, M.e.r.-commissie

Betreft
Achtste vergadering van de projectgroep Verbetering Waalbandijken Zaltbommel-Centrum 12 januari 1998.

1. Opening, mededelingen en ingekomen stukken

De heer De Bruijn opent de vergadering en heet iedereen welkom.

De ingekomen stukken voor de vergadering van vandaag betreffen:

- het verslag van de adviesgroepvergadering van 3 december 1997;
- het verslag van de projectgroepvergadering van 3 december 1997;
- het concept van de Projectnota/MER Waalbandijk Zaltbommel-centrum;
- brief van de Zaltbommelse leden van de adviesgroep van december 1997.

Mevrouw Voskens is afwezig wegens ziekte.

Ten aanzien van de brief van de Zaltbommelse leden van de adviesgroep:

De heer De Bruijn merkt op dat de heer Vonk vanmorgen terecht afstand heeft genomen van de passage in de brief van de Zaltbommelse leden van de adviesgroep ten aanzien van het volwaardige LNC-argument. Er zijn op dit moment geen onderbouwde uitwerkingen of ideeën over het terrein van Van der Roest en Busker. Het verplaatsen van de bedrijven met invulling van woningbouw op deze plaats is niet mogelijk gebleken als gevolg van de Beleidslijn Ruimte voor de Rivier. De heer Penninx geeft aan dat volgens de visie van de Gemeente woningbouw nu niet haalbaar is, het idee wordt door de Gemeente echter nog niet over boord gezet. Voor de afgraving/sanering van het terrein zijn echter geen gelden beschikbaar. De winst voor de rivierbeheerder is te gering, het gaat om millimeterwerk, dus ook daar hoeft niet veel van te worden verwacht. De heer Brachten geeft aan dat er ook vanuit de Provincie in financiële zin op korte termijn niet veel is te verwachten, aangezien er nog diverse andere projecten zijn. De heer De Bruijn zegt dat er dus weinig bekend is over de toekomstige ontwikkelingen. Wanneer hier iets over wordt opgenomen in de Projectnota/MER, moet ook iets worden gezegd over de realiteitswaarde.

De heer Van der Kruyk stelt dat er tijdens de adviesgroep vergadering van 3 december 1998 de mogelijkheid was gegeven aan de adviesgroepleden om met nieuwe argumenten te komen. Geconstateerd mag worden dat het argument dat nu is ingebracht, niet voldoende is om alsnog een ander standpunt in te nemen.

Ten aanzien van het tweede punt, de hoogte van de niet permanente kering langs de Waalkade heeft de heer Kuipers een afspraak gemaakt met de heer Hotke om hier nog eens nader uitleg over te geven.

Ten aanzien van het derde punt, de voorlichting, stelt de heer De Bruijn dat het team maar met een voorstel moet komen, hoe dit aan te pakken voordat met de uitvoering wordt begonnen. Er zal in ieder geval een nieuwsbrief moeten komen alvorens het plan tervisie wordt gelegd, zodat de mensen nieuwsgierig worden gemaakt om de plannen te komen inzien.

De heer De Bruijn deelt mee dat het concept van de Projectnota/MER ook is verzonden naar de m.e.r.-commissie met het verzoek om een oordeel te geven over de gehanteerde systematiek en de juiste afweging van de LNC-waarden. De secretaris van de m.e.r.-commissie heeft aangegeven dat hierover een eerste oordeel zal worden gegeven.

2. Verslag van 3 december 1997

Tekstueel

pagina 3, onder aan de eerste alinea;

De heer Penninx merkt op dat er wel staat dat een flexibele kering bij Tivoli niet aan de orde is, maar de heer De Bruijn heeft gezegd dat de mogelijkheid van een extra brede coupure wel aan de orde zou kunnen zijn. De heer De Bruijn zegt dat er daar in principe wordt uitgegaan van twee coupures, maar wanneer blijkt dat er goede argumenten worden aangedragen om daar één brede coupure van te maken, dan moet het ontwerpteam dat verder uitwerken. Dus wanneer er goede argumenten aan ten grondslag liggen is het bespreekbaar.

Naar aanleiding van

pagina 2;

De heer Penninx zegt dat bij de voormalige wasserij de voorkeur nog steeds voor de brede variant is. De investering die moet worden gemaakt, is circa 2 ton. De investering moet worden gezien in relatie tot de investering over een termijn van 40 jaar en de eenduidigheid van de oplossing. De voorkeur voor de brede variant zou zodoende eigenlijk gevolgd moeten worden. De heer De Bruijn zegt, dat wanneer nu deze voorkeur wordt opgeschreven, dat er ook een omvangrijk kostenplaatje aan zit. Afgesproken wordt dat er voor de hoorzitting een definitieve oplossing moet zijn. De heer De Bruijn concludeert dat er een keuze is gemaakt voor een smalle oplossing. Wel was reeds aangegeven dat eigenlijk de voorkeur bestaat voor een brede oplossing, maar dat zal niet aan de eigenaar van de wasserij worden afgedwongen. Wanneer de eigenaar wel mee wil werken, zal het plan ambtelijk nog worden gewijzigd tijdens het vaststellingsproces.

pagina 3;

De heer Vonk geeft aan ten aanzien van het kunstwerk, dat het nu tijd is om het Programma van Eisen op te stellen. De heer Penninx adviseert daar snel mee te beginnen, betrek de kunstcommissie daarbij, zorg voor een heldere opdracht en geef ook duidelijk de kaders aan waarbinnen de opdracht moet worden uitgevoerd. Afgesproken wordt dat de heer Van der Kruijk, Vonk en mevrouw Haberer een en ander ook ten aanzien van het proces op papier zetten.

pagina 4;

De heer Penninx geeft aan, ten aanzien van de 'creatieve' oplossing met betrekking tot de leges, dat dit nader zal worden bekeken. Men staat er niet afwijzend tegenover. De heer De Bruijn zegt dat daar toch afspraken over gemaakt moeten worden met de Gemeente, want de leges kosten kunnen erg hoog oplopen en niet in verhouding staan tot de inspanningen van de Gemeente.

3. Bespreking concept Projectnota/MER

Hoofdstuk 1

de heer Penninx geeft aan dat de tekst boven aan pagina 9 moet worden aangepast.

Hoofdstuk 2

geen opmerkingen.

Hoofdstuk 3

De heer Vonk geeft aan dat figuur 3.1 op pagina 15 moet worden aangepast in verband met de oude stadsmuur in de ondergrond.

De heer De Bruijn geeft aan dat de tekst op pagina 21 moet aangepast ten aanzien van de aanwezigheid van de stadwallen.

De heer Penninx geeft aan dat de opsomming van de bestemmingsplannen op pagina 25/26 moet worden gecontroleerd op volledigheid.

De heer Penninx geeft aan dat op pagina 27 de tweede alinea onder 'Autonome ontwikkeling' moet worden aangepast ten aanzien van het parkeren. De bestaande tekst is achterhaald.

Hoofdstuk 4

Pagina 42

De heer De Bruijn stelt dat er op basis van LNC-argumenten een keuze is gemaakt voor een vaste hoogte op MHW-niveau. Het Waalplein gaf aanleiding voor de keuze voor een flexibele kering. Dit geldt niet voor de Waalkade. Maar om de belevingswaarde en eenduidigheid vanuit het Waalplein te versterken, is er aanleiding geweest om ook daar een flexibele kering toe te passen. De conclusie, een flexibele kering voor de Waalkade, dus ook een flexibele kering voor de Molenwal, wordt door het Polderdistrict niet gesteund. In hetgeen beleefd kan worden, nu en in de toekomst, is een verschil tussen de Waalkade en de Molenwal. De LNC-argumenten die zijn aangedragen voor de Molenwal, zijn niet zo vernieuwend en zwaarwegend geweest dan dat zou moeten leiden tot een flexibele kering aldaar. De heer Vonk geeft aan dat de beleving van de Molenwal afhankelijk is van welke kant je komt. Het aha-gevoel ontbreekt wanneer je vanaf het Waalplein terug loopt langs de Molenwal. De beleving is daarom van een totaal andere orde. De heer Van der Kruyk zegt dat er natuurlijk altijd wel LNC-argumenten zijn, maar bij de Molenwal zijn die minder sterk dan bij het Waalplein. Dit staat op pagina 52 en 53 verwoord. De heer De Bruijn zegt dat de meerderheid van de adviesgroep voor een flexibele kering is langs de Molenwal. De heer Penninx vraagt naar aanleiding van de adviesgroepvergadering in hoeverre het MHW een wezenlijk criterium is. De heer Van der Kruyk zegt dat uit de berekeningen voor de Waalkade is gebleken dat 50 cm kan en 70 cm kan ook. Maar bij een flexibele kering over 70 cm (dus vanaf 20 cm onder MHW) moet met speciale constructies worden gewerkt in de vorm van een dubbele kering waarvan één automatisch. Los hiervan is gekeken naar de vraag of een flexibele kering over 70 cm meerwaarde heeft. Geconstateerd is dat een verlaging van 50 naar 70 cm niet leidt tot een extra meerwaarde en dat op basis daarvan niet voor de 70 cm is gekozen. De discussie met de adviesgroep gaat met name over de feiten die niet zouden kloppen.

De heer Kuipers heeft hierover een afspraak met de heer Hotke op 13 januari 1998. De heer De Bruijn zegt dat hierover een notitie zal worden opgesteld door de heer Kuipers. Die notitie zal bij de stukken worden gevoegd.

De heer Penninx zegt dat in de nota nog moet worden opgenomen dat er een kunstwerk wordt gerealiseerd op het Waalplein.

De heer Mackay zegt dat wandelaars in de toekomst over de waterkering zullen lopen. Zij zullen zodoende zowel vanaf de Waalkade, Waalplein als van de Molenwal optimaal zicht hebben op de rivier en op het stadsfront. Dit geldt bij de Molenwal niet voor de bewoners, automobilisten, fietsers e.d. De enige verblijfsruimte, die zich onderscheidt van de rest is het Waalplein. Mede vanuit cultuurhistorische overwegingen moet daar een relatie blijven met de rivier. Om vanaf het Waalplein een goed zicht te houden op de rivier, moet ook de Waalkade worden aangepakt. In de richting van de Molenwal geldt dat argument niet.

Ten aanzien van de Molenwal merkt de heer Penninx op dat fietsend langs de Molenwal het zicht op de haven en de rivier een bijzondere ervaring is. De Molenwal wordt in het algemeen veel door fietsers gebruikt. Een waterkering op de volle hoogte houdt in dat tijdens het dagelijks gebruik van de Molenwal de rivier niet meer zichtbaar is en dat is erg jammer. Er zijn vele argumenten voor de toepassing voor een flexibele kering langs de Molenwal.

De heer Brachten geeft aan dat er een behoorlijk maatschappelijk draagvlak is voor de toepassing van een flexibele kering en momenteel zijn er te weinig argumenten om aan dat draagvlak voorbij te gaan. De alternatieven moeten goed en volledig tegen elkaar worden afgewogen. De m.e.r.-commissie mag zich niet met de besluitvorming bemoeien. Bij de toetsing kunnen zij wel aangeven dat er onvoldoende informatie is om tot een verantwoorde keuze te komen. Bij de beoordeling worden vaak ook de zienswijzen gevolgd die naar aanleiding van de tervisie legging binnenkomen. De Provincie kan gemotiveerd van het advies van de m.e.r.-commissie afwijken.

De heer Mackay zegt dat het Waalplein als verblijfsgebied een verbijzondering is van de situatie terplaatsse waarmee, deze plaats zich onderscheidt van de Molenwal. In het ontwerp van de kering bij de Molenwal verschuift de waterkering in de richting van de haven als gevolg waarvan het zicht op de haven nog meer afneemt (de kering gaat 6 m naar buiten en bij een flexibele kering, 30 cm omhoog). De toepassing van een flexibele kering doet hier verder niets aan af. De heer De Bruijn geeft aan dat bovenaan paragraaf 5.5.2. precies staat hoe er met bijzondere constructies wordt omgegaan, conform de richtlijnen van de m.e.r.-commissie. Om in beeld te krijgen wat de meerwaarde zou zijn van een flexibele kering langs de Molenwal, worden er enkele visualisaties gemaakt. De heer De Bruijn stelt op voorhand dat de winst op dat punt niet zo groot zal zijn, dat overwogen zal worden om een andere constructie te maken. De heer Penninx geeft aan dat een flexibele kering langs de Molenwal dus nog eens op zijn effecten wordt beoordeeld. Hierbij gaat het om het zicht op de haven en de rivier, gezien fietsend langs de Molenwal.

De heer De Bruijn zegt dat de projectgroep begrip heeft voor de argumenten van de adviesgroep, maar de meerderheid van de projectgroep denkt echter dat de winst echter beperkt zal zijn, zodat de overweging om een flexibele kering aan te leggen niet aanwezig zal zijn. De heer Penninx is niet overtuigd. Aan de hand van de visualisaties zal de nieuwe situatie in beeld worden gebracht.

De heer De Bruijn geeft aan dat er bij de Molenwal-Steenweg-Tivoli (pagina 55) nog een tweetal beslispunten liggen. De eerste is: kan de rotonde wel of niet weg, indien dat kan dan is het tweede punt of we het dan eens met de gepresenteerde oplossing van de waterkering voor Tivoli langs.

De heer Vonk geeft aan dat er meerdere overleggen zijn geweest met de eigenaar/gebruiker van Tivoli, de heer Muller. Hij heeft aangegeven niet voor de oplossing te zijn waarbij de kering tegen de serre aan komt. De oplossing achter langs heeft voor de heer Muller de voorkeur. De heer Van der Kruyk geeft aan dat het verstandig is om nog eens met de heer Muller te overleggen.

De heer De Bruijn geeft aan dat de oplossing waarbij de serre op de muur komt een oplossing is waarbij de serre wordt uitgebreid. Het is niet de bedoeling om de waterkerende muur onder de serre aan te leggen. De heer Penninx geeft aan dat in de raadscommissie is aangegeven dat bij Tivoli in principe gekozen moet worden voor een oplossing achterlangs. De heer De Bruijn zegt dat de situatie nu, na de vorige vergadering, omgekeerd is. Er is toen vrij hard gekozen voor een oplossing voorlangs. De Gemeente heeft nog geen argumenten aangegeven waarom gekozen zou moeten worden voor de oplossing achterlangs. De keuzemogelijkheid is tijdens de vorige vergadering weggeredeneerd. De voetgangers moeten voor of achter de waterkerende muur kunnen lopen. De coupure die aanwezig blijft tussen circa de serre en de weegbrug moet, gezien de lengte, wel als dubbele kering worden uitgevoerd. De heer Vonk geeft aan dat de heer Muller waarschijnlijk wel akkoord zal gaan wanneer er één brede coupure voor Tivoli langs komt. De heer De Bruijn zegt dat de hogere investering verantwoord is om zodoende het beeld van Tivoli, van wege de cultuurhistorische belangen, te kunnen handhaven. Voor de coupure moet wel uit veiligheid een obstakel worden gecreëerd wanneer de coupure is opgebouwd. De heer Vonk geeft aan dat de verkeerskundige ten aanzien van de voorgestelde situatie bij de rotonde heeft gezegd dat dat geen probleem hoeft op te leveren.

Hoofdstuk 6

De heer De Bruijn zegt dat bij het wandelpad moet worden aangegeven dat dat ook toegankelijk moet zijn voor rolstoelen.

De heer De Bruijn geeft aan dat bij de Waalkade het trottoir verdwijnt, zoals blijkt uit de tekeningen van de uitwerking, klopt dat? Na enige discussie komt daar toch wel een smal trottoir. Bij de Molenwal waar in de bestaande situatie ook geen trottoir is aan de huiszijde. Dit blijft zo.

De heer Penninx vraagt nog aandacht voor de taluds bij de parkeerplaats. De heer Vonk geeft aan dat hier nog aandacht aan zal worden gegeven. Wanneer terug wordt gegrepen naar de Startnotitie, zou hier iets groens moeten komen.

De heer Penninx vraagt of er nog aanpassingen plaats moeten vinden aan het "Gatje van Opa". De heer Kuipers geeft aan dat daar een taludfilter moet worden aangebracht, zodat het huidige talud kan worden gehandhaafd, tevens komt er een 4 meter brede berm annex onderhoudstrook.

De heer Penninx vraagt wat er gaat gebeuren met de natuurontwikkeling in de uiterwaarde. De heer De Bruijn geeft aan dat de tekening op pagina 78 nog moet worden aangepast ten aanzien van de parkeerplaats bij de Kastanjewal, het deel dat op de tekening staat, maakt onderdeel uit van het plan.

De heer Brachten geeft aan dat er bij de Provincie wat weerstand is tegen de aanleg van de parkeerplaats in de uiterwaarde. De tijdelijkheid van de parkeerplaats zou moeten worden vastgelegd in het bestemmingsplan. De heer Penninx neemt dit mee.

Ten behoeve van de dijkverbetering is de intentie voor het toepassen van een artikel 19 procedure.

De heer De Bruijn stelt dat uit het plan duidelijk moet blijken dat het een integraal plan is. Het gaat er om dat het niet alleen een dijkverbeteringsplan is, maar dat de dijkverbetering is aangegrepen om hier meer te doen. Dat moet voldoende helder uit het plan blijken.

4. Planning en voortgang van het project

Zie verslag adviesgroep (agendapunt niet apart in projectgroep besproken).

5. Rondvraag

geen vragen.

de voorzitter sluit de vergadering om 15.45 uur.

Zaltbommel, 15 januari 1998

Mijne Heren,

In het kader van de dijkverbeteringsplannen langs de haven van Zaltbommel, zien wij onderstaande problemen en mogelijke oplossingen.

1) Molenwal

Langs de Molenwal wordt de waterkering ca. 6 meter naar buiten geplaatst in de vorm van een rechte muur.

Probleem:

- a. De haven wordt kleiner qua inhoud, waardoor er sterkere zuiging in de haven zal ontstaan.
- b. Door de rechte kade-muur slaan de golven tegen de muur en gaan weer terug. Hierdoor ontstaat er een zeer onrustige en gevaarlijke haven voor de schepen.

Oplossingen:

- a. Muur zover mogelijk naar binnen plaatsen, waardoor de ruimte voor de rivier en haven blijft.
- b. Om de golfslag te breken, zouden er drijvende steigers kunnen worden geplaatst, waardoor er tevens een goede aanlegplaats bestaat voor de vele passagiersschepen die Zaltbommel willen aandoen. Deze steigers moeten dan goed bereikbaar zijn via het geplande uitzichtpunt.
- c. Diverse verhaalpotten inbouwen in de kademuur.

2) Bolwerk de Kat

Hier is gepland de contouren aan te scherpen en stalen damwand te plaatsen aan de voet van de taluds.

Probleem:

- a. Er ontstaat nu een levensgevaarlijke situatie voor de scheepvaart. Bij enige waterverhoging staan de damwanden onder water en kunnen de schepen hierop vast komen te liggen, zich lekwaren of hun schroef verspelen.
- b. Door de damwanden net onder of boven water, zal ook hier de golfslag gaan terugkaatsen, waardoor de haven zeer onrustig en gevaarlijk wordt.

Oplossingen:

- a. Plaats voor minimaal de twee lange zijden van het Bolwerk, drijvende steigers. De schepen kunnen niet meer op het damwand varen en de golfslag wordt gebroken. Deze stijgers zouden in verbinding met de jachthaven kunnen staan, waardoor er uitstekende passantensteigers komen.

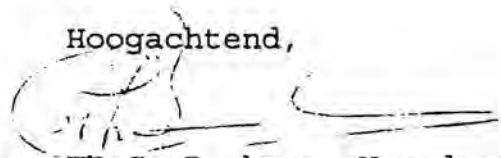
Algemeen:

Zoals de integrale visie op bladzijde 37 aangeeft, moet er nadruk komen op de volgende uitwendige doelen. "Het versterken van het karakter van de verschillende delen der stadsomrandingen"; dus ook het karakter van de haven.

Door de eeuwen heen is er in en rond Zaltbommel altijd een grote bedrijvigheid op het gebied van de scheepvaart geweest. Een veilige haven met goede afmeermogelijkheden zal voor Zaltbommel betekenen veel passagiersschepen en jachten. Hierdoor ontstaat er weer een levendige haven waar Zaltbommel vroeger zo bekend om was. Goede voorbeelden van onze oplossingen kunt U inmiddels zien in Willemstad en bijna in Woudrichem.

Gaarne zijn wij bereid deze voorstellen persoonlijk met U te bespreken.

Hoogachtend,



Th.C. Busker Van der Roest & Busker B.V.



J. Tiggelman Watersportvereniging De Golfbreker



SECRETARIAAT: S.A. MOSTERT, VEERWEG 3, 5301 CK ZALTBOMMEL

Aan de leden van de advies- en projectgroep
verbetering Waalbandijken,
traject Zaltbommel-centrum.
p/a Postbus 485
6800 AL Arnhem

INGEVOERD

1998 1003

Zaltbommel, 26 januari 1998

Betreft:

Informatief gesprek m.b.t. hoogte niet-permanente waterkering Waalkade.

Geachte leden van de advies- en projectgroep,

Onder verwijzing naar en ter aanvulling van hetgeen in de brief van de "Bommelse leden" van december 1997 onder ad. 2 reeds is verwoord, kunnen we u thans het volgende meedelen.

Na afloop van de adviesgroepvergadering op 12 januari 1998, is er met de heren Kuipers van Grontmij Gelderland en van der Kruyk van het Polderdistrict Groot Maas en Waal een afspraak gemaakt voor een nader informatief gesprek op dinsdag 13 januari 1998 om 18.30 uur te Druten.

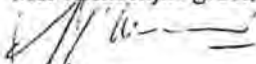
In dit gesprek, waarbij namens onze belangenvereniging de heren Hotke, Burgers, Stehmann en Mostert aanwezig waren, is door de heer Kuipers de gevolgde "standaard beoordelingsmethode betrouwbaarheid sluitingsoperatie" uit de Leidraad van de Technisch Adviescommissie voor de Waterkeringen (TAW) nader toegelicht en hebben wij onze interpretatie van deze methode weergegeven.

In de discussie over de hoogte van de niet-permanente waterkering, hebben naast deze genoemde beoordelingsmethode, de conclusies zoals verwoord op blz. 44 van de concept Projectnota/MER, centraal gestaan. Hieruit bleek dat het niet persé noodzakelijk is dat flexibele kering permanent aanwezig is. Door de heer Stehmann werd het begrip risico, als product van kans x gevolg, bij het toepassen van een lagere aanleghoogte, vanuit zijn ervaring met risico-analyses, nader toegelicht. Deze probabilistische benadering zou echter inhouden dat de Leidraad moet worden aangepast, hetgeen nu niet aan de orde is. Wel werd door de Kuipers toegegeven, dat het risico (= maat voor de veiligheid) ook bij 70 cm hoogte voor de flexibele kering zeer minimaal is door de beperkte gevolgen bij een calamiteit. Bij de huidige regelgeving zou alleen een 2^e flexibele kering tot MHW+0.50, er toe leiden dat een flexibele kering van 70 cm geaccepteerd zou worden. Vanuit financieel oogpunt weegt volgens de heer Kuipers de winst van 20 cm niet op tegen de kosten van zo'n 2^e kering.

Na beantwoording van de vraag welke "permanent aanwezige oplossingen" naast het genoemde voorbeeld nog meer zijn onderzocht, is afgesproken dat we zullen nagaan of er andere oplossingen zijn, waarbij de verhouding kosten versus milieuwinst gunstiger uitvalt. In de formele procedure kan deze oplossing dan alsnog worden ingebracht en worden beoordeeld.

We zijn de heren Kuipers en van der Kruyk erkentelijk voor dit zeer verhelderende gesprek.

Met vriendelijke groet,


S.A. Mostert

Afschrift verzonden aan: bestuur van de gemeente Zaltbommel

Aan het Polderdistrict Groot Maas en Waal
t.a.v. de heer W. van der Kruyk
Postbus 89
6650 AB DRUTEN

Zaltbommel, 1998.02.03

Geachte heer Van der Kruyk,

Naar aanleiding van het ontvangen van het aangepaste 2e Concept van de Projectnota/MER en de verslagen van de advies- en projectgroepvergaderingen van 12 januari 1998, richten de Zaltbommelse vertegenwoordigers van de adviescommissie zich hierbij tot u.

Inleiding

Na bestudering en onderlinge bespreking van de toegezonden stukken zijn we tot de conclusie gekomen dat de inhoud van de Projectnota/MER aanleiding geeft tot een reactie onzerzijds. Deze reactie heeft vooral betrekking op de trajecten Molenwal en Waalkade.

In de Projectgroepvergadering is, zo blijkt uit het verslag van 12 januari, uitvoerig gediscussieerd over de meerwaarde van een flexibele kering boven MEW en het verlies van het contact met de haven en de rivier voor m. n. fietsers en voetgangers door het aanbrengen van een permanente kering langs de Molenwal. Besloten werd het effect zichtbaar te maken aan de hand van visualisaties (pagina 4, één na laatste alinea van het verslag).

Deze visualisaties zijn weergegeven en verwoord op de pagina's 52 tot 58 van het aangepaste 2e Concept Projectnota/MER. De gepresenteerde beelden en tekeningen bevatten o. i. echter zodanige feitelijke onjuistheden, dat zij niet geschikt en niet acceptabel zijn voor een rapport dat als basis voor de verdere besluitvorming en inspraak moet dienen. De gepresenteerde beelden geven een onjuist beeld. Beslissers en bevolking worden hierdoor op een verkeerd been gezet.

Ook de in het verslag weergegeven discussie en daarbij behorende conclusies t.a.v. de flexibele kering Waalkade geven aanleiding tot commentaar.

Voorts wordt n.o.m. ernstig tekort gedaan aan essentiële passages, waarin de mening van de adviesgroep is verwoord.

Voor wat betreft de Molenwal verwijzen wij u naar bijlage I, (herziene tekst Projectnota/MER),
en bijlage II, (visualisaties en zichtlijnen met
toelichting).

Voor wat betreft de Waalkade: zie bijlage III.

CONCLUSIE:

Op grond van het vorenstaande en hetgeen vermeld is in de bijlagen, kunnen wij tot geen andere conclusie komen, dan dat er thans sprake is van een noodscenario, zoals door de voorzitter van de adviesgroep de heer E. Ford genoemd; (zie pagina 9 en punt 13, pagina 12 verslag adviesgroepvergadering dd 12/1 j.l.). Wij verzoeken u derhalve de voltallige adviesgroep op korte termijn bijeen te roepen (ter bespreking van vorenstaande), onder toezending van de betreffende stukken.

Namens de Zaltbommelse vertegenwoordigers in de de adviesgroep Waalfront Zaltbommel:

G. van Aalst

P. Hotke

J.C.A.M. Bervaes

T.T. van Zanden

afschrift aan: 1. de heer E. Ford, voorzitter adviesgroep,
2. college van B&W/gemeenteraad Zaltbommel.

BIJLAGE I

Herschreven tekst 2e Concept Projectnota/MER 5.5 Molenwal tot bolwerk De Kat (hm 101 - hm 102,6)

(Waar tekst is weggelaten is dit aangegeven met ****, waar tekst is toegevoegd/gewijzigd is die onderstreept).

(pagina 51)

5.5 Molenwal tot bolwerk De Kat (hm 101 - hm 102,6)

Dit deeltraject loopt vanaf de zuidelijke coupure bij de Veerweg tot aan het bolwerk De Kat.

(pagina 52)

De huidige waterkering langs de Molenwal bestaat uit een enkele, 0,7 m hoge keermuur. ** Deze keermuur is circa 0,8 m te laag. Omdat de keermuur derhalve uit het oogpunt van veiligheid, maar ook technisch niet voldoet, is in de Startnotitie voorgesteld om deze muur te verwijderen en een nieuwe keermuur aan te brengen.

In de Startnotitie is aangegeven dat in de Projectnota/MER een demontabele of niet-permanente kering voor de Molenwal zal worden onderzocht, als gebleken is dat deze constructie bij de Waalkade en het Waalplein kansrijk is. Voor de Waalkade en het Waalplein komt uit de afweging van de alternatieven naar voren dat er voldoende argumenten zijn op basis van de aanwezige LNC-waarden, om voor deze deeltrajecten een niet-permanente kering op te nemen als Voorkeursalternatief. Derhalve is het gewenst om dit ook te overwegen voor de Molenwal.

5.5.1 Beschouwde alternatieven

Voor de Molenwal zijn op grond van verschil in aanleghoogte van de aangepaste kering de volgende twee alternatieven in beschouwing genomen:

alternatief 1: waterkerende muur tot en met MHW-hoogte + waakhogte

Bij dit alternatief wordt de nieuwe waterkerende muur circa 0,8 m hoger dan de huidige 0,7 m hoge muur. De nieuwe keermuur heeft dan een hoogte die gelijk is aan het MHW-niveau plus de waakhogte, totaal circa 1,5 m. Deze oplossing is in de Startnotitie als meest kansrijk aangegeven.

alternatief 2: waterkerende muur tot MHW-hoogte, demontabele kering vanaf MHW-niveau tot en met waakhogte

Bij dit alternatief wordt de nieuwe waterkerende muur circa 0,3 m hoger dan de huidige 0,7 m hoge muur. De nieuwe keermuur heeft dan een hoogte die gelijk is aan het MHW-niveau, totaal circa 1 m. Het demontabele deel heeft een hoogte die gelijk is aan de waakhogte (=0,5 m). Het demontabele deel bestaat uit staanders met schotbalken, die bij dreigend hoogwater op de muur kunnen worden geplaatst. Een zelfde constructie derhalve als wordt voorgestaan voor de Waalkade, (zie pag. 43).

5.5.2 Afweging alternatieven

Conform de richtlijnen (aangeven welke svp) zal het Polderdistrict alleen overgaan tot het toepassen van bijzondere constructies, wanneer de LNC-waarden bij traditionele niet-bijzondere constructies **** ernstig geschaad worden. ** Een demontabele constructie, leidend tot aanzienlijke milieuwinst, komt dan in beeld (zie Waalkade).

Wat betreft LNC-waarden heeft de Molenwal een ** ander karakter dan het Waalplein. In tegenstelling tot het Waalplein, dat op de rivier is georiënteerd, is de Molenwal naar het Noorden toe op een deel van de rivier (zicht op Tuil aan de overzijde) en een deel van de haven **** gericht. Het zicht vanaf de Molenwal in noordwestelijke richting wordt voor een groot deel bepaald door het daar langs de Waal aanwezige bedrijventerrein. **** De visuele relatie van de stad met de rivier is bij de Molenwal derhalve weliswaar aanwezig **** maar is ** minder weids dan op het Waalplein. Stedenbouwkundig gezien vormt de bebouwing aan de Molenwal niet een duidelijk front zoals dat op de Waalkade het geval is. Daarom zijn de landschappelijke kwaliteit (belevingswaarde) en de cultuurhistorische waarde, althans op dit moment, minder dominant aanwezig dan op het Waalplein.

BIJLAGE I

De meerderheid van de adviesgroep geeft aan dat met name de beleving van de rivier ook vanaf de Molenwal essentieel is voor de relatie stad-rivier. Door het aanbrengen van een vaste waterkering in de vorm van een muur die circa 0,8 m hoger is dan de huidige waterkerende muur en ca 6 meter in de richting van de haven wordt verschoven, wordt, volgens *** die meerderheid van de adviesgroep, de belevingswaarde ernstig aangetast. De Zaltbommelse leden van de adviesgroep zijn tevens van mening dat reeds nu rekening moet worden gehouden met in gang gezette maatschappelijke ontwikkelingen (meer ruimte voor de drukker wordende rivier, hogere waardering recreatieve waarde rivierenlandschap e.d.) op basis waarvan ***** het bedrijf Van der Roest en Busker volgens hen op de langere termijn met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid van de huidige vestigingsplaats zal verdwijnen. Dit zal tot gevolg hebben dat zich vanaf de Molenwal noordwaarts

(pagina 53)

een panorama zal openen met een zeer weids zicht op de rivier, weidser dan het zicht op dit moment vanaf de Waalkade. Mede anticiperend op deze mogelijke toekomstige ontwikkelingen ***** en overwegende, dat de waterkering zo perfect wordt gebouwd, dat die tot in lengte van jaren zal bestaan, is de meerderheid van de adviesgroep voor de toepassing van een demontabele constructie langs de Molenwal à la de Waalkade. Overigens moet worden opgemerkt dat de overheden met betrekking tot hiervoor genoemde ontwikkelingen (nog) geen concreet beleid hebben bepaald. Ook de projectgroep heeft aangegeven dat er volgens haar geen beleidsontwikkelingen zijn die leiden tot verplaatsing van het bedrijf van Van der Roest en Busker. De projectgroep is van mening dat er op dit moment bij de Molenwal geen dominante LNC-waarden zijn zoals aanwezig op het Waalplein. ** Weliswaar heeft de gemeente Zaltbommel aangegeven, dat er rekening moet worden gehouden met de beleving van het rivierenlandschap vanaf de Molenwal, de projectgroep echter heeft geconcludeerd dat er vandaag de dag geen zodanige LNC-waarden zijn, dat op basis daarvan kan worden beargumenteerd dat ook bij de Molenwal een demontabele kering de voorkeur heeft boven een permanente kering.

De projectgroep is van mening dat het cultureel erfgoed van Zaltbommel geen onacceptabele schade wordt aangedaan door het aanbrengen van een waterkering die 0,8 m hoger is dan de huidige. Het zicht op het water in de haven en een deel van de rivier wordt voor fietsers en automobilisten weliswaar minder (ten opzichte van het straatniveau zal de hoogte van de nieuwe waterkerende muur circa 1.5 m bedragen) maar dit is in beide varianten (dus ook met een demontabele constructie van 0,5 m hoog) het geval volgens het polderdistrict.

Van beide situaties zijn daarom vanwege het polderdistrict fotomontages gemaakt en enkele zichtlijnen aangegeven.

(Tot zo ver de tekst van het 2e concept Projectnota/MER).

BIJLAGE II

Visualisaties en zichtlijnen met toelichting.

De Zaltbommelse adviesgroepleden hebben steeds vertrouwen gehad in de gegevens, verstrekt door de technici van het door uw bestuur ingeschakelde adviesbureau.

Na momenten van twijfel wordt door ons, nu wij in het laatste stadium van beslissingen zijn gekomen, behoefte gevoeld om tot een eigen controle van gegevens te komen.

Daartoe hebben we o.a. zelf metingen laten verrichten.

Onze conclusie is thans, dat voor ons belangrijke vaststellingen in het 2e concept van de Projectnota/MER onjuist zijn.

Gegevens betreffende de Molenwal:

Bijlage II, pagina 2 t/m 8.

1. Door het aanbrengen van een 1.20 m. hoge permanente waterkering kunnen personen kleiner dan ca. 1.30 m. niet over de muur kijken. Hierbij moet ook worden gedacht aan mensen in een invalidewagen.
2. T.a.v. pagina 53 van de projectnota:
Voetgangers en fietsers aan stadszijde Molenwal,
zichthoogte (9.45 m+ NAP) 1.75 m. boven het wegdek.
(zie bijlage II pagina 6 en 7).

Bij een keermuurhoogte op M.H.W. (8.81 m+ NAP), flexibele kering, raakt de zichtlijn het waterniveau van 2.20 m+ (gem. waterpeil) op 153 m. (zichtlijn 2, bijlage II pagina 2 en 3) en niet op 130 m. zoals in de projectnota vermeld.

Bij een keermuurhoogte van de door de projectgroep voorgestelde hoogte van M.H.W. + waakhoogte (9.31 m+ NAP) raakt de zichtlijn de Tuilse uiterwaarden op 699 m. (zichtlijn 1, bijlage II pagina 2 en 3) en niet het water op een afstand van 283 m. zoals in de projectnota vermeld.

Bij het aanhouden van een zichthoogte (9.30 m+ NAP), 1.60 m. boven het wegdek, wat reëler is dan de in het rapport gestelde 1.75 m., ligt het punt van aanraking voor de zichtlijn met het water (2.20 m+) op een afstand van 196 m. (zichtlijn 4, bijlage II pagina 4 en 5) bij een kering van 8.81 m+ NAP.

Bij een vaste kering (9.31 m+ NAP) loopt de zichtlijn hellend naar boven.

De zichtlijn komt uit boven de Waaldijk bij Tuil! (zichtlijn 3, bijlage II pagina 4 en 5).

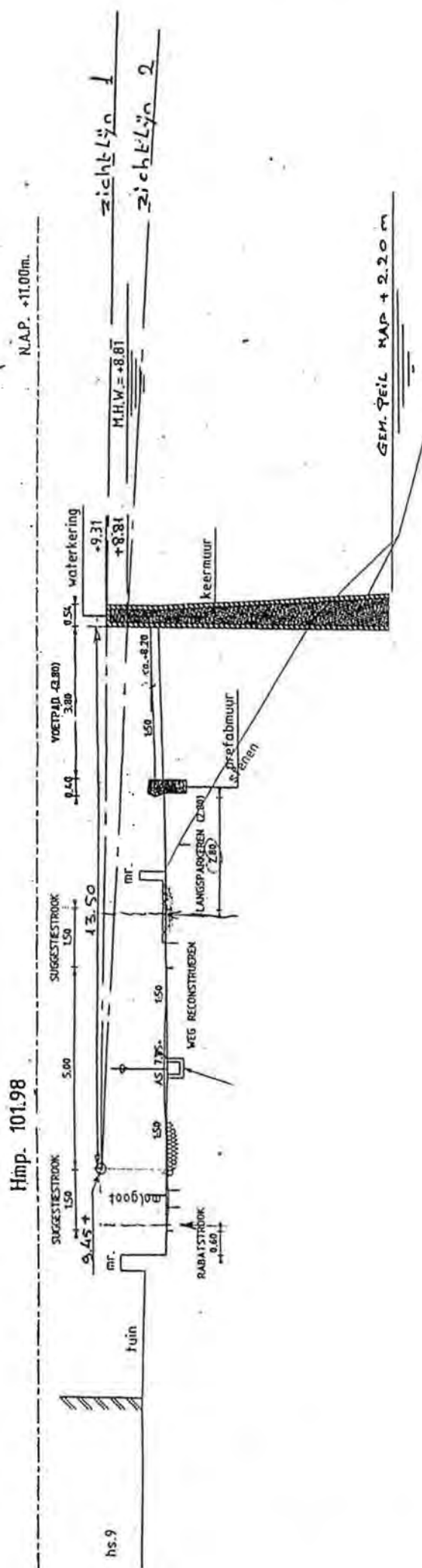
Deze sterk afwijkende constatering betreffende de zichtlijnen houdt tevens in dat ook de montagefoto's op blz. 54 van de projectnota absoluut niet overeen kunnen komen met de beoogde werkelijkheid.

De "mening" van de projectgroep weergegeven op blz. 53 van de projectnota:

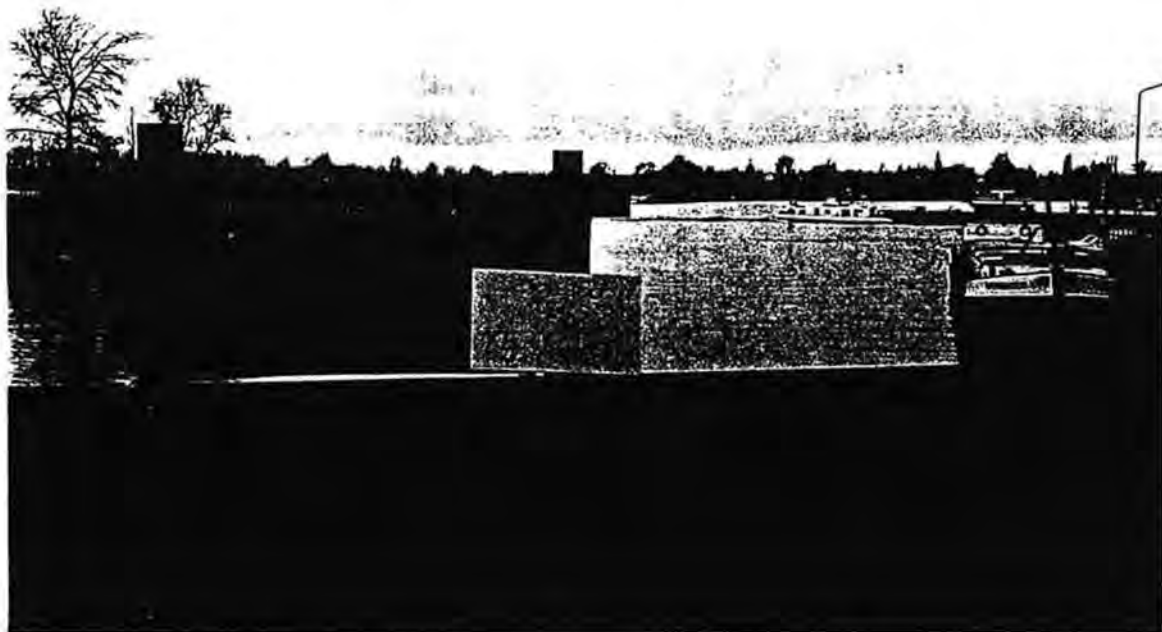
"Het zicht op het water in de haven wordt voor de fietsers en automobilisten op de Molenwal weliswaar minder, maar dat is in beide varianten (....) het geval", is onjuist.

Constatering adviesgroep:

Voor de fietsers op de Molenwal (aan de stadszijde) is het verschil in zicht de gehele breedte van de rivier, nl. verschil tussen zichtlijn 1 (699 m.) en zichtlijn 2 (153 m.) van bijlage II pagina 2 en 3. Zie ook bijgevoegde situatieschets op bijlage II pagina 8.

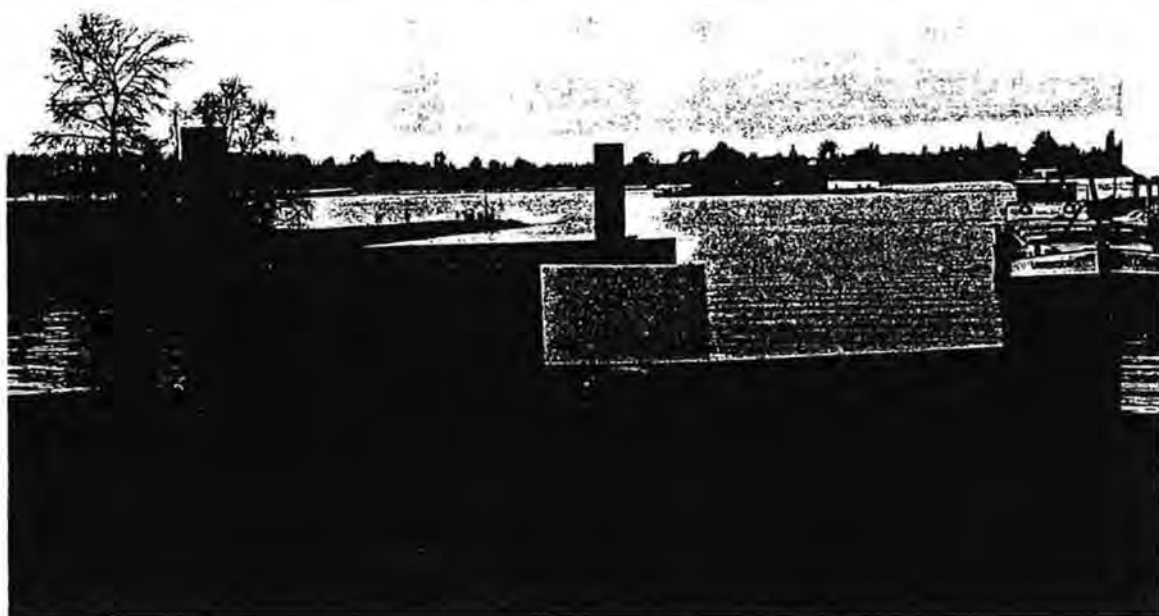


1.2.'98 W.S. 1.75⁺NAP ZICHTLÿN 1



aarnemingsbeeld voetganger, fietser vanaf stadside Molenwal
 vaste kering op 9.31 m⁺ NAP, zichthoogte 9.45 m⁺ NAP

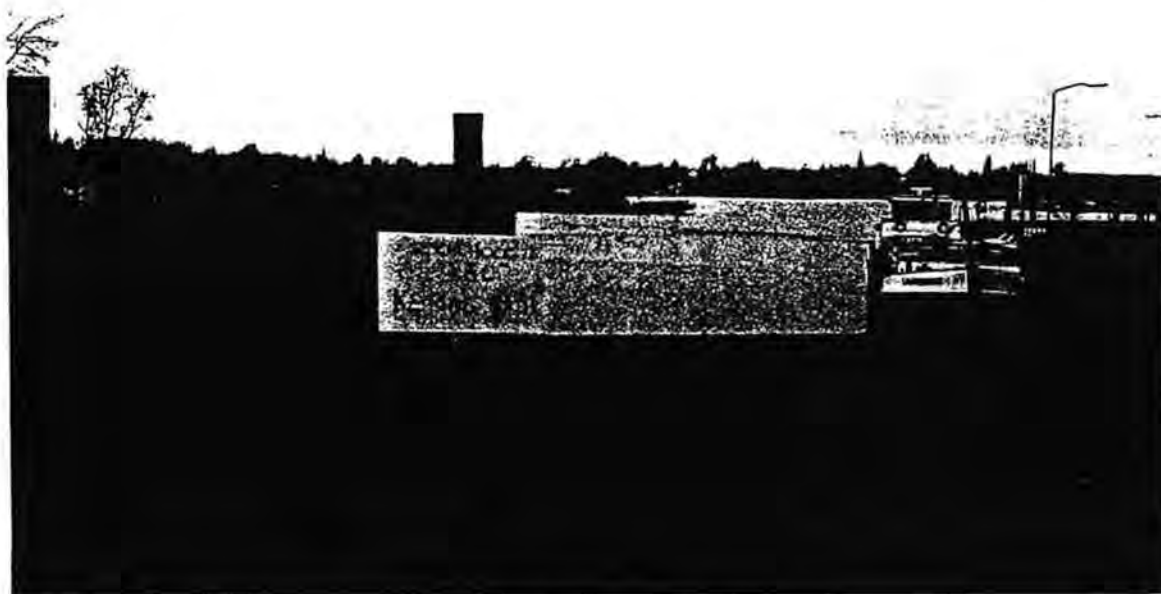
1.2.'98 W.S. 1.75⁺NAP ZICHTLÿN 2



aarnemingsbeeld voetganger, fietser vanaf stadside Molenwal
 flexibele kering op 8.81 m⁺ NAP, zichthoogte 9.45 m⁺ NAP

Rijlaan 11 11-7

1.2.'98 W.S. 1.75⁺NAP ZICHTLIJN 3



aannamebeeld voetganger, fietser vanaf stadszijde Molenwal
'aste' kering op 9.31 m⁺ NAP, zichthoogte 9.30 m⁺ NAP

1.2.'98 W.S. 1.75⁺NAP ZICHTLIJN 4



aannamebeeld voetganger, fietser vanaf stadszijde Molenwal
"Flexibele" kering op 8.81 m⁺ NAP, zichthoogte 9.30 m⁺ NAP

Gegevens Grontmij d.d.:27 januari 1998

Hmp. 101,98

Hoogte as-molenwal + 7.75 m

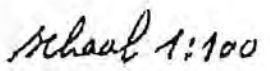
Fietsers $\pm$ 2,50 m uit as, dwarshelling Molenwal 1:50

Hoogte fietspad: + 7,70 m NAP.

Aanname ooghoogte fietsers door Grontmij:

1,75 m boven weg verharding.

Ooghoogte: + 9.45 m





GEMEENTE ZALTBOMMEL

Zaltbommel

KW. 3

KW. 4

KW. 5

aansturing
"Waardenburg"

KW. 2

Achterweg

een (brom) fietsers

669

Tuil

van Heemstraweg-West

Hoeve

fietsoad
waterloren

BÿLAGE II DAC Q

Bijlage III, De Waalkade

Ten aanzien van de situatie aan de Waalkade zijn de Zaltbommelse adviesgroepleden altijd zeer duidelijk geweest. Wij hebben aangegeven dat het voor ons heel belangrijk is dat in het nieuwe plan de hoogte van de permanente waterkering niet uitgaat boven de hoogte van de huidige kering inclusief het gronddepot. De door ons aangevoerde argumenten zijn genoegzaam bekend, doch komen in de Projectnota/MER nauwelijks aan de orde.

Ondanks het grote belang van deze zaak werd ons pas op een zeer laat moment in het planvormingsproces duidelijk gemaakt op welke wijze men diende om te gaan met bepaalde voorwaarden en de rekenmethode om tot deze voorwaarden te komen. Zelfs pas na de laatste Adviesgroepvergadering werd -dankzij de bereidwilligheid van de heer Kuipers- een aantal leden van de Adviesgroep helderheid verschaft.

Deze helderheid werpt de volgende vragen op:

1. Waarom was deze informatie niet beschikbaar ten tijde van het opstellen van de Startnotitie?
2. Nu blijkt dat een flexibele kering van 70 cm onder bepaalde voorwaarden mogelijk is, waarom is dan geen onderzoek gedaan naar meer alternatieven dan het genoemde? Wetende dat wij grote waarde hechten aan een dergelijke oplossing.

Het late tijdstip waarop ons meer helderheid werd verschaft, maakte het ons onmogelijk om zelf nog passende alternatieven te zoeken en in het overleg in te brengen.

Thans beschikkende over deze kennis vragen wij ons ook af of niet de dragers van deze kennis meer hadden moeten worden ingeschakeld op een moment dat nog diverse alternatieven konden worden aangedragen in het planproces. Wij hebben het gevoel dat de bewijslast bij ons is neergelegd terwijl de andere partij beschikt over de ontbrekende schakels die essentieel zijn voor het leveren van dat bewijs.

INGEKOMEN - 3 FEB. 1998

nummer
uw brief
onderwerp
datum

U.1998-248/IR
Archeologisch onderzoek
dijkverbetering
Zaltbommel-centrum
4 februari 1998

Grontmij Oost bv
Vestiging Gelderland
t.a.v. J. Kuipers
Postbus 485
6800 AL Arnhem

Geachte hr. Kuipers,

Graag doe ik u mijn opmerkingen naar aanleiding van de definitieve Projectnota/MER dijkverbetering Waaldijken Zaltbommel-Centrum toekomen.

Volgens de huidige gegevens (ontwerp dd. 24-12-1997) wordt het oorspronkelijke maaiveld op een drietal locaties ontgraven, te weten bij Bolwerk De Kat, langs het water aan de Steenweg en achter de Steenweg (Gatje van Opa). Op de eerste twee locaties zijn de werkzaamheden beneden het huidige maaiveld minimaal. Een archeologisch onderzoek ter plekke is hier dan ook niet noodzakelijk.

Het ontgraven van de oorspronkelijke gracht (Gatje van Opa) kan echter wel schade aan het bodemarchief toebrengen. Dit geldt zowel de oorspronkelijke vulling van de gracht als mogelijk funderingen van de Gamerse Poort. Het uitgraven van de gracht is echter niet een zodanig grootschalige ingreep, dat vooraf uitgebreid archeologisch onderzoek noodzakelijk is. Wel verdient het aanbeveling om het uitgraven archeologisch te begeleiden, zodat schade aan eventuele archeologische waarden voorkomen wordt.

Archeologische begeleiding houdt in dat ter plekke tijdens de werkzaamheden een archeoloog aanwezig is, die aanwijzingen geeft over op welke wijze het ontgraven plaatsvindt en waar nodig zaken die tevoorschijn komen (bv. funderingsresten) registreert. Dat betekent wel dat het uitgraven van de gracht langer duurt dan zonder archeologische begeleiding en dat er kosten aan het inhuren van een archeoloog verbonden zijn.

Ik zal trachten zo spoedig mogelijk een kostenraming te verzorgen. Daarnaast lijkt het verstandig om tijdens het plannen van de werkzaamheden te overleggen over de wijze waarop de archeologische begeleiding wordt ingepland.

2
U.1998-248/IR
4 februari 1998

Ik hoop u hiermee voldoende geïnformeerd te hebben. Mochten er nog vragen en/of opmerkingen zijn dan ben ik uiteraard altijd bereid tot een mondelinge toelichting.

Met vriendelijke groet,

A handwritten signature in dark ink, appearing to read 'I. Reuselaars', enclosed within a faint circular stamp.

Mw. I. Reuselaars
Archeologisch beleidsmedewerker regio Oost.

Besprekingsverslag

Plaats en datum
Druten, 16 februari 1998

Verslagnummer
V976, nr.9

Kenmerk
1262341

Notulist
E. Mol

Aanwezig
de heren J.C.A.M. Bervaes, J.B. Tiggelman, T.T. van Zanden S.A. Mostert, P. Hotke
G. van Aalst, W. van Hattum en C.B.Metz, J.Th.H.M Penninx, W. van der Kruyk, J.
Kuipers en E. Mol.

Afwezig

Kopie(ën) aan
Aanwezigen, overige adviesgroepleden, projectgroepleden, Agendaleden, Grontmij
intern, M.e.r-commissie.

Betreft
Bespreking van het Polderdistrict met de Zaltbommelse leden van de adviesgroep
omtrent de reactie van deze leden op het tweede concept van de Projectnota/MER
Verbetering Waalbandijken Zaltbommel-Centrum.

1. Opening

opening om 19.00 uur

De heer Van der Kruyk opent de vergadering, en heet iedereen welkom. De heer Van der Kruyk deelt mee dat hij deze bijeenkomst zal voorzitten aangezien de heer Ford wegens ziekte heeft moeten afzeggen. Het doel van de bijeenkomst is om van gedachte te wisselen over de reactie van de Zaltbommelse leden van de Adviesgroep (brief van 3 februari '98) op het Tweede concept van de Projectnota/MER.

De Zaltbommelse leden van de Adviesgroep geven aan er is gevraagd om de voltallige adviesgroep bij elkaar te roepen. Deze mogelijkheid was wel geboden door de voorzitter tijdens de laatste adviesgroepbijeenkomst. Tegen het feit dat dat verzoek niet is ingewilligd wordt sterk geageerd. Tevens geeft men aan dat het niet juist is dat niet alle leden van de adviesgroep van laatste stukken op de hoogte zijn gebracht (betreft de reactie van de Zaltbommelse leden van de Adviesgroep). Tevens geven de Zaltbommelse leden van de Adviesgroep aan dat er geen begrip is voor het feit dat in de pers mededelingen zijn gedaan door het Polderdistrict over het ontwerp van de waterkering met de wetenschap dat de adviesgroep nog met een inhoudelijke reactie zou kunnen komen omtrent het Tweede concept van de Projectnota/MER. Voordat het ontwerp van de waterkering zou worden goedgekeurd door de Dijkstoel hebben de Zaltbommelse leden van de adviesgroep nog hun reactie aangekondigd door middel van een fax (verzonden op 30 januari).

De heer Van der Kruyk geeft aan dat niet de hele adviesgroep bij elkaar is geroepen omdat de noodzaak hiervoor volgens het Polderdistrict niet aanwezig is. Het Polderdistrict heeft er daarom voor gekozen om in kleiner verband de reactie van de Zaltbommelse leden van de Adviesgroep te bespreken. Dergelijke bijeenkomsten hebben immers vaker plaatsgevonden, met een goed resultaat in die zin dat het wederzijds verhelderend kan werken.

Ten aanzien van de mededelingen aan de pers geeft de heer Van der Kruyk aan dat hij daar op dat moment helemaal geen kwaad in zag omdat hij er vanuit ging dat de gegevens op dat moment de juiste waren. Vanuit de Zaltbommelse leden van de

Adviesgroep wordt aangegeven dat er door het artikel in de krant en de bijgevoegde visualisaties een verkeerd beeld is gewekt hetgeen zal moeten worden hersteld. Het gaat hierbij om de zichtlijnen vanaf de Molenwal op het water in de haven en de rivier. Tijdens de vergadering wordt besloten dat er gezamenlijk wordt gezorgd dat er een nieuw artikel komt in de Toren en het Brabantsdagblad, zodat alle inwoners van Zaltbommel op de hoogte worden gesteld van de laatste gegevens.

Zichtlijnen

De heer Van Aalst geeft aan dat in het Tweede concept bij de zichtlijnen geen uitgangspunten staan, zodoende kan men hier niets mee. Er staat wel dat de zichthoogte 1,75 m boven de wegverharding is. Een lagere zichthoogte (1,6 m) zou reëler zijn. De heer Van Aalst vraagt wat de hoogte is van de wegverharding? Bij navraag bij de heer Kuipers bleek dat dat 7.70 m is. Op basis van de gegevens die de heer Van Aalst van de heer Kuipers heeft gekregen (dus ook een zichthoogte van 1.75 m) heeft hij zijn berekeningen uitgevoerd. Uit de berekening van de heer Van Aalst blijken de zichtlijnen met name bij een vaste kering sterk af te wijken van de zichtlijnen uit het Tweede concept. De heer Kuipers geeft aan dat het verschil komt door het verschil in ooghoogte. In het ontwerp, dat nog steeds in bewerking is, is wat veranderd ten aanzien van de ontwatering. De ontwatering was eerst aan de rivierzijde. Er is na de laatste adviesgroep vergadering een trottoir aan de stadszijde bijgekomen waardoor de mogelijkheid werd geopend om de ontwatering van de Molenwal ook aan de stadszijde te projecteren. Er is geprobeerd om alles op maximale hoogte te brengen. Iedere centimeter die kan worden gewonnen is winst aangezien het verschil tussen ooghoogte en de hoogte van de vaste kering slechts beperkt is. Echter doordat de weg iets afloopt naar de stadszijde is het zicht vanaf de stadszijde op het water in de haven ook met een flexibele kering niet aanwezig.

De heer Van Aalst is van mening dat hij verkeerde gegevens heeft ontvangen op basis waarvan hij zijn berekeningen heeft uitgevoerd. In het Tweede concept staan verkeerde gegevens, dit rapport had dan ook niet mogen worden uitgebracht volgens de heer Van Aalst. De heer Kuipers geeft aan dat de gegevens die hij heeft doorgegeven aan de heer Van Aalst op dat moment de enige juiste gegevens waren, en dat hij dat ook zo telefonisch heeft aangegeven.

Geconcludeerd moet worden dat niet tijdig is onderkend door de Zaltbommelse leden van de Adviesgroep, en dat dit ook niet tijdig is gecommuniceerd door het Polderdistrict, dat om te komen tot een definitief ontwerp een ontwerpproces moet worden doorlopen, waarbij het ontwerp steeds verder wordt uitgedetailleerd. Dit is een proces dat parallel plaats vindt met de tot standkoming van de Projectnota/MER.

De heer Van der Kruyk stelt dat er dus overeenstemming moet komen over de uitgangspunten. De heer Van Aalst stelt dat dat nu juist het probleem is want er wordt toegerekend naar een vaste kering door alles maar zo hoog mogelijk aan te leggen. Een verhoogd fietspad is gewoon een noodoplossing. Aangegeven wordt door de heer Penninx dat het verhogen van het fietspad met 5 cm niet mogelijk zal zijn uit oogpunt van veiligheid. Het fietspad zal zodoende iets lager moeten komen zonder een rand. De heer Kuipers zal nagaan of er normen zijn ten aanzien van zichthoogten van fietsers bijvoorbeeld bij het CBS. De heer Van der Kruyk stelt voor dat de heer Van Aalst met de heer Kuipers de nieuwe berekeningen maakt om te voorkomen dat er opnieuw communicatie problemen kunnen ontstaan. Gesteld wordt echter dat wanneer voor iedereen de uitgangspunten bekend zijn er alle vertrouwen in is dat de berekeningen goed worden uitgevoerd.

Overige punten

De tekstvoorstellen uit de reactie van de Zaltbommelse leden van de adviesgroep worden verwerkt. Wanneer van de tekstvoorstellen wordt afgeweken zal dit worden kortgesloten met de heer Van Zanden.

Op pagina 45, 6^e regel van onder, staat dat "Het Polderdistrict wordt in dit standpunt gesteund...". Dit is volgens de heer Hotke niet helemaal juist. De gemeente zal hiervoor met een nieuw tekstvoorstel komen.

De heer Hotke geeft aan dat er ook visualisatie moeten worden opgenomen van de Waalkade. De heer Van der Kruyk zegt dat die reeds in het eerste concept zaten en dus ook worden opgenomen in het definitieve rapport.

Op pagina 115, bij "geen leemte in kennis", klopt de formulering niet volgens de heer Hotke. De Zaltbommelse leden van de adviesgroep zijn van mening dat niet alle informatie tijdig is aangeleverd om een goed advies te kunnen geven. De tekst wordt hierop aangepast.

Om zorg te dragen voor een goede weergave van het definitieve plan in de pers zullen de heren Van der Kruyk en Van Zanden ervoor zorgdragen dat zij gezamenlijk contact op zullen nemen met zowel de Toren als met het Brabantsdagblad.

einde om 22.00 uur.

